Ion Grecea

Într-o singură oră

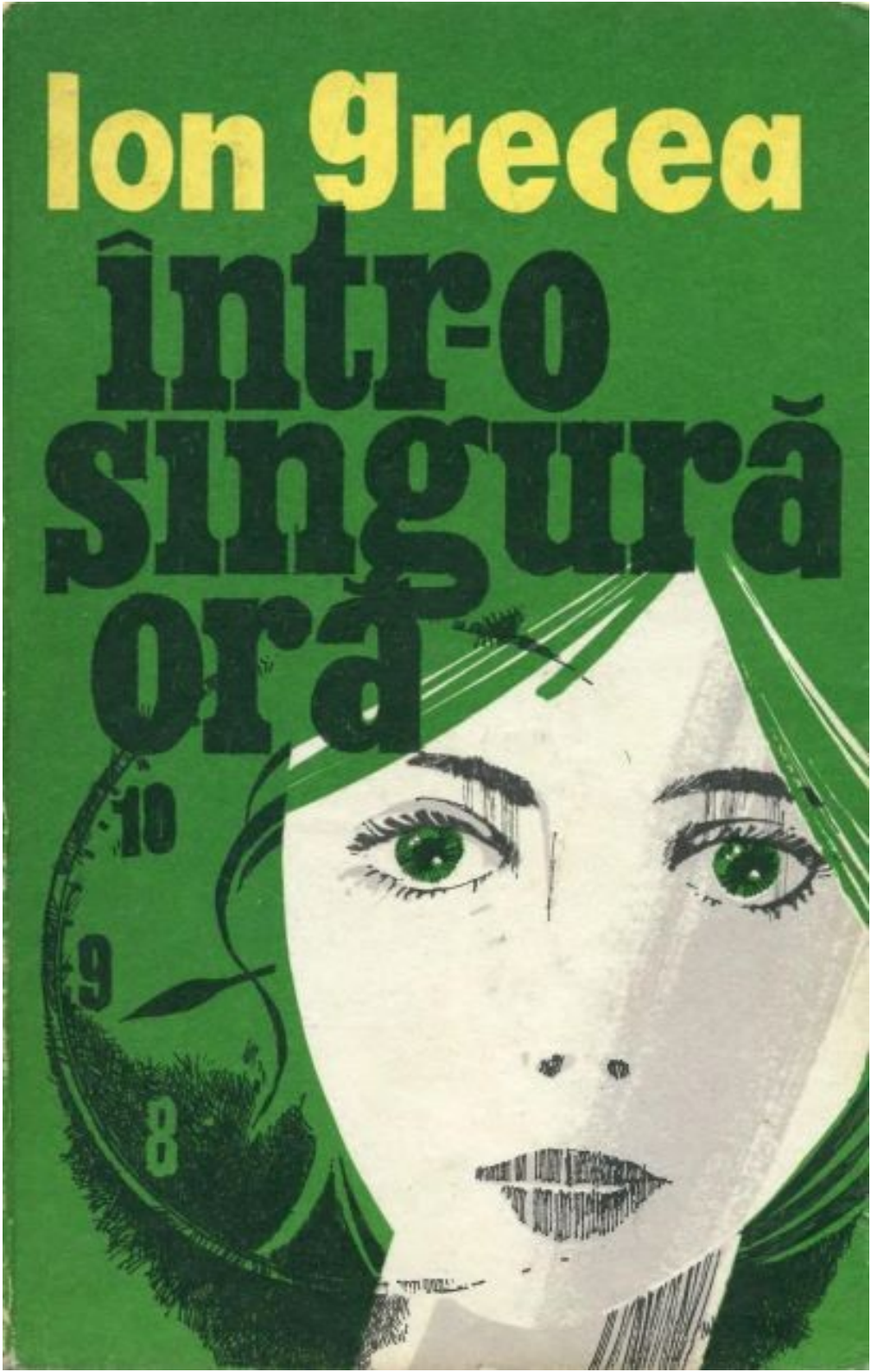

ION GRECEA

ÎNTR-O SINGURĂ ORĂ

– nuvele –

Versiunea digitală 1.0 – aprilie 2022

Realizată după volumul apărut la Editura militară, București, 1978

Coperta: N. Nobilescu

ÎNTR-O SINGURĂ ORĂ

Trenul plecă și Anuța, subțirică și plăpândă ca un lujer de floare, în rochița ei de stambă, rămase în gară, fluturând batista către fetele ce se vedeau ciorchine la ferestrele vagonului.

— Te așteptăm! Vezi să nu pierzi acceleratul!

— Complimente lui Pete și să fii fericită!

— Ascultă, tu, dă-i un pupic de la noi! Dar numai unul!

Strigătele lor vesele plutiră un timp peste zgomotul gării, după care se stinseră ca un ecou, pierind odată cu trenul ce se strecura cu încetul pe după alte garnituri, dincolo de macazuri. Anuța mai merse câțiva pași pe peron, privind într-acolo, ca și când ar fi vrut să ia urma vagoanelor, apoi se întoarse, strânse batista în pumn și cu pas nesigur, șovăielnic trecu prin sala de așteptare și ieși în spatele gării. O stăpânea un sentiment de neliniște, de teamă, că nu se va putea descurca singură în orașul acela și că poate nu-l va găsi pe Pete în scurtul răgaz de timp ce-l avea, sentiment ce spori de îndată când văzu vânzoleala aceea de oameni din mica piață în care pătrunse. De jur-împrejur tarabe de ale căror streșini spânzurau la vedere basmale, papuci de mușama, ștergare, cămăși, ciorapi, mărgele, oglinjoare și piepteni din sticlă colorată. Altele cu tiribombe și trageri la țințe. Sau roata norocului… Tonete cu loz în plic… Mai încolo un grătar pe care sfârâiau mici și în jurul căruia, prin fum, se vedeau țărani, așteptând, cu sticle de bere în mână. Lângă trotuare parcate mașini, căruțe, camioane cu prelate aruncate peste butoaie și lăzi; printre ele se strecurau zorind, speriate să nu piardă trenul, femei cu copii de mână, cu valize burdușite și legate în sfori, alergau bărbați, cărând în spinare saci, făcându-și gălăgios loc cu coatele și vociferând în dreapta și-n stânga, supărați că n-au ajuns încă în gară și nu știu dacă mai găsesc bilete pentru un tren sau altul. Alții, abia sosiți, strigau după câte un camion să-i ducă, dacă se poate, până-n comuna cutare sau cutare, că n-o fi moarte de om și ce nu face un șofer „pentru un pol acolea”. Anuța stătu câteva clipe locului, parcă ametită de mulțimea aceea aflată într-o continuă fierbere și rătăci cu privirea în jur ca și când ar fi căutat pe cineva. De fapt nu căuta pe nimeni. Se gândea numai să întâlnească vreun militar pe care să-l întrebe ce și cum să facă pentru a nimeri strada unde se afla cazarma lui Pete al ei. Dar nu se zărea nici unul. Și nici,

așa, pe un oarecare nu îndrăznea să-l oprească de vorbă. „Unde să mă duc? încotro s-o iau? se întrebă cuprinsă parcă de teamă, de teama acelui necunoscut ce-l stăpânește pe fiecare ajuns într-un oraș străin, cu atât mai mult cu cât ea călătorise foarte puțin, iar atunci când avusese ocazia s-o facă fusese însoțită de părinți sau de colege, de prietene. Încotro să-mi îndrept pașii? Oare, pe Pete, în clipele astea îl trece vreun gând că are să mă vadă? I-aș fi scris, dar am mai avut vreme pentru asta, când vestea că am să plec a venit atât de repede?”

— Hei, porumbițo, încotro frumoaso?

În fața unui birt, rezemat de cabina unui camion, un șofer tânăr, slab și deșirat, cu bascul aruncat neglijent peste pletele ce-i acopereau fruntea, îi făcu un semn cu mâna, zâmbind. Purta o cămașă cadrilată, descheiată mult la piept, încât i se vedea un medalion de aramă spânzurând de-un lănțișor în jurul gâtului.

— Te-ai supărat? insistă acela, obraznic, și-și dădu cu un gest repezit bascul mai pe ochi. Ia privește nițel la băiatu, hai și lasă mofturile, te fac o cursă chiar până la Las Vegas, pe cinstea mea!

Anuța nici nu-l băgă în seamă, se făcu a nu fi auzit nimic din sporovăiala aceluia și-și văzu de drum, încercând să iasă din piață. Dar pe care stradă s-o ia? Nu cunoștea orașul, nu mai fusese niciodată prin aceste locuri, cu atât mai mult n-avea de unde să știe unde se afla cazarma. Și poate că or fi mai multe… Pete îi scrisese odată că din curtea unității vede uneori trenurile ce merg către orășelul lor, către ea, le petrece lung cu privirea și-l apucă parcă și mai mult dorul de ea, de Anuța… Ce s-ar mai agăța de-un vagon, în trei ceasuri ar fi lângă ea, numai s-o vadă pentru câteva clipe și tot și-ar mai ostoi aleanul. Au trecut cinci luni și e mult, parcă ar fi cinci ani, timpul se scurge greu, îl macină dorul după ea, îl mistuie, zilele mai sunt cum mai sunt, dar nopțile sunt adevărate coșmare, visele sunt toate pentru ea, ah, depărtarea, dar nu, nimic nu va destrăma povestea lor, care e numai a lor… „Deci din curtea cazărmii Pete vede trenurile, își spuse într-un târziu Anuța rămânând în colțul unei străzi. Asta înseamnă că regimentul lui nu este departe de locurile astea, de gară, de șinele de fier. Bine, dar unde? Încotro? În sus sau în jos? Aș merge pe lângă calea ferată…”

Tocmai când chibzuia astfel, zări un subofițer ieșind din mulțimea pieții și se duse drept către el. După ce-și ceru scuze,

puțin jenată, îi spuse ce unitate caută, îi arătă și adresa de pe plicul ce-l trase repede din poșetă și acela binevoitor îi arătă prelungirea străzii ce trecea chiar prin spatele gării.

— Nu-i departe, spuse el înapoind plicul. Zece minute de mers pe jos. Soț? Logodnic?

— Secret militar! râse Anuța, de-acum liniștită, bucuroasă că nu va trece mult și va da cu ochii de Pete. Dar dacă vă interesează, îmi este iubit…

— O, felicitări și să-l găsiți cu bine!

— Mulțumesc…

Soarele acelei amiezi de vară își arunca sulițele toride peste orașul toropit de arșiță. Casele mici, din două, trei camere, stăteau tupilate în umbra pomilor ce stăpâneau cu coroanele lor bogate în frunziș curțile. Unele cu ferestrele deschise larg către stradă. Altele cu ele oblonite sau acoperite cu hârtie albastră. Dar toate tăcute, liniștite, de parcă ar fi fost pustii. „Gospodării tot ca pe la noi, își spunea Anuța privindu-le în timp ce mergea pe sub teii bătrâni, cu frunza prăfuită, ce mărgineau trotuarele pavate cu piatră. Flori pe pervazuri, flori în curți, totul strălucește de curățenie…”

După un timp își privi ceasul de la mână și zori pasul. Nu mai târziu de-o oră voia să fie înapoi la gară ca să prindă acceleratul. Pe peron, la București, o așteptau colegele să continue drumul spre Moldova. Valiza o lăsase în grija lor. Și balonzaidul. Chiar și ochelarii de soare îi uitase pe măsuța compartimentului. Se grăbise să coboare și…

Trecu un camion militar cu un tun legat după el, apoi un soldat pe bicicletă, transpirat tot, cu bluza udă în spate, undeva se auzi sunând prelung o goarnă, curând aceasta încetă și îndată un zgomot de motoare umplu ca la o comandă văzduhul. „Precis nu mai e mult, își spuse ea căutând să ghicească de departe cam pe unde ar putea fi unitatea. În orice caz, în câteva minute sunt acolo, a avut dreptate subofițerul…” Și cu cât se apropia mai mult de cazarmă, cu atâta o stăpânea mai intens emoția, un fel de neliniște o învăluia tandru, toropind-o, iar inima o simțea zbătându-se tot mai tare în coșul pieptului. Îl va găsi, oare, pe Pete? N-o fi cumva plecat, în delegație, sau la instrucție, sau cine știe unde? I se va da voie să vorbească măcar câteva minute cu el? Dar cum arată în uniformă de soldat? I-a tot promis că-i va trimite o fotografie, însă nu s-a

ținut de cuvânt... „Oricum, e frumușel, dragul de el, își spunea amintindu-și despărțirea lor din urmă cu cinci luni. Oare aici, în cazarmă, ceilalți îi vor spune tot Pete ca și colegii lui din uzină? Ar trebui să știe că de mic el nu putea spune Petre, corect, limpede, și-l omitea pe *r,* greu de pronunțat, așa încât întrebat cum îl cheamă, răspundea repede „Pete" și așa i-a rămas numele până ce s-a făcut mare. De fapt în acest fel îl alintă toată lumea și acum la vremea adolescenței. Chiar și părinții lui, surorile..."

Nu după mult, de după un șir de plopi, înalți și drepți în semeția lor, începură a se zări clădirile masive ale cazărmii, mari și trainice, cu acoperișuri de țiglă și geamuri înalte, sclipind în razele soarelui. Într-acolo se deslușea acuma tot mai puternic uruitul acela de motoare. Parcă și cântece... Și cu fiecare pas, emoția punea și mai stăruitor stăpânire pe inima Anuței. „Nu știe că vin, vai ce surpriză am să-i fac, dragul de el. De nu va fi în unitate, măcar să-i las un bilet și l-oi vedea când am să mă întorc din Moldova. Dar poate că am noroc și este în cazarmă. Două cuvinte, numai atât, două cuvinte să schimb cu el și aș fi fericită... Ah, tare mult îmi lipsește, tare mult..."

În colțul cazărmii, acolo unde printre grilajul de fier al gardului se zăreau câteva mașini grele, aliniate ca la paradă, Anuța zări o santinelă. Ostașul înalt, subțirel, cu automatul pe piept și boneta pe-o sprânceană veghea sectorul acela, privind când și când către șoferii ce meșthereau câte ceva pe la motoarele mașinilor. Căuta umbra plopilor, dar lua seama să nu se îndepărteze prea mult de locul unde era pus să facă de pază. Și acesta ca și soldatul de pe bicicletă avea bluza udă în spate, semn că docul ținea totuși căldură, în orice caz era mai bine decât cu vestonul gros din postav, cum își văzuse Anuța un văr, cu mulți ani în urmă, venind acasă în permisie în toiul verii. „Am să-l întreb pe militarul ăsta care e santinelă despre Pete, își spuse Anuța apropiindu-se. Poate că-l cunoaște și-i dă într-un fel de veste..."

Dar când mai avu câțiva pași până la el, ostașul, auzindu-i apropierea se întoarse și-i făcu semn să treacă pe trotuarul celălalt. Gestul îi era puțin repezit, trăda vădita lui enervare. Cum de nu văzuse tăblița indicatoare, prinsă de tulpina primului plop de la colțul cazărmii? Pe unde-i umblau ochii? Ea se supuse, puțin îmbufnată de nepolitețea lui și traversând strada, se uită pentru o clipă înapoi, ca să-l apostrofeze măcar cu privirea, dacă

o vorbă nu putuse rosti. Nu făcu, însă, decât un pas, că deodată se opri locului ca electrizată și un val de căldură îi împurpură pe dată obrajii.

— Pete! exclamă ea simțind cum glasul i se frânge și ceva îi taie răsuflarea. Tu ești? Dragul meu, Pete…

— Anuța! șopti soldatul, cu ochii măriți de uimire, stăpânit în același timp de-o mare bucurie. Ce-i cu tine?

— Pete…

— Când ai venit? Când?

Îi tremura vocea, glasu-i venea parcă de undeva, dinafara ființei lui, totul prinsese să se învârtă în juru-i, avea senzația că visează, nu, nu se poate, cum de răsărise ea aici, acum, în clipa asta? Cum?

Scoase batista, își șterse repede, aproape neîndemânatic, fruntea îmbrobonată de sudoare, în timp ce de-acolo, de la locul lui o îmbrățișa cald, cu privirea, pe Anuța. Ea, precipitată, dădu să se apropie de îndată, glasul lui semănase doar a dulce chemare, dar el, neliniștit, îi făcu semn că nu este voie, să se ducă, să se îndepărteze, se află în post de santinelă, consemnu-i sever, aspru, nu-l poate călca, și așa, luat cu totul pe neașteptate schimbase cu ea câteva cuvinte, de ajuns pentru a cădea în greșeală, și nu, nu vroia asta, desigur nici ea nu vroia…

— Mai multe fete de la noi din fabrică am fost trimise la Iași, în schimb de experiență. Pentru zece zile… Mă așteaptă în Gara de Nord… Am coborât aici pentru tine… Să te văd… Mi-a fost dor… Peste o oră am tren… Pete, mă asculți?

— Nu… nu mai îmi vorbi! zise el și-i făcu din nou semn cu mâna să plece, să se îndepărteze. Nu se poate… înțelege…

— Te iubesc, dragul meu… Ți-am spus, mi-a fost și-mi este tare mult dor de tine. Ce faci? Cum te simți?

— Du-te… Du-te…

— Pete… dragule…

— Nu, Anuța… Nu…

Căuta să fie hotărât, autoritar, așa cum îi stă bine unui soldat, mai ales când are de îndeplinit o misiune, dar porunca îi era străină, falsă, înțelegea bine lucrul ăsta, nu, nu era glasul lui, nu putea fi al lui, pentru că inima îi spunea altfel, cu totul altfel, dar datoria, da, datoria… Cu ochii încețoșați, tulburi, privi după fată cum supusă, ascultătoare trece pe trotuarul celălalt, subțirică și plăpândă cum o știa, cu pas moale, nehotărât, evident tristă,

abătută, poate că îi lăcrimau ochii, sau numai i se părea lui, sau suspina, în orice caz se vedea că-i copleșită de durere, aproape zdrobită, ținea privirea tot plecată ca și când ar fi pierdut ceva și căuta în clipele acelea sau își număra pașii, da, poate că-i număra, depărtându-se. Desigur, ea nu înțelege, totul i se pare nelalocul lui, nefiresc, ilogic, sentimentele pe care le are pentru el o făceau să gândească cine știe ce, normal, dar trebuie să știe că el e ostaș, i se cere să respecte îndatoririle lui de militar, de ce n-a venit duminică sau în altă zi, era altfel, se schimba situația, poate căpăta o învoire de două-trei ceasuri, stăteau de vorbă, se plimbau... Dar acum era în serviciul de gardă, ce putea face?

Anuța se rezemă cu spatele de trunchiul unui plop, își șterse încet ochii cu dosul palmei, – da, lăcrimau, se vedea limpede că lăcrimau –, își potrivi o șuviță de păr pe frunte și rămase cu privirea ațintită către Pete, lung, stăruitor, ca spre o zeitate ce nu poate fi atinsă cu mâna, ci numai cu închipuirea. Stătu așa cam aproape un ceas, nemișcată, una cu tulpina copacului și cu încetul, clipă de clipă, privirea îi deveni caldă, drăgăstoasă, învăluitoare, comunicându-i gândurile, mai mult poate decât prin cuvintele ce nu putuseră fi rostite, atunci, acolo, în timpul acela. Într-un târziu, buzele prinseră a schița un zâmbet ce poate întruchipa nostalgia dorului ei nestăpânit ce-i legănase zilele și nopțile de așteptare. Îi zâmbi la rându-i și când ea în sfârșit, privindu-și pentru ultima oară ceasul de la mână, plecă cu ochii iară triști ca la început, el îi făcu un semn discret cu mâna, de salut, sau poate o urare de drum bun, așa ceva, după care o petrecu cu privirea în lungul drumului până ce nu o mai văzu...

Spre seară, în Gara de Nord, pe unul dintre peroane Anuța fu primită cu entuziasm de veselele ei colege, strânse în juru-i, lângă maldărele de valize și sacoșe. Evident, nu mai pridideau cu întrebările, fiecare voind să afle, dacă se poate cu cât mai multe amănunte, cum a fost întâlnirea cu Pete...

— Cum să fie? zise Anuța cu glasul abia șoptit, dar cu ochii încă înrourați de urmele lacrimilor. Voi nu știți? Ca orice întâlnire... Ne-am plimbat prin parc... pe străzi... a fost drăguț ca întotdeauna... mi-a vorbit mult despre el, despre noi... am fost la cofetărie, apoi la un film... Mi-a cumpărat flori, m-a condus la gară...

— Și cum, toate astea într-o singură oară?

— Numai… Da, numai… vorbi ea cu același glas șoptit și izbucni în plâns. Într-o singură oră…

DRUMUL TATĂLUI…

De trei zile, caporalul Vasile Timuș se afla acasă în permisie. Venise într-o seară, cu personalul ce oprește la Halta Măriei, coborâse sprinten cu cufărul de lemn în mână și până a nu se lăsa de tot noaptea trecuse dealul, printre livezile de meri, ajungând în sat când prin ogrăzi încă mai fumegau focurile sub ceaune și lumea umbla încolo și-ncoace pe uliță. De cum îl văzuse în poartă, maică-sa și izbucnise în plâns:

— De un an muică numai cu părtretu tău stau sară de sară și mă uit la el. Bine că ai venit. Stai mult?

— Șapte zile…

— Hai în odaie. Ai fi ostenit de pe drum. Da’ cu trinu ai venit?

— Da, cu trenul. Cu personalul…

— Hai, hai muică, dă cuferașu la mine. Oh, doamne, că parcă nici nu-mi vine a crede ochilor că ești tu. Hai în odaie…

Chiar în seara aceea au venit rudele, cunoscuții, a mai stat de vorbă cu fiecare povestindu-le cum este la armată, după care Vasile, puțin amețit de vinul cu care și-a cinstit oaspeții, s-a culcat. Dar înainte de a închide ochii, a întrebat pe maică-sa unde este bunicul, că se făcuse miezul nopții și încă nu se arătase în ogradă.

— Apăi, Vasile muică, e sus în munte, cu oile. S-a băgat cioban la *ceape* și e tocma în poiană, la Izvoru răpide, dacă știi…

— Știu, cum să nu? Și cum o duce acolo?

— D-apăi crezi că noi știm? Cică bine. E cu alde Toderică a lu Moțatu, cu Ilie a lu Gurămare și nu mai știu cu cine…

— Păi am să mă duc să-l văd, nu se poate să nu dau ochii cu el! hotărî Vasile. S-ar supăra dac-ar afla că am fost în sat și nu am schimbat o vorbă cu el.

— Apăi n-ai face rău Vasile, muică, s-ar bucura, știi bine cum te ținea pe genunchi, te punea pe cal și-ți făcea fluiere din salcie. Da’ numa să ai timp, că-i cam departe, e lung drumu…

— Mă descurc eu. Găsesc vreo ocazie. E drum forestier, nimeresc vreo mașină și un om de inimă…

— Oi nimeri că și tu ai dus pe mulți cu camionu pe la armată, zise bătrâna și-și lăsă băiatul să se odihnească.

Vasile se născuse aci în sat, dar nu avusese bucuria să-și cunoască tatăl. Când era încă micuț, încât abia se ținea pe picioare, Dumitru Timuș, șofer la „exploatarea forestieră” se

prăpădise într-un accident de mașină, într-o noapte ploioasă de toamnă, când venind la vale, pe un drum prăpăstios, numai curbe și strâmtorat încât de abia putea lua virajele, i se rupsese bara de direcție și se prăbușise în hăul negru al despicăturii dintre munți. Copilul fusese crescut mai mult de către bunic, care, de când îi urmărise joaca, îl învățase și rostul muncii, al împlinirii unei meserii. „Silicuță, taică, îi spunea el, eu am meșterit la dulgherie, porțile din satul ăsta și din alte sate îs ridicate de mâna mea. E bine să prinzi și tu o meserie. Știi, vorba aia, meseria îi brățară de aur.” Vasile a urmat școala elementară în sat, după care a cerut să se ducă la o școală profesională de conductori auto. Îi plăceau mașinile, motoarele, fusese meseria tatălui și vroia măcar într-acest fel să-i semene lui.

— Orice să te faci, numa pe camion să nu te văd! se împotrivise bunicul. Șoferia nu-i un lucru sigur. Mașina îi fier și nu ascultă ca omul. Se rupe una, se rupe alta, nu știi de ajungi la capătul drumului. Mai bine o meserie, într-un atelier, ceva… Pleci liniștit, vii liniștit. Uite, lăcătuș, sus la „exploatare”. Sau mecanic la funiculare…

— Ba, eu șofer mă fac! se împotrivise Vasile și bunicului nu-i plăcuse vorba lui cam repezită, aruncată după părerea lui cam fără socoteală.

— Ai să asculți măcar de bătrânețele mele, spusese el blând și-și privise nepotul drept în ochi.

— Ascult, dar mă fac șofer…

— Mă, tu ești într-o ureche?, se burzuluise bătrânul și cu un gest repezit își dăduse pălăria pe ceafă. Ești căpiat?

— Nu, nu sunt…

— Atunci?

— Ți-am spus, vreau să mă fac șofer…

— Să lucrezi undeva, la oraș?

— Nu, tot la „exploatare”, sus, în munte, vorbise calm băiatul. Nu mă îndepărtez de sat.

— N-ai să-ți faci de cap, câtă vreme îmi mai judecă mintea asta a mea, a bătrână, se opusese bunicul și ochii parcă îi scăpărau scântei. Asta s-o știi!

— Bine, taică mare, vom vedea. Deocamdată mai e timp…

Și timpul acela sosise. A plâns băiatul, s-a zbătut să se ducă la oraș, la școala de șoferi, dar nu l-a putut îndupleca în niciun fel

pe bătrân. „Pe tine te mai am de porți numele meu și al tătâne-tu. Faci cum îți poruncesc eu, pentru că nu vreau să mă mai lovească o durere, îmi ajunge una.”

Vasile a urmat școala profesională și s-a calificat lăcătuș mecanic. A lucrat un timp la oraș, apoi a venit în sat și s-a angajat la moară. Iar când i-a sosit ordinul de încorporare și s-a văzut în curtea centrului militar unde a intrat în vorbă ba cu unul, ba cu altul, auzind că mulți dintre cei ce plecau să-și satisfacă stagiul militar vor să se facă șoferi, i-a revenit gândul dintâi așa încât atunci când a ajuns în fața comisiei, și-a spus dorința tare și răspicat. Să fie dat la tancuri, la autocamioane, la buldozere, la ce-o fi, numai să învețe să conducă autovehicule și încă de mare tonaj. Simte o chemare lăuntrică pentru această meserie și cum în armată tinerii pot să-și împlinească niște visuri, el de ce nu s-ar număra printre aceștia?

— Deci vrei să te faci șofer…

— Da, tovarășe colonel, afirmase el cu tărie, fără să clipească din ochi.

— Bine, te vom trimite la o unitate de acest fel…

În câteva luni, Vasile avea carnetul de conducător auto în buzunar. Bucuria lui nu mai avea margini! Într-atât se simțea de fericit, încât în primele zile îi venea să doarmă noaptea în remiză pe perna autocamionului ce-i fusese dat în primire. Făcuse apoi câteva curse pentru aprovizionarea unității, luase parte la unele aplicații, dar marele lui examen fuseseră zilele și nopțile când lucrase la tăierea în munți a drumului carpatic „Transfăgărășanul”. Efectuase transporturi în condiții deosebit de dificile, pe drumuri abia deschise, pline de grohotiș, întortocheate și strâmte, urcând autobasculanta la mari înălțimi, prin cețuri și ploi, zloată și ninsoare, încât abia deslușea curbele prin parbrizul înghețat și plin de mâzgă. Pentru strădania lui de a fi mereu primul în îndeplinirea misiunilor, conducând mașina cu atenție, îngrijind-o, economisind combustibil, fusese avansat direct la gradul de caporal, printre primii dintre tovarășii săi de meserie. Îi scrisese apoi mamei că a devenit șofer, mama se bucurase, dar bunicul nu primise vestea cu inima împăcată. „Nu m-a ascultat, să-i fie de bine, dar sufletul meu e încărcat de durere. Să am mereu grija lui, așa cum am avut-o și pe-a lui tătâne-su? E încă necopt la minte, altfel ar judeca lucrurile cum trebuie și ar fi cu picioarele pe pământ!”

Când s-a trezit dimineața, Vasile a văzut printre pleoape odaia plină de lumina soarelui. Odaia copilăriei lui. Aci a crescut, aci a învățat pentru școală și tot aci și-a făcut primele visuri pentru mai târziu. Pe rafturile unei etajere se vedeau câteva cărți, caiete, din primii ani de învățătură, o ramă din placaj lucrată de el la traforaj pe vremea aceea și în care maică-sa îi pusese poza lui înfățișându-l militar, ceasul bătrânesc de masă, cam ruginit, cu ticăitul lui monoton și statornic pe care când îl punea să sune pisica se repezea de pe pat drept asupra lui și-l lovea cu laba, jucându-se, socotindu-l o vietate iar el râdea să se prăpădească… Deodată, privind cadranul tresări și în clipa aceea scutură capul de oboseala somnului. Era opt și douăzeci… Târziu… Sări jos din pat, își căută hainele. Pe un scaun vestonul, pantalonii, boneta, centura, erau toate rânduite frumos, așa cum învățase la cazarmă, deprindere care, iată, și aci, acasă, îi era intrată în obișnuință.

Auzind că se îmbracă, de îndată mama intră în odaie, cu o ulcică de lapte cald în mână.

— Te-ai sculat, muică?

— M-am sculat, dar uite că abia am venit acasă și m-am lenevit. La ceasul ăsta, acolo, eram ori în cursă, ori în remiză, la treabă…

— Lasă, mai hodină și tu, că destul te-ai fi trezit cu noaptea-n cap. Uite, ți-am adus lapte, bei?

— Beau…

— E vreme frumoasă, te duci sus, la Izvorul răpide, pe la ăl bătrân? Că așa ai spus asară…

— Mă duc, zise Vasile și întinse larg brațele să se dezmorțească. Acuma trebuia să fiu pe drum…

— Ajungi răpide muică, dacă dai pe scurtătură… Ți-aș da și ceva de-ale gurii să-i duci. Și-o sticlă de răchie…

— Îi duc. Uite, îndată am să plec…

— Sau ai alte treburi prin sat?

— N-am, ce treburi să am? făcu el înălțând din umeri. Și-apoi ori ce-ar fi, înainte de toate vreau să-l văd pe taica-mare…

— Bine, muică, uite îți pregătesc ce să-i duci.

Peste vreun ceas și ceva, Vasile urca deja drumul întortocheat ce suia pieptiș în munte, prin umbra deasă a stejarilor. Se vedeau prin grohotișul spălat de ape urme de cauciucuri duble, desigur ale autocamioanelor ce urcau spre „exploatarea

forestieră” de unde aduceau la vale bușteniі, lungi, fasonați. Era răcoare și cu cât urca mai mult, cu atât simțea că-l pătrunde un frig ca de toamnă. Prin văile întunecate lunecau fuioare de cețuri albe, ca niște umbre alungite, umede, iar jos, departe în urmă, în despicătura dintre pereții stâncoși se zăreau casele pitice ale satului, albe, cu acoperișuri de tablă zincată sclipind în lumina aprinsă a soarelui. O liniște adâncă stăpânea totul în jur și doar susurul șoptit al unui firicel de apă se auzea undeva în preajmă, coborând printre pietrele înverzite de mușchi și acoperite de jnepeni. Și cu cât trecea vremea, cu atât urcușul devenea tot mai anevoios. Din loc în loc se vedeau tăbliițe cu semne de circulație rutiere, îndemnând șoferii la prudență și atenție mărită, întrucât drumul prăpăstios devenea alunecos, iar curbele neasigurate lateral de vreo balustradă erau tot mai dese, lipsite de vizibilitate. „Drum de munte, forestier cum se zice, ce poți să-i ceri? își spunea deseori Vasile mergând tot mai anevoie pe marginea lui. Bine că are căptușeală de piatră jos, altfel ar fi pe aici numai derapări.”

Ajunse pe o înălțime de unde se zăreau până departe în zare coamele de piatră ale munților, scânteind în soare de parcă ar fi fost poleite cu staniol. Piscuri semețe, în tăietura cărora se mai vedeau ici, colo urme de zăpadă, desigur troiene viscolite din vremea iernii și pe care aci, sus nu le ajunsese căldura verii. Norii pluteau alburii învăluind acele piscuri cu caiere ca de fum, se destrămau și iar se apropiau, vânzolindu-se de colo, colo purtați de vântul înălțimilor. Și cum privea în jur încântat de priveliște, într-un luminiș, peste valea prin care pluteau scame de ceață, Vasile zări un grup de oameni lucrând de zor, cu lopeți și cazmale, cu roabe și târnăcoape… După câte se deslușea de la acea depărtare turnau o fundație de beton sau așa ceva. Pentru că lângă ei, întins în toată lungimea lui, se vedea un stâlp electric de înaltă tensiune, închegat din șine de fier vopsite în roșu și alb. „Pe aici, peste munte am auzit că va trece linia electrică, își spuse Vasile privind oamenii aceia cu palma streașină la ochi. Greu, destul de greu să ridici stâlpii ăia, dar și mai greu cred, să-i aduci până aci în vârful muntelui!” Văzuse la televizor că în alte părți, după ce se turnau fundațiile din beton, stâlpii aceștia se aduceau pe sus cu elicopterele, trecând peste creste și văi, le aflau locul și apoi aparatele cu elicele învârtindu-se ușor le lăsau cât mai jos până ce atingeau pământul. Poate

că și aci, tot așa erau aduși stâlpii de fier, gândi el, întrucât drumul pe latura muntelui era greu și întortocheat, ascuns pe după pereții stâncoși, trecând pe sub bolți de piatră și colțuri de stei înalte și dure.

Cum stătea așa și contempla muntele, privind munca celor de pe versantul de dincolo, auzi în apropiere un clinchet de clopoțel și vorba unui om. Întoarse îndată capul și zări un bătrân, slab și înalt, în ițari și cu sumanul pe umeri, ducând de căpăstru un cal pe grumazul căruia se aflau câțiva saci bine legați, burdușiți cu lână sau altceva asemănător.

— Bună vremea, cătănașule! zise acela dând binețe lui Vasile care-l privea cu bunăvoință. Încotro?

— Sus la Izvorul repede, răspunse caporalul și duse palma la bonetă, salutând militărește.

— La stână?

— Acolo…

— Da’ cu ce trebuință?

— Uite așa, de plimbare, zâmbi Vasile. Să-l văd pe taica mare al meu…

— Că n-ai fi nepotu lu Toader a lu Timuș?

— Al lui, de bunăsamă…

— Măi, că mare te-ai făcut și te-ai împlinit voinicel! Pe deasupra și cătană… Eu știi care sunt? întrebă bătrânul mijind ochii, în timp ce strunea calul de căpăstru să-l potolească. Ia sama și uită-te bine la chipu meu… Ei, hai, acu să te văd cât îți e de sprintenă mintea… Că pe când erai mititel erai spirt, nu alta!

Vasile se mai apropie, bătu calul cu palma pe greabăn, îl privi cu luare-aminte pe bătrân măsurându-l de sus până jos și apoi dând cu un gest repezit boneta pe ceafă, exclamă plin de bucurie:

— Nea Ilie al lui Tudosie, nu? Nea Tilincă…

— Apoi, așa cătănașule, uite că veniși de-acasă! zise vesel bătrânul și ochii îi sclipiră ca de-un ascuns fulger. Om de-un leat cu Toader, taica mare al tău…

— Te știu, nea Ilie, cum să nu te știu, vorbi înflăcărat Vasile. Cine mai zicea ca mata din tilincă la hore și la petreceri? Eram mic, abia te zăream prin lume dar tot te țin minte… Ai venit de atâtea ori și la noi în ogradă… Thii, nea Tilincă…

— Că de-aia mi-a și rămas policra așa… Tilincă… Ei, vezi, îmi pare bine că mă ții minte…

Dintr-una într-alta, bătrânul întrebă cum e azi pe la oaste, că știe din spusa unora, din povestirile altora, dar a mai văzut și pe la televizor, alta e viața cătănașilor acuma în cazarmă și nu cum a apucat-o el, Toader și alții din leatul lor, pe vremea când majurul companiei spunea că bătaia și ghiontul sub coastă fac parte din „micul echipament al soldatului așa precum lopata, centura și moleteru”. Dar totodată Vasile află că bunicul său coboară în dimineața asta la vale, vine în sat, întrucât a auzit de sosirea nepotului și e musai să dea ochii cu el.

— Precis vine la vale? întrebă neîncrezător Vasile.

— Așa după cum îți spun taică, încheie bătrânul mângâind cu blândețe coama calului. Eu trecui pe la stâna lui, că a mea e mai sus, tocma în poala pădurii de la Toporașu, și-mi spuse că vine devale, da mai pe la amiază…

— Bine, nea Ilie, îți mulțumesc de informație, zise Vasile și-i întinse mâna. Acuma că am făcut drumul mai mult de jumătate, m-oi duce tot în sus, poate că-l apuc la stână. Vreau să văd cum o duce pe-acolo…

— Apoi ești tânăr, drumu-i o jucărie pentru picioarele tale. Mergi cu sănătate!

— S-auzim de bine, nea Ilie!

Zicând acestea, Vasile porni tot pe marginea drumului, cu boneta în mână, urcând pas cu pas pe poteca ce tăia grohotișul ici-colo, urmând când buza prăpastiei, când pe lângă peretele de stâncă cenușie. Aerul se făcea parcă tot mai curat și mai limpede, iar cerul se albăstrea cu încetul deasupra piscurilor scăldate în soare. Acum peste vale parcă se auzea și mai deslușit vorba oamenilor ce lucrau la fundația de beton, loviturile de târnăcop și scârțâitul roților de la roabele ce cărau pietriș. Jos, în hăuri, ceața se mai subțiase, așa încât se putea zări din loc în loc, sclipind, firicelul de apă ce sălta printre stânci la vale, înspumat și vesel ca și dimineața aceea de vară.

Deodată, liniștea aceea adâncă a înălțimilor fu spartă de huruitul greoi al unui motor. Și nu după mult timp, Vasile văzu coborând de sus, pe drumul șerpuind pe după pereții de granit, un camion cu remorcă, pe care erau stivuiți brazi lungi și fasonați, strânși în chingi de fier să nu se desprindă unul de altul. Se dădu, așadar, la o parte din drum, alegându-și un loc cât mai ferit și aștept. Camionul se apropie, coborând încet, luând virajele cât mai ușor – se vedea că șoferul conduce cu

mare atenție – și curând se ivi de după un colt de stâncă, cu parbrizul murdar, plin de praf și de noroi, ceea ce însemna că nu-l spălaseră ploile cam de multă vreme. Trecând pe lângă Vasile, șoferul, un tânăr cu fața negricioasă, nebărbierit și cu părul lățos sub bascul mototolit, scoase capul peste portieră și, zâmbind, duse două degete la frunte în semn de salut. Vasile îi răspunse, apoi cu mâinile în șold privi trecerea înceată a remorcii, cu lemnele legănându-se între barele de fier, roțile camionului călcând la câteva palme de buza prăpastiei. „Desigur, n-are ce face, trebuie să ia virajul larg, altfel coada remorcii ar lovi pereții de stâncă. La fel de adevărat este, însă, faptul că pe drumul acesta conducerea camionului cere foarte multă atenție. Cum se spune, trebuie pipăit cu pneurile fiecare centimetru de drum, iar piciorul să înghețe tot timpul pe frână!”

Gândindu-se la toate acestea, după ce camionul se pierdu înapoia unui cot de stâncă, Vasile își aminti de moartea tatălui său. Era mic în vremea aceea, dar după ce mai crescuse, venise în aceste locuri cu bunicul și bătrânul îi povestise tot ce se întâmplase, arătându-i, după spusa celor ce anchetaseră cazul, fiecare amănunt ce era legat de groaznicul accident ce zguduise lumea satelor din jur. Și doar Dumitru Timuș fusese unul dintre cei mai experimentați șoferi de la „exploatarea forestieră”. Dar vremea ploioasă, rece, cu ceață umedă și deasă, poate și camionul supraîncărcat, noaptea întunecoasă, ca și oboseala celui de la volan l-au făcut să intre în derapaj cu ultima roată a remorcii, la un viraj luat poate prea strâns sau dimpotrivă prea larg. În orice caz nimeni și nimic nu a putut determina vreodată adevărata cauză a prăbușirii camionului în hăurile negre ale prăpastiei. Miliția a stabilit vinovăția barei de direcție, care a cedat la unul dintre viraje, dar cine mai putea constata cu adevărat, jos, între mormanul de fiare împrăștiate între stânci adevărata defecțiune a mașinii?

Vasile urca acuma drumul, privea fiecare cot al lui pe după steiurile cenușii, despicate, căuta să-și amintească, dacă-i era cu putință, locul unde în noaptea aceea de toamnă, omul căruia îi purta numele și căruia îi urmase meseria se despărțise de viață în chipul acela destul de tragic. Nu-l afla, dar putea fi aici sau dincolo, sau mai departe, oriunde camionul tatălui său călcase în zeci și sute de curse acest grohotiș strivit de pneuri și măcinat de ploi. Și, nu o dată, cu luni în urmă, fiind la volanul

basculantei, sus pe înălțimile Făgărașului, trecând pe drumurile abia deschise în stâncă, pe marginile văilor adânci și amețitoare, se gândise la tatăl său, la meseria aceasta frumoasă, dar grea, plină de răspunderi dar și aureolată de împliniri când știi să ți-o faci cu chibzuință și înțelegere.

O ghindă i se rostogoli la picioare și el se opri locului privind în sus. Pe creanga întinsă a unui stejar falnic se mișca încolo și-ncoace o veveriță mică, a cărei coadă stufoasă și-o trăgea după ea ca o trenă. Vietatea se ascunse între frunzele dese ale rămurișului, apoi dintr-un salt sări în alt copac și începu să urce vertiginos pe tulpina acestuia către vârf. Vasile căută s-o descopere din nou, dar renunță. Îi plăceau animalele pădurii, aceste sălbăticiuni care fugeau de oameni, căutându-și ascunzișuri în fel și chip, numai să scape de urmăririle lor. Când lucra pe basculantă la „Transfăgărășan” avusese loc o întâmplare de-a dreptul amuzantă, cu toate că alți militari cam intraseră în panică și nu aveau deloc surâsul pe buze așa după cum s-ar fi așteptat Vasile și câțiva dintre prietenii săi. Într-o dimineață, în tabăra de la Cârțișoara unde-și ținea basculanta, ducându-se să-și ia mașina în primire, mare i-a fost uimirea când a zărit de departe, culcat pe capota motorului un pui de urs ce dormea cu capul rezemat de parbriz. Cum de ajunsese acolo, nimeni nu-și putea da seama. De bunăseamă, coborâse din pădurile din jur, la miez de noapte, în căutare de hrană și se cățărase pe motor unde dăduse de-o gamelă cu resturi de mâncare. Apoi simțind căldura tablei se culcase și acum dormea cu o labă sub cap, iar cealaltă înălțată ca pentru o chemare. Chiar sforăia, fără să-i pese de ce avea să se întâmple în jurul său. Bineînțeles că îndată s-a dus vorba din om în om și nu după mult timp, înconjurând basculanta, dar cu teamă să se apropie mai mult, s-au adunat mai toți șoferii și au început să râdă, întrucât cu toate fluierăturile, strigătele și îndemnurile lor, Martinică nici că se sinchisea să ia pe careva în seamă. Au început atunci să arunce cu pietre, dar au renunțat curând la treaba asta, deoarece le era teamă să nu spargă cumva parbrizul basculantei. Dar hazul a fost și mai mare, când ofițerul de serviciu pe baracamente l-a luat la rost pe cel ce fusese santinelă în ultimul schimb, spre ziuă, și care nu-și putea da în niciun fel seama cum de nu auzise pașii apropiindu-se și nici măcar un cât de mic zgomot nu-i ajunsese la urechi precum că

cineva străin ar umbla prin preajmă.

— Tovarășe locotenent-major, cred că „individul” s-a urcat pe motorul mașinii în schimbul doi! a căutat să se dezvinovățească soldatul. Eu dacă auzeam ceva suspect, somam!

— Ce făceai?

— Somam, așa cum v-am raportat…

— Și dacă-l somai, se oprea la somație?

— De bunăseamă că da! a întărit ostașul cu o certitudine ce nu mai dădea loc la replică. Să zicem că de nu se oprea la întâia somație, dar la a doua, cum am eu o voce de îngheață omul, cred că-i intra frica-n oase și gata!

— Dar ce măi, ursul îți înțelegea vorba?

Evident, râsul s-a pornit și mai tare și parcă nu era chip să se oprească cu una cu două. Dar după puțin timp fiecare a plecat la treaba lui și numai Vasile a rămas la o anume distanță de basculantă, rugându-l parcă din priviri pe Martinică să coboare de pe motor și să se ducă unde i-o fi voia, numai să-l lase să plece cu mașina, că-l apucă amiaza și nu-și îndeplinește norma la numărul de curse programat în ziua aceea. Ursul însă a plecat când a vroit el, și anume cam la un ceas după aceea. A coborât încet de pe capota motorului, rostogolindu-se lângă mașină, și-a scuturat apoi blana și adulmecând în jur a plecat liniștit pe după baracamente, pierzându-se în desișul pădurii. În zilele următoare s-a mai arătat el de câteva ori prin preajmă, iar după un timp nimeni nu l-a mai văzut.

Vasile mergea acum prin pădure și se gândea la toată această întâmplare, întrebându-se dacă nu cumva și pe aci i se poate ivi în cale un frate de-al lui Martinică. Când era mai mic auzise oamenii din sat că o ursoaică băgase groaza în țăranii din împrejurimi, venind la miez de noapte până în preajma ogrăzilor să dea iama printre oi. Fusese poate numai un zvon, pentru că nimeni nu putea spune că o văzuse într-adevăr. De altfel, nici bunicul său nu-i vorbise vreodată că pădurea ce învăluia muntele la poalele căruia se înșirau satele ar fi adăpostul vreunei sălbăticiuni din cale afară de agresivă.

Nu merse însă mult că auzi un nou zgomot de motor. Venea de undeva din susul drumului ce-l urca. Ascultă puțin și înțelese că mașina nu cobora, ci după felul cum era ambalat motorul luase panta pieptiș și înainta către vârful muntelui. „O fi iar vreun camion cu remorcă, se duce sus la „exploatare” să ia

bușteniі la vale, își zise el, zorind puțin pasul. Dar când oare să mă fi depășit? Sau a venit pe un alt drum, peste munte și a intrat într-acesta ce urcă din sat?” După câteva sute de pași se lămuri însă pe dată. La un cot al drumului forestier, un autocamion cu o lungă remorcă pe care era purtat un stâlp de fier pentru linia de înaltă tensiune, era oprit în marginea șoselei iar în jurul lui se învârteau câțiva oameni, agitați și neliniștiți, de parcă nu-și mai aflau locul. La ultimele roți ale remorcii, erau fixați bolovani mari, să oprească pornirea către înapoi a autocamionului. Vasile veni aproape, dădu bună-ziua și rămase locului, privind lunga remorcă a mașinii, a cărei primă roată din față stânga călca chiar pe marginea prăpastiei. La volan, un om între două vârste, cu fața aspră, asudată și părul căzut pe frunte, crispat, dar mai mult speriat, încerca să manevreze mașina către înainte, privind prin portiera deschisă roata din față a remorcii, care din ce se mișca, dintr-aceea își făcea mai mult loc, gata să surpe pământul din buza prăpastiei. Șoferul stătea aplecat mult în afară, parcă să cadă din cabină, cu ochii holbați spre înapoi, ținându-se strâns de volan și cu piciorul întins puncta când și când pedala accelerației, încercând să miște măcar cu un centimetru mașina din loc, îndreptând-o pe făgașul trainic al drumului. Când și când înjura de mama focului – se vedea că era din cale-afară de supărat – și în panica ce-l cuprinsese, un singur cuvânt să-i fi adresat careva, poate l-ar fi făcut să-și piardă definitiv cumpătul și calmul, răsturnând mașina în văgăuna neagră deasupra căreia se mistuiau nori de ceață. Lângă camion se mai găseau alți trei oameni, după îmbrăcăminte arătând a fi muncitori la întinderea liniei de înaltă tensiune, care-și vorbeau în șoaptă, făcând fel și fel de planuri, de bunăseamă socotind cam în ce mod să evite catastrofalul accident ce se putea declanșa din clipă în clipă.

Vasile stătea deoparte și privea întreaga scenă tăcut, fără să scoată un cuvânt. Fețele cătrănite ale oamenilor, fără să mai vorbim de cea a șoferului, spuneau destul de limpede că toți se aflau într-o situație deosebit de grea. Nimeni nu i-ar fi iertat vreunuia dintre ei pierderea camionului, a remorcii și a stâlpului din bare de fier, care s-ar fi prăbușit la cea mai mică greșeală de manevră în prăpastia adâncă. Dar, oare, șoferul s-ar fi putut salva, părăsind în secunda aceea mașina? Și cine ar fi răspuns de viața lui?

— Nea Trandafire! auzi, nea Trandafire?

— Da, tovarășe inginer, se ivi mai mult capul șoferului peste portiera mașinii.

— Trage frâna de mână și stai puțin așa…

— Cum să stau?

— Bine, cum se stă!

— Păi ce mai putem face? întrebă șoferul cu fața lac de sudoare și ochii înnegurați, privind parcă speriat pe sub sprâncenele stufoase.

— O să vedem… Dă-te jos și odihnește-te. Noi o să punem bolovani și la celelalte roți. Dumneata, uite stai colo, pe piatra aceea și te mai liniștește puțin.

— Să mai încercăm o dată…

— Fă ce-ți spun! hotărî inginerul și glasul lui poruncitor lăsa să se înțeleagă că nu mai aștepta niciun răspuns.

Era un tânăr nu prea înalt, îmbrăcat într-o salopetă cenușie, la fel ca ceilalți muncitori, încât nu-l deosebeai de ei, cu capul descoperit și părul negru, bogat, pieptănat spre spate. Ochii săi albaștri, neliniștiți, aruncau parcă fulgere, dar se vedea cu ușurință că făcea totul să se stăpânească și să-și păstreze calmul. Cu mâinile tremurânde se căută prin buzunare, scoase și puse între buze o țigară, și în aceeași clipă unul dintre însoțitorii săi, văzându-l, scăpără repede un chibrit și i-l întinse.

— Mulțumesc, nea Traiane. Iei și dumneata o țigară?

— Acușica am aruncat-o…

Șoferul coborî din mașină, încet, cu grijă, parcă să n-o clintească din loc, și cu pas nesigur începu să-i dea ocol, privind totodată drumul și înainte și înapoi, de câteva ori, tăcut și încruntat, apăsat de aceeași grijă ce-i întunecase chipul. Cămașa scoasă afară din pantalonii mototoliți îi era udă în spate de sudoare, părul năclăit, mâinile murdare, iar bocancii deveniseră alburii încărcați de atâta noroi uscat, așa cum poate îi purta de multă vreme pe drumurile acelea de munte.

— A dracului de meserie și cu cine mi-a pus volanul în mână! zise el, tot supărat, ștergându-și cu latul palmei fruntea îmbrobonată. Mai bine mă făceam îngrijitor de porci, sau chelner, sau hingher, dar am zis că șoferia, de…

— Lasă, nea Trandafire, lasă și dumneata… căută să-l liniștească inginerul. Hai, ia o țigară, trage câteva fumuri și pe urmă om mai vedea…

— Mulțumesc, tovarășe inginer, dar cred că nici țigara n-o mai pot ține între degete. Ia uite mata cum îmi tremură mâna…

Și întinse palma lui mare, bătucită, plină de unsoare și noroi, arătând-o celor de față.

— Parcă m-au prins niște friguri, nu-ș ce am…

— Stai puțin și liniștește-te, îl povățui din nou inginerul. Până atunci ne mai gândim, trebuie să găsim o soluție…

Vasile se apropie și mai mult și dădu din nou „bună ziua” socotind că n-a fost auzit de prima dată. Oamenii care abia acuma îl văzură îi răspunseră cam rece la salut și urmară a sporovăi între ei, împreună cu inginerul. Șoferul se așezase pe șanțul dinspre peretele de stâncă al muntelui și gânditor își sprijinise fruntea în palme, copleșit parcă de toate câte i se întâmplaseră. Omul era abătut, nu-i ardea de vorbă, de nimic. Mereu își privea mâinile, apoi le ducea iarăși la frunte și sta cu privirea tot plecată, tăcut ca mai înainte. Vasile vru să se ducă la el, să schimbe câteva cuvinte, dar renunță, înțelegând că omului numai de vorbă nu-i ardea în clipele acelea. Se apropie totuși de mașină și-i studie cu de-amănuntul întreaga poziție: felul cum era oprită, unde se aflau roțile, atât ale cabinei cât și ale remorcii, cum se prezenta terenul în partea dinspre prăpastie și care ar fi fost locul de manevră atât către înapoi, cât și către înainte.

— Ce este, tovarășe militar, ce te interesează? îl întrebă inginerul văzându-l pe Vasile cum lua seama la toate, dând ocol mașinii.

— Mă uit și eu. Grea situație…

— Grea…

— Bine că a oprit dumnealui la timp, zise Vasile și arătă cu capul către marginea șanțului unde se odihnea șoferul. Din două pneuri, unul spânzură în gol, vedeți?

— Am văzut, dar ce putem face? Drumul prost, însă câte transporturi am făcut, nu ni s-a mai întâmplat așa ceva…

— E de-ajuns să se întâmple o dată, zâmbi amar Vasile.

— Asta așa este…

Vasile se mai învârti de câteva ori pe lângă camion și remorcă, apoi se duse câțiva pași înainte, privi drumul, după care se întoarse iar lângă mașină. Inginerul și cu ceilalți muncitori îl priveau în tăcere, urmărindu-i fiecare mișcare și nu-i înțelegeau în niciun fel curiozitatea. Ce interesa pe un ostaș

soarta unei mașini aflate în pragul prăbușirii? Numai ca să înregistreze senzaționalul situației? Să aibă ce povesti și altora?

— La „Transfăgărășan” am fost în situații și mai grele! zise Vasile apropiindu-se de inginer. Acolo croiam drum metru cu metru, în stâncă, am urcat screpere și buldozere la două mii de metri altitudine…

— Ai lucrat la „Transfăgărășan”? întrebă plin de curiozitate unul dintre muncitori.

— Am lucrat! vorbi moale Vasile și puse jos traista în care ducea merinde bătrânului. Nu numai eu, ci mii de militari…

— Ce meserie ai? interveni inginerul.

— Șofer. Am condus o basculantă, o „Tatra” grea, de mare tonaj…

— Și cu ce rost prin părțile astea?

— Sunt din vale, din sat, mă aflu în permisie și mă duc până sus la stână, la Izvorul repede, la bunicu-meu…

— E cioban?

— A fost dulgher de case, dar acu’ la bătrânețe a zis că e bine să stea între oi…

Oamenii fumau în tăcere, privind mașina și remorca și fiecare se gândea cum să-l sfătuiască mai bine pe Trandafir sau cum să-l ajute să iasă din acel greu impas, începură și ei poate pentru a suta oară să se învârtă pe lângă lunga remorcă, dar oricât își frământau mintea nu aflau nicio dezlegare. Una dintre roți, cea din față, spânzura cu unul din pneuri în gol și orice mișcare greșită a volanului însemna un dezastru de neînchipuit.

— Pot să vă dau și eu o soluție? întrebă Vasile, adresându-se inginerului.

— Referitoare la ce?

— La chestiunea asta cu mașina. Cum s-o scoatem la drum… V-am spus, am experiența unui șantier ce a lucrat în condiții cum nici nu vă închipuiți de grele… Vreți să vă arăt carnetul de șofer?

— Lasă, nu-i nevoie. Și ce soluție propui dumneata?

— Vreau să știu mai întâi dacă autocamionul are un vinciu.

— Vinciu? înălță sprâncenele a mirare inginerul.

— Da, vinciu. În mod normal trebuie să aibă…

— Eu știu? Nea Trandafire, ai un vinciu? se întoarse inginerul și strigă către șoferul ce stătea încă pe marginea șanțului, fără să scoată o vorbă.

— Vinciu ați întrebat? tresări el ca dintr-o amorțire.

— Da, vinciu.

— Am, dar la ce vă trebuie?

— Auzi, are, zise inginerul vorbindu-i lui Vasile.

— Ei, atunci uitați ce vă propun eu…

Și în câteva cuvinte, caporalul explică întregul său plan ce avea după părerea sa să readucă roata din față a remorcii pe terasamentul drumului. Se va monta vinciul, ridicat cu placa până sprijină laterala dinspre prăpastie a remorcii, cu alte cuvinte a întregului stâlp metalic, timp în care, cu multă atenție mașina va fi manevrată pe loc, puțin câte puțin, dar numai înainte, sub siguranța frânei de mână, până ce și al doilea pneu, cel din exterior, va prinde sub el pământ. Apoi o îndreptare bruscă a volanului va smuci remorca în sensul mersului, după care cu un viraj puțin lărgit va începe urcușul mai departe în așa fel încât stâlpul metalic să nu atingă peretele de stâncă în urma lui.

— Se cere mult calm, multă pricepere, mult sânge rece, tovarășe inginer, încheie Vasile spusa lui. Dacă mi-ați permite, aș trece eu la volan, dar tovarășii să monteze și să supravegheze vinciul după cum am să le explic…

— Aiureală! zise supărat Trandafir, ridicându-se anevoie de pe marginea șanțului și venind mai aproape. Curată aiureală!

— De ce, nea Trandafire? îl întrebă mirat inginerul, și din ochi îi ceru parcă scuze militarului pentru ieșirea nepotrivită a șoferului. De ce-i aiureală, cum spui dumneata?

— L-am auzit pe tinerelul ăsta, pe tovarășul caporal, de-o manevră scurtă a volanului când mașina trebuie ambalată înainte…

— Chiar așa? Ei, și?

— Păi cum faci manevra, frățioare? puse șoferul mâinile în șolduri, cu glasul puțin ridicat, privindu-l superior pe Vasile. Hai, cum o faci? Nu lovești peretele de stâncă cu bara? Nu vezi că mașina îi pusă cam de-a curmezișul?

— O văd! vorbi calm Vasile. Tocmai de aceea se cere dibăcie în manevrarea scurtă a volanului. Repet, manevrare scurtă a volanului…

— Așa, și ce-i cu asta? continuă Trandafir să-l privească ironic pe militar.

— Punctând accelerația, urmă Vasile parcă fără să ia în

seamă aroganța șoferului, mașina va trage remorca înainte dintr-o singură smucitură, punându-i roata pe drum, sub siguranța vinciului, dar și a frânei de mână.

— Asta s-o crezi dumneata!, dădu Trandafir a lehamite din mână. Povești, aiurea lă, am spus eu. Păi ce crezi că mașina la tonajul ăsta-i o jucărie? Gata, „punctezi accelerația”, astea-s vorbe, tinerelule, teorie de școală, nu manevră serioasă cum se cere aici. Zău, nu te supăra, dar ai nimerit-o ca nuca-n perete.

— Nu mă supăr, zise Vasile, dar care e soluția dumitale?

— N-am nicio soluție!

— Și-atunci?

— Uite, stau așa… aștept… dar ce, îți dau dumitale socoteală? Ei, uite drăcia dracului!

— Tovarășe inginer, urmă Vasile întorcându-se către tânărul cu părul ondulat, și fără să-l mai bage în seamă pe Trandafir, dați-mi voie să încerc. Vă rog, dați-mi voie. Armata m-a învățat multe, să știți, iar „Transfăgărășanul” a fost, aș putea spune, o universitate pentru cei mai mulți dintre noi, șoferii militari… În fond, ce așteptați? Nu vedeți că dumnealui n-are nicio idee? Zice că stă așa… așteaptă… Ce așteaptă? Minuni? Astea nu cad din cer. Minunile dacă sunt le fac oamenii… Vă rog, așadar, dați-mi voie… Am să reușesc, pe cuvânt, am să reușesc…

Vorbise repede, înflăcărat, căutase a fi cât mai convingător, sperând a găsi înțelegerea așteptată în inima inginerului. Era vorba, doar, de-un bun al întregii colectivități, un bun ce putea fi salvat. Trebuia însă puțină îndrăzneală, curaj, încredere…

Inginerul căzu pe gânduri, vădit încurcat de hotărârea ce trebuia să o ia. Dacă nu va reuși manevra propusă de tânărul militar, ivit aci de nu se știe unde? Cine putea pune bază pe măiestria-i șoferească, când iată, Trandafir ținea volanul în mână de aproape patruzeci de ani și mâinile începuseră să-i tremure numai gândindu-se la un singur centimetru ce avea să mai miște mașina înainte sau înapoi? Dar dacă planul propus de militar avea să reușească? Știa că armata călise mulți șoferi, avusese de-a face cu ei pe alte șantiere, toți se dovediseră băieți foarte buni, oameni dintr-o bucată, îndrăzneți și hotărâți în tot ceea ce întreprindeau. S-ar putea ca acest caporal să fi venit într-un ceas bun. Dar, oare, nu va risca? În definitiv, își risca propria lui viață. Nu-i ceruse nimeni acest lucru, se oferise singur. Și atunci? Putea, oare, refuza o inițiativă, într-adevăr

plină de risc, dar care venea din partea unui ins străin problemelor șantierului de montaj și totuși se vedea interesat ca să salveze un autocamion, o remorcă și un stâlp metalic, toate la un loc de-o valoare considerabilă? În fond, tânărul militar își putea vedea de drum înainte, nici să nu-i pese de necazul altora, dar în mod categoric, ceva lăuntric îl îndemnase să se oprească și să dea o mână de ajutor, desigur după cum se pricepea. Și atunci?

Inginerul tăcea, evident se afla în încurcătură, știa că ceilalți muncitori așteptau de la el o hotărâre, să iasă din impasul în care se aflau, numai Trandafir, total în dezacord cu cele ce se discutau, plecase în mod ostentativ și se așezase din nou pe marginea șanțului, lângă peretele de stâncă. „Faceți ce știți, nu mă bag, nu mă amestec, deci nu răspund!”, părea să spună atitudinea lui. Se arăta la fel de cătrănit ca și înainte, copleșit de necazul ce dăduse peste el și acum fața-i aspră, cenușie, chinuită de-o ascunsă deznădejde parcă i se alungise și mai mult, iar țepii cărunți ai bărbii i se înmulțiseră, năpădindu-i obrazul bătucit, brăzdat de cute adânci.

— Dă cheile mașinii, nea Trandafire! zise într-un târziu inginerul și glasul său arăta că luase o hotărâre definitivă, care nu mai dădea loc la controverse. Hai, mai repede!

Întinse apoi mâna, așteptând, stăpânit de-o ascunsă nerăbdare.

— Nu dau nicio cheie! răspunse la fel de hotărât Trandafir și plecă fruntea făcându-și de lucru cu un bețișor în nisipul șanțului. Am mașina în primire, am semnat un proces-verbal, o să mă doară la pungă dac-o văd răsturnată, colo-n prăpastie. Așa că… Și-apoi legea nu-mi dă voie să dau volanul, asta o știți?

— O știu!

— Și-atunci? Îmi cereți să calc legea circulației? Ce să mai vorbesc de cele ce au să se întâmple, de nenorocirea în care vreți să mă trageți!

— Nu-i vorba de nicio nenorocire, vorbi calm inginerul și se îndreptă către Trandafir să poată discuta cu el mai de aproape. Uite, am stat și am chibzuit, ideea caporalului nu este rea…

— Dar nici bună nu poate fi!

— Propune dumneata alta, zise liniștit inginerul și puse brațele cruciș pe piept, așteptând. Hai, propune, e mașina dumitale, de acord, dar trebuie să ducem stâlpul sus, așa că uite

continuă cursa. Cred că înțelegi că nu putem rămâne aici, în drum, nu? Nu mai vorbesc de faptul că încurcăm și circulația. Uite, te ascult…

— N-am ce să propun! înălță Trandafir din umeri, cu fața tot acră, neprietenoasă și zvârli cât colo bețișorul cu care scormonise până atunci nisipul dinaintea sa. Nu eu sunt de vină…

— Dar cine? Nu dumneata ai adus mașina până aci și ai pus-o de-a curmezișul?

— Vă luați după militarul ăla, cum că am luat virajul prea larg? înălță sprâncenele a întrebare Trandafir. Desigur, e ușor de vorbit, dar uite drumul ce al dracului este, că eu am spus totdeauna, măi oameni buni, remorcile astea lungi nu-și pot face loc pe „forestierul” ăsta, dar cine să mă asculte?

— Tot dumneata ai dus până astăzi șapte sau opt stâlpi, acolo sus și văd că drumul nu ți-a fost nicio piedică, așa este? nu se lăsă inginerul. Dar acuma ai încurcat-o și nu vrei deloc s-o descurci…

— Dar cum s-o descurc, tovarășe inginer? ridică glasul Trandafir și enervat se lovi cu palma peste genunchi. Să-mi pierd viața? Să mi-o risc?

— Uite că altul și-o riscă! vorbi tăios inginerul, arătând cu capul către militar. Și n-are niciun amestec în treburile șantierului nostru…

— Totdeauna tinerii ăștia cred că sunt mai grozavi ca noi cei de modă veche, cum se spune, zise Trandafir clătinând capul dojenitor. Ei știu mai multe, fac pe îndrăznеții, se cred buricul pământului… Or fi, nu zic ba, dar și capul unuia cu experiența mea mai poate judeca câte ceva…

— N-a zis nimeni că nu poți judeca, câte ceva, cum spui dumneata, căută să fie concesiv inginerul și glasul său blând, liniștit, arăta că este plin de înțelegere și bunăvoință. Și tocmai de aceea, uite, mă bizui pe experiența dumitale și dacă-i așa, hai să urnim lucrurile din loc. Ei, ce zici? Militarul a venit cu o soluție, nu-i bună, nu ești de acord cu ea, foarte bine, hai propune dumneata alta. Ce vrei, să ne-apuce noaptea aici? Și în ce situație! Dacă pământul de sub roata aceea începe să se surpe?

— Uite cum stă treaba, tovarășe inginer, zise Trandafir și se ridică, ștergându-și cu palma fundul pantalonilor. Eu v-am spus

punctul meu de vedere…

— Dar n-ai spus nimic, măi omule! îi sări țandăra inginerului și fața parcă i se aprinse de-o ascunsă revoltă. N-ai propus nimic! Te-ai așezat aici, cum s-ar spune te-ai dat deoparte și ne-ai lăsat pe noi, ăștia, ceilalți să ne batem capetele și să vedem ce și cum putem să ieșim din beleaua asta. Când în primul rând e de datoria dumitale să ne scoți din impas. Ești șofer, ai primit dispoziție să faci transportul, păi fă-l, du lucrurile până la capăt…

— M-ați întrerupt, vroiam să vă spun ceva, vorbi Trandafir cu glasul moale.

— Spune, te ascult… Ce punct de vedere ai? Că nu ai nici unul…

— Un moment! tăie aerul cu palma Trandafir după care și-o trecu peste țepii aspri ai bărbii. Dumneavoastră sunteți șef, răspundeți de lucrări, de materiale, de mașini, mă rog ca orice șef. Eu sunt un simplu șofer. Vedeți dumneavoastră, nu vreau ca un act din ăsta nechibzuit să mă coste viața sau să plătesc până la adânci bătrânețe oalele sparte că n-am avut cap și m-am luat după unul și după altul. Deci sunteți șef, aveți răspunderea. Uitați, dacă așa ați hotărât în fața oamenilor vă dau cheile mașinii și tot în fața lor vă spun, să se știe, că ceea ce vreți să faceți e nebunie curată…

— Dar n-am auzit punctul dumitale de vedere… Propunerea dumitale…

— Punctul de vedere l-ați auzit: vă dau cheile mașinii și faceți ce vreți. Iar cât despre propunere, eu nu am nici una. Cam asta e! încheie el, desfăcând larg brațele și veni către remorcă. Dumneavoastră hotărâți până la urmă. Eu nu m-amestec, nu mă bag, e clar?

Între timp, mai sosiseră două autocamioane, coborau de sus, venise și un turism, un „Aro” cu câțiva pasageri ce se duceau pesemne undeva peste munte – se auzea că avea să se proiecteze un fel de sanatoriu, chiar sus pe creastă –, așa că în jurul remorcii se adunaseră destui curioși care așteptau să vadă ce are să se întâmple. Bineînțeles că începuseră și discuțiile, fiecare cu părerea lui, se vorbea în contradictoriu, se făceau planuri peste planuri, unul spunea una, altul alta, care mai de care socotea că soluția propusă de el este cea mai realizabilă și avea să dea bune rezultate. Dar, inginerul, ascultându-i și pe alți

șoferi, rămase până la urmă tot la cele propuse de Vasile.

— Nu-i rău planul ăsta, zise un bătrân șofer, de pe unul dintre autocamioane, dar riscul e mare, să știți. Aici, totul e cum dai volanul la prima pedală de accelerație și cum lucrezi cu frâna. Că uite, are dreptate dumnealui – și arătă către Trandafir – o clipă de neatenție și lovești stâncă, în față. Cât despre vinciu, cred că-l puneți de pomană...

— Dar nea Costică, interveni un altul, nu vezi cum spânzură roata asta din față a remorcii? Dacă scapă mașina un milimetru către înapoi?

— Mă, eu am spus că aici e vorba de dibăcia mișcării volanului și a accelerației! nu se lăsă bătrânul șofer. Trebuie un fel de, cum să spun eu, un fel de salt, o smucitură, dar în secunda aia să și iei scurt volanul la stânga. Înțelegi? În secunda aia! Că altfel ai și lovit peretele de piatră din față.

— Exact ce-a spus și militarul, zise inginerul, ținând de-acuma cheile mașinii în mână. Ei, ce zici tovarășe caporal, îți mai menții propunerea?

— Desigur, tovarășe inginer! răspunse hotărât Vasile și făcu un pas înainte. Dați-mi cheile...

— Poftim, zise inginerul și întinzând mâna, parcă avu un ușor gest de ezitare. Și... succes!

— Vă mulțumesc!

Vasile luă cheile, dezbrăcă apoi vestonul, îl puse jos, cu boneta și centura peste el, puse alături și trăistuța cu mâncare, după care dădu o dată roată mașinii privind-o cu stăruință din toate părțile. Va ceda, oare, roata asta? se întrebă el și după puțin timp de gândire lovi ușor pneul cu vârful bocancului. Sau nu va ceda? Ceru să se pună, totuși, vinciul ca să se asigure cât de cât partea remorcii către prăpastie, apoi după ce mai privi odată mașina se urcă la volan și cât mai hotărât se așeză pe scaunul tapisat cu vinilin. Avea o siguranță în tot ceea ce făcea, o certitudine în mișcări și o stăpânire de sine, încât felul cum se comporta în împrejurarea aceea plină de încordare, de tensiune, aproape că-i electrizase pe toți cei din jur. Stând deoparte, oamenii îl urmăreau tăcuți, nu mai vorbea acuma nimeni, fiecare înțelegea că sosise clipa aceea supremă și încărcată de neprevăzut, când se hotăra soarta transportului. Unii priveau când și când hăul prăpastiei, alții se aplecaseră să vadă ce va face roata al cărui pneu suspendat parcă atingea grohotișul

mișcător de sub ea…

— Mare curaj pe băiatul ăsta! șopti careva, clătinând capul a nedumerire. Aș putea spune că e o nebunie…

— A lucrat luni de zile, sus, la „Transfăgărășan”, îi răspunse tot în șoaptă un altul. Mi-a spus inginerul…

— Și ce-i cu asta? Riscul e risc…

— Într-adevăr…

Vasile, însă, nu avea cum să audă toate acestea. Pornise motorul și deschisese portiera să vadă pentru ultima oara de acolo, de sus, din cabină, poziția remorcii. Aplecat mult în afară stătu câteva clipe cu ochii ațintiți asupra roții ce parcă numai printr-o minune mai atingea cu un pneu pământul, apoi privi înainte, chibzuind la mișcarea de salt ce avea s-o facă, smucind remorca, dar fără să lovească, așa cum de fapt presupuneau toți, peretele de stâncă ce stătea ca un paravan la aproape un metru în față-i.

— Ții bine vinciul! strigă el, peste zgomotul motorului. Am să pornesc…

Clipa era aproape de groază. Toți, dar aproape toți cei de față rămăseseră stane de piatră, încremeniți, cu fețele crispate, încordați și stăpâniți de acea neliniște dinaintea marilor catastrofe ce se așteaptă dezlănțuite din secundă în secundă. Trandafir plecase la vale, pe drum, cu mâinile în buzunare, fără să se uite înapoi, ca omul fără treabă. Nu vroia să fie martorul unei nenorociri, cum îi spusese el unuia dintre șoferi. A văzut multe în viața lui… Iar inginerul, tot numai o apă, nu-și dezlipea ochii de pe figura caporalului, privindu-l acolo, sus, în cabină, cum stă, cu mâinile strânse pe volan, accelerând ușor motorul, ascultându-i turația, vroind parcă să-i pătrundă tainele, să-l înțeleagă, să-i ceară să-l ajute în temerara-i acțiune ce-o întreprindea în clipele acelea. Vasile aruncă și el o privire inginerului, îi citi încordarea de pe chip și-i zâmbi. Un zâmbet cald, liniștitor, de om stăpân pe puterile sale, pe voința sa, pe tot ceea ce-și pusese în gând să înfăptuiască. Și-atunci zâmbi și inginerul și parcă surâsul acela tineresc de pe chipul militarului îi întări încrederea în reușita acestei manevre destul de periculoasă.

— Ai grijă cum debreiezi! strigă unul dintre șoferii aflați lângă remorcă.

— Sssttt! Liniște! Lasă-l, știe el meserie! zise unul dintre cei

de față. Să nu mai vorbească nimeni.

Vasile mai privi o dată roata remorcii, privi și înainte, debreie, băgă repede în viteză, motorul începu să urle, făcând să trepideze întreaga caroserie, întreaga vale dintre munți vuia ca înaintea unei furtuni, apoi deodată mașina făcu un salt, sărind din loc spre înainte, către peretele de stâncă, gata parcă să se înfigă în el, dar în clipa aceea caporalul răsuci cu atâta repeziciune volanul spre stânga, încât bara trecu numai la un milimetru de steiul de piatră, iar camionul intră drept pe drum. Remorca era salvată! Vasile mai conduse mașina câțiva metri, apoi opri, trase frâna de mână și coborî. Zâmbetul acela de pe buze îi pierise acuma și lui, iar fața îi era lividă, crispată, la fel ca ale celorlalți. Poate că abia acuma, după ce totul se terminase îl înlănțuise și pe el pentru o clipă teama. Dar strigătele de bucurie ale celor din jur, care năvăliseră către cabina mașinii, îl făcură să se scuture de acea scurtă stare de încordare și să revină la calmul ce-l stăpânise până atunci.

Primul care-l îmbrățișă fu inginerul.

— Îți mulțumesc din inimă, caporale! spuse el cu glasul întretăiat, încărcat de emoție. Îți spun drept, am în buzunar o diplomă inginerească, dar crede-mă, tot o diplomă din asta ai și dumneata. Într-adevăr, se vede, așa după cum ai spus că „Transfăgărășanul” a fost o universitate pentru oamenii volanului. Încă o dată, îți mulțumesc!

Fiecare ținu să-i strângă mâna lui Vasile. El simțea cămașa udă în spate de sudoare, careva văzu lucrul acesta, îi puse de îndată vestonul pe umeri și el îi zâmbi, mulțumindu-i din priviri. Un altul îi întinse boneta și centura. Și când să se îmbrace, deodată, ochii i se măriră de uimire și în același timp de bucurie. Printre cei de față îl văzu pe bunicul său, mult îmbătrânit, cu o traistă pe brat și un toiag în mână. Ochii săi încețoșați erau adânciți în orbitele uscate, dar privirea lor încerca să fie tot vie și aprinsă ca odinioară.

— Sărut-mâna, taică-mare! exclamă Vasile și-l cuprinse de după umeri pe bătrân apropiindu-și-l la piept. Ce faci? Cum te simți? Veneam la dumneata, sus, la stână. Am sosit aseară…

— Am pornit la vale, vorbi tremurat moșneagul. Am auzit că ai venit și n-am mai avut răbdare. Dar… se opri el din vorbă, tu ai tras camionul ăsta înainte? Că am auzit oamenii spunând că-i un oștean, sus, la volan…

— Eu, taică-mare! răspunse plin de semeție Vasile. Ai fost aici… când…

— Am fost. Dar nu-mi închipuiam că…

— Am luat meseria lui tata, taică-mare! zise Vasile și-i ceru traista s-o ducă el. În armată mi-am împlinit un vis. Îl știi dumneata… Că ambiția mea… Nu, nu mă privi așa. Știu, tata s-a prăpădit prin locurile astea, dar drumul, oricât de potrivnic ar fi, trebuie să știe că un alt Timuș îl supune sub roțile camionului. Drumul tatălui…

— Când vii de tot acasă, ai să lucri tot la „exploatare” ca tătâne-tu…

— Chiar așa…

— Fă cum ți-e voia băiete. Eu ce să mai spun?

Porniră amândoi la vale, Vasile ținându-l pe bătrân de după umeri, iar acesta încercând să calce voinicește alături de nepotul său. Oamenii de lângă remorcă îi urmară cu privirea până ce cei doi se pierdură după colțul unei stânci. Cunoscându-l pe moșneag, știau acuma cine se încumetase să se urce la volanul autoremorcii ca s-o salveze, Vasile, feciorul lui Dumitru Timuș. Și șoferii de la „exploatare” înțelegeau că nu peste mult timp vor avea între ei un tovarăș de nădejde, un tânăr pe care armata îl călise, dându-i bărbăție, curaj, dar îl și învățase să-și aleagă drumul în viață.

DESTĂINUIREA

De dimineață venise la remize căpitanul Dumitrescu, un ins subțirel, înalt, cu trăsături fine, ca totdeauna bine îmbrăcat – cămașă albă, imaculată, vestonul ca turnat, pantalonul lung la dungă –, intrase, stătuse o clipă locului și privise de departe șirul de autocamioane înșiruite „la linie”, cu caroseriile sclipind de curățenie, prelatele noi-nouțe și parbrizele oglindă nu alta. Pe un singur șir în fața lor șoferii, în ținuta de oraș, spilcuiți și aranjați ca scoși din cutie. Așteptau comandantul...

Dumitrescu primi raportul, își trecu o dată privirea peste chipurile grave ale militarilor, apoi ceru din mâna plutonierului tabelul cu cei ce aveau să plece în duminica aceea în învoire în oraș.

— Ei, băieți, ne plimbăm și azi? întrebă el și în colțul gurii îi înflori un zâmbet ghiduș, abia schițat. Ia să vedem ce-am scris aici. Și ce o să mai scriem? Tomescule, ia un creion, dă-te mai aproape și notează...

Șoferii cunoșteau obiceiul căpitanului. Puteai să te evidențiezi în tot cursul săptămânii, să fii primul la instrucție, la îndeplinirea oricărui ordin, cât despre disciplină să nu mai vorbim, dar dacă duminică dimineață te găsea cu autocamionul în neregulă, nu numai că nu plecai în ziua aceea în oraș, dar te și pedepsea după litera regulamentului. Om bun la inimă, prietenos din cale afară cu subalternii, îi asculta fiecăruia păsul, îl ajuta cu ce putea, glumea, fiind o fire veselă, dar când era vorba de starea mașinilor, parcă-i puneai sare pe-o rană deschisă. „Mașina-i ca și omul, spunea el deseori. Ai grijă de ea. Controlezi în fiecare zi să vezi ce-o doare, o alimentezi la timp, atunci merge și încă foarte bine. De nu, ea n-are gură să ți se plângă. Și „cade” într-o zi. Și dacă a „căzut”, cu greu o mai pui pe picioare!”

Căpitanul, urmat de comandanții de plutoane, de un subofițer tehnic, de plutonierul Tomescu ce ținea sub braț un registru și carnetul cu biletele de ieșire în învoire, iar mai în urma lor sergentul de zi pe subunitate trecu prin dreptul fiecărei mașini și începu să le studieze cu atenție dându-le ocol jur-împrejur.

— A cui este 2248?

— A caporalului Stănicioiu!

— Dați-mi cheile de contact. Ridică apoi capota motorului...

Deschise portiera, se urcă sprinten în autocamion, cercetă

îndelung cabina, bordul, porni motorul, îl opri, iar îl porni, ambală puternic, de câteva ori, după care îl lăsă să meargă un timp la relanti, ascultându-l. Sări apoi jos, se duse și băgă capul sub capota de tablă.

— Bate un tachet. Cureaua de ventilator crestată... Ei, ce zici Stănicioiule?

— Tovarășe căpitan, permiteți să raportez! ieși din rând caporalul negricios, proaspăt ras, cu boneta pusă șmecherește pe-o sprânceană. De tachet știam, de curea însă nu...

— Bagă autocamionul în atelier și distrează-te astăzi în cazarmă! ordonă scurt căpitanul. Ia-ți și ajutorul cu dumneata. În permanență, mașinile, sufletul unității, trebuie să fie în perfectă stare de funcționare. Nu merge o mașină, împiedici o subunitate să intre în luptă! Se poate? Cheile de la 2206!

Militarii stăteau înmărmuriți în front, fără să scoată un cuvânt, gândind fiecare că poate se nimerește ca mașina lui să nu fie controlată în dimineața aceea. De fapt, așa și proceda căpitanul, iar șoferii îi cunoșteau de-acuma obiceiul: făcea inspecția pe sărite, o mașină de ici, una tocmai de dincolo și nu erau rare cazurile când, bizuindu-se pe conștiinciozitatea subordonaților, în câte o duminică nu se urca în cabina nici unui autocamion. Sau dimpotrivă, venea mai de dimineață și le controla pe toate la rând. De parcă s-ar fi aflat la recepționarea lor, luându-le în primire de la uzina constructoare.

Caporalul Tutuneac era tot numai ochi și urechi. Mașina lui era penultima din șirul din față. Va sări, oare, comandantul peste ea? Sau se va îndrepta chiar într-acolo? De fapt, totul era în perfectă ordine. Motorul mergea ceas, avea alimentarea făcută cu benzină, uleiul la nivel, barem de curățenie nici nu putea fi vorba. Sclipea ca la o expoziție cu autocamioane de reclamă!

— Ești neliniștit, Traiane? se aplecă și-i șopti la ureche Pascu, ce stătea în front umăr lângă umăr. N-ai pentru ce, îl îmbărbăta el, doar știi cum am pus-o la punct...

— Să vedem...

— Știi...

— Lasă acuma! îi reteză vorba, repezit, Tutuneac. Ne vede comandantul că vorbim în front. Și știi cât ține la disciplină!

Într-adevăr, căpitanul nu se împăca deloc cu cei care în subunitate socoteau că pe primul loc stă tehnica, apoi disciplina.

„Lasă șoferul să mai răsufle puțin, doar nu se face gaură-n cer! spunea câte unul, înțelegând să-i răsfețe pe subalterni. Merge mașina? Merge! Asta-i problema numărul unu, să meargă tehnica de luptă!” „Greșit, greșit, de trei ori greșit!”, sărea Dumitrescu, aprinzându-se la față. „Unui șofer indisciplinat, din întâmplare îi merge mașina bine. Cât îi merge. Disciplina stă la baza tuturor activităților. Disciplină înseamnă și punctualitate la program, și întreținerea mașinilor, și grija pentru materiale, și tot ce vreți! Lipsa de disciplină înseamnă lipsă de ordine. Nu avem aici șoferi de autobaze – mă rog și acolo trebuie să fie o disciplină a muncii – dar știm cum își dau câte unii în petic, prin civilie. Aici este armată și totul trebuie să meargă în cadența cerințelor, a sarcinilor, a timpului!”

În sfârșit, căpitanul termină controlul, nu înainte, însă, de a face unele observații în privința întreținerii mașinilor. Și nu înainte de a le aminti celor ce vor părăsi unitatea că ținuta militarului nu trebuie să fie una între zidurile cazărmii sau pe câmpul de instrucție și alta pe străzile orașului, în relațiile cu populația civilă.

— Militarul este militar oriunde s-ar afla! încheie el și făcu semn plutonierului să împartă biletele de voie. Câtă vreme porți uniforma militară cinstești această haină printr-o comportare demnă, care să-ți facă cinste! Cu alte cuvinte să nu uitați disciplina în cazarmă. Să nu aud că vreunul dintre dumneavoastră s-a întors deseară peste ora stabilită, sau a venit pe două cărări! Liber și petrecere frumoasă!

— Să trăiți, tovarășe căpitan! strigară șoferii toți deodată, ca la o comandă, aliniați și în poziție de drepți.

— Mergeți cu bine!

De un ceas și ceva, Tutuneac și cu Pascu mergeau agale pe străzile micului oraș, toropit parcă sub arșița soarelui de vară. Magazinele erau închise, unele cu vitrinele zăbrelite, altele cu umbrare din pânză colorată întinse deasupra trotuarelor. Pe străzi, ici-colo câte un trecător lac de sudoare, cu haina pe umeri și pălăria în mână, iar în piață mai nimeni. Câțiva țărani, rămași de dimineață, mâncau sub o copertină de plastic, cocoțați pe o tarabă și beau bere, veselindu-se și râzând de glumele unuia dintre ei.

— Ce facem, Traiane? întrebă Pascu parcă plictisit privind

roată în jur. Cu ce ne umplem vremea? Hai pe la gară…

— Și ce să facem la gară?

— Mai vedem lume. În vagoane, pe peron. Ehei, ce-aș mai pleca și eu. Nu știu, de câte ori văd un tren, parcă-mi vine să mă urc și să mă tot duc până nu mă mai opresc!

— Decât la Tanța! râse Tutuneac și-și prinse prietenul de braț.

— La ea, desigur. Ce-o face acuma mititica? Precis că-i la ștrand…

— Tot ce se poate…

Cei doi șoferi militari se cunoscuseră încă înainte de încorporare în împrejurări cu totul deosebite. Stelian Pascu era magazioner la o întreprindere metalurgică și juca fotbal în echipa orașului. Traian Tutuneac, în civilie lăcătuș la o cooperativă meșteșugărească, la fel ca și Pascu juca și el fotbal în echipa orașului său, cele două localități fiind foarte apropiate una de alta. S-au întâlnit de câteva ori pe terenul de sport și la unul dintre meciuri, cu totul involuntar, Pascu l-a lovit atât de tare pe Tutuneac în glezna piciorului drept, încât acesta a fost nevoit să stea trei săptămâni în spital. Om de inimă, bine crescut și cu educație deosebită, Pascu nu numai că și-a cerut iertare la sfârșitul meciului, dar s-a dus deseori la spital să-l viziteze pe cel accidentat fără voie și să-i fie în apropiere în acele momente grele pentru el. Ultima dată a găsit-o la patul bolnavului și pe Tanța, sora lui Tutuneac, casieră la o parfumerie, care venise să-și vadă fratele. Prietenia s-a legat repede, și-au scris, s-au vizitat de multe ori, ba fata a venit după el și fratele ei și aci la cazarmă, așa încât de la un timp încoace Tutuneac nu-i mai zice lui Pascu decât „cumnățele”. Pentru că trebuie precizat un lucru: cei doi au fost încorporați la aceeași unitate și tot împreună au urmat și școala de șoferi pe care au absolvit-o printre cei dintâi. Iar la repartizare s-au întâlnit din nou în aceeași subunitate, spre bucuria amândurora și a Tanței, bineînțeles, care cu un singur drum își vizita și fratele, dar și iubitul. „Cumnățeii”, însă, cum le spuneau militarii ceilalți, au depus aceeași râvnă și aci în subunitatea din care făceau parte, fiind deseori evidențiați pentru conștiinciozitatea cu care-și îndeplineau serviciul, așa că nu era duminică să nu-i vezi pe străzile orașului, fie cu Tanța, fie singuri.

— Azi n-a venit puștanca! zise Pascu căutând umbra unor salcâmi, ale căror ramuri se întindeau protector peste trotuarele

pustii.

— Spuneai că o fi la ștrand, răspunse Tutuneac, dar cred că s-a dus cu frati-miu cel mic la liceul militar. Auzi, Tică dă examen, vrea să se facă ofițer...

— Ce vorbești?

— Pe cuvânt...

— Să se facă, dacă-i place...

— Păi de ce să nu-i placă? Vrea să se ducă la aviație...

— Io-te-te, mă, mucosul, că la mașini ca noi i-o sta rău, nu? râse Pascu, scoțând batista și ștergându-și fruntea de sudoare. Nu-l vezi pe tovarășul căpitan al nostru? Meserie, meserie, ofițer, însurat, apartament, mașină mică, ce mai vrei?

— Ei, nu știi cum sunt copiii? îi luă Tutuneac apărarea fratelui său. Visează și ei...

— Măi, acuma dacă i-o fi capul la avioane, acolo să se ducă, ce mai! consimți Pascu. Că și acolo trebuie să se ducă cineva, nu?

Intrară pe strada principală a orașului. De o parte și de alta a trotuarelor erau înșiruite magazine mari, spațioase, cu mărfurile frumos aranjate în vitrine, blocuri de locuințe cu grădinițe de flori în fața fiecăruia, pe alei parcate autoturisme, iar ici-colo copii ce se jucau în spațiile special amenajate pentru ei. Iată și clădirea cinematografului. Sus, pe o placardă lată, reclama filmului, viu colorată. La intrare mulțime de oameni ce se înghesuiau în fața ușilor larg deschise.

— Ce film o fi, frate? întrebă Tutuneac și-și miji ochii să citească de departe scrisul pe placarda înălțată pe fațada blocului. Aha! desluși el și fața i se lumină deodată. „Centrul înaintaș a murit în zori.” Mă, e grozav filmul ăsta! adăugă bucuros. Mergem să-l vedem? Tot n-avem ce face. Pe urmă...

— Mergem, fu de acord Pascu. Dar de ce oare o fi murit ăla și tocmai în zori? se miră el, privindu-și întrebător prietenul.

— Nu știu! înălță din umeri Tutuneac. Ce importanță are? E film despre sportivi și cum noi, de...

— Fotbaliști categoria oraș! râse Pascu.

— Ești cam zeflemitor tu, dar într-o zi ne vezi în finală pentru „Cupa României”!, vorbi cu seriozitate Tutuneac. S-au mai văzut chestii din astea ca o echipă mai neînsemnată să facă zile fripte ălora cu internaționali prin formație!

— S-au mai văzut, zise Pascu, dar ia seama până la finala

aceea să nu mori cumva... în zori!

— Dacă mă mai „ataci” tu, trăgând în gleznă și nu în minge cum ai mai făcut, n-o să mor nici în zori și nici altădată, dar iar mai zac prin spital...

— Lasă, c-a ieșit frumos până la urmă, îl liniști Pascu. Uite, n-o cunoșteam pe Tanța...

— Asta așa este. Dar cu ce preț...

— Ei, scump dar face! râse Pascu și-i dădu una cu palma peste spate lui Tutuneac. Unde mai găseam eu un bobocel ca ea?

Mai vorbind, mai glumind ajunseră în fața cinematografului. Vânzoleala parcă era și mai mare. N-aveai, vorba aceea, loc unde să arunci un ac. Cei mai mulți tineri, băieți și fete...

— Găsim oare bilete? întrebă Pascu înălțându-se peste capetele tuturor să zărească măcar câteva poze de-ale filmului expuse sub geamurile vitrinelor. Cam slabă speranță...

— Găsim, cum să nu? răspunse hotărât Tutuneac. Fac eu rost...

— De la ăștia ce le vând cu preț dublu?

— Nu, frate, de la casă...

— Păi nu vezi ce coadă este? Și ce înghesuială?

— Ei, și ce-i cu asta? zâmbi cu un aer de superioritate Tutuneac. În chestiunea de față trebuie numai puțină dibăcie și gata! Puțină tactică cum ar veni treaba...

— Cred că mai bine ar fi să renunțăm... se cam îndoi Pascu de posibilitatea de a se vedea cu un bilet în mână. Tu nu vezi ce este aici?

— Să renunț? se miră Tutuneac. Și mai ales la un film despre fotbal? Și mai ales când mă aflu în oraș și n-am ce face până deseară? Nici vorbă, băiete! Ia stai tu colo, frumușel, lângă ușă și așteaptă-mă, să vezi cum vine subsemnatul cu două bilete în doi timpi și trei mișcări!

Zicând acestea, Tutuneac își potrivi mai bine boneta pe cap, își aranjă centura de parcă se ducea să se prezinte în fața unui superior și după ce făcu complice cu ochiul lui Pascu, începu să-și facă loc cu coatele prin mulțime avântându-se către casa de bilete din holul larg și spațios, al cinematografului, acum înțesat de lume. Aci un vacarm de nedescris: vociferări, scandal, țipete, mâini ridicate pe deasupra capetelor, o înghesuială fără seamăn de mare. Tutuneac se strecură cu greu prin îngrămădirea de

oameni, cu toții foarte agitați și nu după mult timp Pascu îl și zări postându-se în fața ghișeului, unde o funcționară tânără, drăguță, cu halat vișiniu și guleraș alb nu mai prididea cu vânzarea biletelor și numărarea banilor.

— Sărut mâinile floare de nu-mă-uita! zise Tutuneac casierei și-și vârî de îndată capul sub sticla ghișeului. Era cunoscut ca unul dintre puținii băieți din unitate care știa prin vorbe meșteșugite și maniere deosebite să se facă de îndată plăcut oricărei fete. Ce spuneți, armata poate să vadă acest film la ora asta?

Fata zâmbi, clipind mărunt din genele-i lungi, rimelate, dar nu-i răspunse, fiind ocupată cu număratul unor hârtii de cinci lei, restul la o sută pentru un ins ce abia cumpărase patru bilete.

— Vezi să nu greșești! îi spuse Tutuneac, încercând să se facă plăcut pe mai departe. Să nu greșești la numărat, vreau să spun! găsi el nimerit să adauge, zâmbind semnificativ.

Fata tot nu-i răspunse, îi aruncă numai o privire prietenoasă, plină de lumină și-și văzu mai departe de treabă, însemnând repede cu creionul pe graficul din față locurile deja ocupate în sală.

— Câte bilete dorești? întrebă ea mai apoi, bătând cu creionul în ghișeu, semn că se grăbește. Și unde? Cam ce locuri? îi arăta ea graficul sălii.

— Două bilete. Unul chiar lângă dumneata, dacă s-ar putea! zâmbi Tutuneac și-i întinse banii.

— Hei, militarul de acolo din față, de ce nu stai la rând tovarășe? strigă careva din rând, o voce de bărbat, răgușită, dar plină de asprime. Noi stăm la coadă și dumneata ne sfidezi?

Tutuneac întoarse capul să-l vadă pe cel care vorbise. Era un ins înalt, voinic, trecut de șaizeci de ani, cu o pălărie de pai alb de orez și gulerul bleumarin al cămășii răsfrânt peste haină.

— Ce te uiți la mine? Ori n-am vorbit românește? insistă acela, foarte aprins și agitat. Oameni bătrâni stăm în picioare de-un ceas și ceva și dumneata te bagi în față…

— Lăsați ostașul să ia bilete! interveni un alt bărbat, mai tânăr, cu alură de sportiv, numai în cămașă și pe cap cu o șapcă albă de ciclist… N-are timp s-aștepte… E învoit cu ora. Numai cine a făcut armata cunoaște timpul soldatului…

— Uite la el! sări bătrânul cu vocea lui răgușită. Că eu n-am făcut-o, ce crezi! Dar am fost model…

— Ai fost… dar nu mai ești! se auzi o voce peste mulțime.

— Glume proaste ca și cei care le fac! interveni o femeie tânără, distinsă, cu ochelari în rame de aur ce se afla înapoia lui Tutuneac. Dumneata de ce n-ai venit mai devreme, tovarășe militar? urmă ea, adresându-se caporalului, pe un ton de dojană. Bine, ești învoit cu ora, dar trebuia să te gândești mai devreme la treaba asta, nu să vii aici și să deranjezi lumea. Iar pe deasupra mai ești lipsit și de politețe!

— Și dumneata de ce te bagi? îi sări țandăra lui Tutuneac, întorcându-se pe jumătate către femeia cu ochelari.

— O fac pentru respectul bunei-cuviințe! replică femeia autoritar. Și te rog să-mi vorbești frumos. Nu permit!

— Uite, nene, dumneaei nu permite! zâmbi amar Tutuneac și o privi sfidător pe femeie. Asta-i bună! Nu permite… Au venit femeile să vadă filme despre fotbal! Culmea! Aici nu-i parada modei tovarășă, urmă aprins caporalul, cu ochii sclipind de tulburare. E un film sportiv și dacă-i un film sportiv…

— Nu e niciun film sportiv! sări din rând bătrânul cu pălăria din pai alb. E un film demascator care…

— Lasă nu ne mai spune și dumneata subiectul filmului că nu ești cronică de ziar! îi strigă Tutuneac și mulțimea iar se porni pe râs. Sunt militar și cum a spus dumnealui sunt învoit cu ora. Dacă nu văd filmul acuma, adio, nu mai am când, duminica viitoare nu știu dacă mai ies în oraș…

— Cu așa comportare m-aș mira dacă ai mai ieși! zise iar femeia îmbujorată la față de enervare. Ai rămas în urmă cu buna creștere, iar cât despre maniere, ce să mai vorbim!

— Ei, lasă! zâmbi ironic Tutuneac. Nu vrei să-mi faci dumneata educație?

— Hai tovarășe, ia biletele și du-te! strigă cel cu șapca albă de ciclist. Măi oameni buni, ce tot trăncănim aicea fără rost? E militar și disciplina-i cere să fie la timp în cazarmă! Ce dracu, nu vrem să înțelegem situația…

— Tot disciplina îi cere ca în oraș să fie cuviincios! nu se lăsă femeia cu ochelari, care după înfățișare părea să fie profesoară sau funcționară, în orice caz o intelectuală mai deosebită, însă tare aprigă în discuție.

— Hei, spune ce locuri dorești! interveni casiera și bătu tare cu creionul în sticla ghișeului ca să pună capăt discuției. Repede! Aici și aici? Deci rândul k, locurile 13 și 14! Altul la

rând!

Tutuneac îi mulțumi funcționarei de la ghișeu, își făcu loc prin mulțime și cu greu ajunse lângă ușă unde-l aștepta Pascu, stând mai deoparte și citind un ziar. Cum veni, îi arătă triumfător biletele.

— Uite la băiatu! zise el și le flutură pe sub nasul prietenului său. Ei, ți-a plăcut cum le-am luat?

— Să-ți spun drept, nu prea! răspunse Pascu, împăturind ziarul. Am văzut toată scena și pe cinstea mea ai fost de nerecunoscut. Te știam, zău, crede-mă, mai cu scaun la cap, cum se spune…

— Poate că ai dreptate, zise Tutuneac, dar altfel cum puteam pune mâna pe bilete? Lasă, iese la spălat, vorba aceea! își privi apoi ceasul de mână și adăugă: Mai sunt douăzeci de minute. Hai să luăm câte o înghețată de colo de la colț după care ne întoarcem. Până intrăm, până ne găsim locurile, începe filmul…

Când cei doi au ieșit din sala cinematografului, afară se întunecase de-a binelea. Vitrinele își aprinseseră luminile, deasupra străzii principale liniile continue, fluorescente, se înșiruiau până departe ca un fluviu de foc, iar trotuarele se umpluseră de lume. Odată cu lăsatul serii, cu adierea molcomă a răcorii, localnicii ieșiseră la plimbare și pe ambele trotuare, până în apropierea parcului era un continuu du-te-vino de bărbați și femei, cu copii de mână, mai mult însă fete și băieți, glumind și râzând, unii purtând tranzistoare în mână, cu tonalitatea dată la maximum. Pascu și Tutuneac porniră și ei agale prin mulțimea aceea, privind în dreapta și-n stânga, salutând regulamentar ori de câte ori întâlneau un ofițer sau subofițer, mergând cu grijă să nu se lovească de careva sau să se rătăcească unul de altul.

— Fir-ar să fie, ce de lume! observă Tutuneac prinzându-și prietenul de braț. Ce le pasă ăstora cu tranzistoare? Nu tu armă de curățat, nu tu mașină-n remiză să aibă motorul ceas, nu tu schimb de santinelă…

— Lasă că le vine și lor rândul, îl liniști Pascu. Și-atunci plimbi tu tranzistorul…

— Eu? se miră Tutuneac. Asta-i o chestie de prost gust, pe cuvânt. Cum să deranjezi, mă, lumea cu muzica ta când omul a ieșit la plimbare să-și mai liniștească creierul?

— Ai dreptate…

La un colț de stradă zăriră o tonetă, înapoia căreia, pe un scaun de pânză stătea un bătrânel cu părul alb și țăcălie, prin ai cărui ochelari cu rame de sârmă priveau doi ochi albaștri, blajini, dar plini de vioiciune. Pe tăblia tonetei se vedeau înșiruite mulțime de bilete de loz în plic, altele pe sârmă sau îngrămădite în câteva borcane de sticlă. Iar în jur, o mulțime de curioși, oameni fără treabă, ce așteptau să vadă vreun norocos plecând cu câștigul cel mare.

De bagi mâna în borcan,
Nu-ți mai trebuie bani un an!

striga bătrânelul, cu glasul lui pițigăiat, ascuțit, de parcă îl strângea careva de gât, în timp ce bătea cu creionul într-o cutie de tablă, de pe masă, să se facă auzit, peste murmurul celor din jur.

Poți spune că ai noroc
Dacă n-ai jucat deloc?
Bagă mâna în borcane
Și scoate lozul cel mare!

Pascu și cu Tutuneac se opriră și ei, amestecați printre ceilalți gură-cască și priviră un timp, cum ba unul, ba altul rupeau de pe sârmă câte un bilet, îl cercetau îndelung să vadă scrisul la lumina neonului de deasupra străzii și dezamăgiți îl mototoleau și-l aruncau cu un fel de ciudă la coșul de gunoi prins de stâlpul electric.

Dacă vrei mașină mică
Vino, ți-o dă moșulică,
C-un bilet de șase lei,
Te poți plimba unde vrei!

— Bătrânul ăsta vorbește numai în versuri, o fi vreun poet scăpătat, râse Tutuneac și-l trase pe Pascu de mână să vină mai în față. I-auzi cum îi merge gura!

— Vrei să-ți încerci norocul? întrebă Pascu.

— Nu prea…

— Atunci de ce te bagi în față?

— Îmi plac versurile astea de reclamă ale bătrânului, spuse zâmbind Tutuneac. De unde le-o mai scoate? Ți-am spus, o fi fost poet la viața lui. Din ăla pentru ai lui, pentru familie... E tare zglobiu moșul...

— Într-adevăr, e spiritual!

După un timp, Pascu își privi ceasul de mână și spuse:

— Mai avem o oră și trebuie să fim la cazarmă. Ce facem? N-o să stăm aici lângă borcanele cu loz în plic... Ori vrei să-nveți poezioarele ăstuia pe dinafară?

— Și ce propui?

— Să mergem. Uf și ce cald mai este! Uite, s-a lăsat seara, dar n-a pierit încă zăpușeala de peste zi.

— Vrei să bem ceva? întrebă Tutuneac ieșind din mulțimea de lângă toneta bătrânelului. Aș „rade” o bere pe cinste!

— Te cred, dar n-avem voie în restaurant. Hai mai bine la o cofetărie, zise Pascu pornind în susul străzii. Bem câte un Pepsi rece. De acord?

— De acord! Bem Pepsi și ne gândim la bere...

— Poți să te gândești și la un Cotnari, nu te oprește nimeni! râse Pascu mergând alături de Tutuneac. Important este să bem ceva rece...

Intrară la cofetăria „Primăvara”, cea mai mare și mai elegantă de pe strada principală a orașului. Localul era ticsit de lume. Toate mesele ocupate. De undeva, de la un difuzor nevăzut, probabil că era un magnetofon, se auzea o muzică discretă, plăcută și odihnitoare. Fetele care serveau, tinere, drăguțe, în uniforme portocalii, cu gulerașe albe și părul strâns în bentițe tot albe, umblau repede printre mese, purtând în mâini tăvi pe care se vedeau cupe cu înghețată, farfuriuțe cu prăjituri și pahare aburinde, pline cu apă rece.

Cei doi rămaseră în ușă neștiind ce să facă. Nici nu bănuiseră că și aci, la fel ca și la cinematograf, va fi o atât de mare înghesuială.

— Măi și ce-aș mai bea ceva rece! zise puțin dezamăgit Pascu privind în toate părțile, doar va zări vreo masă liberă. Chiar și apă și tot ar fi bună!

Trecu o fată grăbită, ducând într-o singură mână vreo șase sticle de Pepsi.

— Hei, tovarășă! o opri Pascu, am vrea și noi câte o sticlă de

Pepsi!

— Nu servim decât la mese! veni răspunsul prompt și categoric peste umăr.

— Numai câte o sticlă și…

Dar fata dispăruse de mult înapoia unei perdele de pluș roșu, așa încât vorbele lui Pascu plutiră în aer fără rost.

— Ce facem, băiete? îl întrebă apoi dezolat pe Tutuneac. N-am trecere și gata la fetele astea. Încearcă tu, poate ești mai norocos. Ca la cinematograf, cu casierița…

— Nu mai încerc, zise cu glasul aproape stins Tutuneac. Mi-a pierit pofta de orice. Tu nu vezi ce-i aicea? Stau și câte zece la o masă. Hai să mergem…

Dar când să se întoarcă și să se îndrepte către ușă, le apăru în față, ieșind ca din pământ căpitanul Dumitrescu. Era îmbrăcat civil, într-o cămașă albă și pantalon gri, cu țigara neaprinsă între degete.

— Ce-i băieți, ce doriți să luați? îi întrebă el zâmbind, privindu-i pe fiecare în parte cu prietenie.

— A, tovarășul căpitan! sări ca ars Tutuneac și luă repede poziția de drepți, același lucru făcându-l și Pascu. Să trăiți. Nici nu v-am observat…

— Sunt la o masă în colțul acela din dreapta, zise ofițerul și vârî la loc țigara în pachetul ce-l scoase din buzunar. Vroiam să ies să fumez, că aici nu este voie, când v-am văzut pe amândoi.

— Intenționam să luăm și noi câte un Pepsi, vorbi cu amărăciune Pascu, dar fetele astea nici nu ne bagă în seamă. Spun că trebuie să luăm loc la o masă. Așa că…

— Veniți la masa mea! propuse căpitanul cu multă amabilitate. Este loc berechet. Sunt numai eu cu soția…

Cei doi militari, adânc mișcați de gestul căpitanului, roșii în obraji de emoție se priviră unul pe altul în tăcere, neștiind ce să răspundă. Cum să-l deranjeze pe comandant? Și mai mult, pe soția acestuia? Pentru o sticlă de Pepsi… Ducă-se încolo de răcoritoare, că la primul colț de stradă găsesc o cișmea și-și astâmpără setea fără prea multe probleme.

— Haideți băieți, ce ați rămas așa? îi luă la rost, glumind, căpitanul. Aveți niște mutre grave, de parcă cine știe ce hotărâre vreți să luați!

— Tovarășe căpitan, zise Tutuneac, fără să se clintească din poziția de drepți, vă mulțumim, dar… nu știu… vedeți

dumneavoastră…

— Știți o treabă? zise ofițerul râzând. Eu n-am văzut șoferi rușinoși în viața mea! Și vorba aceea, stau de ani de zile între ei! Așa că ce vă mai codiți? Nu mă deranjați de loc. Dimpotrivă, îmi place să mai schimbăm o vorbă, așa în afara cazărmii, să-mi povestiți și mie cum v-ați distrat, cum v-ați petrecut timpul, ce mai știți de pe la cei de-acasă… Hai, Tutuneac, ia-o dumneata înainte. Uite, masa aceea liberă din colț. Soția mea se vede treaba s-a dus să facă comanda, că până ce vin fetele astea, îți piere pofta de orice…

Cu pas moale, nehotărâți, cei doi militari au pornit printre mese și s-au așezat la cea arătată de comandant, pe care se afla o revistă, niște ochelari de soare și o poșetă de damă.

— Luați loc, băieți! zise căpitanul și le arătă scaunele. Hai și lăsați rușinea, se poate?

S-au așezat, mai întâi Tutuneac, apoi și Pascu, tăcuți, tot îmbujorați, cu privirile plecate, mângâind bonetele ce le țineau pe genunchi, fără a îndrăzni să ridice ochii către căpitan. Se aflau la masă cu comandantul lor, nici nu visaseră vreodată că are să se întâmple lucrul acesta și doar îl vedeau zilnic de dimineața și până seara în mijlocul lor, intransigent, grav, cerându-i fiecăruia să-și facă datoria cum se cuvine, dar și prietenos și din cale afară de amabil, bineînțeles cu cei ce meritau. Prin ce emoții trecuseră de dimineață acolo în remiză! Așa cum de fapt treceau în fiece zi când el inspecta subunitatea… Și acum? La aceeași masă împreună… Nici nu le venea a crede…

— Ei, cum v-ați petrecut timpul? începu vorba căpitanul ca să anuleze starea aceea de stânjeneală ce se lăsase total nedorită din partea lui. Ați fost la meci?

— Ce meci? se miră Tutuneac, privindu-l în același timp întrebător și pe Pascu.

— A fost un meci pe stadionul orașului, spuse căpitanul și luă poșeta soției, punând-o mai în marginea mesei. Un „amical” între „Gloria” de aici și rezervele echipei „Steaua” din București. A fost un joc foarte frumos.

— Extraordinar! Și noi n-am știut de chestiunea asta! se arătă mirat Tutuneac. A fost anunțat undeva?

— E plin orașul de afișe! zâmbi căpitanul. Cum de nu le-ați văzut? Mi se pare că unul a fost și la panoul de afișaj la noi în

cazarmă…

— Tare mult aș fi vrut să-i văd pe cei de la „Steaua”…

— Ei, n-a fost echipa lor numărul unu, căută Pascu să-și consoleze prietenul. Și dacă n-a fost cred că nici jocul n-a prea strălucit. Nu-i așa, tovarășe căpitan?

— Nu-i adevărat! îl contrazise ofițerul. A fost un joc frumos și ai noștri, vorbesc de băieții de aici, și-au dat toată silința să facă o partidă mare…

— Și cu ce rezultat s-a terminat?

— Cu 6 la 0 pentru „Steaua”…

— Oho! se mirară cei doi militari.

— Scorul putea fi și mai mare, dar bucureștenii pare-se că mai mult s-au distrat, au făcut un fel de demonstrație…

— E și normal…

Între timp sosi și soția căpitanului și oferindu-i scaunul, ofițerul o prezentă imediat subordonaților săi. Cei doi se ridicară de îndată în picioare, dar cum o văzură, amândoi rămaseră stană de piatră, cu ochii mari de uimire, fără să scoată un cuvânt. Nu era alta decât femeia cu ochelari în ramă de aur, cu care Tutuneac, necuviincios, schimbase câteva cuvinte la casa de bilete a cinematografului.

— Uite, Amalia, doi băieți de la mine, din subunitate, zise căpitanul cu fața numai zâmbet. N-au avut loc unde să stea, să servească ceva și i-am invitat la masa noastră. Amândoi băieți buni, fruntași acolo în cazarmă, disciplinați…

— Îmi pare bine, zise femeia și întinse pe rând mâna celor doi, care mai mult bâlbâindu-se își murmurară numele, numai de ei auzite. Sunt profesoara Dumitrescu. Luați loc, vă rog! îi invită ea, cu un aer puțin grav, după care se așeză și începu să scotocească prin poșeta ce-o avea pe masă.

Mai mult speriați de întâmplarea total neprevăzută la care luau parte, neîndemânatici și completamente fâstâciți, cei doi își traseră scaunele mai lângă masă și se așezară fără un pic de chef, Tutuneac fiind chiar gata-gata să se împiedice și să cadă alături. Cum de nimeriseră în cofetăria asta? Și cum de dăduseră chiar peste soția căpitanului, care fără îndoială era una și aceeași persoană cu cea care îi făcuse observație lui Tutuneac, acolo la casa de bilete a cinematografului? Sau poate că nu era ea… S-ar putea, dar asemănarea era prea izbitoare și nu încăpea nicio îndoială că ar fi vorba despre altcineva. Aceeași

rochie... ochelari cu ramă de aur... Apoi poșeta albă, cu o floare nichelată prinsă într-un colț... Și pantofii albi...

— Este tare cald aici! zise soția căpitanului și scoțând batista din poșetă începu să-și tamponeze ușor fruntea. Barem dacă găseam o masă afară. Dar în orașul ăsta este înghesuială peste tot. Știi, Nicule, ce-am pățit la cinematograf? Vai, ce de lume! mai bine de tine că ai fost la stadion.

— Și tu tot la sport ai fost! râse căpitanul. „Centrul înaintaș a murit în zori", nu? Așa că...

— Dragă, te rog să mă crezi, aș fi rămas bucuroasă acasă, dar o știi pe Mica a noastră cum e de moartă după filme. Bune, rele, ea să le vadă pe toate. Și doar i-am spus, „măi fetițo, mai alege și tu, ești doar la o vârstă când poți selecționa calitatea de necalitate!", dar ți-ai găsit! Știți, se adresă ea militarilor, este vorba de nepoțica mea, elevă, a venit să-și petreacă vreo câteva zile din vacanță la noi. Acuma s-a dus acasă, că la televizor este un alt film, ceva cu Jean Marais...

— Ei, e încă un copil, ce știe ea? căută căpitanul să-i ia apărarea fetei.

— Da, dar cu pretenții. „Să mă duci la film, să mă duci la film!", uite așa a ținut-o toată dimineața și doar i-am explicat ce mizerie de înghesuială este duminica la cinematograful ăsta al orașului...

— Ce serviți, băieți? îi întrebă căpitanul pe cei doi, observând că la masă sosise una dintre fetele cofetăriei cu o tavă pe care se aflau două prăjituri și două pahare. Uite, să facem comanda...

— Tovarășe căpitan, vă mulțumim foarte mult, se bâlbâi în continuare Tutuneac, ferindu-și parcă privirea de aceea a ofițerului, dar am vrea să plecăm. Știți, e ora târzie, trebuie să fim la cazarmă...

Dumitrescu își privi ceasul de la mână și zâmbi.

— Lasă că mai aveți timp berechet! zise el. Ei, doriți câte un Pepsi? Parcă așa am înțeles...

— Da... câte... un Pepsi, murmură Pascu.

— Tovarășă, se întoarse căpitanul către fata în uniformă portocalie, vă rog două sticle cu Pepsi și două prăjituri...

— Nu, prăjituri nu, tovarășe căpitan! protestă timid Tutuneac. Numai Pepsi...

— Lasă. Deci, tovarășă dragă, două sticle de Pepsi și două prăjituri...

— Tot din acestea cu ciocolată? întrebă fata și arătă la cele ce abia le adusese și le pusese pe masă.

— Tot. Nu-i așa băieți? se întoarse căpitanul către militari. Cu ciocolată. De fapt ciocolata place oricui. Cu ciocolată… deci…

— Am înțeles…

— Dar repede, că băieții se grăbesc.

— Am să vă servesc.

— De fapt ne grăbim și noi, urmă, căpitanul. Nici nu știu dacă o fi ajuns fetița acasă…

— A ajuns! asigură profesoara punând palma sa pe cea a soțului. Am fost la telefon și am vorbit cu ea.

— Și eu care credeam că ai fost să cumperi prăjiturile astea…

— Le-am comandat și apoi am dat și un telefon…

— Mai ești supărată?

— Nu mai sunt, zise femeia, tamponându-și mereu fruntea cu batista. De fapt nici n-am fost. Am avut numai așa o stare de indispoziție. Îți dai seama, filmul prost, nici nu merita înghesuiala. Și-apoi unde mai pui nervii de la coada pentru bilete…

Fata aduse prăjiturile, le puse în fața militarilor, după care le turnă în pahare Pepsi și se retrase.

— Ați văzut ce repede a venit? zise căpitanul zâmbind. Execută ordinele ca la noi la armată. Ei, băieți, luați, serviți…

Cu o anume timiditate, stângaci, Tutuneac luă linguriță, rupse o margine a prăjiturii și încercă să mănânce. Însă mâna îi tremura de parcă ar fi fost cuprins de friguri. Ținea privirea plecată, mesteca rar, abia de înghițea, în timp ce cu coada ochiului trăgea pe furiș la soția căpitanului care cu un aer dezinvolt savura fiecare bucățică de ciocolată. „Ea este, în mod sigur, ea, nu, nu mă înșală pe mine memoria, își spuse Tutuneac, cu inima strânsă de emoție, dar în același timp și de teamă. A fost la un pas de mine, am discutat cu dumneaei… Sau poate că acum, aici, nu m-a recunoscut? îl încercă o ușurare. Tot ce este posibil. În definitiv, datorită uniformei, toți militarii seamănă între ei. Numai după chip îi poți deosebi pe unul de altul. Ori eu am stat pe jumătate întors cu fața către casieriță…”

Pascu încerca și el să mănânce, însă îl stăpânea aceeași stânjeneală ca și pe prietenul său. Din prima clipă își dăduse seama că soția comandantului lor nu era alta decât cea care avusese scurta și aprinsa discuție cu Tutuneac, acolo, la casa de

bilete a cinematografului și acum aștepta cu sufletul la gură ca intrigată de cele întâmplate, femeia să înceapă a-i povesti soțului ei totul. Chiar îi făcuse cu ochiul un semn discret lui Tutuneac și acesta negru de supărare îl aprobase tăcut, consimțind la rându-i că își dă seama de situația grea în care se afla. Dar oare ce mai puteau face acuma? „Măi să fie! își zise până la urmă Pascu, înghițind cu greu fiecare dumicătură. Uite în ce belea m-a băgat și pe mine Traian ăsta. Când i-am spus că-i un repezit și că face pe deșteptul în câte o împrejurare, m-a luat peste picior. Să vedem acuma pe unde scoate cămașa? În definitiv, eu am stat deoparte, n-am văzut, n-am auzit nimic!”

— Știi, Nicule, să-ți povestesc ce mi s-a întâmplat azi după-amiază la casa de bilete a cinematografului, zise soția căpitanului și bău puțin din paharul cu Pepsi. A, e nostim de tot!

Tutuneac tresări și electrizat rămase cu linguriță în aer, fără să o mai ducă la gură. Și în aceeași clipă, parcă, întregul tavan al cofetăriei se prăbuși asupră-i, iar mesele și scaunele din jur prinseră a se învârti într-o horă drăcească, nebună, amețitoare. Voi să înghită ce avea în gură, dar se înecă, tuși, scăpă linguriță sub masă, se aplecă și bâjbâind începu s-o caute cu febrilitate. N-o găsea. Dar o mie de ani ar fi căutat-o, numai să nu se ridice și să dea ochii cu căpitanul și cu soția acestuia. Se lăsă într-un genunchi, gata, gata să-i plesnească pantalonii, iar centura îl strângea să-l despice în două, nu alta. Scăpă și boneta sub un scaun…

— Ce-i, Tutuneac, ce s-a întâmplat? întrebă căpitanul, ridicând fața de masă să-l vadă ce face.

— Știți… linguriță…

— Lasă că aduce fata alta. Nu te osteni atâta. Se întâmplă…

El se ridică, aprins la față, cu ochii bulbucați de emoție, începu să-și aranjeze ținuta, hainele parcă nu i se mai potriveau, stăteau anapoda pe el, centura i se desprinsese din cataramă… Îndată, fata îi aduse o nouă linguriță și el îi mulțumi fâstâcit, fără să-și găsească locul pe scaun.

— Și cum îți spuneam, urmă profesoara, acolo la casa de bilete, când să caut banii în poșetă dau peste hârtiile de 25 de lei ude într-un așa hal de se lipeau de degete. Se vărsase sticluța cu parfum…

— Cred c-ai parfumat tot holul acela! râse căpitanul.

— Chiar așa, dar unde pui că mă simțeam jenată față de cei

din jur. Nu mai spun de casierițã…

Tutuneac răsuflă ușurat. I se luase o piatră de pe inimă. Va să zică nu vroise să povestească despre el… O întâmplare cu o sticluță de parfum și niște bani… Foarte bine. Dar când va începe să-i relateze soțului despre indisciplina subordonaților lui? O va face? N-o va face? Să fi uitat, oare, toate cele întâmplate? Sau să nu le fi acordat vreo importanță anume? Tot ce se poate. Sau amână istorisirea pentru mai târziu? Simțea că-i ard obrajii, tâmplele, iar maioul era tot numai o apă sub bluza de doc. „Mamă, măiculiță prin ce clipe trec! își zicea el privind prăjitura din fața sa din care nu apucase să ia decât o singură dată. Numai de coca asta dulce nu-mi arde mie acum.” Nici nu pusese mâna pe noua linguriță adusă de fata din cofetărie.

Observându-i rezerva și oarecum stânjeneala, căpitanul găsi nimerit să intervină:

— Ce ai? Nu-ți este bine? De ce nu mănânci?

— Știți… eu…

— E o prăjitură foarte bună…

— Parcă e puțin amară, răspunse pripit Tutuneac și simți cum o sudoare rece îi năpădește fruntea.

— Amară? se miră căpitanul și-și privi întrebător soția. Și a dumitale Pascule este amară?

— Eu știu? înălță acesta din umeri, total nedumerit. Parcă și… a mea. De altfel mie nici nu-mi prea plac dulciurile…

— Nicule dragă, interveni profesoara cu amabilitate, să le comandăm altceva băieților.

— Nu… nu… vă rugăm, nu mai luăm nimic, vorbi bâlbâindu-se Tutuneac care parcă nu avea astâmpăr pe scaun. De altfel, zise el privindu-și ceasul de la mână, e și timpul să pornim către cazarmă. Nu vrem să întârziem…

— Desigur… desigur, acceptă căpitanul, vă știu printre cei mai disciplinați. Dar puteți lua alte prăjituri la pachet, nu?

— Foarte bine te-ai gândit, Nicule…

— Tovarășe dragă, se întoarse îndată căpitanul către fata de serviciu din cofetărie, ce tocmai trecea pe-alături, pune dumneata repede două prăjituri la pachet. Dar altele decât din cele ce ne-ai servit. Pentru cei doi flăcăi…

— Tot cu ciocolată? Sau savarine. Sau mă rog…

— Ce vrei dumneata, numai nu din acestea din care au servit băieții…

— Am înțeles, le aduc îndată…

Toată noaptea, acolo în dormitorul ostășesc Tutuneac s-a zvârcolit în așternut fără să-și afle o clipă odihna. Somnul îl ocolea ca o pasăre nevăzută și oricât se străduia nu putea pune geană pe geană. Căuta să-și abată gândurile în altă parte, dar ele nu se învârteau decât în jurul celor întâmplate peste zi, la cinematograf și mai apoi la cofetărie. Fără îndoială, femeia cu care avusese acea scurtă altercație nu era alta decât soția comandantului. Păr lung, blond, ochelari cu ramă de aur, în mână umbreluța roșie, poșeta albă. Dar de ce oare la masă, în cofetărie, n-a amintit un cuvânt despre cele ce i s-au întâmplat acolo, în fața casei de bilete? Doar avea posibilitatea să pună niște lucruri la punct, să i se dea satisfacție și iată că n-a făcut-o. Care să fie motivul? Ca să nu-și dezamăgească soțul aflând că are în subordine militari care într-un fel se comportă în cazarmă și altfel în afara ei? Poate, că uneori în discuțiile dintre ei, așa cum se întâmplă în orice familie, face caz de ordinea din subunitatea lui, vorbindu-i despre băieții cu care stă de dimineața până seara în cazarmă printre mașini. Iar acuma? „La urma urmei, eu sunt un om disciplinat, își spunea Tutuneac ca să-și mai alunge necazul. Nu o dată m-a dat tovarășul căpitan de exemplu cu diferite prilejuri. Dar tot dumnealui ne spunea că disciplina din cazarmă s-o luăm cu noi în învoire în oraș. Oare nu am uitat-o de data asta între mașinile din remiză? Măi să fie, simt că-mi plesnește capul de necaz! Nu-mi puteam vedea de treabă și să nu mă bag ca musca-n lapte acolo la casa de bilete a cinematografului?”

Caporalul sta întins în pat, cu ochii către becul albastru din tavan și se gândea la toate acestea fără să-și afle o clipă liniștea. Afară începuse să plouă. Stropii de apă loveau ușor geamurile și frunzele castanilor dintre pavilioanele cazărmii foșneau ușor, abia auzit. În patul alăturat, Pascu dormea dus, cu cearșaful tras până peste frunte, fără să se clintească. Tutuneac se duse încetișor lângă el, să-l scoale, să-i vorbească, dar constată cu surprindere că și acesta stătea cu ochii deschiși parcă la pândă.

— Ce-i, nu dormi? șopti Tutuneac.

— Nu. Mă gândesc…

— La ce te gândești?

— Ei, la o chestie…

— La ce chestie?

— Ascultă, Traiane, aseară la cofetărie, prăjitura ta a fost într-adevăr amară, ori numai ai spus și tu… așa…

— Dar a ta cum a fost?

— A mea a fost bună, dar dacă te-am văzut pe tine că nu-ți arde să rămâi la masă și ai găsit un motiv să pleci, puteam spune altfel?

— A mea a fost bună. Și a ta a fost bună. Toate prăjiturile din lume ori fi bune, că de-aia sunt prăjituri. Dar a mea, frate, atunci, o simțeam amară în cerul gurii. Îți spun drept că nu puteam mânca. Închipuiește-ți și tu, venim la masă, tovarășul căpitan ne prezintă soției dumnealui ca pe doi băieți „a-ntâia” și când colo, uite cu cine găsisem eu să intru în conflict în oraș! Ei, ce spui?

— Și doar de dimineață ne-a atras atenția cum să ne comportăm în învoire…

— Da, așa este, dar vezi cum a devenit chestiunea că tocmai eu ăla, lăudatul, că așa și pe dincolo, mi-am dat în petic. Și uite, tot gândindu-mă la cele petrecute, acum nu se prinde somnul de mine. Că tot stau și mă întreb, de ce dumneaei n-a scos un singur cuvânt despre toată întâmplarea? Putea s-o facă, nu? Putea! Și uite că n-a făcut-o! De ce frate? De ce? Se juca cu mine, știi, ca șoarecele cu pisica…

— E delicată mă, cum sunt toate femeile!

— Ia, mai lăsați discuțiile acum la miezul nopții! interveni autoritar plantonul din celălalt capăt al dormitorului. Toată ziua v-ați distrat, acuma lăsați-i pe ceilalți să se odihnească!

Supus, Tutuneac se duse tiptil la patul lui, se culcă, dar tot nu adormi. Rămase cu ochii deschiși până aproape către ziuă.

Dimineața, când căpitanul Dumitrescu veni la cancelaria companiei, îl găsi în fața ușii pe caporal. Îl aștepta.

— Ei, ce s-a întâmplat? îl întrebă căpitanul zâmbind. Iar vreo problemă și cu celelalte prăjituri? Te văd cam nedormit. Ești bolnav?

— Nu, nu sunt bolnav, răspunse cu privirea plecată Tutuneac. Vreau numai, dacă-mi permiteți și nu vă supărați, să vă întreb ceva…

— Ce anume? se arătă mirat căpitanul. Hai, spune…

— Aseară, soția dumneavoastră nu v-a vorbit nimic despre

mine?

— Despre dumneata? făcu ochii mari căpitanul. Ce să-mi vorbească?

— Nimic, nimic?

— Absolut nimic, zise căpitanul și, intrând în cameră, își puse cascheta în cuier. Ce-mi putea spune?

— Atunci vă rog să-mi permiteți să vă raportez eu. Dar mai întâi să lămuresc de ce au fost prăjiturile amare, adică de ce n-am putut să mănânc.

— Ei, de ce? zâmbi căpitanul.

— Ieri am uitat disciplina în cazarmă, tovarășe căpitan. Și dacă am uitat-o…

— Ce vorbești? zâmbi iarăși căpitanul și ochii i se luminară pe dată. Interesant. Foarte interesant. Ia te rog loc pe scaunul ăsta. Te ascult…

— Apoi de-abia aștept să cunoașteți totul, zise Tutuneac și dădu drumul unui oftat din adâncul pieptului. Așa ca o ușurare a inimii…

DOLICĂ

— Dolică! Unde ești Dolică?

În ușa remizei se ivise statura înaltă, impunătoare a plutonierului Avrămuș, îmbrăcat într-o salopetă neagră, cu un registru sub braț. Era un om voinic, cu fața tuciurie și ochi negri, pătrunzători, un om pe al cărui chip se spunea că nu înflorise niciodată lumina unui zâmbet. Mai demult, cică fusese o fire veselă, pus mereu pe glume, dar de când în urmă cu zece ani îi murise singurul copil, un băiețel în vârstă de nouă ani lovit în plină stradă de-o basculantă, omul se închisese în el și durerea n-o putea uita în niciun chip. Umbla mereu întunecat la chip, cu vorba aspră, repezită, evita orice discuție în care colegii lui aminteau de copiii ce-i aveau prin școli sau pe la meserii, îi plăcea singurătatea și vorba cât mai puțină.

— Măi Stoichiță, nu l-ai văzut pe Dolică?

— Ba da, tovarășe plutonier, este colo sub camionul lui…

— Tu unde te duci?

— La atelier, vreau să aranjez nițel filtrul ăsta de ulei că nu „s-așază”…

— Hai, umblă trap că pleci cu Dolică!

Soldatul salută și o luă la fugă prin curtea unității, cu filtrul de ulei în mână. Avrămuș ocoli câteva mașini parcate la locurile lor în remiză și se opri la ultimul camion, tras pe rampa din margine. Era un „Bucegi” mare, nou-nouț, cu caroseria sclipind de lustru și prelata bine întinsă pe suporții ei.

— Dolică! strigă din nou plutonierul și se aplecă să privească sub camion. Ia ieși afară, băiatule!

Din groapa rampei ieși în grabă un militar mic de statură, subțirel, cu fața trasă și niște ochi mari, neliniștiți. Cu privirea parcă mereu speriată. Era mânjit de ulei pe mâini și pe obraji, salopeta îi era descheiată la piept, iar boneta îi stătea aruncată pe creștetul capului, ca și când i-o pusese careva într-o joacă.

— Ordonați, tovarășe plutonier! zise Dolică și dând cu ochii de subofițer îndată degetele începură să-i alerge pe încheietorile salopetei, potrivindu-și totodată și boneta pe cap. Eram aici, jos, și…

— Ce făceai acolo?

— Am controlat capetele de bară și am strâns puțin frâna de mână…

— Tu, mă?

— Eu, dară cine? Mă pricep, am lucrat trei ani într-un atiler…

Dolică trecea în rândul militarilor de la volan drept un șofer nu prea experimentat, dar cu mare dragoste pentru mașini. Ce-i drept, conducea corect, nu avusese nicio abatere, era disciplinat, dar colegii îl luau mereu peste picior, zicându-i că-i o fire prea înceată, nu-l scoteau din „molău” în sus și „molău” în jos, așa încât nici nu prea puneau preț pe el când era vorba de curse mai grele. Dar de fiecare dată, Dolică făcea ce făcea și prin comportarea sa le infirma cu fapte părerile greșite și mai ales rău intenționate, ce stăruiau în juru-i pe nedrept. Atmosfera aceasta nefavorabilă poate că și-o crease singur și desigur fără voia sa. Era mai retras, așezat, nu prea avea prieteni, de fapt mulți îl și ocoleau pentru că deseori în oraș căuta să meargă de unul singur, ceilalți socotindu-l un zgârcit întrucât niciodată nu făcea cinste cuiva nici măcar cu o țigară.

— Și ce are frâna de mână, Dolică? întrebă plutonierul încruntându-se.

— Ține, dar la ultimul dinte, tovarășe plutonier. Am reglat-o, am mai strâns-o, știți cum e treaba…

— Și capetele de bară?

— N-au nimic, numa m-am uitat și eu așa…

— Mașină nouă, Dolică, să n-aud ceva că… de… mă cunoști…

— Ce s-auziți, tovarășe plutonier? se miră Dolică și ochii parcă i se făcură și mai mari de uimire și în același timp de teamă. Merge ceas… Și eu, de, o îngrijesc ca și când ar fi a mea…

— Păi nu este a ta? Ai învățat doar: bunurile poporului, bunurile noastre, noi suntem stăpânii…

— Așa e, tovarășe plutonier! consimți Dolică și un zâmbet firav îi înflori pe fața lui suptă și negricioasă. Le știți ca la carte…

— Păi, ce crezi! Da ia să chemi tu pe unul de la atelier, din ordinul meu, să se uite la frâna asta a ta, ai înțeles?

— Tovarășe plutonier, sări Dolică cu palma pe piept, total contrariat, păi n-aveți încredere în mine? Mamă, măiculiță, da trei ani am lucrat în atiler la IRTA, pe viața mea! Am adus și dovadă la recrutare… Adicătelea nu știu să reglez, acolo, o frână?

— Ascultă, Dolică, mie nu-mi place vorba multă! i-o reteză plutonierul și începu să dea ocol mașinii să vadă dacă nu mai are cumva vreo defecțiune. Te duci, vii cu mecanicul, vede

frâna, îmi raportează, îi spui ce mai este de făcut dacă e cazul și la ora unu mașina iese din remiză! Ai înțeles?

— Plec în misiune, tovarășe plutonier?

— Pleci. Duci niște marmite cu mâncare, sus, la poligon. Dar știi cum te duci, nu? Ceas! Niciun minut întârziere…

— Am înțeles, să trăiți!

La ora unu fără cinci, autocamionul nou-nouț – poate de aceea îl și pizmuiau unii dintre șoferi că tocmai „molăul” primise printre cei dintâi mașină nouă – era tras în fața bucătăriei. Dolică, corect îmbrăcat, cu bocancii oglindă și boneta pe-o sprânceană stătea în cabină și așteptând, citea o scrisoare primită de-acasă. Soră-sa, Vetuța, felceră la dispensar, îl vestea că se mărită cu un plutonier de miliție, „gata am și băgat actele, în toamnă facem nunta, să vii și tu, frati-miu”, Nică, ăl mic a intrat la profesională, la Uzina de țevi, e bucuros nevoie mare, dar i-au furat ghetele la scăldat și s-a dus desculț în prima zi la atelier de-au râs toți că nici n-a ieșit pe banii lui și a și dat încălțările pe băutură…

— Salut, zmeul șoferilor! Ți-a scris sufletelul?

Dolică tresări, împături scrisoarea, o băgă repede în buzunar și privi peste parbrizul lăsat la jumătate. Era Stoichiță, ajutorul lui.

— E de acasă, răspunse serios Dolică fără să ia în seamă gluma aceluia. Mergi cu mine, știi?

— Știu. Dar văd că nici n-au încărcat…

— Îndată. Ia să iau eu sama cum stau lucrurile…

Zicând acestea, sări jos și trânti portiera, așa, ca să se facă auzit, să se știe că el este gata de mult și-l încearcă un fel de supărare dacă se mai întârzie cu plecarea. Dar nu stătea nimeni degeaba. Înapoia camionului, bucătarii, asudați de căldura cazanelor și aproape împiedicându-se în șorțurile albe puse pe dinainte, cărau marmitele, una câte una și le puneau sus, sub prelată, cu grijă să nu se răstoarne. Urcară mai apoi și câțiva saci cu pâine, iar după aceea încă vreo zece marmite cu apă.

Dolică tocmai vroia să se urce la loc în cabina mașinii, când văzu că unul dintre bucătari se prinsese cu mâna de-o latură a prelatei și se și zărea urma unde apăsaseră degetele pline de sosul mâncării.

— Mă, polonic! îi sări țandăra lui Dolică și cu ochii aprinși de mânie trânti la loc portiera și se duse către acela, păi așa umbli

cu mâinile? Ce, prelata asta e-o fleandură de-a ta de la bucătărie să dai lustru la cratițe? Ia șterge imediat aici! În doi timpi și trei mișcări!

— Fugi, mă, d-aci, Dolică-Țăndărică! îi zise acela zâmbind și-i dădu cu tifla fără să-i pese de răbufnirea șoferului. Spală-ți singur mașina, ce, tu vii să-mi speli mie marmitele?

— Să fiu al dracului dacă plec de aici, cu prelata murdară! zise Dolică autoritar și se dădu de-o parte învârtind cu nervozitate cheile de la contact pe degete. Și-i raportez și tovarășului plutonier. Chiar la tovarășul căpitan mă duc... Păi ce, vă bateți joc? Eu țin mașina oglindă și voi o murdăriți?

— Hai, mă, și lasă pliscul că nu se prinde! îi zise un altul dintre bucătari. Ce ți-a făcut? Ia, o mică dâră de iahnie pe pânza aia! Mare lucru... Așa e, unde se muncește se cunoaște... Hai, valea, plimbă ursul, că așteaptă leții castraveții!

Dar Dolică nici nu se clinti din loc. Sosi plutonierul, făcu puțină gălăgie și trei bucătari, sub supravegherea atentă a lui Dolică, făcură prelata lună, nu alta.

— Te-ai dat dracului, mă, îi șopti unul la ureche ambițiosului șofer în așa fel ca să nu fie auzit de către subofițer. Ne-ai pus la treabă. Dar te mai prind eu prin bucătărie!

— N-am fost și nici n-am să vin vreodată.

— Bine, vom vedea noi...

În sfârșit, Dolică, plin de importanță se urcă la volan. Stoichiță, ajutorul lui se așeză și el în dreapta pe canapeaua de vinilin. Era un flăcău mic și îndesat, bun meseriaș în ceea ce privește conducerea mașinilor. De mult aștepta să primească și el un autocamion, dar până să vină cele câteva trimise de unitate la atelierele de reparații, îl făcea pe ajutorul acolo unde era nevoie.

— Ai mașină a-ntâia! observă Stoichiță și arătă cu privirea cabina nou-nouță. Norocul tău...

— Ce, tu n-ai să primești? Ai să primești... zise Dolică într-un fel puțin cunoscător și se așeză mai bine la volan, privindu-se fugar în oglinda retrovizoare. Ne-au dat mai întâi ăstora, nouă, care de... avem ceva experiență... am făcut în civilie curse lungi... grele...

— Tu, mă?

— Eu, ce mă privești așa? Am spus, curse grele...

— Te pomenești că ai fi lucrat la TIR? râse Stoichiță

zeflemitor. Sau la O.N.T...

— Încă n-am ajuns pe-acolo, dar la IRTA tot am fost... Știu și tovarășii comandanți... Am hârtii... Și-apoi, ce mi-e TIR-ul, ce mi-e IRTA, cam tot o treabă. Ba, dacă vrei să știi mai grele trasee avem noi la IRTA, cu probleme...

— Mă rog, poate că ai dreptate, cedă Stoichiță, dar tu crezi că dacă-mi dau mașină nimeresc un „Bucegi” din ăsta? Precis îmi dă una abia venită de la „reca”...[1].

— Dacă-i de la „reca” însemnează că-i tot nouă. Cilindri noi, pistoane la fel, vilbrochenul poate la cota a doua... A, uite-l pe tovarășul plutonier...

Grăbit, Avrămuș veni lângă cabină și lovi cu palma tabla caroseriei să-l facă atent pe șofer.

— Dolică!

— Ordonați! sări Dolică și dădu să coboare.

— Nu, stai acolo, îl opri subofițerul. Fii atent, băiatule. Ai actele mașinii? Le ai. Foarte bine. Este, va să zică ora – urmă el privindu-și ceasul de la mână – unu și douăzeci. La două și treizeci ești acolo, știi unde...

— Pădurea Zamfira, sus, la poligon, am mai fost...

— Așa, ajungi, descarci, aștepți să ia băieții masa și trap cu marmitele înapoi. La patru ești în cazarmă...

— Am înțeles, tovarășe plutonier! zise Dolică supus. La patru-n cazarmă... Altceva mai aduc de acolo? Materiale de tragere, panouri, lăzi...

— Vezi ce ți se dă, ca să nu vii pe gol, vorbi Avrămuș și cu mâneca halatului șterse o mică pată de noroi ce-o văzu lângă balamaua ușii. Raportează tovarășului maior Grigoriu. Spune, „tovarășe maior, eu mă-ntorc, duc ceva la cazarmă?”, știi tu, ești băiat deștept...

— Nicio grijă, tovarășe plutonier! îl asigură Dolică, potrivind cheile în contactul de la bord.

— Și atenție la mașină. Hai, bagă a-ntâia și vira!

— Să trăiți!

Peste câteva minute, camionul trecea pe străzile pietruite ale orașului, mergând încet, cu grijă, strecurându-se printre celelalte mașini sau căruțe ce veneau dinspre piață. Apoi, părăsind ultimele case, ieși la șoseaua asfaltată, în largul câmpiei și se așternu la drum, gonind către o pantă ce nu după

[1] reca = reparație capitală (n.a.).

mulți kilometri urca în curbă, pierzându-se în pădurea ce acoperea dealul din față.

— Trage bine! observă cu plăcere Stoichiță și arătă către motor. Se vede că-i nou…

— Merge „rotund”, frati-miu, i-am reglat relantiul eu personal, ce crezi că mă tot rog de ăia pe la atiler pentru orice fleac? Păi când lucram la IRTA cine-mi făcea chestiile astea? De curățat o bujie, de strâns o frână, de schimbat cureaua la ventilator și câte și mai câte? Da aici la armată, boierie curată, pe cuvânt. Șoferul nu pune mâna pe nimic, nu i se dă voie, pentru orice fleac, gata, să intre pe fir specialistul, ăla de la atiler. Dar eu ce am? Am degetele-nțepenite? Sau ce-o fi-n capul ăsta? Ehei, trei ani am lucrat în atiler și mă pricep la câte ceva, ca să nu zic că pot să dau jos și-un motor…

— Aiurea! zâmbi Stoichiță neîncrezător. Un motor, mă? Păi nu te supăra, mătăluță, dar un motor e-o adevărată uzină, frățioare! Nu e o bujie acolo, gata, pui cheia tubulară și-ntr-o secundă o dai afară.

— Nu-ți dau jos un motor? sări completamente lezat Dolică și-și dădu cu un gest repezit boneta pe ceafă. Mamă-măiculiță! Cât ai fuma o țigară ți-l întind pe prelată până la ultima șaibă, pe viața mea!

— A, să-l scoți cu macaraua! râse Stoichiță. Asta, da, e altă chestie!

— Mă, nu face pe deșteptu cu mine, că nu se prinde! i-o reteză scurt Dolică. Am zis că dau jos un motor, am zis, înseamnă că-l demontez și-l fac la loc. Motor de camion, uite de „Bucegi” din ăsta. Păi ce, am stat degeaba trei ani în atiler?

— Eu mă prind cu tine că nu știi nici să reglezi un tachete! zise Stoichiță zâmbind. Pe cinstea mea!

— Un tachete? sări iară Dolică și de astădată își împinse boneta pe ochi. Hai, că mă iei la vale, am priceput problema, băiete! Păi orice șofer știe asta, frati-miu, vorbesc de-un ăla, de-un ageamiu, dar eu care am lucrat și-n atiler trei ani, ți-am spus…

— Eu te cred că ai lucrat, nu zic ba, nu se lăsă Stoichiță, dar prin atelierul ăsta, vezi tu, umblă fel și fel de oameni. Vreau să zic meșteri, ajutori, ucenici, unii care dau cu mătura seara și curăță rampele, adună sculele…

— Când ți-am spus că mă iei la vale, ți-am spus! făcu pe

supăratul Dolică și dând a lehamite din cap rămase să privească drumul înainte. Credeam că ești mai ceva decât ăilalți, dar și tu faci parte dintre ăia care nu prea dau doi bani pe meseria mea. Da puțin îmi pasă! înălță el din umeri. Sunt bine văzut de tovarășul plutonier, de tovarășul căpitan, îmi fac serviciul cum scrie la carte, restul nu mă privește! Fiecare cu părerea lui…

— Te superi degeaba, căută să-l domolească Stoichiță, dar uite, îți pun o întrebare și dacă-mi răspunzi la ea, duminică dau o bere în oraș, e bine?

— Ce întrebare? întoarse puțin capul mirat Dolică.

— O întrebare de mecanică, bineînțeles…

— Una din alea de încuietoare, cum se pun pe la școlile profesionale, nu? Că din asta ai urmat, mi se pare…

— Nu, o întrebare ușoară, încă prea ușoară…

— De mecanică?

— De mecanică!

— Hai zi-i! fu de acord Dolică și schimbă viteza, întrucât mașina intrase în curba de la piciorul pantei de unde de fapt începea și pădurea. Am să-ți răspund, dar trebuie mai întâi să fiu atent la drum…

— Dacă ești deștept, nici n-apuci să schimbi într-a doua și ai și dat răspunsul, zâmbi Stoichiță.

— Ei, s-aud…

Stoichiță se așează mai bine pe scaun, făcu un semn de binețe unor fete ce coborau pe biciclete la vale, cu panere mari de scorușe prinse de ghidoane și zise:

— Tu ca orice șofer îți dai seama dacă-ți „lucrează” o bujie sau nu…

— De bunăseamă…

— Vezi că merge motorul în trei și ce mai calea-valea, oprești, controlezi ce bujie nu „lucrează” – nu te mai întreb cum apreciezi treaba asta, că iar te superi spunând că te fac nepriceput – deci afli care-i bujia, o dai afară și te uiți la ea…

— Da, mă uit la ea, confirmă Dolică, sigur că mă uit, doar de-aia am dat-o afară. Ei, și ce-i cu asta?

— Vezi cum este de arsă…

— Da, o curăț cu periuța de sârmă, cu șmirghel, o curăț și înăuntru cu un vârf de ac să-i scot toate impuritățile alea…

— Foarte bine, aprobă Stoichiță, dar acuma vine întrebarea: spune, cum controlezi apropierea sau depărtarea brațului, că

prin încălzire după câte știi el se dilată…

— Brațul ăla al bujiei? Electrodul?

— Ăla…

— Păi cu lera…

— Și dacă n-ai leră? Ce, toți șoferii au leră?

— Mă uit așa pe ochi, cam cum vine, nici prea larg, nici prea strâns…

— Pe ochi te uiți, ochii îi sare! zise Stoichiță în zeflemea. Tot n-o să „lucreze” cum trebuie…

— Și atunci? se arătă mirat Dolică, dându-se învins că nu prea știa ce să răspundă.

— Atunci în lipsă de leră, orice șofer știe, sau trebuie să știe, că pentru distanța electrodului la bujii poți întrebuința o carte poștală îndoită. Asta este distanța corectă, ce ți-o dă exact ca lera. Ei, ce zici?

Dolică dădu din cap, fără să mai scoată vreun cuvânt. Ce mai, fusese învins, n-avea ce mai putea spune. Vru totuși să adauge ceva, dar deodată deveni atent privind în susul drumului. În dreptul unui refugiu de parcare, un om ieșise în mijlocul șoselei și făcea semne disperate cu mâna să oprească autocamionul militar.

— Ce-i, ce s-a întâmplat? întrebă Stoichiță care deveni și el atent.

— Nu știu. Văd un om… A, uite pe stânga trasă și-o ambulanță…

— Poate că vrea să-l luăm, crezând că trecem prin comunele alea…

— Autostopist care va să zică…

Dolică urcă cu grijă panta, găsi un loc pe dreapta de oprire în afara părții carosabile a șoselei și frână.

— Ce faci, oprești? întrebă Stoichiță.

— Să văd ce vrea omul…

Coborî apoi din cabină și după el se dădu jos și Stoichiță. Cel ce făcuse semne cu mâna era un om cam la șaizeci de ani, neras, într-o bluză albastră de salopetă, murdară de ulei, cu mâinile tot murdare, pe cap cu o șapcă de pânză trasă într-o parte. Ochii îi erau roșii, injectați, iar buzele vinete, strânse de supărare.

— Să trăiți, tovarășilor! zise el adresându-se militarilor și înălță șapca în semn de salut. Sunteți șoferi ca și mine, uite m-a

năpăstuit un necaz, dați-mi o mână de ajutor…

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă îngrijorat Dolică și trecu drumul îndreptându-se către ambulanță. Stoichiță după el.

— M-a lăsat motorul…

— Ce are?

— Nu pornește. Am venit la vale, așa „la rece”, dar cât pot merge așa?

— Ai curent? întrebă Dolică cunoscător.

— Am…

— Bendixul „duce”?

— E bun, dă-l dracului, „duce”, dar „duce” două-trei învârtituri și gata!

— Ia să vedem despre ce-i vorba, zise Dolică și se apropie de ambulanță: Poate că, de, o facem să meargă… E cineva în spate? Ai vreun bolnav?

— Am. Un țapinar de sus de la „exploatare”. Cică ar avea ulcer perforat. Lângă el o doctoriță. Doctorița din sat, de la Strunga…

— Oho, păi chestia e gravă…

— Este…

Dolică, urmat de Stoichiță trecu înapoia ambulanței, deschise ușa și amândoi militarii salutară printr-o ușoară înclinare a capului o fată tânără, cu păr negru, îmbrăcată într-un halat alb, ce veghea la căpătâiul unui bătrân, slab, tras la față, neras, întins pe targa de jos și învelit până sub bărbie cu un cearșaf mototolit. Omul avea fruntea îmbrobonită de sudoare, sufla din greu, cu ochii dați jumătate peste cap, iar gura îi era strânsă într-un rictus de durere și chin. Gemea surd, iar cu mâinile-i ciolănoase și aspre își apăsa deseori abdomenul, parcă să-l sfâșie cu ghearele.

— După câte am înțeles sunteți șoferi, zise doctorița cu glasul stins, puțin impacientată de situația în care se afla. Dați-ne o mână de ajutor. Dacă până într-o oră… cred că înțelegeți… Injecțiile nu mai ajută…

— Sunt mecanic auto! zise Dolică, accentuându-și meseria cu un fel de mândrie. Trei ani meserie la cataramă. Nicio grijă, se face. Haide, Stoichiță!

Și zicând acestea, își suflecă mânecile vestonului și ocolind ambulanța veni în față la motor.

— Te apuci de meșterit? îi vorbi încet la ureche Stoichiță,

prinzându-l de braț.

— Păi, ce să zici. Nu e cazul? se miră Dolică, înălțând sprâncenele. Cum să se ducă omul ăsta la vale, spre oraș?

— Bine, dar…

— Ce „dar”… se miră iară Dolică, continuând a-și aranja mânecile vestonului. Ce „dar”, mă?

— Pierdem vremea. Și misiunea noastră este să ajungem la oră fixă, sus, în poligon. Știi cum e ordinul…

— Și ce, dacă mănâncă frații cu o jumătate de oră mai târziu leșină până atunci? zâmbi acru Dolică și începu să controleze fișele de la bujii. Nu vezi că e în joc viața unui om?

— Văd…

— Și atunci?

— Știi misiunea…

— Lasă-mă odată cu misiunea! Misiunea noastră, a militarilor, este să fim în primul rând oameni. Ce, între unul căruia-i jinduiește buza după mâncare și altul care-și dă sufletul, tu pe care sari să-l salvezi?

Stoichiță înălță din umeri, nu mai zise nimic și se trase mai la o parte să-i facă loc lui Dolică să intre sub capota motorului. Bătrânul șofer al ambulanței cu fața împietrită de supărare veni și el aproape, grijuliu, gata să-i fie de ajutor militarului.

— Tataie, îi dăm de cap acușica! zise Dolică liniștitor și zâmbi cu un aer de superioritate profesională. Omul face motorul și nu motorul pe om, nu-i așa?

— Așa e, cum spui mata, da uite că ne mai dă și bătaie de cap. Nu-i vorbă că și mașina asta și-a trăit traiul și-a mâncat mălaiul, cum spune o vorbă pe la noi…

— Cât are?

— Păi, se gândi puțin bătrânul, după o sută douăștrei de mii, au băgat-o la „reca”, și uite mai duse treizeci și cinci de mii…

— Și încă mai duce, tataie! zise Dolică în timp ce se apucase să deșurubeze bujiile. Astea-s mașini de-o viață. Marfă de Brașov, n-avem probleme…

Ceru niște chei, le puse pe aripa mașinii, controlă delcoul, îl șterse cu o cârpă…

— E cam aburit, observă el, atrăgându-i atenția bătrânului șofer. Cum stai cu platinele?

— Bune. Curățate…

— Ia treci mătăluță și „dă puțin la cheie”, zise Dolică și-i făcu

semn bătrânului să se urce la volan. Dar așa, la sfert, mă înțelegi?

— Știu…

Omul se urcă cu greutate în cabină, puse cheile în contact, învârti puțin…

— Hop, așa! strigă Dolică. Un monument, tataie! Încă o dată… Așa, buun. Dă-mi matale o șurubelniță, ai?

— Am, cum să nu am?

Omul coborî, trase din lada cu scule o mică gentuță din piele scorojită plină cu scule și o puse tot pe aripa mașinii.

— Ai și puțin șmirghel?

— Am, am de toate…

— Dă-mi și șmirghel…

Dolică se apucă să curețe platinele, le reglă, puse omul „să dea din nou la cheie”…

— Aici e bine, constată Dolică punând capacul delcoului la loc și prinzându-l în clamele metalice. Așaaa… Bendixul, va să zică merge, electromotorul e bun, păi cu curentul stăm bine, dar să vedem ce zice carburatorul. Poate că nu-i vine benzină…

Cam o jumătate de oră meșteri el la carburator, controlând jiglerele, clapetele, cum se face admisia, evacuarea, și până la urmă constată că pompa nu trăgea benzină…

— Poate că nu-i pompa de vină, își dădu cu părerea Stoichiță.

— Nu-i pompa? îi vorbi cam de sus și peste umăr Dolică, plin de sudoare pe față. Ia uite tu aicea, trag de tijă, accelerez și scuipă câțiva stropi acolo… Și zici că nu-i pompa de vină… Ia dă-mi tu puțină benzină din canistră să pun cam un păhărel în carburator și să vezi cum o ia din loc…

Stoichiță se supuse și aduse benzina. Dolică o turnă în cilindrul carburatorului și spuse bătrânului „să dea la cheie” din nou. Motorul tuși de câteva ori. Dolică se repezi, manevră de câteva ori tija acceleratorului și motorul porni. Merse câteva secunde și se opri, tușind sec, stropindu-l pe Dolică pe frunte cu benzina zvârlită prin jiglere.

— Ai văzut frățioare? zise el către Stoichiță. Pui benzină, cântă, nu-i pui, te scuipă-n ochi. Pompa de benzină are membrana spartă! puse el de îndată diagnosticul. Nu trage, nu alimentează…

— Sau o fi vreo conductă înfundată…

— Să vedem…

Încet, cu meticulozitate, demontă pompa de benzină și într-adevăr membrana era crăpată, ferfeniță, numai zdrențe.

— Asta-i buba! zise satisfăcut Dolică, bucuros că găsise, în sfârșit, meteahna motorului. Ai văzut Stoichiță? Tataie, dă-mi o membrană. Ai?

— Nu știu, să văd…

Omul cotrobăi prin gentuța lui, se duse apoi în spate la ambulanță și trase de sub o targă încă o cutie de placaj prin care-i umblară mâinile cu înfrigurare câteva minute, căută în buzunarele portierelor și veni cu fața întunecată, aspră, plin de mâhnire și spuse că n-a găsit.

— Ascultă, Stoichiță, noi avem așa ceva? se întoarse Dolică spre ajutorul său.

— Nu știu, mă duc să văd…

Stoichiță se înapoie de îndată și el cu chipul tot întunecat.

— N-avem nici noi, zise el înălțând din umeri.

— N-avem?

— Nu, ți-am spus…

— Măi, să fie a dracului de treabă! izbucni Dolică de astă dată supărat pe el însuși și lovi cu șurubelnița în chiulasa motorului. Nu știu cum se face că șoferii au de toate la ei, numai membrane din astea nu. Ce facem acuma?

Necăjit, își împinse cu palma murdară boneta pe ceafă, își privi ceasul de mână, după care aruncă o uitătură fugară spre Stoichiță, ce stătea alături și îl privea mut, fără să ia vreo hotărâre. În acest timp, din ambulanță, gemetele bolnavului erau tot mai stridente, iar printre ele se auzea când și când glasul blând al doctoriței, cerându-i să-și înăbușe chinul, să mai rabde nițeluș că îndată vor ajunge la spital. Și la spital…

— Tataie, n-avem ce face! zise Dolică și cu fața înnegurată desfăcu larg brațele, arătând că de fapt el nu se poate transforma în pompă de benzină. Ori te lăsăm în drum, ori…

— Ori ce? întrebă precipitat bătrânul cu o lumină de speranță în privire și-l prinse pe militar de braț. Poate că…

— Te remorcăm, asta-i soluția! hotărî Dolică, în timp ce-și ștergea cu latul palmei sudoarea de pe frunte. Ce vrei să facem? Am ștangă, uite întorc și te remorcăm… Dumneata vezi altfel lucrurile?

— Nu… Cum să le văd? E foarte bine așa… vorbi cu glasul parcă mai liniștit bătrânul. Ai chibzuit bine dumneata. Și poate

că – arătă el cu capul, spre bolnavul din ambulanță – o să ajungem la timp… Ar fi păcat… Îl cunosc…

— Nici vorbă! zise Dolică, tăind aerul cu palma. Eu „trag” tare în chestii din astea, nu mă știi… Ce, ne jucăm cu viața omului? încheie el și-i întinse mănunchiul de scule după ce trântise capota motorului. Așa, că…

— Și… poligonul? întrebă venind lângă el, Stoichiță. Ce facem cu poligonul? Cu misiunea?

— Ți-am spus o dată, frățioare, care-i misiunea noastră! îl repezi supărat Dolică, privindu-l tăios. Să fim oameni. Oameni de omenie, înțelegi? Asta este! Lasă, îmi iau eu răspunderea… Eu așa văd problema și gata!

— Bine… o vezi… dar…

Dolică nu-l mai ascultă. Își îndreptă vestonul, își șterse mâinile cu o cârpă și trecând drumul se duse cu pași hotărâți spre autocamion. Deschise portiera și dintr-o singură mișcare fu sus, la volan. Porni apoi zorit motorul și, virând brusc, întoarse mașina, oprind-o înaintea ambulanței.

— Ai făcut o manevră în mijlocul pantei! observă Stoichiță, văzându-l pe Dolică sărind jos din cabină. Știi că nu este voie…

— Azi mă ții numai în teorii! îi aruncă ironic Dolică, dându-și cu un gest repezit boneta pe ceafă. Pe cinstea mea, ești o dădacă automată! Pune mai bine mâna, ia știanga de sus și hai să facem remorca…

— Bine… vorbi moale Stoichiță, eu fac ce zici tu, tu ești șoferul, ai răspunderea, eu sunt numai ajutorul. De fapt și eu am răspunderea…

— Ascultă bre, urât mi-a fost în viață de omul pisălog! nu se lăsă Dolică, privindu-l aspru pe Stoichiță. Pisălog și fricos, fără curajul răspunderii de faptele sale…

— Dar ce-am făcut de mă iei așa?

— Hai, zor băiete, nu-l slăbi Dolică, lasă, vorbim noi altă dată. Tataie, se întoarse el apoi către bătrânul șofer, ai la bară o ureche de prindere? Sau legăm cu un lanț? Am și lanț, să știi…

— Am, cum să n-am…

În câteva minute remorca fu gata. Dolică se urcă la volanul autocamionului, porni motorul, deschise portiera, se aplecă în afară și strigă în urmă, către ambulanță, tare, să fie auzit:

— Tataie, ai grijă la viraje, te ții în roata mea, să nu deplasăm prea mult știanga, ai înțeles?

— Înțeles, flăcăule, lasă, am eu grijă, ce numai o dată am mers „la cravată”?

După o jumătate de oră, autocamionul militar, cu farurile aprinse, urmat de ambulanță, alerga pe străzile orașului și, claxonând la intervale scurte, își făcea loc printre șirul de mașini și căruțe ce inundau parcă piața centrală. Iar după o altă jumătate de oră, mașina urca înapoi panta către poligon, luând viraje repezi și scurte pe drumul ce tăia pădurea, în sus către creasta aprinsă de soare. Curând, intră pe un drum desfundat de ploaie, numai hârtoape, încetini mersul, aproape la relanti și după vreun kilometru se pomeni într-un luminiș larg, scăldat în lumina amiezii. În poiană, mulțime de militari, împrăștiați care-ncotro, unii curățindu-și armele, alții cărând panouri sau lăzi goale de muniție, cei mai mulți odihnindu-se la umbra copacilor încărcați de verdeață.

Cum zăriră mașina apropiindu-se, cea mai mare parte dintre ei se ridicară de pe unde se aciuaseră să-și petreacă repaosul și-i ieșiră în întâmpinare, înconjurând-o, unii explodând de bucurie, salutându-l pe Dolică cu mâinile înălțate, alții cu fețele încruntate de supărare, amenințându-l în fel și chip, porniți să se ia la harță cu el.

— Acuma vii, mă, cu mâncarea? Ce-ți pasă, ești sătul, poate că ai tras și un pui de somn!

— Ai plecat de două ceasuri, pe unde ai consumat benzina statului?

— Lăsați-l mă, că a făcut și el un ciubuc. A mutat o mireasă la casa ei. Ehei, câte nu învârtesc șoferii!

— Sau a făcut două-trei curse cu lemne de sus, de la „exploatare”. Cine știe ce văduvioară s-o încălzi la iarnă și l-o pomeni de bine pe Dolică!

Dolică însă se făcu a nu fi auzit vorba celor din jur. Încruntat, fără să-i ia în seamă pe cei care îl însoțeau pe-o parte și alta a mașinii, trase autocamionul la umbra unor stejari înalți, opri motorul, puse frâna de mână și sări jos din cabină. Stoichiță coborî și el și zărindu-l pe căpitanul Nedelcu, comandantul tragerii, apropiindu-se de grabă, îi și șopti lui Dolică:

— Acuma să văd pe unde ai să scoți cămașa! Vine întins căpitanul… Ai spus că-ți iei răspunderea, răspunde!

— Du-te mă, și plimbă ursul! îi aruncă Dolică supărat, în timp ce-și aranja vestonul și-și strângea centura. Ce-am făcut? Am

fost la iarbă verde cu mașina? Am fost la mama acasă? Am salvat viața unui om, asta am făcut! Și dacă cineva mă poate pedepsi pentru chestiunea asta, să mă pedepsească și gata, n-are decât! Am însă conștiința curată și sunt împăcat sufletește că am făcut, zic eu, după capul meu o faptă bună. Ai văzut cum ne-a mulțumit medicul de gardă?

— Am văzut…

— Atunci? Ce să…

Dolică vru să mai spună ceva, dar căpitanul Nedelcu era deja la un pas de el. Un ins scund și îndesat, negricios, cu fața aspră, strâns în curelele diagonalei, ale porthartei și binoclului ce-l ținea atârnat de după gât.

— De ce-ați întârziat, ostași? întrebă el repezit și rămase înfipt locului, în cizmele lui scurte, prăfuite, cu carâmbii strânși pe pulpele vânjoase. Am telefonat la unitate, ați plecat cam de mult, pe unde ați umblat? Sau poate că ați rătăcit drumul?

— Tovarășe căpitan, permiteți să raportez! spuse Dolică și luă poziția de drepți. Am încărcat mașina, așa cum am primit ordin, am…

— La ce oră? Ia dă-mi foaia de parcurs!

— Imediat, tovarășe căpitan!

Zicând acestea, Dolică se răsuci pe călcâie ca o sfârlează, deschise portiera și dintr-o mișcare fu sus, în cabina camionului. Coborî tot atât de repede cu o foaie de hârtie pe care i-o întinse ofițerului. Acesta o luă, își privi ceasul de mână și începu să citească datele însăilate între coloanele frumos liniate.

— Ei, hai, raportează mai departe! îl îndemnă căpitanul pe Dolică. Să vedem ce și cum stau lucrurile. Mi-ați încurcat tot programul de tragere… Se poate? Ascult…

În câteva cuvinte, Dolică relată întreaga întâmplare cu ambulanța rămasă în pană pe dealul Rotunda, cum încercase să repare motorul autosanitarei și nu reușise, fiind nevoit ca până la urmă s-o ducă la remorcă la spital. Apoi venise tot într-o goană, să câștige ceva timp și…

— Asta este tot, tovarășe căpitan! încheie Dolică stând mai departe în poziție de drepți și privindu-l pe căpitan, drept în ochi. Uitați, soldatul Stoichiță a fost cu mine, vă poate raporta același lucru…

— Așa este, Stoichiță? întoarse căpitanul privirea-i tot aspră către ajutorul lui Dolică ce stătea alături, așteptând.

— Așa este, tovarășe căpitan, confirmă el, dar eu… știți…

— Ce, „dar”, ce s-a mai întâmplat?

— Eu i-am spus să nu se bage la mașina aia, că misiunea noastră era poligonul, dar el, Dolică, nu și nu, că omenia și mai știu eu ce…

Căpitanul rămase nițel pe gânduri cu fruntea plecată și mâinile la spate, parcă nu știa ce să răspundă, ce să facă, ce măsură să ia. Militarii stăteau mai de o parte, roată în jurul lor, așteptau să vadă ce are să se întâmple, nu auzeau cuvintele ce se rosteau, dar își închipuiau că ofițerul, repezit și neînduplecat cum îl știau, și peste toate enervat la culme pentru întârzierea mașinii, nu-l va ierta în niciun fel pe șofer, oricâte explicații încerca acesta să dea. Bine, că cei ce urmau să tragă în poligon își continuaseră activitatea, intraseră pe linia de tragere, executaseră ședința respectivă și în așteptarea mașinii alții le luaseră locul așa încât în permanență se auziseră răpăiturile pistoalelor-mitralieră și șuierul gloanțelor peste dealul împădurit. Cu alte cuvinte, timpul nu fusese irosit fără rost, dar toată întâmplarea dereglase puțin mecanismul desfășurării programului, ori căpitanul Nedelcu era cunoscut pentru felul cum ținea la punctualitate, la ordine, la disciplină. Maiorul Grigoriu, comandantul batalionului, nu se vedea pe nicăieri, poate că era sus, în turnul de unde se dădeau comenzile electrice pentru ridicarea țintelor, sau în controlul pazei, în orice caz, cu certitudine nici el n-ar fi procedat în altfel decât avea să procedeze căpitanul Nedelcu ce primise misiunea să răspundă de buna desfășurare a tragerilor în timpul stabilit prin programul ordonat de către comandant.

Dolică parcă amuțise. Stătea în aceeași poziție rigidă de drepți, nu privea pe nimeni, ochii îi rătăceau peste coamele copacilor din jur, parcă nu era vorba de el și nu-l încerca niciun fel de neliniște ca urmare a celor săvârșite. Se știa cu conștiința împăcată după cum îi spusese lui Stoichiță și chiar îi raportase ofițerului și pentru fapta lui de omenie ce-o considera firească în acea împrejurare, socotea că n-are de ce să-și facă gânduri negre, în definitiv, salvase viața unui om. Așa cel puțin afirmase medicul de gardă care-l luase în primire pe bolnav. Dar oare, într-adevăr, acel bătrân muncitor forestier fusese salvat? În clipele astea, poate omul se afla pe masa de operație, medicii erau adunați în jurul lui să-i mențină ultima scânteie de viață

sau poate că nici nu mai apucaseră să-și îmbrace halatele și bietul de el își dăduse sfârșitul, undeva în camera de reanimare… I-ar fi părut rău lui Dolică să se fi întâmplat astfel, toată strădania lui de a-l duce la timp către spital ar fi fost socotită ca un act lipsit de importanță, gratuit, nu, nu-i pasă cum va fi judecat de tovarășii lui de arme, indiferent ce pedeapsă i se va da pentru neexecutarea ordinului de a fi la timp în poligon, inima i-ar fi ușurată numai dacă ar ști că ceea ce a făcut l-a ajutat pe bătrânul țapinar să fie în afară de orice pericol.

Căpitanul își dădu cu un gest repezit cascheta pe ceafă, scoase o batistă și-și șterse cu gesturi lenețe sudoarea de pe frunte, privindu-l o clipă pieziș pe Dolică. Spuse, apoi, strângând batista în pumn, gata parcă s-o sfâșie:

— Știi ce s-ar fi întâmplat pe front într-o asemenea situație de neexecutare la timp a ordinului?

Dolică tăcea mai departe și privirea îi umbla peste vârfurile copacilor către niște scame alburii de nori ce pluteau lin în înalt pe cerul albastru și limpede ca sticla. Păreau petale de nufăr pe-o apă întinsă…

— Știi sau nu, soldat Dolică?

— Știu, tovarășe căpitan! răspunse acesta tresărind, și vorba repezită a ofițerului îl aduse parcă pe pământ.

— Închipuiește-ți că trebuia să duci muniție în linia întâi și în loc să ajungi la timp pe poziție, soseai cu o oră și jumătate întârziere. Ei, ce zici?

— Ce să zic? înălță Dolică, din umeri. Nu era muniție… ataca dușmanul… intra în poziție… ce mai, era vai de măiculița alor noștri…

— Ei vezi? Iar pe tine te trimiteau la Curtea marțială. Ai favorizat acțiunea dușmanului… L-ai ajutat să dobândească victoria…

— Totuși, tovarășe căpitan, îndrăzni Dolică, nu se prea compară…

— Ce nu se compară? făcu ochii mici căpitanul, ascultând.

— Una este să aștepți mâncarea și alta muniția. Chiar pe front…

— Misiunea este misiune și în orice împrejurare trebuie îndeplinită la fel, răspunse tăios și autoritar căpitanul. Ce este aceea „nu se compară”? căută el să-l imite pe Dolică. Crezi că în

armată, fiecare este chemat să discute ordinele ce i se dau? Dacă „se compară” sau nu? Uite ce mentalitate la el! urmă tot mai aprins ofițerul. I-auzi, „nu se compară”... Parcă militarul în timp de pace este una, iar în timp de război alta! Indiferent de situație, tovarășe soldat, regulamentul spune că ordinul se execută la timp și în bune condițiuni! Nu fiecare după cum îl taie capul! Eu nu zic că n-ai dus un om la spital, vorbi el mai domolit, dar ce dovezi am în chestiunea asta?

Căpitanul scutură batista, o mai trecu o dată peste frunte și apoi cu palma își netezi părul năclăit de sudoare. În juru-i militarii veniseră tot mai aproape să tragă cu urechea și stăteau tăcuți, meșterind fiecare la arma lui câte ceva, așa, ca să-și treacă timpul până se dădea ordinul pentru masă. Bucătarii dăduseră jos marmitele din camion, pregătiseră polonicele, tăiaseră pâinea pe care o făcuseră grămăjoare pe câteva foi de cort întinse pe iarbă și așteptau și ei cuvântul căpitanului. Dar ofițerul nu luă în seamă toate acestea. Se întoarse și-i întrebă pe militari:

— Voi ce ziceți, băieți? Hai? Poate că ați auzit cele ce i-am spus eu tovarășului vostru, Dolică. Am sau nu dreptate?

Nici unul, însă, dintre cei de față nu scoase un cuvânt. Tăceau. Desigur le era foame, dar cum puteau judeca, oare, fapta șoferului? În definitiv, cum ar fi procedat fiecare dintre ei, dacă ar fi fost în locul lui?

— Ei, nu spuneți nimic? insistă căpitanul și privind roată în jur întrebă: unde este secretarul biroului UTC?

Dintre militari se desprinse un flăcău înalt, robust, cu o față bălană și ochi albaștri, care prezentându-se în fața ofițerului luă o impecabilă poziție de drepți.

— Uite, Dumitrache, cred că ai auzit despre ce este vorba, i se adresă căpitanul. Dacă-i așa cum a raportat Dolică, eu zic că trebuie felicitat întrucât bănuiesc că a salvat viața unui om. Dar dacă a umblat într-aiurea cu mașina, atunci să discutați cazul lui în viitoarea adunare a organizației voastre. Să se sune adunarea pentru masă!

Militarii se împrăștiară care încotro. Dolică, puțin abătut, se îndreptă spre autocamion, cu mersul agale, parcă plictisit de toate cele întâmplate. Stoichiță după el.

— Ai văzut, mă? încercă acesta să-l scoată din mutenia lui. Ți-am spus eu. Tu nu, „am să-mi iau răspunderea”. Uite că...

— Mai du-te dracului! îl repezi Dolică înfuriat și grăbi pasul. Regulamente, regulamente, dar unde-i omenia, mă? Unde? Și de ce să nu mă creadă pe cuvânt?

Începuse să se lase amurgul, când militarii încolonați, cântând, mergeau pe drumul de pe dealul Rotunda coborând la vale către oraș. Se terminase tragerea și cu toții se duceau acuma spre cazarmă. Pe margine, cu cizmele prăfuite, strâns în curelele diagonalei și ale porthartei, mergea căpitanul, călcând apăsat, înfipt, urmărind cadența ostașilor, când și când îndemnându-i să cânte mai vioi și mai avântat, sunt doară tineri și textul marșului nu avea decât să-i înflăcăreze. La cotitura unei pante, auziră deodată motorul unei mașini. O ambulanță urca încet, pe dreapta, cu grijă să nu stârnească praful și să facă loc militarilor ce mergeau încolonați. Apropiindu-se, ea opri între două grămezi de pietriș și din cabină coborî o fată tânără, în halat alb, cu părul negru căzându-i bogat pe umeri. Coborî și șoferul, pe cealaltă parte a cabinei, un bătrânel cam slăbit, cu șapca trasă pe frunte, în hainele lui ponosite și murdare.

Fata, puțin îndrăzneață, așteptă până ce se scurse jumătate din coloana militarilor, de parcă ar fi primit defilarea lor, cu bătrânul șofer alături, apoi zărindu-l pe căpitan îi făcu un semn să se oprească și acesta se execută de îndată, nu mai înainte de a-și potrivi vestonul și cascheta, să fie cât mai arătos.

— Bună ziua! spuse fata, roșind nițeluș, încât obrajii până atunci albi se împurpurară. Dumneavoastră sunteți comandantul militarilor?

— Să zicem că da! răspunse puțin plin de el căpitanul, îmbătoșându-se și zâmbind în același timp.

— Sunt doctorița din comuna Strunga, urmă fata precipitat. Acum câtva timp, cu ambulanța am dus un bolnav la spital, unde a fost operat de urgență. Însă n-am fi ajuns la vreme dacă nu ne ajuta un băiat, un șofer, mi se pare din unitatea dumneavoastră. Nu-i știu numele, am scăpat din vedere să i-l cer, de altfel a plecat și foarte repede din curtea spitalului. Dar aș vrea să-i mulțumesc din inimă pentru omenia lui. Știți, pacientul a fost salvat. Și aceleași mulțumiri aș dori să i le transmit și din partea medicilor chirurgi. De altfel, dumnealor au spus că vă vor trimite și o scrisoare la unitate. M-au rugat, însă, să aflu numele băiatului. Îmi puteți spune sau este secret militar?

— O, nu, nu este niciun secret, spuse căpitanul zâmbind, privind-o cu vădită plăcere pe doctoriță. Se numește Dolică. Dolică și... iată nu mai știu cum. Dar mi-ați putea da un telefon...

— Nu, nu vă mai deranjez, zise fata, cu fața tot îmbujorată. Este de-ajuns atâta. Încă o dată, vă mulțumesc în numele medicilor și al bolnavului. Bună ziua!

Zicând acestea, doctorița făcu un semn bătrânului șofer și amândoi urcară în cabina ambulanței sub privirile admirative ale ofițerului ce rămăsese cu mâna la cozorocul caschetei într-un salut prelung, nu lipsit însă de intenția dezvăluirii satisfacției ce-i fusese prilejuită de scurta conversație cu fata în halat alb. Apoi se întoarse și se adresă primului militar, ce mărșăluia în clipa aceea în coloană prin dreptul lui.

— Măi flăcău, ia cheamă-l pe secretarul vostru de la UTC până la mine...

După câteva clipe, alergând, militarul cel înalt și voinic, cu fața bălană și ochi albaștri, se prezentă în fața căpitanului.

— Știi ce, Dumitrache, îi zise ofițerul mergând alături de el și prinzându-l prietenește de braț. Vino mâine la mine să discutăm ceva despre Dolică...

— Știu... cunosc... tovarășe căpitan... Mi-ați ordonat la poligon...

— Lasă, nu cunoști nimic... N-am ordonat nimic... Vii la mine, ai înțeles? Tot despre Dolică vom vorbi în adunarea aceea, dar altfel se pune problema...

— Nu pricep...

— Ai să pricepi, n-avea grijă, îl asigură căpitanul. Gata, intră în formație!

— Am înțeles!

Soldații călcau voinicește răpăind cu bocancii, în cadență, pe drumul bătătorit ce cobora la vale.

Cântecul lor tineresc răsuna în ecouri prelungi peste umbra deasă a pădurilor, al căror contur se estompa tot mai mult în amurgul serii aceleia de vară.

PLOAIE ȘI SOARE

1

Ploua de câteva zile într-atât de abundent și de năvalnic, încât în după-amiaza aceea rece și sumbră de toamnă, orășelul tăcut, modest, cu aspect medieval părea realmente copleșit de revărsarea nestăvilită a apelor. O pâclă cenușie, leșioasă și densă cobora din înalt, învăluind acoperișurile de gresie și olane ale caselor, pe care stropii de ploaie jucau de zile și nopți o drăcească și continuă sarabandă. Ici-colo, prin jgheaburile și burlanele sparte, apa se prelingea în șuvoaie pe zidurile vechi și coșcovite ale masivelor clădiri ce stăteau parcă pitite, strânse unele într-altele în contraforturile puternice ca de cetate. Nicio mișcare la geamurile cu perdele de ață sau sub bolțile scunde și întunecate ale gangurilor, străjuite de porți grele din lemn de stejar. Și nici pe străzile strâmte și întortocheate, pavate cu bolovani, ale căror trotuare din dale de granit, sparte de vreme, erau acum din plin spălate de ape. Doar când și când, câte un trecător, ascuns sub umbrelă și înfășurat în balonzaid, se strecura grăbit pe sub streșini, ocolind cu grijă bălțile și dispărând în negura acelor tuneluri către curțile mici, pătrate, înconjurate de cerdacuri cu sticlă ce protejau zeci de uși și ferestre ca la chiliile mânăstirilor. Curți pustii, cu lemne de foc tocate mărunt și stivuite pe lângă ziduri să fie ferite de ploaie, cu cotețe de păsări și containere de tablă pentru gunoaie așezate lângă treptele de piatră ale fiecărei locuințe.

Dintr-una din aceste curți, la vremea amurgului, ieși grăbit un tânăr ofițer, înalt și suplu, într-o manta de ploaie, cu gluga ce-i acoperea cascheta trasă mult peste ochi. Ajuns în stradă, stătu o clipă locului sub frontonul încărcat de ciubucării al gangului, parcă nehotărât, își privi fugar ceasul de la mână, după care, strângându-și mai bine mantaua cauciucată în jurul trupului, o luă către piața centrală, călcând apăsat și hotărât, parcă fără să-i pese de năvala apelor ce nu mai contenea. Viorel Datcu, căci așa îl chema pe ofițer, nu venise de mult în acest străvechi oraș, ci numai cu două luni și ceva în urmă, după ce își petrecuse concediul în portul de la Dunăre unde-și avea părinții, concediu ce-l primise la absolvirea școlii militare ca orice tânăr locotenent. Desigur, în timp ce urma cursurile, acolo la Sibiu, și

se gândea la vremea când cele două steluțe îi vor împodobi epoletul, visase să fie repartizat într-o garnizoană mare, deosebită ca aspect arhitectural și ca tradiție culturală, oricare ar fi fost aceea, numai să fi avut un teatru sau o operă, restaurante dintre cele mai alese, școli, instituții de învățământ superior, bulevarde, stadioane, parcuri, într-un cuvânt plănuia să-și ducă viața într-un oraș în care după orele de serviciu să aibă multiple posibilități de destindere, de distracții, în așa fel încât timpul liber să constituie într-adevăr o relaxare fizică și spirituală. O dorință pe cât de firească, pe atât de lesne de înțeles pentru oricare tânăr de vârsta lui... Dar totul se petrecuse altfel de cum își făurise visul. Nimerise în această urbe veche, liniștită și tăcută, cu aer de cetate medievală, înghesuită de ziduri grele, cenușii, acoperite de mușchi putred și iederă cățărătoare. Cu un singur liceu în a cărui sală de festivități, înaltă și austeră, se țineau ședințele orașului sau aveau loc rarele spectacole ale vreunui teatru aflat în turneu. Cu o Casă de cultură modestă, dar animată de mari ambiții, situată într-o clădire veche în care funcționase pe vremuri un tribunal, clădire prin ale cărei ferestre deschise se auzeau zilnic melodiile ritmate ale unui pian, sunetele melodice ale viorilor, strigăturile celor ce exersau învățarea dansurilor populare sau zumzuitul mașinilor de cusut la care își însușeau arta croitoriei, în afară de alte preocupări, unele dintre soțiile multor localnici. Cu două catedrale, un mic restaurant, câteva birturi și o mică piațetă acoperită cu dale de granit, în care din primăvară până spre sfârșitul toamnei se zbenguiau sute de porumbei sub privirile admirative ale copiilor și bunicilor ieșiți la plimbare. Descinzând aici și văzând toate acestea, evident, în primele zile pe Viorel Datcu îl cuprinsese dezolarea, tristețea, ceva din cenușiul zidurilor vechi părea împrumutat chipului său, de obicei vesel, luminos, acum aspru și întunecat, iar un soi de amărăciune, de neîmplinire, simțea că-i macină clipă de clipă nervii aflați într-o continuă încordare; pentru că el, cel învățat în orașul copilăriei cu străzile largi, luminoase și aerisite ce coborau lin spre Dunăre, cu grădinile vesele și multicolore ale curților încărcate de flori și verdeață, cu umbra liniștită și odihnitoare a parcurilor, se vedea acuma strivit, apăsat până la sufocare de clădirile de piatră inestetice și greoaie ca niște cazărmi teutone, cu temeliile igrasioase, reci și neprimitoare, înghesuite unele într-altele, în

gangurile cărora pașii răsunau prelung și sinistru ca pe lespezile de sub bolțile vechilor catedrale. Dar o vorbă înțeleaptă spune că timpul vindecă totul. Așa că nu după multă vreme și fără un efort anume, se obișnuise să trăiască în acest cadru ce începuse a-i deveni cu fiecare zi tot mai familiar, ba chiar socotindu-l pitoresc, de un anume farmec și mai deosebit decât oricare altul, mai ales că atmosfera îi fusese întregită de unele prietenii ce le legase repede cu alți tineri ofițeri și mai cu osebire aceea ce-l dusese în întâmpinarea unei frumoase și distinse fete pe care o cunoscuse într-o după-amiază cu totul întâmplător în holul poștei. Se numea Corola și era o tânără subțire și mlădie, cu ochii și părul negru, cu mișcări reținute și gesturi pline de gingășie. Dădea lecții de balet la Casa de cultură și venise să ridice un colet cu dantele pentru unele costume, trimise de o prietenă a ei din București. Normal, trebuia să completeze un formular, dar ghinionul sau neșansa, oricum i-ar fi spus, o adusese într-o mare încurcătură din care nu știa cum să iasă: îi lipsea un stilou, ceva, cu care să scrie, întrucât cele două tocuri mânjite cu cerneală violetă și aflate pe masa din fața ghișeului avea fiecare câte un rest de peniță cu rol mai mult decorativ, așa încât nu se puteau folosi. Și-atunci, Viorel Datcu atent și curtenitor cum nu și-a amintit să mai fi fost vreodată, dar mai ales plin de îndrăzneală, și-a oferit serviciile. Și nu numai să scoată din buzunar frumosul său „Parker”, din dublé, dar chiar să o și însoțească pe tânăra și frumoasa profesoară de balet, ducându-i micuțul colet până la Casa de cultură, aflată la doi pași. Evident, după această întâmplătoare și agreabilă cunoștință, cei doi s-au întâlnit de câteva ori, după-amiezele, prilej cu care, din pricina vremii neprielnice neputându-se plimba pe stradă, au fost ori să vizioneze un film la „Cetate”, o sală ce servise pe vremuri pentru nunțile simandicoase ale burgheziei locale și diferitor petreceri, transformată ad-hoc în cinematograf, ori la singura cofetărie mai acătării din piața centrală, denumită „Garofița”, unde în fața unei prăjituri și a unui pahar de Pepsi-cola au putut să-și destăinuiască unul altuia câte ceva din viața lor. Ea nu-și cunoștea părinții, fusese luată de la un leagăn și crescută ca fată în casă în gospodăria unui preot catolic, Falkay, un ins corpolent, masiv, cu ceafa revărsată peste gulerul de celuloid al sutanei și căruia îi plăcea să bea destul de zdravăn, obicei ce se spunea nu-l căpătase decât în

ultimii ani din pricini numai de el știute. Și o făcea cu totul discret, în cancelaria din curtea catedralei, unde-și avea și locuința și evident era ferit de orice ochi străin. Și aceasta mai mult după-amiezile. După câteva pahare de votcă sau coniac, date peste cap, buzele lui groase și umede ca două lipitori începeau să plescăie, ochii apoși și încercănați își dilatau nefiresc pupilele, privind agresiv, vulturește, mâinile prindeau un ușor și continuu tremur; iar întregul trup mătăhălos parcă vibra intens, surescitat, cuprins de-o ascunsă și chinuitoare febră. Din jilțul lui de piele, ascuns după un birou imens, încărcat de cărți legate în chenare aurii, în odaia căptușită cu mătase veche, ale cărei ferestre erau acoperite de draperii grele de pluș, o striga pe fată și cerea să vină aproape. Ea avea doisprezece ani, lăsa vasele în bucătărie, își potrivea părul și fusta să aibă o ținută cât mai demnă, cum îi cerea protectorul său, și apărea în ușa cancelariei unde se oprea pentru o clipă, cu inima bătând să-i spargă coșul pieptului. Apoi intra, sfioasă, făcând câțiva pași la îndemnul blând al preotului, totuși cutremurată de privirea aceea dementă, ascuțită și bolnavă a lui, el o chema mai aproape, tot mai aproape, după care întindea mâinile și precipitat îi mângâia ușor și patern părul negru, lăsat în voie pe umeri, obrazul smead și neted, puțin catifelat, sânii abia ghiciți ce împungeau bluza de stambă, apoi șoldurile...

— *O, Domini Deus,* șoptea el ca o rugăciune cu privirea pierdută în extaz, către candelabrul imens cu țurțuri de cristal, *vivit sub pectore vulnus...*[2].

Ferestrele înalte, cu vitralii, filtrau o lumină galben-roșietică și în acele clipe chipul lui părea de ceară, imobil și sobru, contrastând violent cu sutana neagră, revărsată din plin în fotoliul din piele.

Stătea astfel un minut sau două într-o cucernică evlavie, cu mâinile albe încărcate de inele pipăind trupul firav, neîmplinit, cu ochii albaștri, apoși, pe jumătate închiși, acoperiți de pleoapele grele, vineții, lăsate ca-ntr-o adormire, după care se închina cu mișcări încete și largi, săruta crucea mare, aurită ce-i spânzura pe piept și aceeași șoaptă încărcată de evlavie se auzea în încăperea înaltă și austeră:

[2] O doamne, dumnezeule, în adâncul inimii rana e vie... (lat.)

— O, Domini Deus, salvari animam meam. Amen![3]

Apoi făcea un semn cu mâna de îndepărtare și fata pleca, încet, ca o umbră, pierzându-se în semiobscuritatea odăii. Ușa, înaltă, sculptată, cu mâner de bronz decupa pentru o clipă un dreptunghi de lumină, după care se închidea în urma ei. Rămas singur prelatul lua dintr-un raft alăturat mai mult bâjbâind sticla de coniac, își punea un nou păhărel, îl dădea repede pe gât, după care adormea cu bărbia-n piept sau numai stătea astfel într-o adâncă contemplare până ce odaia era cuprinsă de întuneric.

Într-o dimineață a fost găsit mort, în jilțul lui de piele cu capul plecat, dat puțin într-o parte, ca și când ar fi privit ceva sub biroul lui imens încărcat cu cărți. Un atac de cord, a constatat medicul legist chemat de îndată la fața locului. Dar și un jaf cum nu se știe să se fi întâmplat vreodată în micul orășel atât de tăcut și lipsit de evenimente deosebite. Atât din cancelaria preotului, cât și din seiful aflat în catedrală dispăruseră obiecte de cult din aur de valoare considerabilă. Cheile, se presupunea, fuseseră găsite de către răufăcători în sertarul biroului. Iar aurul, după cum constataseră autoritățile, nu fusese declarat, deci nu exista o evidență a lui. Făptașii se bănuia a fi fost niște țigani nomazi care se cam învârtiseră pe lângă catedrală cu câtva timp mai înainte. Dar nici cei din anturajul preotului nu fuseseră scoși de pe lista suspecților. Iar strădaniile depistării celor ce săvârșiseră jaful s-au dovedit zadarnice, fără rezultat. Obiectele acelea, deși se găsiseră trecute într-un registru-inventar, nici nu se știe dacă la ora furtului mai existau în acel seif din catedrală. Hoții, pesemne informați din scripte, nimeriseră în gol, întrucât se presupunea după unii martori că Falkay ar fi trecut de mult aurul peste hotare, iar evidența aceea era fictivă. Întrebat când și când de mai marii săi asupra existenței obiectelor de cult, recunoștea a fi în posesia lor, fără ca cineva să controleze acest lucru; în realitate se spune, ele erau de mult puse la adăpost la cineva în străinătate. Așa încât făptașii, la vederea cărora, înfricoșat, preotul sucombase, scotociseră în zadar ungherele cancelariei și seiful din catedrală. Iar din lipsă de probe, dosarul urmăririi lor fusese închis.

În această situație, fata plecase la internatul liceului. A urmat cursurile, fiind întreținută de stat, după care s-a înscris la un

[3] O doamne, dumnezeule, mi-am izbăvit sufletul. Amin. (lat.)

Institut pedagogic, cu gândul să se facă profesoară de educație fizică și sport. După absolvire însă, n-a găsit un asemenea post în oraș dar cum cunoștea din facultate câte ceva despre balet, s-a angajat la Casa de cultură, ca instructoare de dans, unde se descurca destul de bine, socotind că noua ei profesiune o satisfăcea pe deplin și că rezultatele nu erau nici ele de neglijat.

— Și de unde până unde numele de Corola? întrebase Viorel Datcu într-un târziu, mișcat de cele povestite de noua lui cunoștință. Mi se pare interesant…

— Și mie… Mi l-au dat băieții, în anul întâi de institut, când la o reuniune, aceea de început de an, „balul bobocilor” cum se spune, m-au ales a fi… cea mai frumoasă. Mă rog, gustul lor…

— Dar ești…

— Am fost, poate vrei să spui. Acuma grijile, eforturile, viața de una singură în orașul ăsta în care am crescut, dar de care nu mă leagă nimic, lasă urme. Și urmele se văd…

— Este o presupunere…

— Nu, o realitate. O firească realitate cu care am început să mă obișnuiesc… Mă rog, asta-i situația…

— Deci… Corola…

— Da… Corola, a zâmbit ea puțin jenată. A fost ideea unuia Titi Costescu, un nebun, un tip deosebit de interesant, acuma cică e în lotul național de handbal, dar n-am citit încă nimic despre el, prin vreun ziar, că ar face sport de performanță, mi se pare că este profesor la o școală generală, undeva prin Oltenia. A ținut el atunci un mic spici, mă rog era președintele juriului, și a spus că… semăn cu petalele colorate ale unei flori, sunt ca o corolă. Și așa mi-a rămas numele. De fapt mă numesc Ana…

— Și eu cum să-ți spun?

— Cum vrei…

— Tot Corola. Ana-Corola…

— Ești drăguț…

În ultima vreme începuseră a se întâlni aproape zilnic. Se plimbau pe străzile strâmte, bolovănoase, ce urcau în pante către partea de sus a orașului, el o vizita la Casa de cultură, asistând deseori la lecțiile ei, mergeau prin magazine, la unele concursuri sportive ale liceului, ascultau muzică la cofetăria din piața centrală, unde exista o discotecă și o ambianță destul de relaxantă, într-un cuvânt căutau să-și petreacă timpul cât mai plăcut cu putință, bineînțeles în raport de posibilitățile ce li se

ofereau.

De cum venise în oraș, Viorel sperase că repede va ocupa o garsonieră într-unul din noile blocuri ce se construiau la marginea urbei. Dar avea numai promisiuni. Până a i se împlini această dorință, găsise găzduire într-una din acele curți pătrate, ca de cetate, la „frau” Rozalia, o femeie în vârstă, grasă, cu fața ovală, albă și părul cenușiu tăiat scurt, ai cărei ochi albaștri arătau tot timpul obosiți și încercănați de umbre vineții. Ocupa una din cele două camere, încăperi despărțite printr-un mic salonaș în care se intra dintr-o sălită închisă cu geamuri și în care se aflau claie peste grămadă fel și fel de lucruri de gospodărie, de la cazan de fiert rufe și putină cu borș pentru vânzare, la fier de călcat, răcitor cu gheață, burlane uzate și pantofi vechi, scălâmbăiați de atâta umblet. Frau Rozalia fusese multă vreme bucătăreasa vechiului restaurant al orașului denumit spre hazul tuturor „La ceasul rău”. Devenind obeză și cu sănătatea șubredă, se pensionase la puțină vreme după ce localul fusese trecut în patrimoniul statului și acum, ca să-și omoare într-un fel timpul și să mai câștige un ban, pe lângă borșul ce-l vindea prin vecini, se ducea de două ori pe săptămână la cantina „Ajutorul popular” unde în schimbul unui mic salariu și a câtorva alimente gătea bătrânilor lipsiți de mijloace materiale. În afară de acestea se mai ocupa și cu creșterea iepurilor de casă pe care-i vindea unei cooperative, îndeletnicire din pricina căreia se afla mereu în conflict cu cei din curte, deoarece le acaparase cam mult spațiu cu cele patru cotețe ale sale, fără să mai vorbim de murdăria și mirosul deloc plăcut provenind de la zburdalnicele animale.

— Ce să fac? se scuza ea, cu glasu-i răgușit, câte unui ins ce aștepta în sălită să i se umple sticla cu borș. Se supere vecini, dar n-au decât! Spune lege că trebe se muncește, eu muncește. Cu borș asta, cu iepuroaice, cu ce găsește…

De vreo câțiva ani, însă, lucrurile se complicaseră și mai mult, iar exasperarea celor din curte ajunsese la culme. Încă de pe când era bucătăreasă la restaurant, frau Rozalia cunoscuse un ins blond, înalt și slab, adus puțin de spate, om în vârstă, care seară de seară intra în local, ducând o imensă sacoșă din pânză de doc și în care se găseau fel și fel de instrumente muzicale. Tăcut, rezervat, se așeza la una dintre mese, comanda niște cârnăciori cu bere și muștar și mânca în liniște, ducând când și

când halba la gură, cu un gest delicat, nu lipsit de atenție. Îl chema Gustav, după cum avea să afle frau Rozalia mai târziu, și era de origine suedez, dar încă de pe când avea numai câțiva ani, părinții săi, medici, se stabiliseră la Berlin. Băiatul crescuse într-o casă bogată, îndestulată, fără să ducă lipsă de ceva. Dar spiritul său aventurier îl făcuse să neglijeze învățătura și plecase în lumea largă cu un circ unde făcea acrobație pe sârmă la mare înălțime. Dar după ce-și fracturase un picior căzând de la câțiva metri în mijlocul manejului, rămăsese să cânte în orchestră, la trompetă, instrument pe care-l cunoștea încă din anii liceului ca și pianul de altfel. Văzuse astfel, în peregrinările sale, marile capitale ale Europei și se simțea fericit ca nimeni altul. Dar în acel timp, în țara lui Hitler evenimentele se precipitau: nazismul pregătea marile invazii, prin războiul atât de cunoscut. Ca cetățean german, Gustav fusese chemat sub arme și mobilizat într-o unitate motorizată, stătuse un timp pentru un stagiu de pregătire la München, după care, îmbarcat împreună cu camarazii lui într-un tren foarte lung, ajunsese în România, unde unitatea avea să staționeze puțin timp înainte de a porni spre Răsărit. Gustav, însă, n-a mai avut prilejul să-și urmeze camarazii. După cum spunea tuturor, multă vreme mai târziu, s-a îndrăgostit de-o anume Helga, de prin părțile Sibiului, a abandonat motocicleta cu care făcea pe curierul și, dezertând, a stat ascuns într-o șură până ce regimentul s-a îmbarcat iarăși în vagoane și a pornit pe drumul morții. Apoi, după un timp, a ieșit la lumină și plin de curaj, îmbrăcat în straie țărănești, fără să-l întrebe careva ceva, a trăit multă vreme în gospodăria Helgăi, ducându-se cu părinții acesteia la pus cartofi, la cositul fânului sau la cules merele din livadă. Mai mult chiar, își făcuse prieteni în comuna aceea ca și în cele din jur și nu era nuntă sau petrecere fără ca el să nu fie chemat să cânte din trompetă, reușind să se facă admirat de toată lumea. Iar când lucrurile s-au liniștit, la vreo trei ani după terminarea războiului a făcut o cerere către autorități arătând de-a fir a păr totul despre el și a obținut cetățenia română. Dar n-a mai apucat să se căsătorească, așa cum a dorit, cu Helga. Într-o iarnă, pe uliță, fata a fost mușcată de un câine turbat și cu toate îngrijirile ce i s-au dat, a murit la spital în chinuri groaznice. La puțin timp după aceea, Gustav a părăsit și el satul și s-a stabilit în micul orășel, unde și-a deschis un atelier de reparat instrumente

muzicale. Ba se mai îngrijea și de orga de la catedrala unde slujea eminența sa, Falkay și căruia, la început, până a-și încropi micul atelier, îi făcea și diferite servicii, numai să primească bani. Treburile au mers bine la început, dar cu timpul, după ce s-a deschis cooperativa, în care n-a vrut să lucreze, meșterul instrumentelor și-a cam pierdut clientela. Rareori îi mai călca pragul un copil ducând sub braț un acordeon cu burduful spart sau vreun țăran cu un clarinet căruia i se rupsese o clapă. Și ajunsese într-un așa hal de sărăcie, încât nu numai că nu avea cu ce plăti chiria, dar mânca o dată în zi, mai nimica toată; slab cum era arăta ca o umbră. Și a dus-o astfel, de pe o zi pe alta, până ce a întâlnit-o pe frau Rozalia, la restaurantul acela, unde în câte o seară își consuma liniștit porția de cârnăciori și-și bea halba cu bere. S-au împrietenit repede, găsindu-și unele afinități comune și nu mult după aceea într-o după-amiază, Gustav, lung și deșirat, cu plapuma sub braț și un sac în spinare în care înghesuise ceva lenjerie, paltonul și câteva lucruri casnice, s-a mutat la noua lui cunoștință, devenindu-i un fel de soț nelegitim, cu perspectiva însă de a perfecta căsătoria într-un viitor nu prea îndepărtat. Iar de a doua zi dimineața, vecinii au înțeles că s-a dus liniștea curții în care, ce-i drept, mai guițau când și când vreo doi purcei sau cârâiau găinile prin cotețe. De-acum însă, clarinetele, trompetele, acordeoanele încercate de noul locatar în sălița din fața odăilor, unde acesta își încropise un mic atelier, dădeau adevărate concerte și într-atât de strident executate încât, evident, nu se putea odihni nimeni. Zadarnic au încercat cei din curte să schimbe într-un fel situația – trebuie spus că el era un om supus, ascultător și s-ar fi înduplecat repede –, dar frau Rozalia nici n-a vrut să audă. Enervată, suflând din greu, ieșea repede în fața săliței, pe treptele de piatră, voinică și împieptoșată ca un zdrahon și cu un făcăleț în mână amenința pe cel care îndrăznise să-i bată în ușă.

— Ce? Ce este? Nu lase se muncește? Trebe se muncește, se câștiga, cum dai instrument la client dacă n-ai suflat în el? Spune lege că trebe să muncește, Gustav muncește! Asta-i!

— Înțelegem, dar n-avem odihnă în curtea asta…

— Odihna noaptea. Noaptea vise ușor. Ziua muncește. Nu muncește, nu-i ban. *Jedwede mensch hat seine Wehen! Fertig! Aufviedersehen!*[4]

[4] Fiecare om are durerile lui. Gata. La revedere ! (l. germ.)

Și întorcând spatele, intra în săliță, trântind ușa în nasul aceluia, care pleca resemnat, înălțând din umeri.

La început, Viorel Datcu crezuse că va fi și el torturat de concertul instrumentelor ce avea loc în odaia de alături, dar Gustav lucra numai diminețile, rareori după-amiezile, timp în care tânărul nostru ofițer era mai mult plecat. Iar seara se lăsa o liniște desăvârșită. Citind sau scriind ceva la masa lui nu se auzea decât afară cum apa șiroia în burlane, sau dincolo, la gazdă, vocile scăzute ale lui Gustav și frau Rozalia care fumau și jucau tabinet până noaptea târziu, așa ca să-și omoare vremea, încolo nimic...

Acum, el mergea către regiment, se gândea la tot ce se întâmplase de când poposise în acest mic orășel, înțelegând că se familiarizase într-un fel cu noua lui situație. Dar, oare, ce altceva ar fi putut întreprinde ca să o schimbe? Și în ce fel anume?

Ploua torențial în seara aceea, era frig și apa răpăia pe acoperișuri, lovea geamurile vitrinelor, bubuia în burlanele din care se revărsa în șuvoaie pe trotuare, ca din niște cișmele fără oprire. Ajuns în piața centrală a orășelului, dominată de turlele înalte ale celor două catedrale, una romano-catolică în curtea căreia crescuse Corola, cealaltă ortodoxă, precum și de clădirile vechi din cărămidă roșie, cu ferestre înalte închenărate cu ceramică viu colorată, în care se aflau primăria, O.C.L.-ul, o policlinică și alte instituții publice, Viorel se opri în dreptul unei vitrine ce abia își aprinsese lumina și își privi ceasul de mână. Nu era târziu, dar nici prea devreme. Trebuia totuși să se grăbească pentru a fi la timp la cazarmă, întrucât nu vroia să-l supere cu nimic pe comandantul său, căpitanul Savu, cu atât mai mult cu cât se găsea la începutul carierei militare și vroia să lase o impresie destul de bună. În afară de aceasta, asigurările ce i le dăduse în privința îndeplinirii serviciului și a comportării sale fuseseră atunci, în prima zi, mai mult decât promițătoare. De altfel, punctualitatea, considera Viorel Datcu, era una din principalele trăsături ale personalității sale, calitate ce-o dobândise încă din anii liceului și pe care, firesc, o consolidase în timpul școlii militare.

Se întunecase de-a-binelea. Atent, să nu-și stropească hainele, traversă piața spălată de ape, și pe celălalt trotuar trecu pe lângă clădirea Casei de cultură. Toate ferestrele spre

stradă erau luminate. De undeva, de la etaj, răzbătea melodia sprințară a unui pian reluată la intervale scurte, cu insistență, și Viorel înțelese că în clipele acelea Corola își făcea obișnuita lecție cu fetițele, viitoarele balerine. Ajunse apoi în dreptul cofetăriei „Garofița” prin a cărei ușă deschisă ca și prin geamul vitrinei văzu puțină lume la mese. De fapt, cine se încumeta să iasă pe ploaia aceea pentru o prăjitură sau să se ducă la un film? Era bine de stat acasă, la căldură, într-un fotoliu, cu o carte în față sau privind un program interesant la televizor, sau să întreții o conversație cu cineva, sau chiar numai să dormitezi, tolănit pe pat, cu gândurile zburând într-aiurea și ascultând apa cum lovește acoperișurile de olane și tabla burlanelor. Într-un rând, Viorel vroise s-o invite pe Ana-Corola la el, să nu-și mai piardă vremea la cofetărie sau pe străzile pustii ale orașului, dar își dăduse seama că mica lui odăiță, sărăcăcios mobilată, cu lucruri vechi de-ale gazdei, nu i-ar fi lăsat o impresie prea bună fetei, așa că renunțase. Nici ea nu făcuse o invitație asemănătoare, cu toate că după spusele ei locuia într-o cameră destul de bună, mare, luminoasă, pe o stradă nu departe de piața centrală. Nu motivase în niciun fel acest lucru, cum de altfel nici Viorel nu deschisese vorba despre o eventuală vizită la el. „Poate la iarnă, socotise el că ar fi fost cel mai nimerit. Atunci, cu gerurile care aud că se lasă pe aici, chiar că nu mai este de ieșit din casă”.

Părăsind perimetrul central al orașului, el intră pe străzile ce duceau către periferie, străzi întunecate, rareori luminate la câte un colț de câte un bec ce abia se zărea, sus, în înalt prin pâcla densă a ploii. Ici-colo, ferestre luminate, cu perdele de ață, pe pervazurile cărora se vedeau stive de gutui galbene puse la păstrare. Dincolo de perdele, odăi scunde, cu tavane joase, de care spânzurau lustre bătrânești, cu un singur bec aprins, în razele căruia palide, bolnăvicioase se zăreau mobilele vechi, grele ce umpleau inestetic încăperile. La mese, copii care-și făceau lecțiile, supravegheați de bătrâne ce croșetau sau dormitau în balansoare lângă sobele de teracotă, în care abia se făcuse focul.

Trecând pe sub castanii dezgoliți de frunze, ale căror ramuri se întindeau până sub streșinile late ale caselor, Viorel Datcu își ferea deseori capul să nu se lovească. Și cu cât se apropia mai mult de marginea urbei, cu atât străzile erau tot mai pustii. Nu

trecu mult și curând un miros de fum acru de cărbune începu a se simți în atmosfera umedă și rece. Parcă înțepa nările și ustura ochii. Apoi șuierul ascuțit al unei locomotive, repezit la intervale scurte, sparse liniștea grea a serii, pluti înalt în noaptea ploioasă și după o clipă ecoul lui se stinse strivit între dealurile de dincolo de oraș. Iar nu după mult timp, undeva în vale, peste casele așezate în pantă, prinseră a se auzi din ce în ce mai limpede loviturile scurte ale unor tampoane de vagoane, semn că gara nu era departe. Într-adevăr, cum coti pe-o stradă lăturalnică și mai făcu câțiva pași, deodată orizontul întunecat se umplu de zecile de lumini ale stației, spânzurate în necunoscut, dezvăluind ochiului, atât cât se vedea prin pâcla serii, mulțimea liniilor de fier ce sclipeau palid, încrucișându-se și depărtându-se la acele macazurilor. Și odată cu ele, mica și vechea clădire a gării, înconjurată de magazii și șoproane, cu toate ferestrele aprinse, învăluită la intervale scurte de fumul gros al unei locomotive ce se vălătucea negru peste acoperișul de gresie, lucioasă de apele ploii. Când și când, glasul de tinichea al unui megafon, neînțeles și zumzuitor, trezea noaptea, probabil cineva de la „mișcare” dădea ordine mecanicilor de manevră, acarilor sau celor de la „revizie” privind plecarea vreunui tren. Apoi se lăsa acea liniște de la început în care numai pufăitul ritmic al locomotivei și zgomotul sec al tampoanelor de vagoane semnalau viața în acele locuri singuratice și pustii…

Toate acestea îi treziră tânărului ofițer o plăcută și nedisimulată nostalgie după orașul copilăriei sale. Acum, ca și de fiecare dată când se afla în preajma unei gări, sau chiar urma să plece cu trenul, intrând în atmosfera fumului de cărbune și a vagoanelor ce se lovesc ușor unele de altele, cuplându-se sau țăcănindu-și roțile la încheietura liniilor, gândul îi zbura către depoul cu ferestrele negre de funingine în care tatăl său, cu bidonul de ulei într-o mână și cheile într-alta, trecea pe la fiecare locomotivă, le controla roțile, bielele, pistoanele, se cățăra pe pasarela cazanului cu aburi urmărind linia conductelor de aramă, robinetele de presiune, totul. Acolo, într-o zi, urcat în cabina unui „Diesel” nou nouț, abia sosit din fabrică, în fața tabloului de comandă încărcat de manete și cadrane, elev de liceu fiind în primele clase, hotărâse patetic și irevocabil, desigur încântat de cele ce-i vedeau ochii, că viața lui o va

închina bolizilor de oțel, adevărate uzine moderne pe drumurile de fier. Dar cu timpul, lucrurile se rânduiseră altfel de cum îi fusese vrerea. Și aceasta datorită faptului că prea de mic poate se gândise la ce va fi mai târziu. Sau poate că odată cu trecerea vremii, în inimă îi încolțise dorința de a purta uniforma militară și, încălzit de legendele istoriei, să pătrundă știința conducerii unui război, să cunoască și să stăpânească tehnica modernă ce se folosește în luptă, să ajungă un mare și temut comandant de oști, așa cum văzuse în atâtea filme ce-i încântaseră copilăria. Și iată-l, așadar, locotenent, poate prea tânăr pentru a-și împlini marile lui visuri sau stăpânit de prea mari visuri pentru a fi tânăr...

Însoțit de aceste aduceri-aminte, Viorel Datcu trecu pe lângă magaziile gării, în care la lumina unor felinare se descărcau butoaie din câteva camioane, traversă cu grijă liniile ferate, prin mâzga ploii, ca să scurteze din drum, urcă niște trepte de piatră tocite de vreme și în câteva minute se pomeni în strada largă, pietruită ce ducea drept în poarta cazărmii. Un bec puternic, agățat deasupra intrării, lumina ca ziua atât ghereta santinelei cât și gardul de fier, căptușit cu tablă, pentru ca să nu se vadă în curtea regimentului. Intră în mica încăpere a punctului de control, prezentă legitimația unui subofițer de serviciu și porni apoi pe aleea întunecată, pe sub castanii văduviți de frunze spre pavilionul în care se afla plutonul său.

2

Intră în cancelaria companiei și-și scoase mantaua de ploaie, pe care o scutură puțin și o agăță în cuier. Puse și cascheta, după care trase din buzunar pieptenele și-și aranjă părul blond, frizat într-o parte, ce-i încadra perfect fața bălaie de adolescent, luminată de ochii săi albaștri, cu privire vie, surâzătoare, ce-i dădea chipului său un aer optimist și plin de înțelegere. Încăperea, abia zugrăvită, mirosea a var proaspăt și vopsea. Ferestrele, strălucind de curățenie, nu aveau încă montate perdelele. Abia se aranjaseră birourile și dulapurile de fier, iar cimentul pardoselii, frecat cu apă și rumeguș de lemn, părea o oglindă. Într-un colț, făcute sul, se vedeau hărțile, ca și tablourile ce urmau a fi fixate la locurile lor.

Nu venise încă nici unul dintre ofițeri. Poate că nici

comandantul. Altfel le-ar fi văzut mantalele de ploaie și caschetele la cuier. „Deci sunt primul, își spuse. Și cât m-am grăbit…”. Își privi ceasul. Era ora când trebuia să apară și ceilalți sau poate că trecuseră direct la magazie să vadă dacă militarii ce-i aveau în subordine, abia încorporați, primiseră armele cu care urmau să se instruiască. Ceea ce de fapt avea să facă și el, după ce mai întâi avea să vadă cum se instalaseră paturile în dormitorul companiei. Ordonase o anume schimbare a poziției lor, interesat mai ales de plutonul ce-l comanda și vroia să-și dea seama dacă lucrurile se prezentau mai bine așa sau va reveni la hotărârea inițială care de fapt era a căpitanului Savu. Vru, așadar, să-și ia cascheta și să iasă, dar în clipa aceea în prag se ivi un caporal scund și îndesat, cu fălci puternice și ochii neastâmpărați, ca de viezure, într-o impecabilă ținută, care-și pocni tocurile bocancilor, sec, milităreşte, duse zvâcnit palma la boneta lăsată pe-o sprânceană și raportă cu glasul puțin strigat și răgușit ca și când vorbea cuiva la cel puțin o sută de pași depărtare:

— Să trăiți, tovarășe locotenent, permiteți să raportez…

— Ia zi-i Croitorule, cum merge treaba?

Era unul dintre comandanții de grupă ai plutonului și în același timp locțiitorul la comandă. Nu întâmplător Viorel Datcu hotărâse să-i dea această funcție, ce presupunea o responsabilitate în plus față de ceilalți gradați. Băiat bun, disciplinat, de la țară, caporalul se mișca la orice treabă ca o zvârlugă, încât văzându-l cum execută ordinele, fără să vrei îl asemuiai cu o păpușă mecanică acționată de sute de resorturi.

— Tovarășe locotenent, începu el, vorbind tare, răspicat, așa cum a fost programul s-au împărțit armili pe oameni, acolo la magazie. Acuma în timpul ăsta, la mesili speciale, din remiză se curăță de unsoare. Ăilalți comandanți de grupă sunt acolo…

— Tovarășii ofițeri de la celelalte plutoane au venit?

— Încă nu.

— Nici tovarășul căpitan Savu?

— Nici.

— Cine a asistat la împărțirea armelor? Plutonierul Bănică?

— Da. Dânsul a făcut tabelili, dânsul i-a pus pe răcruți să dea iscăliturâ…

— Deci, cu alte cuvinte totu-i în regulă, zise Datcu și-și puse cascheta pe cap, semn că vrea să iasă, să meargă și el la remiză

să-și vadă subordonații. Dormitorul îl vedea după aceea. Nicio problemă care va să zică…

Croitoru dădu din cap, puțin abătut, dar văzându-se observat de către ofițer tresări, își încordă trupul și înălță bărbia, corectându-și poziția de drepți în care se afla.

— Ce este, s-a întâmplat ceva? îl întrebă Viorel Datcu privindu-l cu stăruință. Te văd cam neliniștit. Ia zi-i, Croitorule!

— Tovarășe locotenent, avem un năcaz, vorbi de astă dată cu glasul scăzut ostașul și pe chipu-i îmbujorat trecu o umbră de întristare. Eu zic că-i un mare năcaz…

— Ce vorbești! se miră ofițerul și se retrase către birou, făcându-i semn caporalului să intre în încăpere. Ia vino-ncoace… Ia repaos și spune-mi despre ce este vorba. A dezertat vreunul? Sau ce s-a întâmplat?

Băieții veniseră de puține săptămâni în cazarmă, abia se cunoscuseră, erau de prin diferite colțuri ale țării și de felurite meserii, greu se legaseră unele prietenii, umblau de colo până colo parcă speriați, se mișcau greu în hainele groase din postav mirosind a naftalină și-n bocancii noi-nouți ce parcă le stânjeneau mersul. Pe capetele tunse chilug bonetele stăteau aruncate cam într-o parte, iar centurile nestrânse se răsuceau mereu pe trupurile lor tinere, deseori ajungând cu paftalele pe la spate, spre disperarea sergenților și caporalilor care-i tot dădăceau și le arătau la tot pasul cum să se îmbrace, cum să calce, cum să salute și să se adreseze superiorilor. Abia veniți în cazarmă, toți acești copilandri intraseră într-o viață nouă, poate alta de cum și-o închipuiseră, neobișnuiți cu rigurozitatea programului, cu disciplina lui, cu anumite cerințe, evident totul deosebit de felul cum trăiseră până atunci. În definitiv, trebuiau să înțeleagă că asta era armata și exigențele o caracterizau ca pe o instituție aparte, încât nimeni și nimic nu putea trece peste ele. La toate acestea, evident, se adăuga plecarea pe un timp îndelungat de lângă familie, din mijlocul prietenilor, de lângă fata iubită sau soția lăsată de una singură să-și ducă viața în orașul sau satul aflat la sute de kilometri depărtare. Firesc, pe toți îi copleșea o anume nostalgie, ceva cenușiu le învăluia sentimentele, le apăsa inimile, bine, urmau scrisorile, tot era ceva, dar ele nu puteau înlocui totul, cum apa nu poate ține loc de mâncare și cămașa de frigul iernii. Iar parcă înadins ca să completeze suita stărilor puțin deprimante, se statornicise și

vremea neprielnică, rece, leșioasă, cu ploile ce parcă nu se mai sfârșeau, cu noroaiele de pe câmp în care se înglodau bocănii, fără să mai vorbim de asprimea vestoanelor umede îngreunate de apă, aburind a naftalină…

Viorel Datcu îi înțelegea pe băieți, doară trecuse și el prin asemenea stări de lucruri fără de care parcă armata n-ar mai avea frumusețea de mai târziu și de aceea încă din prima zi căutase să fie foarte apropiat de recruți, lucru ce le ceruse cu autoritate și caporalilor. „Ascultați-le păsurile, spusese el comandanților de grupe la prima lor instruire. Stați mai mult de vorbă cu ei, ajutați-i să treacă greul acestor zile când totul li se pare potrivnic și neprietenos. Nu uitați, ați fost ca ei, n-a rămas cu mult în urmă timpul acela!” De aceea, văzând chipul întunecat al lui Croitoru, un mare semn de întrebare se iscă în sufletul lui și o neliniște tulbure îl învălui pe dată. Despre ce, oare, putea fi vorba?

— Hai, Croitorule, raportează… Te ascult…

Caporalul tuși scurt, parcă să-și dreagă glasul sau să câștige timp pentru a găsi cuvintele cele mai potrivite prin care să explice starea *aceea* de fapt ce-l neliniștea pur și simplu și căreia, oricât se străduise până a veni comandantul, nu-i găsise o anume rezolvare. Cum de se ivise în plutonul lor și chiar în grupa de sub comanda lui?

— Tovarășe locotenent, începu el, știți… toți militarii au primit arme…

— Mi-ai raportat, Croitorule. Altceva?

— Avem un năcaz cu unul Visu Gherasim, tovarășe locotenent…

— Visu Gherasim?

— Da, e chiar din grupa mea, ăla înaltul, slăbănog, cu fața adormită și cu capul mic cât o totâlcă, vorbi parcă mai cu însuflețire caporalul, mutându-se când pe un picior, când pe celălalt. Care l-ați pus dumneavoastră în prima zi în capul plutonului, dar mergea împiedicat, ca un cal cu șleaul la picioare…

— Îl știu, lasă… spuse ofițerul, nerăbdător să afle despre ce este vorba. Ei, ce este cu el?

— Păi ăsta, Visu Gherasim, când a fost strigat de tovarășul plotonier Bănică să-și dea semnătura și să primească arma, a zis că el nu pune mâna pe ea în ruptul capului și gata!

— Pe ce nu pune mâna? înălță sprâncenele locotenentul și-și trecu mâinile cruciș peste piept, să asculte.

— Pe armă…

— Păi de ce?

— A zis că lui nu-i trebuie, n-are ce face cu ea, că nu-l lasă credința lui și… ce mai… asta e!

— Credința lui?

— Da, credința lui, întări caporalul și cu latul palmei își șterse repede fruntea de sudoare sau de apa ploii ce-i biciuise fața cu câteva clipe mai înainte. Nu-ș ce zicea de credința asta, că n-a fost chip să se înțeleagă tovarășul plotonier cu el și pace…

— Dar despre ce credință vorbea acest Visu Gherasim? se interesă ofițerul, încruntându-și fruntea, parcă să priceapă mai bine cele ce-i auzeau urechile. Tu n-ai înțeles?

— De unde să înțeleg, tovarășe locotenent? se apără ca de-o năpastă caporalul, desfăcând larg brațele a neputință. Zice că are el o credință a lui… o credință specială… care nu seamănă cu a noastră…

— Cu a noastră?

— Da, cu a noastră, asigură caporalul parcă tot mai mult stăpân pe sine. Zice că credința asta a lui e… separată.

— Ce vorbești! zâmbi amar ofițerul și-și trecu palma peste față parcă să alunge o pânză cenușie ce-i acoperea în clipele acelea ochii. Foarte interesant cele ce aud… Deci soldatul Visu Gherasim are o credință, după cum spui tu, separată de a… noastră.

— El a zis că-i separată, tovarășe locotenent, nu eu! interveni pe același ton de apărare caporalul. Eu v-am raportat cu vorbele lui…

— Mă rog, n-are importanță, îl liniști ofițerul. Cert este, după cât pricep, că are o credință alta decât a noastră. Dar a noastră, a cui, caporal Croitoru? făcu ochii mici locotenentul, în așteptarea răspunsului. Ia să aud…

— Păi… a noastră, a tuturora… a ăstora câți suntem pe pământ…

— Adică și… eu, nu? îl privi pe sub sprâncene comandantul.

— Păi eu știu? se fâstâci caporalul și fața i se îmbujoră pe dată. De un’ să știu?

— Dar credința ta care este?

— A mea?

— Da, a ta. Credința ta pe care Visu Gherasim o consideră... separată de a lui...

Caporalul, cu fața tot mai aprinsă, plecă privirea și rămase cu ea pironită în podeaua de ciment a cancelariei, fără să știe pe moment ce să răspundă. Îl cunoștea pe ofițer, încă din prima zi de când venise la plutonul lor își dăduse seama că era un om tare dibaci în a pune întrebările, în a scormoni lucrurile și a întoarce problemele pe toate fețele, tot sâcâindu-l pe cel cu care vorbea până ce se convingea că acela a înțeles ce trebuia înțeles și că nu are niciun dubiu. De pildă, uite, și-acuma... Ce putea ști el? Avea el darul ăsta să scotocească în mintea ăluia? Să-i întoarcă glava pe dos, tocmai ca pe-un buzunar și să vadă ce-i în ea, câte parale face? Dracul îl mai adusese și pe lunganul ăsta în plutonul lor și chiar în grupa lui? Un mormoloc, un târâie brâu, de-abia se mișcă, umblă mereu adormit, cu pleoapele lăsate de parcă visează-n bocanci, nu alta! Trebuie să-l împungi mereu c-o țeapă în fund ca să umble mai vioi și să se țină de ăilalți! Și-acuma, după ce că-i lasă-mă să te las, uite în ce bocluc bagă pe toată lumea!

— Ei, Croitorule, ce zici? îl trezi ca dintr-o amorțire ofițerul. Ce poți să-mi spui?

— Cu... credința?

— Cu... că despre ea era vorba.

— Păi, tovarășe locotenent, începu caporalul să-și frământe mâinile, cu fața tot aprinsă, chinuită de neștiință, eu de-o pildă ce pot să vă spun? Că nu prea vin cu ideia unde bateți apripontu... Vă duce mintea cumva la... biserică? Nu? îi scăpă lui și văzând aprobarea din cap a locotenentului, parcă se mai lumină. Păi dacă-i vorba de asta, atuncea da, se schimbă socoteala, știu, cum să nu știu... Vedeți, biserica e una singură în sat la noi, dar nu-i cunosc hramul, zău că nu i-l cunosc, a fost scris acolo, sus, sub icoana de la intrare, dar ploile au șters și chipul sfântului și numele lui, dacă acolo se află hramul sau închinarea cum se spune. Acuma eu vă spun drept, nici n-am luat sama dacă sfântul ăla o fi avut vreun nume sau a fost așa nebotezat, că știți, eu de mic n-am mai dat pe-acolo...

— Dar parcă ești însurat, n-ai făcut cununia la biserică?

— A, nu-s însurat, tovarășe locotenent! zâmbi caporalul și plecă rușinat privirea. Eu... știți... v-am raportat... mă țin numai așa cu o fată, tot rostul e gata, dar ne luăm cu acte după ce trec

în rezervă. Așa că n-am zis de cununie…

— Dar o faci? stărui ofițerul, privindu-l cu înțelegere pe caporal și un zâmbet fugar îi înflori în colțul buzelor.

— Păi, eu știu? înălță militarul din umeri. Cum o spune și taica al meu și taica al ei, că de, suntem la porunca lor, știți cum e obiceiul, dar dacă ar fi după cugetul meu și după gândirea mea, eu nu m-aș băga sub patrafir! Pe cinstea mea dacă m-aș băga! Că la urma-urmei la ce mi-ajută asta? Actul de la primărie, ăla întărește căsătoria, dar așa?

— Eu sunt de părerea ta, Croitorule, zise ofițerul și-i puse prietenește mâna pe umăr, dar te-am întrebat să văd cum stă chestiunea, cam ce gândești tu în problema asta, ești doar comandant de grupă, iar după aceea să vedem ce gândește și acest Visu Gherasim pe care tu trebuie să-l instruiești, să-l faci soldat, așa cum scrie la carte și cum ne cere țara…

— Așa am să-l fac, tovarășe locotenent! pocni deodată tocurile bocancilor caporalul și înălță fruntea cu semeție, scoțând pieptul în afară. Ori de ce credință o fi, eu să știți, îl fac soldat, o să vedeți…

— Bine… fu de acord locotenentul și trecu înapoia biroului, se așeză pe scaun și trase sertarul, de unde scoase un caiet gros, cu coperți de vinilin. Până atunci să vedem cine-i acest Visu Gherasim, să-l cunoaștem mai bine, să știm care-i drumul pe care vom merge…

Zicând acestea, începu să răsfoiască filele caietului, una câte una sub privirile curioase ale caporalului, care continua să stea tot lângă ușă, într-o poziție cât mai respectuoasă, însă nu rigidă. Afară ploaia bătea în geamuri, răpăia pe acoperișurile de tablă ale dormitoarelor, iar vântul ce se pornise făcea crengile copacilor să trosnească ușor ca și cum cineva ar fi încercat să le rupă. Era cald în încăpere, parcă se încinsese vopseaua cu care fuseseră date tocul ușii, cercevelele și pervazul, că mirosea destul de puternic a terebentină sau așa ceva. Fără perdele și fără tablouri pe pereți odaia părea sărăcăcioasă, neprimitoare, zidurile albe aduceau cu pereții unui salon de spital, iar lumina palidă, difuză, a singurului bec ce spânzura provizoriu de tavan, lăsa mai mult umbre întristând involuntar încăperea…

Viorel Datcu se opri la una dintre file, o netezi ușor cu palma și începu să citească, încet, parcă silabisind cuvintele, de fapt căuta să înțeleagă sensul unor date, nuanțele lor, și tot gândind

și stăruind să pătrundă puținul scris inserat acolo pe hârtia albă cu pătrățele se ivea parcă ușor cu încetul ca dintr-un abur chipul soldatului ce nu vroise în ruptul capului să ia în primire o armă ca oricare alt militar ce venise să-și facă datoria către țară. Băiatul era de fel din partea de nord a Transilvaniei, necăsătorit, părinții, țărani, trăiau amândoi în satul în care se născuse feciorul lor. Ca meserie se îndeletnicea cu munca la pădure, tăia lemne și nu avea decât patru clase elementare. Când avusese zece ani suferise de plămâni, dar se vindecase, nu mai avea nimic, rareori accese de tuse, dar astea se datorau mai mult faptului că bea apă rece și de timpuriu primăvara umbla mai mult dezbrăcat în umezeala pădurii. Nu suferise nicio condamnare. Nu avea frați, nici surori. În comună era socotit un tânăr pașnic, retras, fără altă preocupare în afara celei ce-l făcea să stea ziua întreagă în împărăția copacilor înalți și falnici… Fusese utecist la I.P.I.L., dar la încorporare nu îl luaseră în evidență, întrucât nu adusese documentele respective. Iar aici, la unitate, când venise – acuma, da, își amintea bine, chiar locotenentul stătuse de vorbă cu el despre chestiunea asta – tânărul spusese că are să scrie acolo să i se trimită actele, altfel n-are cum, el nu știuse că-i trebuie așa ceva. Dar tot atunci, Datcu, trecând de la una la alta și întrebându-l câte ceva despre viața lui în organizația aceea de tineret, înțelesese că Visu Gherasim nu prea știa mai nimic despre ea. Nu-l cunoștea nici pe secretar și nici pe un altul din echipa lui de acolo, de la pădure care să fi fost utecist. Atunci despre ce fel de acte spunea el că va scrie să i se trimită? Și de către cine? Era ceva neclar, ceva care trebuia lămurit fără întârziere, iar atitudinea lui din după-amiaza aceasta, refuzând să primească arma, dădea de gândit. În sfârșit, va vedea despre ce este vorba și va lua măsurile ce se cuvin în raport de situație. Situație pe care nu o cunoștea încă…

— Croitorule! zise locotenentul după un timp, închizând caietul cu coperți de vinilin și punându-l în sertar.

— Ordonați!

— Te duci în remiză, acolo unde se curăță armele, îi iei pe ceilalți comandanți de grupă de-o parte și comunici ordinul meu: niciun om din pluton, dar absolut nici unul, sub niciun pretext, să nu-i zică vreo vorbă de ocară lui Visu Gherasim pentru faptul că n-a vrut să ia arma! Ne-am înțeles?

— Am înțeles… dar…

— Ei, ce-i „dar”?

— S-au și luat de el, spuse cu glasul moale, puțin vinovat, caporalul. Aproape toți i-au zis câte ceva. În primul rând tovarășul plutonier Bănică. Mamă, ce i-a făcut! „Ce, măi tovarășe – i-a spus – tu nu vrei să aperi țara asta? E numai a mea? Sau numai a ăstora, câți sunt aicea? Nu trăiești pe pământul ăsta, nu mănânci pâine din țărâna lui, de unde dracului ai răsărit? Ehei, mie să nu-mi umbli cu fasoane că… de, nu se prinde!…” Cam așa i-a zis… Ăsta, Visu Gherasim, tăcea mâlc, n-a scos o vorbă, stătea lipit de-un zid și asculta ca o oaie beată…

— Ei, a cam sărit peste cal Bănică! se supără locotenentul. Păi așa se procedează? Așa se vorbește cu subordonații?

— Tovarășe locotenent, zise șoptit Croitoru de parcă ar fi vrut să-i dezvăluie ofițerului o mare taină în timp ce tot privea înapoi către ușă, pesemne să nu fie auzit de careva. Cred că tovarășul plutonier Bănică are dreptate. Știți, ăsta, Visu, e pocăit sau așa ceva, șușoti el cu o privire de om speriat, neliniștit. Nu cunosc exact, că n-am mai văzut de-al ca el… De-aia s-a înfuriat dumnealui… Da ia zis frumos… de țară… de pământ…

— Ei, i-a zis… murmură în barbă locotenentul, cu fața tot încruntată. Nu zic că n-are dreptate, dar trebuie să știi cum să-ți expui punctul de vedere. Nu în mod repezit, lipsit de tact. Ce-i asta? Metodă pedagogică? V-am spus și vouă, comandanților de grupă…

— Tovarășe locotenent, se apără Croitoru și pocni din nou tocurile bocancilor înțepenind în poziția de drepți ca o stană de piatră, noi nu! N-am făcut nimic… Noi, gradații, de… cum ne-ați învățat… Știți… cu dialectica… vorbă frumoasă, ținută ca la carte, ce mai… suntem un fel de profesori… gata, noi am băgat la cap încă din școala de gradați. Așa ne spunea un tovarăș maior acolo: „Nu uitați băieți, veți purta galoane pe umăr, dar în primul rând sunteți educatori, profesori, cum ar deveni chestiunea”! Așa că… despre noi… ce să mai vorbim… profesori suntem, ne purtăm ca profesorii, nicio grijă în privința noastră, ne cunoaștem misiunea… Să știți, tovarășe locotenent, noi nu… Așa că… Pot să plec?

— Da, du-te, am să vin și eu îndată…

Caporalul pocni iară tocurile bocancilor, după care ieși,

închizând ușa încet, cu multă băgare de seamă, parcă să nu trezească somnul cuiva. Viorel Datcu mai stătu puțin la birou, gânditor, cu fruntea cuprinsă în palme, apoi cu mișcări puțin obosite se ridică, se duse la fereastră și căută a privi în întunericul de afară. Nu se zărea nimic în bezna aceea, cu toate că un bec lumina slab scările de piatră ale pavilionului. Se auzea numai în curtea întunecată cum ploaia cade repede printre crengile mult desfrunzite ale castanilor de pe alee și țârâie monoton și continuu în burlanele de tablă de la colțurile clădirii. Iar după o clipă glasul de tinichea al goarnei izbucni înalt, undeva peste remize, chemând sergenții de serviciu la ordine.

Locotenentul nu mai zăbovi. Își luă cascheta din cuier, și-o puse pe cap și ieși și el în curte. Coborî treptele de piatră ale dormitorului și o luă la fugă pe sub castani, ferindu-se cât putea să nu-l ude ploaia și într-o clipă fu la ușa remizei în care știa că se află soldații plutonului său. Stătu o clipă în prag, își scuturâ hainele de apa ce-l picurase și apoi intră. Nu făcu decât un pas, că deodată răsună o comandă scurtă ca și cum de undeva, din înalt, s-ar fi prăbușit un trăsnet. Glasul repezit, de tunet, al lui Croitoru, amplificat într-un ecou prelung sub bolta arcuită larg a remizei. Ostașii, care pe unde se aflau, cu armele în mâini și cârpe pentru curățat, se opriră din lucru ca electrizați și luară poziția de drepți. Păreau puțin speriați sau surprinși, întrucât priveau cu neliniște către comandant. Poate că nu se așteptau să-l vadă atunci, acolo, sau, chiar dacă-i anticipaseră venirea, îl credeau supărat din pricina celor întâmplate cu Visu Gherasim. În mod sigur aflase despre el, doar cu câteva clipe mai înainte venise caporalul Croitoru de la cancelaria companiei și nu se poate să nu-i fi spus. Dar în timp ce primea raportul, locotenentul le zâmbi, privindu-i încet, fără grabă, pe fiecare în parte, după care ordonă continuarea lucrului. Destinzându-se parcă din încordarea aceea, soldații se întoarseră către mesele pe care se aflau câlți, cârpe, bidoane cu unsoare, vergele și, tăcuți, sub supravegherea gradaților, începură a dichisi armele care mai de care cu mult spor arătând un interes deosebit. Ofițerul cu mersul lui calm, de om liniștit, fără a arăta că urmărește ceva anume, trecu pe la fiecare, urmat la un pas de Croitoru, și luă seama cum se curățau pistoalele automate, puștile-mitralieră și toate celelalte. Bineînțeles că nu lipsiră sfaturile în ceea ce privea buna întreținere a armamentului.

Unul nu putea fixa încărcătorul la pistolul-mitralieră și vroia să-l lovească de vreo două ori cu o vergea, dar fu oprit de către locotenent care aruncă, totodată și o privire mustrătoare gradatului ce nu observase acest lucru la timp. Un altul luase în mână prea mulți câlți, făcuse un șomoiog destul de gros și încerca să-l vâre pe gura țevii cu tot dinadinsul. Se mai întâmpla că unii din grabă nu erau atenți și în timpul curățatului loveau aparatele de ochire sau se apucau să demonteze, ceea ce nu era necesar... Încet, cu tact, Viorel Datcu explica fiecăruia în parte ce și cum trebuia făcut, dar îi făcea atenți și pe ceilalți din jur ce urmări puteau surveni, pentru buna funcționare a armei, dacă nu se respectau anumite reguli pentru a se evita de pildă decalibrarea sau dereglarea aparatelor de ochire.

La una dintre mese, locotenentul îl zări și pe Visu Gherasim. Lunganul, căci într-adevăr era cel mai înalt din pluton, stătea între militari puțin adus de spate, rupea cu o anume migală fâșii dintr-o cârpă și le întindea pe rând celor din jur să le bage în ochiul vergelelor. Se arăta foarte serviabil, atent, încerca să facă și el ceva și să se arate întreprinzător ca toți ceilalți. Locotenentul trecu pe lângă el, îl privi fără să-i acorde o atenție mai deosebită decât celorlalți din grupa lui și tot încet, fără grabă, cum îi era felul, merse mai departe la mesele vecine. Bineînțeles, se făcu a nu observa că nu avea armă și deci nu se ocupa de curățirea ei. Dar Visu tocmai acest lucru îl sesiză și-l făcu să fie stăpânit de neliniște. Văzându-l pe comandant aproape, fața i se îmbrobonise brusc de sudoare și ochii încărcați de un soi de spaimă îi trădau întreaga lui frământare. Căuta să se stăpânească, să nu-și dezvăluie starea aceea de surescitare, și după ce locotenentul se opri la cealaltă masă păru a răsufla nițel ușurat. Dar nu, era numai o aparență. Cu un cap mai înalt decât ceilalți, deșirat dar vânos, continua să rupă mecanic, cu palmele lui mari, aspre, dintr-o treanță, fâșie după fâșie, fără să le privească, la nimereală, întrucât se uita numai după ofițer, tot gândind, pesemne, că are să se întoarcă și are să-l ia la rost așa cum făcuseră cu un ceas mai devreme plutonierul Bănică și chiar unii dintre soldații din pluton. Dar ofițerul se opri la următoarea masă, luă o pușcă-mitralieră, îi privi țeava, mecanismul de darea focului, încărcătorul, și începu să le explice ceva militarilor din juru-i, preocupat de acel lucru și de nimic altceva. Apoi reveni iar la masa unde se afla Visu

Gherasim, stătu de astă dată câteva clipe și aci, luă un pistol-mitralieră de la unul din mână, îl studie, apoi un altul, încercă fixarea încărcătorului, trăgaciul, le armă, trăgând închizătorul, apoi le înapoie.

— Ei, vă plac armele? întrebă el zâmbind și-și plimbă privirea roată în jur către fiecare în parte. Ce ziceți?

— Sunt faine, zise un ardelean voinic, cu fața parcă cioplită din stâncă și ochi mari, negri, scăpărători. Și-s ușoare bată-le să le bată, că zici numa că-s din lemn doar și că n-au nicio țâr de fier în ele…

— Da, sunt foarte ușoare, confirmă ofițerul. Au mult mai puțin în greutate decât cele cu care au luptat soldații noștri în război. Așa sunt armele moderne. Cât mai ușoare și cu eficacitate cât mai mare…

— Când tragem la țintă? fu curios un altul să știe.

— Cât de curând, îl asigură locotenentul. Atunci să vă văd care va fi primul…

— Apăi ne vom da silința să fim tot pe-ntâiul loc! zise ardeleanul sigur de el. Eu am tras odată la un bâlci ce s-o făcut prin părțile noastre, da' cu pușcă de-aceea cu ținte și numa din două țăcănituri am luat o găleată fainǎ, de smalț, de și acuma ține muma laptele în ea. Eu zâc că mi-s bun ochitor, numa nu mă prea laud, deoarece pușca asta, după câte văd, are altă socoteală…

— Dumneata ești Sânedru, nu? îl întrebă Datcu vorbindu-i prietenește.

— Da, tovarășe locotenent. Sunt soldatul Sânedru Simion Gavrilă…

— De ce și Simion?

— Videți, la noi în sat îs mai mulți Sânedru. Eu îs a lui Simion. Așa spunem noi să se știe…

Visu Gherasim era tot numai o apă. Fața lui subțiată, palidă, cu crețuri mărunte în jurul gurii, ochii spălăciți și triști ca și gura strânsă, mușcându-și mărunt buzele vineții, îl arătau într-atât de cuprins de neliniște încât părea aproape bolnav. Degetele lui aspre, noduroase, rupeau mai departe în neștire cârpe, fâșie după fâșie, mari, mici, cum apuca, în timp ce privirea cețoasă, tulbure, o ținea numai către ofițerul ce nici de astă dată nu-i acorda un pic de atenție.

— Gata, mă, ai trențuit toată cămașa asta, nu mai trebe! îi

zise unul și îi smulse restul din mână. Mâine de unde mai luăm?

Visu nu zise nimic. Supus, lăsă cârpa din mână și se apucă să strângă câlți, făcându-i ghemotoace unul câte unul cu o anume meticulozitate. Apoi alinie frumos la capul mesei bidoanele cu ulei. Și începu a șterge tăblia, cu latul palmei, așa, să facă oleacă de curățenie. Se arăta preocupat de treaba aceea, dar tremurul mâinilor ca și al bărbiei sale ascuțite îi trădau frământarea, se vedea că ceva îl macină în adâncul sufletului. Bineînțeles, locotenentul sesiză lucrul acesta, dar afișând aceeași totală indiferență nu-l privi nici de astă dată, nu-i vorbi și trecu din nou mai departe, la masa vecină, unde soldații plini de respect se traseră mai de o parte să-i facă loc între ei. Visu privea acum într-acolo, îl urmărea, nu-l scăpa o clipă din ochi, desigur aștepta să se întoarcă iară și să-l întrebe unde este arma lui, de ce n-o curăță și câte altele. Dar ofițerul, gândea el, ori nu observase lucrul acesta, ori știa dar nu-i dăduse importanța cuvenită atunci, în clipele acelea. Nu, nu se poate să nu-i fi raportat plutonierul Bănică... Sau comandantul de grupă, caporalul Croitoru. Prea se făcuse mare vâlvă pentru refuzul lui și acuma iată, deodată, după venirea locotenentului totul se liniștise, ca întinsul unei ape după furtună, plutonierul nu se mai vedea prin remiză, plecase acasă sau era pe la cancelarie, caporalii își vedeau de-ale lor, soldații la fel, într-un cuvânt nimeni nu mai spunea nimic. Oare să se încheie totul atât de simplu și fără nicio urmare?

— Măi, Gherasime, zise ardeleanul dându-i un ghiont zdravăn, ai avut noroc că nu te-o văzut comandantu făr' de armă, că minten te țâpa afară din remiză! Ce mumă-ta ai în scăfârlia aia a ta, mă? Mi-ai făcut fârtații de râs, bată-te să te bată de bolând!

— Ssst! Liniște! ordonă Croitoru din capul mesei unde încerca să monteze un pistol-mitralieră. Ce v-a găsit iară? Lăsați-l în pace! Treaba lui...

— Dar trebuia raportat la tovarășu locotenent! Să știe...

— Nu te privește! îi tăie vorba, autoritar, Croitoru. Hai, grăbiți treaba, să strângem materialele și să ducem armamentul în camera lui.

— O să-l vază mâne comandantu făr' de armă. Toți avem, numa el nu!

— Măi, Sânedru, vrei să te pedepsesc? îl săgeta caporalul cu privirea. Ține-ți gura, ce dracului! Am ordonat să nu se mai

discute chestiunea asta, apoi ordinul trebuie executat, ne-am înțeles?

— M-o făcut de râs, tovarășu caporal, nu se lăsă Sânedru și fălcile lui late și puternice trosniră sec parcă meșterind pietre. O făcut ardelenii de râs, care toți îs numa unu și unu, ăi mai prima în tăte, soarele cui l-o făcut pe lumea asta!

— Sânedru! ordonă scurt Croitoru și fața caporalului se aprinse pe dată. Nu știi să respecți ordinul? Păi ce, suntem la târg aicea? Vorbim fiecare cum ne vine la gură?

— Am înțăles, tovarășu caporal, vorbi spășit Sânedru și fălcile lui iar îi trosniră. Dar eu pe ăsta tot am să-l beteșugesc odată…

— Soldat Sânedru! ordonă aspru Croitoru și trânti o vergea pe masă, plin de supărare. Unde te trezești aicea?

— La armată, tovarășu caporal. La armată unde știu să-mi fac datoria cătră țară. Cătră țara asta care ne dă pită să ne ținem oamini așa cum bine o spus tovarășu plotonier… Nu ca ăla, ca…

3

Viorel Datcu, în pelerina lui de ploaie, cu gluga peste caschetă, mergea către casă pe aceleași străzi strâmte și întortocheate, fără să-i pese de apa ce cădea ca turnată cu găleata. Se gândea, desigur, la acel Visu Gherasim și parcă îi părea rău că nu stătuse de vorbă cu el să vadă ce spune, de ce n-a vrut să primească armă și tot ce era legat de această chestiune. Desigur, ar fi vrut să știe din ce sectă religioasă face parte, întrucât, neîndoielnic, acesta era motivul gestului său. Altfel nu i-ar fi spus-o direct plutonierul Bănică. Pesemne, soldatul îi dăduse o anume explicație și de aceea subofițerul, cam nestăpânit din fire, explodase în felul acela. Dar nici Croitoru nu-i putuse raporta mai mult. Ceea ce aflase de la el era ultimul incident cu soldatul Sânedru pe care caporalul fusese nevoit să-l mustre în fața tuturor numai să întroneze disciplina în rândul militarilor. Altfel nu se putea. Evident, locotenentul ascultase cu atenție cele raportate de către comandantul de grupă, dar dincolo de faptul în sine, cam neplăcut de altfel, îl bucura atitudinea colectivă a subordonaților, care nu se împăcau în niciun fel cu cele ce făptuise Visu Gherasim. Băieții erau, cum se spune, cu picioarele pe pământ, aveau o anume maturitate, o educație

primită în colectivele de muncă de unde veneau și asta era un lucru bun. Însemna că avea la dispoziție un efectiv de oameni aleși, hotărâți să facă treabă, caracterizați prin seriozitate și conștiinciozitate, ceea ce îl făcea să întrevadă bune rezultate în pregătirea lor militară. Era, de altfel, primul contingent ce-l primea sub arme, deci primii lui recruți din care trebuia să facă adevărați ostași, așa cum se angajase față de comandantul unității, de cel al companiei, dar mai ales de sine însuși. Acesta era rostul pregătirii lui, al profesiei ce și-o alesese, și rezultatele ce întrezărea să le obțină nu aveau decât să încununeze un ideal pentru care muncise și pe care visase să-l materializeze prin ceva deosebit.

Ajunse. Intră sub bolta rece și întunecoasă a gangului și porni spre curtea pătrată, înconjurată de săliște cu geamuri înapoia cărora în întuneric se decupau ici, colo ferestre luminate, unele cu draperiile trase, altele întunecate, semn că parte dintre locatarii odăilor se culcaseră. O baltă mare se întindea în mijlocul curții și în lumina palidă ce se revărsa din săliște se vedea pe suprafața-i lucie căzând mii de stropi, într-o întrecere fără sfârșit. Cotețele erau liniștite. Câinii, în lanțuri, stăteau zgribuliți pe lângă ziduri, la adăpostul streșinilor și la apariția ofițerului nici unul dintre ei nu scoase măcar un scâncet, într-atât erau de murați de ploaie și înfrigurați de seara rece a toamnei.

Locotenentul vru să ocolească balta, să se îndrepte către locuința sa, când se auzi strigat de undeva din întuneric. Se opri și întoarse capul. Peste drum, pe cealaltă latură a curții, în pragul săliței, stătea un ins, mic și gârbov, într-un halat lung, aproape măturând podeaua, cu o tichie neagră pe cap. Nu fu nevoit să facă un efort deosebit să știe cine este, întrucât Viorel Datcu îl recunoscu pe dată. Era Moișe Rubin, ceasornicarul, un evreu bătrân, cu fața ca de pergament, slăbită, osoasă, încadrată de perciuni zulufați și sprâncene roșcate, stufoase, de sub care te priveau doi ochi mari, bulbucați, albaștri în care pâlpâiau veșnic umbre de neliniște. Încă de a doua zi de la mutarea în locuința lui frau Rozalia, Moișe Rubin îi reparase ceasul de mână și cu toate insistențele ofițerului de a-i plăti, acesta nu vroise să-i ia niciun ban.

— Ce-mi trebui banii dumitale? se apărase bătrânul ceasornicar, ferindu-și mâinile de bancnota de hârtie pe care

Datcu îl tot îmbia s-o ia. Ori cu ei, ori fără ei, bogat n-am să ajung. Poati odată mi-ai faci și dumneata un bini, ceva…

— Totuși, insistase Viorel, vă rog, dumneavoastră ați muncit…

— Ia, un fleac, acolo, asta-i muncă? Un mic șurub, puțin ghivent, ce problemă?

Datcu îi mulțumise și plecase. De atunci, de câte ori îl vedea în pragul săliței, sub firma pe care scria „Ceasornicărie și giuvaeruri, Bruhă Rubin, autorizația nr…”, se salutau cu mult respect, bătrânul plecându-se mult din șale, cu palma pe piept, într-o largă și respectuoasă reverență. Nu rareori, ceasornicarul, văzându-l că intră în curte, îi făcea semne discrete ofițerului, îl chema în pragul săliței și cu lupa-monoclu în mână, așa cum se sculase repede de la masa lui de lucru, îl întreba în șoaptă, stăpânit de-o mare teamă:

— Ce se mai aude dom’le ofițer, va fi iară război? Citesc ziarul… se mișcă ceva-n lume… ce poate fi? Acolo în Orient… În Africa… Dincolo peste ocean…

— Totul e bine, îl asigura Viorel Datcu, nu vă faceți griji. Oamenii știu ce-i războiul, n-aduce nimic bun, luptă pentru pace…

— Războiul? Ce poati s-aducă războiul? se tânguia el, tremurându-i lupa în mână. Numai nenorociri… Frate-meu Doli a murit la Auschwitz… Soră-mea, Sura, într-un ghetou, în Germania… Eu cu nevastă-mea, Bruhă, am scăpat. Dar cum am scăpat, nu mă-ntrebi?… Asta-i…

Văzându-l, deci, în pragul săliței, în lumina slabă a ferestrelor, strigat să se ducă până acolo, Viorel Datcu se abătu din drum și-i făcu pe voie. Ce mai vroia Moișe Rubin? Iar îl mai neliniștea ceva? Îi dădu bună seara și bătrânul îl pofti înăuntru, dar Datcu refuză. Se grăbea, avea treabă…

— Măcar aici, în atelier… insistă ceasornicarul. De ce să stăm în ploaie?

Datcu trecu pragul săliței și rămase în picioare în fața măsuței încărcată cu rotițe, șuruburi minuscule, arculețe, cadrane de ceas, capace, sticluțe și diferite scule, peste care era aplecată o lampă cu un abajur negru. Pe un perete erau agățate două pendule mari, grele, care țăcăneau ritmic, parcă pe întrecute, și un ceas cu cuc, vechi, demodat, al cărui lanț, terminat cu două ghinde metalice, spânzura până aproape de podea. Într-o mică vitrină se vedeau pe pernuțe de catifea roșie, roasă de vreme și

prăfuită, inele, verighete, câteva ceasuri de mână, fiecare cu câte o etichetă, scrisă stângaci și care indica, desigur, numele posesorului acelor obiecte. Fără o introducere prealabilă, ținând cont că musafirul său se grăbea după cum și spusese din capul locului, Moișe Rubin își spuse păsul dintr-o răsuflare, ținându-l strâns pe ofițer de cordonul mantalei cauciucate de care-l trăgea mereu, să-i atragă parcă atenția că cele ce-i mărturisea este adevărul adevărat și nu mai încape nicio îndoială în privința aceasta. De fapt ce se întâmplase? Îndată după ce a plecat el, ofițerul, la vreo jumătate de oră și ceva când de-acuma s-a întunecat de-a binelea, numai ce a ieșit frau Rozalia în pragul săliței ei, cu mâinile în șold și a început să facă o așa de mare gălăgie, să țipe și să ocărască, încât nu știai dacă a apucat-o nebunia sau i-a dat foc careva. Abia de puteai înțelege în văicăreala aceea că i s-a întâmplat o mare nenorocire. Cum se lăsase noaptea, cineva, în ascuns, deschisese ușile la cele patru cotețe și în aceeași clipă zecile de iepuri albi o zbughiseră cu toții afară, rostogolindu-se ca niște gheme de vată prin bezna gangului către stradă. Nu mai rămăsese picior de rozătoare în curte, iar în vreun coteț nici pomeneală. Se auzeau numai către piață cum chiuie copiii, fluieră milițienii și claxonează mașinile, toți, alarmați de năvala aceea albă, neașteptată și parcă ireală. Ba se spune că au fost anunțați și pompierii.

Viorel Datcu asculta, îl încerca râsul imaginându-și cohortele de iepuri inundând într-o clipă strada Centrală a orașului, dar se stăpânea, întrucât bătrânul ceasornicar se arăta prea afectat de toată această întâmplare, care se pare îl viza direct. Numai că locotenentul nu prea înțelegea care ar fi legătura…

— Legătură? se arătă uimit de atâta neștiință Moișe Rubin. Legătură întrebi dumneata? Legătură este că femeia asta, bucătăreasă, este tare de treabă, îi muncitoare și pleznește di dișteaptă, dar are un singur cusur: nu crapă odată, să se ducă dracului! Spune că eu am dat drumul la iepuroaice!

— Cum dumneata? se miră Viorel Datcu și ochii săi albaștri sclipiră sub cozorocul șepcii. Se poate?

— Așa cum ai auzit, întări Moișe Rubin, și, simțind cum îl apucă astma, trase adânc aer în pieptul scobit și-și apăsă gâtul zbârcit cu palma. Și di ce, poati ai să întrebi dumneata? urmă el, tușind sec în pumn. Pentru că am zâs odată ce-i trebui iepuroaice, că pute curtea, asta e! Că eu am trimis la ea pe

domnu' Anghel, fostul perceptor, de aici, de-alături, să-i facă gălăgie și mizerie. Că domnu' Anghel ține cu mini, că îs nebun, dar cu ajutor de la el că ora la fisc am putut deschidi atelier pe numele lui nevastă-mea, Bruhă. Dar spune prostii, că nevasta a avut capital și cine-i cu capital ăla-i și cu firma, și-apoi ce se bagă ea unde nu-i fierbe oală? Eu mă bag la borșul ei? Că nu cumpăr borș... Dar mie nu-mi place borș și ce-i cu asta? Trebui să mănânc zeama aia, dacă nu-mi place nici mie, nici lui Bruhă? Spune și dumneata! Că am luat gutaperca de la Gustav pe nimica toată, ca un evreu șmecher ce sunt, că l-am găsit pe ăla la strâmtoare și și-a dat haina di ploaie di pi el. Și-acuma îmi strigă, auzi dumneata, că eu evreu port pi mini gutapercă fascistă, că Gustav o are de la armata germană, când a fost soldat sau ce-a fost... Și eu port acuma pi mini. Port că am dat bani, nu? Și am luat ca orice afacere, nu? Mă rog, ce-i drept, un chilipir... Mai zice că eu am pus iară pe domnu' Anghel să reclame pe Gustav că face negustorie cu instrumente fără autorizație... că repară... că vinde... Dar treabă lui, ce-mi pasă mie? Că a dat norocul peste ea, de când lucrează Gustav, dar eu, zice, îi sparg norocul ăsta. Norocul ăsta, ascultă dumneata, las' să fie la ea, ce-i la mini? Ce-mi trebuie mie norocul ei?

Moișe Rubin tuși iară, ducându-și palma la gât, apoi își apăsă pieptul și mai trase o dată aer în plămâni. Ochii îi lăcrimau de supărare, se vedea în lumina lămpii sclipindu-le umezeala, tremura tot încât aproape că nu-și afla locul. Viorel Datcu îl ascultase cu multă atenție, așa socotea că este bine, să-i respecte durerea, să arate că-l înțelege și-i alături de el. Era un om bătrân și de când îl știa nu se gâlcevise cu nimeni în curte, umbla tot tăcut de colo până colo, evitând vecinii, discuțiile cu ei, asta-i adevărat, dar nu prea vedea ce putea face el în toată problema asta? De ce i se aduceau la cunoștință niște incidente care probabil se iscau în orice curte cu atâția locatari, oameni cu felurite caractere, ce nu știau cum să-și mai împartă spațiul ca fiecăruia să-i fie mai bine decât celuilalt? De fapt, abia aștepta să se mute la bloc, așa cum îi promisese comandantul că avea să se întâmple nu peste multă vreme, însă până atuncea trebuia să suporte toate mahalagismele astea care nu-i făceau nicio plăcere. Dar deocamdată asta era situația și trebuia s-o accepte în tot dezgustul ei...

— Dar v-a văzut frau Rozalia pe dumneavoastră că ați dat

drumul la iepuri? întrebă într-un târziu Viorel Datcu, numai așa să vadă bătrânul că-l interesează plângerea lui.

— Pi mini? se apără el, punând iară palma cu degete subțiri, noduroase, pe piept. Uite dumneata, mă jur pe *Talmud* și pe *magendavid* dacă știu ceva! Încă aveam client, pe domnu' Stavăr, pălărierul, era aicea, tocmai asculta ceasul de buzunar pe care l-am reparat, un „Doxa" original, când am auzit chițăitul acela de iepuroaice și ne-am speriat și noi că toate au năvălit ca o turmă către stradă… Încă Bruhă, nevastă, din pat, că-i bolnavă de la *Șevouth* sau de la *Iom Kipur,* că a postit, nu mai știu, și cum zic a strigat și ea că ce se întâmplă? Cini trage mâțili di coadă și e așa un infern? Ei, asta-i, vezi dumneata! Așa stă chestiunea…

— Și eu ce pot face pentru dumneata, Moișe Rubin? întrebă Viorel Datcu, dând semne de plecare. Cu ce-ți pot fi de folos?

— Cu ce? se miră bătrânul ceasornicar și ochii săi albaștri, bulbucați priviră o clipă nedumeriți către ofițer. Dumneata ești armată, autoritate, trebi să pună lucrurile la punct, trebi dreptate. Dar înainte de asta să crezi că nu eu sunt vinovat de plecarea iepuroaicelor…

— Eu cred, Moișe Rubin, cred… îl asigură locotenentul și puse mâna pe umărul slăbit și ascuțit al ceasornicarului. Dar cât despre dreptatea aceea, vezi dumneata, n-am căderea să mă apuc de cercetări, nu e de competența mea, înțelegi? V-ați certat, nu-i nimic, vă înțelegeți, mai e vreme, așa e între vecini…

— Vecini spui dumneata? Așa vecini să fie la dușmani!

— Mă rog… Dar cu bătrânul Gustav cum te împaci? îl iscodi el. Poate că dumnealui ar avea o vorbă de spus, am înțeles că sunteți prieteni…

— Cu Gustav? Cu dobitocul ăla? se miră iară ceasornicarul și dădu a lehamite din mână. Ăsta să știi dumneata e un cotoi leneș care a dat di mâncare și di căldurică și toarce toată ziua pi cuptor. Ce-i trebui lui necaz cu binefăcătoarea lui? Dacă lucrează, bini, dacă nu, se găsește un blid de mâncare și un șip de rachiu pentru sufletul lui păcătos. Asta e! Un dobitoc… Se spuni că n-ar fi străin de aurul de la catedrala „Sfântul Iosif", poate știți, povestea cu moartea subită a eminenței sale Falkay… Mă rog, vorbe, dar știți, până ce nu faci foc, fum nu iese, nu? Apoi dacă-i așa, unde-i capitalul? Unde-i aurul? Îl ține

ascuns ca să fugă într-o zi în Germania sau în Suedia lui? Că ce gheșeft poati faci cu el aici? Aurul nu aduce decât pușcărie…

— Păi dacă sunt numai așa, niște vorbe, încercă să liniștească spiritele locotenentul, nu e bine să-l acuzi, Moișe Rubin…

— Să-l acuz? Dar cini îl acuză? Eu numai am spus ce vorbești târgul și atât, se apără bătrânul ceasornicar. Că de atunci îl cunosc, de când mergea de câte două, trei ori pe an la catedrală. El repara orga, eu ceasul din turn… Asta e…

Moișe Rubin tuși din nou, își strânse mai bine halatul pe el, închizându-i reverele uzate și slinoase la piept și-l privi lung și rugător pe locotenent, așteptând, poate, de la el o vorbă, ceva de încurajare, să vadă că i se dă dreptate, nu, nu vroia să se știe singur în conflictul cu scandalagioaica aceea de bucătăreasă căreia îi sărea țandăra din te miri ce și pizmuia pe toată lumea din curte. Dar ce mai putea spune Viorel Datcu? După el, totul era cât se poate de limpede, a mai vorbit despre treaba asta, s-au certat, se vor împăca…

— Trebuie să plec, e târziu, zise ofițerul și-și potrivi mai bine cascheta pe cap. Fiți liniștit Moișe Rubin, treburile se vor aranja, am eu credința asta…

— Să dea Dumnezeu! clătină cam nesigur din cap bătrânul. Să fie cum spui dumneata… Dacă mă mai învinuie de iepuroaicele ei, eu o dau în judecată… Toată lumea mă știi de evreu cinstit și drept. Tatăl meu a fost rabin, multă vreme a fost rabin, sus în Moldova, eu sunt crescut în credința adevărului, dar ce știi ea?

— Mă rog, v-am spus, fiți liniștit… Bună seara…

— Mergeți cu sănătate și fericiri!

Locotenentul ieși în curte și după aerul acela din săliță, mirosind a gaz și ulei rânced, ploaia parcă îl învioră pe dată. Balta clipocea sub năvala apelor și în lumina palidă a zecilor de ferestre ale cerdacurilor din jur întreaga-i suprafață părea o oglindă ștearsă ce se sparge mereu în mii și mii de bucățele. Burlanele duruiau sec și bulboane înspumate izbucneau jos, lângă temelii, din gurile lor negre, în parte nevăzute. Căutând să calce cu grijă, pentru a se feri de noroi, ajunse la sălița odăilor lui frau Rozalia, deschise ușa și intră, după ce mai întâi își șterse îndelung tălpile de treanța pusă în chip de carpetă pe pragul abia spălat. În salonaș nu era nimeni. Numai dincolo, în odaia ei, prin perdeaua de ață de la ușă se vedea proprietăreasa, stând la

masă, cu o ceașcă în față, cosând ceva la lumina unei veioze a cărei calotă din porțelan colorat era crăpată în mai multe locuri. De sub bascu-i albastru, tras până pe frunte și de care pesemne nu se despărțea nici noaptea, îi ieșeau într-o parte și alta a obrazului buhăit lațe cânepii, sârmoase și crețe, încadrându-i nefericit fața, tăiată de riduri adânci pe care jucau umbre, dându-i un aspect bizar de mască prost desenată. Când și când trăgea dintr-un chiștoc de țigară ce-i spânzura în colțul gurii, slobozind din plin fumul pe nările dilatate și înroșite de guturai. Curios, nu purta ochelari, cosea fără ajutorul lor la vârstă aceea, dar, ce-i drept, ținea pânza cam departe și încerca de două-trei ori într-un loc cu acul până să nimerească punctul dorit. Auzind ușa tresări, înțelese că este chiriașul și își văzu mai departe de treabă fără să se sinchisească. Locotenentul intră în odaia sa, aprinse lumina de la șaltărul de după ușă și deodată încăperea i se înfățișă, ca de fiecare dată, neprimitoare și rece, așa cum o cunoscuse din primul ceas și de care spera că se va despărți într-una din zilele nu prea îndepărtate. Un pat vechi, cu tăblii înalte de lemn, acoperit cu o cuvertură de ață, o noptieră alături, pe care se aflau într-o pomieră de sticlă ieftină câteva pere din ceară drept ornament, un dulap cu două uși, pe una dintre ele fiind o oglindă cu luciul șters, traversată de dâre ruginii și a cărei imagine te disproporționa în chip hazliu, iar pe dulap un gramofon, cu pâlnia mare, ondulată, dominând parcă încăperea. O masă de tablă, vopsită în alb, luată probabil de la vreun restaurant, acoperită cu mușama și pe ea cu o glastră încărcată de florile artificiale ale unui liliac, era pusă lângă fereastră, iar în colțul în care se afla soba de cărămidă, alături, fusese instalată o mică etajeră pe care încă de la venirea sa se odihneau câteva teancuri de cărți și caiete învelite în hârtie albastră, legate zdravăn în sfori. Pe eticheta albă a unuia dintre caiete se putea descifra scrisul mărunt, frumos caligrafiat, ce dezvăluia un nume: „Eliza Pănescu, clasa a IX-a B”. Dar ce era cu acest misterios pachet el nu aflase, dar nici n-o întrebase vreodată pe frau Rozalia. Și ar fi avut nevoie de etajera aceea, întrucât nu avea unde-și pune cărțile, destul de multe de altfel, pe care le strânsese în ultima vreme, pregătindu-și viitoarea bibliotecă din viitoarea garsonieră pe care o visa zi și noapte. Întregul decor, dezolant și mizer, era completat de câteva tablouri înșiruite pe pereți, mai toate reprezentând scene de

vânătoare, de fapt cadre tăiate din reviste și puse în rame simple, din lemn, de o oglindă prinsă într-un dreptunghi de scoici, un cuier după ușă și cam atât. Becul din tavan avea un abajur din mătase verde uzată și cârpită în mai multe locuri, ai cărui ciucuri și dantele mai spânzurau ici, colo, din loc în loc. Pe jos, dușumeaua putredă era acoperită cu un covor trențuit, de o culoare nedefinită, ale cărui margini fuseseră tigheluite de curând cu o pânză din dril.

Viorel Datcu își scoase mantaua de ploaie, o agăță în cuier, unde puse și cascheta. Apoi dezbrăcă vestonul și-l așeză pe spătarul singurului scaun aflat în fața mesei de la fereastră. Dincolo, în sălită, pe-un banc improvizat zări un trombon demontat, cu pârghiile clapelor alături, ceea ce însemna că bătrânul Gustav primise de lucru. Se întoarse, deschise ușa dulapului din care năvăli în odaie un miros de lemn vechi și naftalină, scoase valiza în care-și ținea lenjeria, dar tocmai atunci se auzi o discretă bătaie în ușă. Era frau Rozalia…

— Bună seara, zise ea, legănându-se pe picioarele scurte și groase ca două butii, vreau să-ntreb, aveți nevoie de ceva? O cafea? Un ceai?

— Nu, vă mulțumesc, spuse Datcu îndatoritor, am luat masa…

— Așaaaa, făcu femeia potrivindu-și pe cap bascul albastru și mare cât un ceaun ce se răsucise într-o parte și sub care cu degetele-i ca niște cârnăciori încerca să ascundă lațele părului cânepiu. Dacă cumva… vreodată… v-am spus… știți, o mâncare se găsește, gătesc *erste Klasse,* iar cu prețul ne-nțelegem, nu-i vorbă…

— Nu, nu-i nevoie, vă mulțumesc…

— Sunteți tânăr, ce vă pasă, n-aveți griji, n-aveți nimic…

— Mda, nu prea am…

— Eh, oftă ea punându-și mâinile cruciș peste pieptul voluminos, numai eu am dat de-un mare necaz, dom’le ofițir, un necaz… care… ce mai, vă deranjez și poate nu vă interesează…

Bănuia Viorel Datcu cam despre ce era vorba, i-o luase Moișe Rubin înainte cu spovedania, dar, oricât, trebuia s-o asculte, nu se făcea să se arate indiferent la supărarea ei. Desigur, nu mai suporta lunga perorație a expunerii situației, susținută de argumente, acuzații, invective și tot arsenalul ce însoțește un scandal, toate astea l-ar fi enervat, ce dracului, nu era împărțitor de dreptate, avea și el pe-ale lui, uite cazul cu Visu

Gherasim, a doua zi trebuia să întreprindă ceva, urma să-l întrebe comandantul de companie ce și cum stau lucrurile, ce-i va spune? Și în loc să se preocupe de chestiunea asta, să afle o dezlegare, o rezolvare, ceva, era amețit de jelaniile unuia ca Moișe Rubin sau de văicărelile lui frau Rozalia. Și pentru ce? Pentru slobozenia misterioasă a sutelor de iepurași din cele patru cotețe, pentru gâlcevile ce poate că se țineau lanț între locatarii curții, dar de care nu vroia să audă, nu vroia să știe, deoarece nu numai că nu-i făceau nicio plăcere, dar îl și deranjau foarte mult. Căutase o casă, un colț de liniște, bineînțeles în mod provizoriu, în care să poată medita, să-și întocmească programul de instruire pentru a doua zi, să citească o carte, să însăileze o scrisoare, mă rog, în care să se știe numai el cu gândurile lui, și iată, nimerise într-o curte vulcanică în care fiecare se lua de celălalt din lucruri de nimic.

— Ce necaz, frau Rozalia? se făcu a fi atent Viorel Datcu.

Femeia își netezi încet, cu palma, rochia ce-i mirosea a rântaș și a fum de țigară, o duse apoi la ochi, ștergându-și o lacrimă imaginară, suspină din adâncul pieptului și-i înșiră locotenentului toată povestea cu iepurii, bineînțeles învinuindu-l pe bătrânul ceasornicar, dar și pe fostul perceptor Anghel, care cu toate că era pensionar avea încă relații la fostul lui serviciu, de unde-i veneau amenzi ba pentru vânzarea borșului, ba pentru iepuri, sau pentru lucrul ce-l făcea la domiciliu Gustav. Și pentru amenzi trebuiau bani. Dar până când să tot plătești? Nici nu aveai cui să te plângi de răutatea unuia și altuia, invidioși fără pereche că te poți descurca într-un fel să poți trăi mai bine, dar pe muncă cinstită. Acuma iepurii s-au dus dracului, aleargă pe străzi sau or fi prin curțile oamenilor, cine-i mai putea găsi, dar cum s-o scoți la capăt cu cooperativa, unde la data cutare, în strada cutare trebuia să ducă după contract atâția urechiați?

— Vai, vai, ce nenorocire dom’le ofițer! Ce nenorocire! încheie ea suspinând, trecându-și deseori palma peste ochi.

— Și cu ce pot eu să vă fiu de folos, frau Rozalia? întrebă Datcu, arătându-se binevoitor, întrucât de-acuma femeia lăcrima de-a binelea și masca feței căpătase un aspect de nerecunoscut. Ce pot face eu în toată chestiunea asta?

— Ce puteți face? repetă ea printre sughițuri. M-am gândit să vă duceți la tovarășii de la cooperativă și să le spuneți cum stă toată treaba. Sunteți martor, ați văzut iepurii, acuma cotețele

sunt goale, nu e vina mea, să pună alt termen la contract, eu nu am bani să dau acontul înapoi, ce pot face? Sunteți ofițer, cuvântul dumneavoastră e cuvânt...

Viorel Datcu rămase puțin pe gânduri, chibzuind cum să iasă din această încurcătură, bineînțeles fără să o supere pe gazdă. Dar nici nu putea să-i împlinească rugămintea... Cum, oare, s-ar fi putut prezenta la cooperativa aceea și să ducă astfel de tratative în numele ei?

— Frau Rozalia, spuse el într-un târziu și femeia făcu ochii mari, semn că-i gata să-i asculte sfatul. Vedeți dumneavoastră, lucrurile nu sunt chiar atât de simple cum le judecați în clipa asta. Spuneți ca să mă duc și să-i conving pe aceia că au fost iepuri în cotețe și acuma nu mai sunt...

— Da, chiar așa! întări femeia. Nu mai sunt...

— Că au fost, știu, zise Datcu cât mai convingător, dar cum de nu mai sunt, vedeți, eu n-am de unde s-o știu...

— Ceasornicarul le-a dat drumul, uite Iezus Maria, asta mi-e crucea...

— Poate, dar eu n-am văzut. Și dacă n-am văzut, cum pot spune așa ceva?

— Dar nu credeți cuvântul meu?

— Eu vă cred, dar... desfăcu Datcu larg brațele, ce pot să zic? Apoi am atâta treabă acolo la armată, încât nu pot lipsi niciun minut. Știți, la noi sunt niște reguli...

— Și dacă vine de-acolo pentru o declarație? stărui femeia, cu o speranță în privire. Poate că...

— Nici asta nu vă pot promite, zise Datcu și deschise capacul valizei, dând să înțeleagă că are treabă. V-am spus, nu pot face niște afirmații atâta timp cât eu n-am văzut nimic. Meșterul unde este?

— Gustav?

— Da, dumnealui.

— Cum s-a întâmplat nenorocirea, i-am spus să lase dracului instrumentul acela, l-o face mâine, și să alerge după iepuri. Din atâtea sute, pe ploaia asta s-a întors cu o iepuroaică șchioapă, zice că a călcat-o o mașină, uite, a închis-o în coteț. Atât. Încolo nimic... Acum, oftă ea din adâncul pieptului, a plecat iar, măcar pe un iepure să pună mâna, știți, un iepure bărbat, că femeie am, așa șchioapă e bună, în trei-patru luni umplu cotețul! Dar s-a făcut noapte de-a binelea și nu mai știu nimic de el. Eh, cine

știe prin ce cârciumă stă pezevenghiul la ora asta! Că ce-i pasă lui de necazul meu? Dar cui îi pasă?

— Lăsați că meșterul e om de treabă, căută Datcu să salveze situația. Muncește, e gospodar…

— Am zis eu că nu este? lăcrimă iară frau Rozalia și cu mâneca rochiei își șterse colțurile ochilor. N-am zis… Numai că din când în când mai bea și vorbește prostii. Dar asta nu-i nimic… Iată, până și față de bestia asta de ceasornicar i-am luat apărarea. Zice că Gustav ar fi luat aurul de la catedrala catolică. Dar eu zic că el, Moișe Rubin, l-a luat, să lucreze inele și cercei din el sau să-l trimită la fiică-sa, în America, să facă avere, că și-a depus acte, vrea să plece, să se ducă dracului, să nu-l mai văd. Știți, el îngrijea ceasul mare din turn, intra când vroia în biserică, de ce să nu fi luat el aurul, care cunoștea toate ungherele pe acolo?

— Ei, frau Rozalia, încercă s-o liniștească Datcu, astea sunt acuzații fără temei, nu trebuie să vorbiți…

— De ce să nu vorbesc, dacă este așa? sări ea, umflându-și și mai mult pieptul. El cum vorbește? Un afurisit de negustor, de șmecher, i-a luat pelerina de cauciuc a lui Gustav pe trei poli, auziți dumneavoastră, cămătarul? Ăsta e om?

— Frau Rozalia, căută să schimbe vorba Datcu și să abată discuția pe alt făgaș, întrucât subiectul îl enerva, spuneți-mi ale cui sunt cărțile și caietele astea? și arătă cu mâna către etajera de lângă soba de cărămidă. Am și eu niște volume și n-am unde să le pun…

— Astea, domnule ofițer, zise femeia, ducându-se într-acolo și potrivind stiva de cărți și caiete să stea mai bine, sunt ale unei domnișoare, o fată care urmează liceul. A fost aici în gazdă două luni până ce a dat examen, apoi a mai stat câteva săptămâni și s-a mutat la internat…

— Și cărțile?

— Le-am oprit. Avea să-mi mai dea 65 de lei… N-a mai venit…

— Numai atâta?

— Numai. Vi se pare puțin? oftă frau Rozalia. Eh, cât muncesc eu măcar pentru atâta!

Viorel Datcu se duse către scaun, căută în veston, scoase banii și-i întinse femeii.

— Poftim, zise el puțin jenat de delicata situație creată fără voia lui. Mă gândesc că fata n-a făcut-o din rea voință, ci poate

din lipsă de posibilități. Și-apoi ce face ea acolo, la școală, fără cărți? Nu vă dați seama?

— O privește! răspunse destul de rece femeia, numărând banii, după care-i strânse tare în pumn să nu-i piardă. Lăsați că le știu eu pe-astea... Copile, zicem, fără minte, dar trag din țigară și beau șnaps, colo, la cofetărie sau la local. Ehe, nu-i ca pe vremea mea... Eu am crescut, dom'le ofițir, la școală de călugărițe, la „Sfânta Francisca" dacă ați auzit... Mă rog, timpuri... Și-am fost și eu tânără... Și-am fost frumoasă... Și harnică... Și cinstită... Și... dar asta-i!

Dădu din cap a tristețe, își îndreptă din nou bascul albastru, cam mototolit și puse mâna pe clanța ușii.

— Eu vă mulțumesc, dom'le ofițir, zise, și pentru că m-ați ascultat și pentru banii ăștia. O să-i spun să vină să-și ia cărțile...

— Bine, frau Rozalia. Noapte bună!

— Noapte bună...

4

A doua zi, dimineața, Viorel Datcu se sculă puțin mahmur, obosit, stăpânit de-o ascunsă nemulțumire, cu capul greu și o cruntă moleșeală în oase. Se luminase de ziuă, nu mai ploua și în pătratul de cer ce se desena peste acoperișurile locuințelor din curte treceau nori vinețiii, ca niște fuioare de fum, scămoșate și prelungi, stăpânind zorii. Numai în maieu și în pantaloni, ieși în micul salonaș, unde se afla chiuveta, să se bărbierească. Se privi în oglindă, arăta groaznic de răvășit, ca după o noapte de chef, ceea ce nu-i era în obișnuință, totuși stătuse până târziu și se gândise la acel Visu Gherasim a cărui atitudine, deloc explicabilă, știa că-i va da de furcă. Trebuia să ia unele măsuri, care anume nu le știa, dar în mod sigur comandantul de companie aștepta de la el ceva și acel ceva trebuia concretizat încă în dimineața aceea. Dăduse ordinul ca nimeni să nu-i mai zică ceva soldatului și acest ordin, după cum se știe, fusese executat, dar și cei din pluton așteptau desigur ca ordinul să fie urmat de un altul, pentru că, evident, nu se mai văzuse militar fără armă, ceea ce mira întreaga companie. Și ce va fi mai departe? poate se întreba fiecare. Cum se va rezolva acest caz, care desigur ajunsese și la urechile comandantului de regiment?

Va avea el, locotenentul Viorel Datcu, posibilitatea de a-l rezolva, bineînțeles în mod pozitiv? Nu i se mai întâmplase așa ceva, nu mai auzise să se fi întâlnit un asemenea ins, cu o asemenea atitudine, făcuse doar stagiul la o unitate, apoi mai discutase și cu alți colegi de promoție, își mai ascultase și comandanții în școala militară, nu, nu-și amintea de-o situație asemănătoare, nu exista un precedent și nici nu avea cine să-l sfătuiască în privința măsurilor ce trebuia să le ia. Totul depindea de el, de tactica lui pedagogică, de posibilitățile de convingere, de-o anume intuiție psihologică, fără să mai vorbim de maturitatea gândirii sale politice, care în acest caz juca un rol preponderent. Școala de la Sibiu îl formase ca bun comandant, pedagog, ca ofițer politic, dar în disciplinele ce-i încărcaseră programul de studii în anii ce pregătiseră absolvirea nu întâlnise una anume rezervată acestor probleme, care acum, în împrejurarea concret dată să-i ofere câteva repere ajutătoare pentru o pozitivă rezolvare a situației. „Mă rog, voi vedea ce va fi, își spuse și privindu-se în oglindă începu să se bărbierească. Este nevoie de timp, desigur, dar acest timp trebuie să lucreze în favoarea mea, a plutonului”!

Dincolo, în odaia lui frau Rozalia, era liniște. Femeia se sculase cu noaptea în cap, făcuse ordine și plecase tiptil să nu-și deranjeze chiriașul. Era ziua când încă de dimineață urma să fie la cantina „Ajutorul popular” pentru a-și face meseria. Se aduceau zarzavaturile de la piață, carnea, tot ce era necesar gătitului, iar la ora opt oalele trebuiau deja să clocotească pe plitele bucătăriei. Gustav nu se vedea. Poate că plecase și el tot atunci sau poate că nu venise deloc. Se mai întâmplase, nu era prima dată când nopțile și le petrecea cine știe în ce cotlon la petrecere cu alții, dar chiar dacă sosea în zori, pășea încet, deschizând cu grijă ușa, nu numai să nu-l trezească pe Datcu, dar nici pe frau Rozalia care dormea dusă, cu plapuma trasă peste cap. Conștient că săvârșise un fapt neasemuit de grav – și acest lucru se întâmpla cam des în ultima vreme – și pentru a nu avea neplăceri chiar de dimineață, își lăsa pantofii în salonaș, haina și numai în ciorapi, tiptil, ca un hoț, intra în odaia de dincolo, se așeza pe scaun și adormea cu capul pe masă, chinuindu-și somnul numai să nu facă patul să scârțâie. Era, cum se spune, atent, grijuliu, poate că numai vinovăția îl făcea să se comporte astfel, dar ceva era încrustat și în caracterul lui,

de om ordonat și stăpânit de simțul respectului față de cei din jur.

Bărbierindu-se, cu spuma pe față, Datcu privea și în curte. De cum se luminase începuse un du-te-vino continuu, fiind ora când puteai cunoaște toți locatarii chiliilor protejate de geamurile sălițelor. Fostul perceptor Anghel, înalt, subțire, cu bărbuță albă și melon, într-un pardesiu negru, uzat, în mână cu o sacoșă în care se vedeau două sticle de lapte și o franzelă, cu umbrela pe braț, trecu afișând un aer grav, marțial, ocolind balta, îndreptându-se către locuința lui, aflată pe latura din fund a curții. Cu anume delicatețe introduse cheia în broască, se șterse îndelung pe picioare, după care intră, nu înainte de-a mai arunca o privire curții să vadă ce și cum mai stau lucrurile. Lică Sofronie, lustragiul, într-o hăinuță subțire, cu gulerul ridicat și pălăria trasă pe ochi, neras de multa vreme și cu ochii cârpiți de somn, ieși și el din odăița lui, stătu o clipă în prag să-și aprindă o țigară, aruncă chibritul, după care plecă, trecând prin curte către gangul dinspre stradă, sub braț cu lădița încărcată de perii și borcane cu cremă. Îl urmă la scurt timp duduia Adela, subțire, brunetică, cu o față ca de păpușă, încadrată de zulufii părului negru, cu cercei de sidef și balonzaid alb, cu poșeta pe braț și umbreluța în mână, călcând mărunt și elegant pe tocurile foarte înalte, prin curtea băltită, în drum către oficiul de telefoane unde își avea serviciul. Aruncă două-trei zâmbete în dreapta și-n stânga, răspunzând la bună-dimineața vecinelor care tocmai atunci își făceau de lucru în fața chiliilor, măturând sau scuturând câte ceva, și trecu ușor, ca o umbră relevând un aer afectat, superior și plin de importanță, mai ales pentru faptul că în ultima vreme era curtată și o aducea până-n pragul casei un plutonier de miliție, cu șapcă albă, desigur de la circulație, care la despărțire îi săruta galant mâna și ea plină de grație îi făcea din ușă o dulce bezea, întocmai ca o școlăriță după primul ei rendez-vous. Din când în când, dirijorul fluxului de mașini de la intersecția din apropiere mai intra și în locuința duduii Adela și atunci se auzea după un timp picapul lansând tangouri sud-americane și râsul de cristal al telefonistei care, pesemne în brațele siguranței publice, se simțea în al nouălea cer. Doi băieței, cu ghiozdanele în spate și înfofoliți cu fulare, copiii zugravului din locuința de lângă duduia Adela, ieșiră și ei, purtând în mână felii de pâine umplute cu magiun, stârniră puțin

dulăii de pe sub streșini, după care țopăind și alergându-se se pierdură în gangul întunecos către stradă. Nu trecu mult și Moișe Rubin, în halatul lui larg și ponosit, cu tichia neagră pe cap, deschise larg ușa la săliță, proptind-o cu un băț, semn că atelierul lui stă la dispoziția „onor clientelă”, după care se așeză, aprinse abajurul deasupra măsuței cu resturi de ceasuri, dincolo de geamul aburit, își aplecă grumazul gârbovit și se apucă de treabă. Georgică Pantazi, vânzător la „Alimentara” din colț, tânăr și exuberant, cu perciuni și plete, purtând un pantalon evazat și balonzaidul pe braț, ieși din sălița lui, fluierând vesel, învârtind umbrela ca pe-o spadă la un duel pe planșa de scrimă, trase discret cu ochiul către apartamentul Adelei, după care trecu cu mersu-i sportiv, puțin săltat, pe lângă balta curții, nu înainte de a adresa câteva cuvinte ceasornicarului, care tocmai îl privea de după geamul săliței sale:

— Salve papa! Ne-a venit ceai chinezesc, știu că-ți trebuie, îți aduc cinci pachete la amiază, e bine?

— E bini… foarte bini… are să se bucure Bruhă, nevastă…

— Ceau și mii de bombe, papa!

După cum se vede, curtea era într-o continuă fierbere la acel ceas matinal.

Și dacă la toate acestea se mai adăugă lătratul câinilor, cotcodăcitul găinilor, cântatul cocoșilor și guițatul purceilor fără să mai vorbim de mieunatul pisicilor ce se alergau pe acoperișuri, se poate lesne intui imaginea pe care ți-o oferea cu dărnicie careul celor aproape cincisprezece sălițe ce înconjurau superba băltoacă murdară și mocirlită. Și tocmai când totul parcă se mai liniștise, un ins, scund, bondoc, cu o servietă scorojită sub braț se ivi instantaneu din întunecimea gangului și începu să bată cu mânerul umbrelei pe la fiecare ușă, răsfoind în mână un chitanțier.

— Apa, vă rog! A venit apa!

Desigur apa nu venea, nu avea cum să vină, sosise el să încaseze taxele pentru consum, dar ușile nu se prea deschideau și el prinse a bolborosi în barbă cuvinte neînțelese, supărat că făcuse drumul degeaba și doar sosise cu noaptea-n cap să mai prindă pe careva pe acasă.

Viorel Datcu se bărbierea, privea toate acestea ce-i defilau pe dinainte ca imaginile unui film de cartier, realist și plin de pitoresc, și începu să se gândească la Ana-Corola pe care nu o

mai văzuse de multe zile. Cum va fi în curtea locuinței ei? Ce face la ora asta? Evident, era prea devreme ca să fi plecat de-acum la Casa de cultură. În mod sigur e undeva prin piață, spunea că-și gătește singură, are condiții și nu-i place să mănânce pe oriunde, la o cantină sau restaurant. Sau poate că încă doarme. Știa că seara citea foarte mult sau asculta muzică, îi plăceau dansurile ritmate, moderne, dar și muzica romantică, veche, clasică ce-i dădea o stare de reverie și liniște. Presupunea camera ei a fi un adevărat sanctuar în care melodiile șoptite pluteau lin ca niște adieri înmiresmate de primăvară, suave și blânde, sau irumpeau vesel și năvalnic ca izvorul înspumat de munte, săltând printre pietrele albe și colțuroase în umbra pădurilor. Ea asculta fascinată, desigur, ar fi dorit să-i fie în apropiere, să-i simtă căldura trupului și parfumul părului, s-o privească extaziat și plin de încântare așa cum o privea de fiecare dată când se întâlneau și porneau rătăcind pe străzile tăcute, strivite între zidurile caselor vechi.

Tocmai își spăla mașina de ras, când se auzi ușa la săliță și Viorel tresări. Intrase Gustav, înalt, slab, adus puțin de spate, cu părul lung, blond, căzut în plete peste urechi, într-o haină sport, uzată, cu reverele ridicate. După felul cum bâjbâia cu mâna să caute clanța ușii, pentru a o închide, înțelese că omul era puțin „făcut”. Chiar cânta ceva, mai mult șoptit, nu se înțelegea ce anume sau parcă numai buzele i se mișcau, poate că-și vorbea sieși, așa cum îi era obiceiul când dădea prea multe pahare peste cap. Fața-i suptă era răvășită, puhavă, cu țepii bărbii năpădindu-i obrazul scofâlcit și aspru, iar ochii albaștri priveau molatec, ca după un somn lung și greu, din care abia se dezmorțise.

Văzându-l pe Datcu, făcu un gest de retragere sau de scuză, îi zâmbi și duse palma murdară la frunte în chip de salut milităresc, chiar încercă să ia și o poziție de drepți, dar nu-l ajută echilibrul și renunță.

— Să… trăiți! murmură el plin de respect și scoțându-și pantofii noroiți îi zvârli cât colo. V-am… su… su… supărat cu ceva?

— Nu, meștere, cu nimic! zise zâmbind la rându-i Datcu și-i făcu loc să treacă. Fii binevenit…

— M-a trimis cu… cu… cucoana după iepuri, silabisi el, cuprins de sughițuri, dar unde dracu să-i gă… gă… găsesc? Unde? Că

știți, gata, drăcoveniile alea de rozătoare s-au dus! *Auf spazieren! In der alles Welt!*[5]

Făcu un gest larg cu mâna, ca și când ar fi arătat aria în care se răspândiseră animalele albe, apoi privi lung și clătinat prin perdeaua de ață în odaia Rozaliei. Văzând că nu este se întoarse și spuse:

— A plecat! Bine c-a plecat... Ce-i trebuie iepuri? Ce-i trebuie ceartă în curtea asta? Eu, îl prinse de mână pe Datcu vorbindu-i confidențial, știți, am spus ei, nu... nu... nu se știe câți bani câștigă cu ei, asta-i marfă așa și-așa... răsuci el palma, cum spune o vorbă german, *Das Glück ist falsch, unsicher der Erjolg*[6]*,* afacere ceva nesigur, înțelegeți?

— Tot ce se poate, îl aprobă Datcu și începu să-și șteargă fața cu prosopul.

— *Ich bin ein Mensch gewesen, mein Herr*[7], urmă Gustav, tăind aerul cu palma, într-un gest categoric. Artist... Eu cântă la pian... la armonică... la trompetă... la piculin... universal-artist, înțelegeți? Eh, dădu el a lehamite din mână, *der Mensch ist Artist geschaffen! Fertig, mein Herr. Die Wőrten sind genug gewechselt*[8], acuma mergem la culcare! *Aufwiedersehen*[9]. La revedere și scuzați...

Se propti în ușa odăii, o deschise cu umărul, mai stătu o clipă în prag, salutându-l milităreşte pe Datcu cu palma ridicată lângă frunte și privindu-l tulbure, după care se răsuci și se prăbuși, așa îmbrăcat cum era, peste cuvertura de pluș a patului. Iar într-o clipă îl cuprinse somnul. Era limpede, băuse toată noaptea pe undeva, pe la vreun prieten, întrucât cârciumile nu erau deschise decât până la ora zece și nici gând să fi alergat după iepuri pe stradă așa după cum îl știa frau Rozalia. De fapt ideea asta părea cel puțin bizară: cine ar fi putut, pe ploaia aceea, seara, în întunericul străzilor să pună mâna măcar pe-un singur iepure? Incredibilitatea realizării acestui lucru era din capul locului evidentă. Gustav acceptase, își zicea Viorel Datcu, numai să aibă pretextul plecării de acasă. Iar faptul că numai după o jumătate de oră adusese deja o iepuroaică, e drept cu piciorul

---

[5] La plimbare. În lumea largă (l. germ.)

[6] Norocul e amăgitor, succesul, nesigur (l. germ.)

[7] Sunt un om, domnu] meu (l. germ.)

[8] Omul e născut să fie artist. Gata, domnul meu. Am schimbat destule vorbe... la revedere (l. Germ.)

[9] La revedere (l. germ.)

zdrobit, îi dăduse femeii certitudinea prinderii întregului neam al urechiaților. De aceea poate se și culcase liniștită, știindu-l pe Gustav alergând pe străzi, cu sacul subțioară, închipuindu-și pesemne cum la fiecare minut îndeasă în el câte un neobrăzat de animal alb prins în vreun ungher al întunecatelor case. Ceea ce în mod sigur nici prin gând nu-i trecuse meșterului de instrumente muzicale să facă.

Proaspăt bărbierit, locotenentul se îmbrăcă, încuie ușa odăii, ieși în săliță și de acolo în curte. Nu mai ploua, dar era răcoare, o umezeală rece și lipicioasă se desprindea parcă din ziduri și din acoperișurile cenușii ale caselor. Trecu prin gangul cu miros greu de igrasie și grăbit porni, traversând piața centrală, către cazarmă. De la un chioșc luă câteva ziare, le răsfoi din mers parcurgând în grabă paginile, și apoi le băgă în buzunarul mantalei de cauciuc. Și cu cât se apropia mai mult de marginea orașului, urcând străzile în pantă, cu atât cerul parcă se limpezea. Iar odată ajuns sus, pe promontoriu, de unde se vedea gara și împrejurimile sale, orizontul i se deschise larg în față într-o tentă albăstrie, ștearsă, sprijinit în depărtări pe dealurile învăluite încă în ceață. Era o dimineață liniștită, gravă, de toamnă timpurie, cu ruginiul frunzelor de castani filtrând încă lumina prin rămurișul umed și vrăbii guroșe zbătându-se vesel pe sub streșinile putrede ale caselor.

De cum intră în curtea cazărmii, Datcu zări soldații adunați pe platoul central dintre pavilioane. În fața fiecărui pluton, gradații le inspectau ținuta, le arătau cum să țină armele pe care abia le primiseră, încercau să dobândească o aliniere cât mai perfectă a rândurilor. Mulți dintre militari aveau fețele livide de frig, stăteau cam zgribuliți, căutând a se înghesui unul într-altul, desigur nu erau încă obișnuiți cu asprimea vremii și cu capriciile ei. Văzându-i, Datcu își spuse că va propune comandantului de companie ca primele ședințe de cunoașterea armamentului să se desfășoare în remize, la adăpost, într-o condiție în care evident respectivele date se însușeau mult mai ușor și cu mai bune rezultate. Era timp și pentru călirea fizică, mai ales în desfășurarea instrucției de front sau a celei tactice.

În cancelarie se afla numai căpitanul Savu. Stătea la biroul său, instalat pe colț, între ferestre, și tăcut scria ceva într-un caiet afișând o anume pedanterie în felul cum se străduia să deseneze literele cât mai corect ca-ntr-un adevărat manual de

caligrafie. Era un ins robust, bine clădit fizic, cu umerii lați, ca de atlet, cu fața măslinie și ochi negri, pătrunzători. De altfel se spunea că mai făcea încă sport după ce multă vreme jucase fotbal sau schiase, fiind un timp pe la vânătorii de munte; iar acuma, duminicile și le petrecea tot între sportivi: arbitra unele meciuri oficiale în orașele apropiate, îndeletnicire ce-o făcea din pură și nealterată pasiune pentru destinderea în aer liber. Dat fiind aceste lucruri este de la sine înțeles că în compania lui sportul trebuia să constituie o a doua preocupare a ofițerilor și a soldaților din subordine.

Intrând, Datcu îl salută, își dezbrăcă mantaua cauciucată și o puse la cuier.

— Ei, ce faci locotenente? îi întinse comandantul mâna și i-o strânse puternic. Stai, ia loc…

— Bine, tovarășe căpitan…

Savu lăsă stiloul, își trecu mâna prin părul negru, dat pe spate, apoi scoase o țigară și o aprinse.

— Te-aș servi, dar știu că nu fumezi, zise el zâmbind.

— Nu fumez, vă mulțumesc…

— Și nici de băut am auzit că nu bei…

— Apă minerală, tovarășe căpitan! zâmbi la rându-i Datcu. Am stat odată în București, la căminul militar și peste drum era o pancartă, o vedeam zilnic din camera mea, pe care era înscrisă o reclamă, destul de convingătoare de altfel: „Băutura ideală este apa minerală”. Așa că…

— Nu cred că militarii au fost aceia care au pus-o! râse căpitanul, trăgând cu poftă din țigară. Sau mai știi?

Fuseseră puse tablourile pe pereți, câteva grafice, frumos liniate, o hartă a țării, pe pervazuri apăruseră ghivece de flori, iar birourile, acoperite cu hârtie albă, prinsă în pioneze, ca și covorașul de iută de pe jos dădeau un aspect deosebit încăperii. În mod sigur, schimbarea estetică a cancelariei se datora lui Bănică, venise mai de dimineață, sau chiar aseară luase măsurile cuvenite și aranjase totul în așa fel ca la ora când aveau să vină ofițerii totul să strălucească de curățenie. Era băiat bun plutonierul, avea și el morbul fotbalului și era nelipsit de la meciurile pe care le arbitra căpitanul. Ca să nu mai vorbim de controversele ce le avea cu acesta pe seama unor viitoare rezultate ce urmau să le obțină echipele în campionat, a transferurilor de jucători, a înjghebării echipei naționale și câte

altele. Căpitanul Savu se amuza, necăjindu-l de multe ori, fie că nu recunoștea pariurile făcute, fie că îi declina public competența în materie de fotbal și atunci Bănică, mic și slăbuț cum era, cu sângele năvălit în obraji declara sus și tare că nu-l va mai însoți pe comandant în nicio deplasare, cu atât mai mult să potolească tribunele care în urma unor greșeli de arbitraj căutau să-l discrediteze pe conducătorul de joc în fața oficialităților. Totul însă ținea până duminica următoare, când la scara blocului în care locuia căpitanul, cu un ceas înainte de a pleca trenul, Bănică se înfățișa gata de drum, cu aparatul de fotografiat petrecut pe după gât și termosul în mână așteptându-l pe comandant.

— Gata, tovarășe căpitan, spunea el respectuos văzându-l pe acesta ieșind, am luat bilete chiar dus-întors. Să ne grăbim, pierdem trenul…

— Păi, spuneai că nu mai vii, întrucât…

— Ei, multe spune omul, tovarășe căpitan, vorbea el spășit, privindu-și ceasul de mână. Dar când e vorba de fotbal…

Ce este drept, toți ofițerii îl iubeau pe plutonierul companiei. Era bun gospodar, săritor să îndeplinească orice sarcină i se dădea, cu grijă pentru masa soldaților, pentru îmbrăcămintea lor, respectuos din cale-afară și extrem de sociabil. Nevastă-sa era soră la policlinica din oraș, fată de la țară, cu care se împăca destul de bine. Nu avea copii, dar întrucât se mutase de curând într-un bloc, alături de cel al comandantului de companie, în glumă, îi spusese acestuia într-o zi: „Tovarășe căpitan, raportez: dat fiind condițiile create, în ciclul de instrucție următor, nevastă-mea va trece în evidența familiei un nou Bănică”. „Și-atunci, adio meciuri!” îl zgândărise căpitanul. „De ce? se mirase plutonierul. Îl iau cu mine. Ne facem amândoi tușieri, echipă cu dumneavoastră!”

Sosiră și ceilalți ofițeri, se prezentară comandantului de companie, își luară porthărțile din dulapurile de fier și ieșiră în curte. Datcu vru să-i urmeze, dar Savu îl reținu printr-un semn al mâinii.

— Stai puțin, vreau să discutăm o chestiune, spuse el și stinse restul țigării în scrumiera de pe birou. Ia loc…

„Cred că știe ceva în legătură cu Visu Gherasim, își zise Datcu așezându-se pe scaun. De fapt, tot trebuia să-i raportez, însă speram să rezolv încă în dimineața asta problema și să nu mai

facem din ea un caz. Dacă puteam s-o urnesc într-un fel din loc…”

Da, știa căpitanul. Aflase cu o seară înainte de la Bănică. Plutonierul venise acasă să-i ceară împrumut un clește, ceva, și o șurubelniță întrucât i se blocase clanța ușii de la baie, prilej cu care întrebat ce se mai întâmplase după amiază pe la companie, dintr-una într-alta, acesta îi povestise cazul cu Visu Gherasim. Desigur, cele întâmplate îl surprinseseră pe Savu în mod neplăcut, chiar îi creaseră o stare de surescitare nervoasă, de neliniște și de profundă îngrijorare. Însă cu timpul se calmase, socotind că trebuie mai întâi să știe despre ce este vorba în mod detaliat, cât mai la concret, după care va vedea ce măsuri are să ia pentru a pune lucrurile la punct. Vroia apoi să știe și părerea comandantului de pluton. Așa că la cererea lui, Datcu raportă tot ceea ce întreprinsese aseară, când venise să supravegheze executarea programului. Dăduse ordin ca nimeni dintre militari să nu-l apostrofeze în vreun fel pe acest Visu Gherasim, gândind că va găsi el o cale prin care să-l lămurească despre drumul greșit pe care apucase. Bănică, însă, a cam sărit peste cal… și locotenentul spuse tot ce știa de la caporalul Croitoru.

— Mă rog, zise căpitanul, ai vorbit de-o cale, care este aceea?

— Încă n-am găsit-o, tovarășe căpitan.

— Dar te-ai gândit la ceva?

— M-am gândit. Voi sta mai întâi de vorbă cu el. Dar nu astăzi. La fel ca și aseară, am să mă fac că nu observ faptul că el nu are armă. Să-l las un timp să se frământe singur, de ce și pentru ce nu-i spune nimeni nimic. De aceea am ordonat cele ce v-am raportat atât gradaților cât și soldaților din pluton…

— Și ăsta ce este, adventist? întrebă supărat căpitanul. Beleaua asta ne mai lipsea pe cap…

— Nu știu, raportez, n-am stat încă de vorbă cu el și nici n-am s-o fac decât peste o zi sau două, poate și mai mult…

— Măi frate, îl opri căpitanul, aprinzându-și nervos o nouă țigară, nu lungi treaba cu ăsta, că vine depunerea jurământului. Și atunci ce ne facem? Ăștia, mi se pare, nici nu vor s-audă de așa ceva…

— Depinde ce sectă este, tovarășe căpitan, vorbi cunoscător Datcu. Nu toți refuză jurământul…

— Cine nu pune mâna pe armă, nici de jurământ nu vrea să

audă! îi replică comandantul. Așa că vezi cum e chestiunea. E dată dracului! Eu zic să începi chiar de azi să vezi ce-i în capul lui. Ce meserie are?

— Lucrează la pădure. E ardelean, de sus, de prin nord…

— Ei, asta-i, vezi, om neumblat, rătăcit printre copaci, cu gândul aiurea, ca-n erele preistorice, zise tot negru la față căpitanul. În mod sigur n-a pus în viața lui mâna pe-o carte, n-a văzut un film și poate nici n-a trăit printre oameni. Un rătăcit departe de lume, izolat…

— Vă contrazic, tovarășe căpitan, interveni supus Datcu și se foi pe scaun, cerându-și parcă scuze pentru îndrăzneală.

— De ce, frate?

— Silogismul acesta ne-ar duce la concluzia poate voit apodictică, nejustă de altfel, că toți cei care lucrează în pădure ar putea fi considerați oameni primitivi. Ori nu este așa…

Căpitanul vru să ducă țigara la gură, dar rămase cu ea în aer și prin fumul ce i se destrăma în față îl privi lung și puțin nedumerit pe tânărul locotenent care-i aștepta replica, având un ușor surâs în colțul buzelor. Datcu îl cunoștea pe comandant, era omul căruia îi plăceau discuțiile sincere, deschise, lipsite de meschinării, de ocolișuri și paravane, purtate totuși în limita unei absolute condescendențe și a unui climat de evidentă civilizație.

— Și, zi-i așa, am luat-o razna cu concluziile… zâmbi Savu până la urmă.

— Nu, n-am spus asta, se apără Datcu.

— N-ai spus-o, dar cam așa vine…

— Nu-i adevărat…

— Măi frate, zise căpitanul, vezi dumneata, libertatea cultelor e înscrisă în constituția statului nostru, nu e rău că e așa, dar când se vor lămuri ăștia odată că religia nu le folosește la nimic? Că e o pierdere de vreme, se mint credincioșii între ei, indiferent de ce natură ar fi, fără ca cineva să se fi convins de adevărul celor predicate?

— Dühring propusese față de religie o tactică foarte revoluționară după concepția lui, spuse Datcu, trecându-și piciorul peste celălalt și așezându-se mai bine pe scaun. Adică s-o desființeze pur și simplu printr-un decret administrativ. Ceea ce, evident, așa cum l-a combătut Engels și mai apoi Lenin era o aberație… Ori în privința asta trebuie dat dovadă de-o

persuasiune dusă la paroxism, acțiune ce trebuie desfășurată în timp, e vorba poate de zeci de ani…

— Bineînțeles, aprobă căpitanul, trăgând un fum lung din țigară. De fapt, după câte am citit, socialistul ăsta mic-burghez a cam sărit peste cal cu teoriile lui, neavând răbdare să aștepte, cum spunea Engels, ca religia „să piară de moarte naturală”, evident, după cum ai afirmat și dumneata, fiind vorba la mijloc poate de zeci de ani sau mai mult. Ei, dar cu Dühring, cu Engels și cu toată filozofia n-o să putem face nimic cu Visu Gherasim al nostru, înțelegi frate? Poți să-i spui pădurarului că adventismul lui sau de ce credință o fi va pieri cu timpul, așa de la sine? Și pentru că tot va pieri, nu are niciun rost să facă parte din secta asta? Nu poți… Și-atunci?

— Tovarășe căpitan, propuse Datcu, eu zic, așa după cum v-am raportat, ca mai întâi să stau de vorbă cu el. Să văd în ce sectă este și în raport de principiile acestei secte să caut să-i luminez puțin mintea, combătându-le…

— Dar dumneata cunoști toate categoriile astea de secte? întrebă căpitanul, trăgând din țigară. Or fi multe?

— Nu, nu sunt multe, spuse Datcu, dar fiecare are o anume particularitate, bineînțeles având drept bază generalul care le caracterizează. Sunt adventiștii de ziua a șaptea, apoi cei reformați, Cultul creștin baptist, Evangheliștii, Cultul penticostal, Nazarinenii, Martorii lui Iehova și, mă rog, unele ramificații…

— Și pocăiții? întrebă curios căpitanul. Ăștia nu sunt? Am auzit și de secta asta…

— V-am raportat, sunt Nazarinenii. Își zic pocăiți întrucât susțin, că pocăința, adică recunoașterea de la sine că ești păcătos, este temelia mântuirii. Niște elvețieni au pus bazele acestui cult…

— Măi frate, dar ești documentat, nu glumă! râse căpitanul. Păi dacă așa stă chestiunea sunt sigur că ai argumentele de bază ca să-l faci pe acest Visu Gherasim să-și înțeleagă rostul de militar…

— Când eram la Sibiu, urmă Datcu, însuflețit de încrederea ce i-o arăta căpitanul, am ascultat în unele duminici la Casa armatei, niște conferințe pe tema ateismului care m-au interesat în mod deosebit. Apoi am mai citit câte ceva…

— Bravo, îmi place! mărturisi sincer căpitanul. Totdeauna apreciez oamenii care-și fac din cultură o pasiune…

— E o necesitate, tovarășe căpitan.

— Sau o necesitate, cum bine spui dumneata. Da, o necesitate… Bine, încheie el, treci acuma la pluton și ține-mă la curent cu evoluția lucrurilor. Dar vezi, ți-am mai spus, trebuie să rezolvăm cât mai rapid chestiunea, vine jurământul…

— Am înțeles, tovarășe căpitan, se ridică Datcu în picioare, luând poziția de drepți. Vream însă să vă raportez altceva…

— Te ascult…

— Propun ca astăzi să lucrăm în remiză. E frig, predăm prima lecție de cunoașterea armamentului și în condițiile de afară atenția militarilor, vă dați seama…

— Dar chiar în remiză se execută programul, spuse căpitanul. Așa am ordonat…

— Vă mulțumesc!

— Deci, la treabă!

În remiza largă, spațioasă, locul de adăpostire al mașinilor, acum plecate fiecare în câte o misiune, era cald. Prin ferestrele mari, cu geamuri chituite în rame de fier, se filtra o lumină cenușie, șterșă, suficientă, însă, pentru a se vedea destul de bine. Așezați în careu, cu o masă la mijloc, și pe masă câte un pistol-mitralieră, soldații plutoanelor stăteau în poziție de repaos și-i ascultau pe tinerii ofițeri ce încercau să le explice caracteristicile armei. Era liniște, nu se auzeau decât glasurile comandanților, toți erau atenți, urmărind cu multă luare-aminte cele ce se spuneau. Se învățau lucruri noi și receptivitatea tinerilor, în aceste situații, fiind vorba mai ales de armament, era evidentă.

Datcu sosi la plutonul său, adunat în careu la fel ca celelalte, și primi raportul de la caporalul Croitoru. Apoi ordonă să se stea în poziție de repaos și se apropie de masa pe care deja era pregătit pentru explicații un pistol-mitralieră. Dar înainte de a-l lua în mână și a vorbi despre el, aruncă o privire asupra soldaților, luând șirul de la un capăt la altul. Normal, figurile îi erau cunoscute. Le zâmbi tuturor prietenește și întrebă:

— Îi este vreunuia frig?

— Nuuu! răspunseră toți deodată, în cor.

— E mai bine aici decât afară, nu?

— Daaa!

— Ei, n-o să stăm tot timpul stagiului militar în remiză, spuse Datcu surâzând, punând mâinile la spate. Astăzi este o excepție.

Și poate or mai fi excepții din astea. Dar de regulă, știți, războiul nu se duce în remiză, se duce afară, în teren și acolo vom învăța și noi tehnica lui. Cu timpul... Dar până atunci să cunoaștem armele cu care vom lupta de va fi nevoie să ne apărăm țara. A primit toată lumea arme? întrebă el și privi piramidele stivuite alături.

— Daaa! răspunseră toți militarii deodată.

— Vă plac, sunt sigur, noi-nouțe, producție românească, o să vedeți ce calități superioare au la tragere, urmă locotenentul și se apropie de masă. Dintr-un început, vreau să vă spun însă ceva. Când zicem soldat, militar, ne și închipuim un tânăr în uniformă ostășească purtând o armă, indiferent de care: pistol mitralieră, aruncător de grenade antitanc, pușcă cu lunetă, mă rog tot ce avem în dotare. Apărătorul țării este soldatul înarmat, soldatul care poartă o armă. De fapt nici nu poți să fii un luptător, un apărător, fără armă. În definitiv cu ce duci lupta? Cu arma. Deci în noțiunea de soldat, de militar intră și aceea de armă...

Undeva, în rândul din față, Visu Gherasim, cu un cap mai înalt decât ceilalți, sta și asculta, fiind numai ochi și urechi. Niciun mușchi nu se mișca pe fața lui slabă și trasă, aducând a figură de mucenic bizantin. Numai mărul lui Adam sălta și cobora pe gâtul lung, cu pielea zbârcită, strâns parcă prea tare în gulerul aspru al vestonului. Ca de obicei, își frământa buzele subțiri și vineții, mușcându-le, ținând privirea molatecă, spălăcită, aproape bolnavă, ațintită numai asupra ofițerului. Din vestonul, cu mânecile cam scurte, palmele lui late, crăpate, ieșeau spânzurând ca două lopeți Linemann, lipite de vipușca pantalonilor. Datcu îl văzu, dar nu stărui cu privirea asupra lui mai mult decât o făcuse cu ceilalți soldați. Își urma explicațiile, cu pistolul-mitralieră în mână, în mijlocul careului și de-acum fiecare din cei de față știa că arma se compune din țeava cu aparatele de ochire, din cutia mecanismelor și din patul metalic rabatabil. Că are greutatea cutare, încărcătorul conține atâtea cartușe, iar bătaia maximă de tragere este la atâtea sute de metri. După înălțător mai puțin. Eficace atâta... Asupra țintelor aeriene atâta...

— Ați înțeles? întrebă el, dându-se un pas mai înapoi ca să cuprindă cu privirea întregul pluton.

— Daaa! răspunseră soldații, toți ca la o comandă.

— Acuma veți trece pe grupe, sub comanda tovarășilor caporali și veți învăța demontarea și montarea armei. Executarea!

Pe la amiază, în dormitor, când militarii erau afară pe platou și se pregăteau să intre la masă, caporalul Croitoru veni, îl găsi pe locotenent și-i spuse că el în cadrul grupei nu cunoaște funcția lui Visu Gherasim.

— Cum n-o cunoști? se miră Datcu.

— Tovarășe locotenent, permiteți să raportez! insistă caporalul lovindu-și tare tocurile bocancilor. Dacă stă înapoia mea atunci trebuie să aibă AG-ul, nu? Că e înalt. Și dacă-i așa, cum îi dădeam aseară, în dotare, pistol mitralieră?

— Nu va sta după dumneata în formație, așa am hotărât odată! zise cam supărat Datcu. Ce dracului tot îl muți de colo până colo ca pe o păpușă?

— Nu l-am mutat, tovarășe locotenent! roși tot la față caporalul, înciudat că ofițerul îl luase cam tare. Dar dumneavoastră ați ordonat ca oamenii în grupă să fie așezați după înălțime. Ori el e cel mai înalt din grupa mea. Deci în față... Și dacă-i în față, adică după mine am zis de AG...

— E pistolar. Pe cine ai la pușca-mitralieră?

— Pe Sânedru. Băiat bun, cam repezit, dar e bun...

— Foarte bine. După el urmează Visu Gherasim. Și dacă urmează ce este?

— Pistolar...

— Ei, asta e! Ai înțeles?

— Am înțeles, tovarășe locotenent...

— Bine, altceva?

— Nimic...

— El ce mai spune? Visu ăsta, de el vorbesc...

— Umblă ca un căpiat, tovarășe locotenent, explică Croitoru, ținându-se după ofițer pe culoarul dormitorului și mai îndreptând o pătură ici, un colț de cearșaf dincolo. Nu-ș ce are că parcă nu-i în toate mințili... Ori îi la instrucție, ori în repaus, stă cu ochii beliți, așa tot într-un punct și nu scoate o vorbă. Îl întrebi ceva, tace. Îi ceri ceva, tace... Dar mișcările la instrucția de front le execută. Cam moale, că parcă are oasili de ceară, dar execută, ce-i al lui i-al lui...

— Nu spune nimic că nu are armă?

— Ce să spună? se miră caporalul. Doară nu mai vorbește

nimeni cu el de chestiunea asta. N-ați ordonat așa dumneavoastră?

— Așa am ordonat, dar credeam că, mă rog, din proprie inițiativă, a zis și el ceva...

— Mut, tovarășe locotenent, mut din ăla de nici măcar nu gângăvește cuvintili! Tace mâlc... Încă, aseară, acolo în remiză, când am adunat armili, l-am încercat, așa de-al dracului să-l văz cum poate își dă în petic și i-am ordonat să-mi aducă porthartul și pistolul meu mitralieră de pe o bancă, de lângă zid. A venit numai cu porthartul, de armă a zis că n-a înțeles...

— Și ce-ai făcut?

— L-am trimis din nou după ea.

— Și?

— S-a dus, a rămas în poziția de drepți lângă banca aceea, dar n-a pus mâna pe pistol. L-am întrebat de ce nu pune mâna, doar e un obiect oarecare, a zis că aduce orișice obiect, dar ăla nu.

Datcu prinse a zâmbi și-i spuse lui Croitoru să-l lase în pace. Dacă-i pe-așa, încep și soldații să facă încercări din astea numai ca să se distreze și nu iese nimic. Toți să se comporte cu el ca și când ar fi primit și el armă și să nu-i mai dea niciun pic de atenție, să se lege de el sau altceva de felul ăsta. Este atât de greu de înțeles cele ordonate?

Nu, nu era greu și caporalul promise că va urmări ca totul să fie adus la îndeplinire așa cum era cerința comandantului. Și eu asta discuția luă sfârșit.

5

Au trecut trei zile. Era într-o duminică dimineața. Cum se trezi din somn, Viorel Datcu privi afară și constată că era soare. În pătratul curții, lumina era într-atât de puternică și de strălucitoare încât la început crezu că se aprinsese ceva. Dincolo de creasta de olane a acoperișurilor se zărea cerul limpede, albastru și curat cum nu-l văzuse decât în primele zile când venise în micul orășel. Vrăbiile ciripeau vesele pe sub streșini. Sălițele locuințelor din jur se arătau tăcute, semn că nimeni nu se sculase încă. Era și normal, fiind zi de repaus, fiecare se odihnea mai mult, căuta să-și prelungească somnul atât de râvnit în timpul de peste săptămână. Nici chiar bătrânul

ceasornicar, Moișe Rubin, care de obicei încă de la revărsatul zorilor dădea ușa la o parte, proptind-o cu o stinghie, acuma nici nu se mișca. Poate că dormea sau poate că și plecase undeva, în oraș, așa cum obișnuia mai în toate duminicile.

Nici dincolo, în odaia lui frau Rozalia nu era nimeni. Ieșind în salonaș să se spele, prin perdeaua de ață Viorel nu zări nicio mișcare. Patul era făcut, cu cuvertura de pluș aruncată peste el, scaunele aranjate, iar pe masa din mijlocul camerei se vedeau două cești așezate pe farfurioare, câteva felii de pâine și o tăviță din plastic acoperită cu un ștergar. Pesemne vecinii săi mâncaseră și plecaseră foarte de dimineață undeva la plimbare. Ba nu, își aminti Viorel, încă de aseară frau Rozalia plănuise cu Gustav să meargă în piață și să cumpere un purceluș. Se apropia iarna, era nevoie de carne. Și-apoi atâtea resturi de mâncare se aruncau la cantina aceea! Era destul de simplu ca zilnic, Gustav, cu o căldare în mână să treacă și să aducă câte ceva acasă. Într-adevăr, avea de lucru, mereu găsea de reparat un instrument muzical sau o râșniță de cafea; întrucât își extinsese specializarea, dar puțin sport nu-i strica, puțină mișcare, mai ales că în ultima vreme se cam văicărea că-i anchilozaseră picioarele și chiar o mână, cea dreaptă, scârțâia undeva la încheietura umărului. Deci, colocatarii lui Viorel, în clipele acelea tocmeau purcelușul sau poate că-l cărau către casă. Alături de ceilalți râmători intra și el, cu guițatul său, în concertul general, împreună cu cotcodăcitul găinilor și lătratul înverșunat al câinilor. Ce să mai vorbim, avea să fie o plăcere pentru cei din chiliile curții!

Revenind în odaia sa, Viorel făcu patul, se îmbrăcă, luă de pe etajeră teancul de cărți și caiete ale acelei eleve ce ocupase mai înainte locuința, după care ieși, încuie, trecu prin gang și se îndreptă către piață. Un soare puternic își revărsa din plin lumina peste orașul tăcut, făcând să scânteieze acoperișurile din gresie și olane ale caselor. Magazinele aveau obloanele trase. Clopotul catedralei ortodoxe bătea rar din înălțimea turlei umplând străzile cu dangătul lui de bronz. Numai cofetăria „Garofița” era deschisă și în fața treptelor ei se adunaseră zeci de porumbei, chemați de căldura zilei la obișnuita lor joacă sub privirile admirative ale copiilor.

Cu teancul de cărți și caiete sub braț, Datcu trecu pe câteva străzi lăturalnice și curând ajunse în fața liceului „Mihai

Viteazul”, o clădire mare, impozantă, destul de veche, înălțată trainic din ziduri grele, masive, aducând mai mult a cazarmă prusacă decât a instituție de învățământ. Urcă treptele de piatră, deschise ușa înaltă, din stejar și se pomeni într-o sală largă, îmbrăcată în lambriuri, cu un candelabru imens spânzurat de tavanul pe care în cele patru colțuri erau pictate în ulei scene ce reprezentau muzica, artele, știința, munca. Pe pereți erau înșiruite tablourile unor domnitori și ale unor mari învățați ai neamului sau luptători pentru libertatea națională, oameni gravi, sobri, privind scrutător și aspru de sub sticlele prinse în ramele grele de bronz. Într-un colț, elemente simbolic decorative de ale pionierilor: steaguri, trompete, tobe, cravate, snopuri cu spice de grâu, câteva lămpașe de mineri, lopeți, o sondă în miniatură alături de cărți cu autografele unor scriitori, diplome și fotografii din diferite excursii.

Un bătrân, în uniformă albastră, cu șapcă împodobită cu fireturi, al cărui barbișon alb și înfoiat amintea de Franz Iosif, își făcu apariția dintr-un ungher semiobscur, târșindu-și ghetele bine lustruite pe covorul bogat ce acoperea întreaga pardoseală.

Ducând cu respect mâna la cozorocul șepcii sale, se înclină ușor și plin de amabilitate îl întrebă pe ofițer ce dorește…

— Caut o elevă. Se numește Eliza Pănescu. Clasa a noua B.

— Astăzi, vă rog frumos, se scuză bătrânul, nu sunt cursuri.

— Este la internat…

— A, la internat, se dumiri omul cu șapcă în fireturi, atunci poftiți pe aici, vă rog frumos, și-i arătă lui Viorel o ușă ce ducea către un coridor lung și larg, cu lumină puțină. Dar sunteți o rudă, ceva?

— O rudă, minți locotenentul, socotind că n-are rost să înșiruie acestui bătrân toată povestea teancului de cărți și caiete. Îi duc astea…

— Bine, foarte bine, aprobă el. Pe aici, vă rog frumos. Eu am să vă conduc…

Trecu înainte, Datcu după el. Coridorul tot în lambriuri, cu tavanul și pereții la fel, vopsiți în ulei, avea pe o parte ușile claselor, cu însemnele lor aurii pe mici dreptunghiuri de sticlă neagră, iar pe cealaltă, între geamurile ce dădeau spre o curte închisă între cele patru ziduri ale clădirii, un șir de dulapuri cu mostre de minerale, borcane cu soluții, păsări împăiate, aparate de fizică, într-un cuvânt material didactic atât de familiar școlilor

noastre. Bătrânul mai deschise o ușă, se ivi un nou coridor, tot cu lambriuri și tot cu uși de clasă, apoi intră într-altul, nu atât de elegant și auster, dimpotrivă, simplu, cu pereții văruiți în alb în care răzbea un miros de mâncare, de ceapă prăjită sau așa ceva. Bătrânul mai deschise o ușă, de astă dată ultima, mai spuse un „poftiți pe-aici, vă rog frumos” și Datcu se pomeni într-o altă curte decât aceea văzută de pe culoarul claselor, mai mică, dar la fel înconjurată de ziduri, cu ferestre la parter și etaj, iar la ferestre perdelușe și mulțime de glastre cu flori. Unele geamuri erau deschise și lăsau să se audă până jos melodiile unor tranzistoare, muzică ușoară, însoțită deseori de glasul prea exuberant al fetelor. Când și când se isca câte o gălăgie, izbucneau râsete, apoi iar cântece, totul într-un amestec sonor, nedefinit, ce demonstra buna dispoziție a tinerelor locatare care pesemne gospodăreau prin camere sau se pregăteau să iasă în oraș.

Câteva fete numai în maieuri și chiloți, cu fețele îmbujorate de efort, jucau volei, pe un mic teren amenajat în partea dimpotrivă a curții. Văzându-l pe tânărul ofițer călcând în urma înfiretatului portar, opriră jocul, se strânseră lângă plasă, parcă sfioase și rămaseră în așteptare, nedumerite pesemne de prezența poate inoportună a musafirului. În acest timp, mingea se rostogolise pe pietrișul colorat către noii sosiți și deîndată bătrânul, luându-și un avânt săltat, într-un gest caraghios, o lovi cu piciorul, efortul fiind atât de cutezător, încât îi zbură șapca de pe cap și se duse cât colo. Evident, fetele începură să râdă. Venind mai aproape, Datcu le salută, printr-o ușoară înclinare a capului, ducând totodată palma la cozorocul caschetei, dar ele nu-i răspunseră, fiindcă ori nu-i observaseră politețea, ori erau preocupate de strădania ratată a bătrânului.

— Am fost mare sportsmen, domnule dragă! se întoarse portarul roșu la față, către Datcu, în timp ce cu palma lui scurtă și butucănoasă își scutura șapca de praf. Dar, de, vârstă... Vă rog frumos să așteptați. Mă duc să văd cum să rezolvăm. Ori cum ați spus că o cheamă pe fata aceea? se întoarse din drum. Pănescu?

— Da, Pănescu. Eliza Pănescu, clasa a noua B...

— Bun. Pănescu deci, își confirmă el. O clipă, vă rog frumos...

Traversă curtea, călcând greoi pe piciorușele lui scurte, îndesate, și dispăru după o altă ușă ce ducea, după câte se

vedea într-o mică sală. De acolo, o scară largă de lemn urca la etaj.

Datcu rămase în așteptare, cu cărțile în brațe, neștiind ce să facă. Luase această inițiativă să vină aici, întrucât frau Rozalia nici gând să fi anunțat-o pe fată așa cum promisese. Primise banii, lucrul cel mai important pentru ea, dar poate că fosta ei locatară avea, firesc, nevoie de cărțile și caietele necesare la învățătură. Și, cum, oare, putea intra în posesia lor? Desigur, nu putuse achita datoria din unele motive obiective, nicidecum din ușurință sau dintr-un voit abandon al acelor lucruri, ce valorau mult peste suma reclamată. Gestul gazdei de a-i opri fetei cărțile, lipsind-o deci de posibilitatea de a învăța, i se păruse lui Datcu oribil, incalificabil și arunca o lumină elocventă asupra caracterului rapace al femeii obeze.

În timp ce se gândea la toate acestea, un zgomot nedefinit inundă deodată curtea și Datcu tresări. Ca la un semnal, începuseră să se deschidă și restul ferestrelor, sus, la întregul etaj, cercevelele fiind date cu putere în lături. Iar pe pervazuri prinseră a se îngrămădi să vadă mai bine, întocmai ca-n lojile unui teatru zeci de fete într-o gălăgie de nedescris. Unele în capoate de casă, altele în bluze sau rochii, cu moațele în cap, cu câte un fier de călcat în mână, cu un pieptene sau prosop, așa cum se găsiseră prin odăi în clipele acelea. Dar lăsaseră orice treabă și năvăliseră umplând ferestrele, îmbrâncindu-se, țipând, cântând, făcând comentarii fără să le pese că se aude până jos. Sau asta și vroiau.

— Vai, tu, ce drăguț el

— Pe cine caută tipul? Pe Pănescu, spui? Ohooo. Sfânta sfintelor!

— Vai, dragă e blond… Și înalt… Și uite ce frumos zâmbește. Lilico, vino tu să vezi pe unul în genul tău!

— E de genul masculin…

— Crezi?

— Și ce i-a adus Elizei de Parma? Măăă, cărți! Păi, tocilara aia ce putea să-i ceară? Cărți…

— Uite că i le-a și învelit în hârtie albastră…

— Aaa, de chichi e pachetul așa, cine știe ce rochie de seară scoate individa din vreo cutie… Las’ c-am mai văzut noi d-astea…

Viorel Datcu asculta, glasurile se auzeau limpezi până jos,

comentariile se amestecau, erau acide, calde, provocatoare, insinuante, toate îndrăznețe, dar el stătea impasibil și privea când la fetele ce reluaseră jocul la volei, când la ușa pe care trebuia să apară portarul. Și, în sfârșit, după câteva minute acesta se ivi, urmat de-o fată brunetă, subțirică, cu ochi migdalați și mers sfielnic, nesigur, care căuta a privi mai mult în jos, cuprinsă de timiditate, dar și stăpânită de tiranicele șușoteli ale celor de la ferestre. Purta o rochiță de stambă, ieftină, croită simplu, poate prea scurtă pentru vârsta ei, încât i se vedeau coapsele dezgolite, bronzate încă de soarele verii. Părul negru, despletit, și-l legase repede cu o panglică albă, dar se vede că-i căzuse pe drum, încât eșarfa aceea îi spânzura pe un umăr, amestecată cu firele de tăciune abia pieptănate.

— Bună ziua! spuse ea cu glasul stins, pierit și rămase deoparte, neștiind ce să mai adaoge, evident fâstâcită de prezența tânărului ofițer, căruia dintr-o privire îi remarcase înfățișarea plăcută și distinsă. Sunt… Pănescu Eliza…

— Și eu Viorel Datcu… Am venit pentru…

Sus, la ferestre glasurile încetaseră. O liniște neobișnuită stăpânea acum pervazurile. Îndemnându-se una pe alta să nu mai scoată un cuvânt, fetele se potoliseră pe dată, amuțiseră, vroind, desigur, să audă ce se discută jos, să prindă crâmpeie ale conversației, crâmpeiele să se lege în comentarii, comentariile în concluzii.

— Ssst, taci tu că nu se-aude nimic!

— Lăsați dracului scârțâitul ferestrei ăleia! Ce v-a găsit?

— Și închide dragă tranzistorul! Te interesează cum se fac arăturile de toamnă?

Dar nu, oricât se străduiau nu puteau deslușI nimic din cele ce se discuta între enigmaticul musafir și colega lor. Nici chiar bătrânul portar care stătea deoparte, păzindu-și ca un cerber eleva, nu înțelegea mare lucru. Locotenentul, înadins vorbea încet, ca nu cumva fetele pe care le presupunea a fi atente la toate ferestrele să afle adevărul despre prezența lui aici. Nu vroia, dezvăluind taina acelor cărți și caiete, s-o pună pe colega lor într-o lumină deloc favorabilă. Poate numai dacă ea găsea că e potrivit să le spună ce și cum stăteau lucrurile, socotind faptul destul de banal, asta era cu totul altceva. Nu avea decât… El însă, nu… Ea era de la țară, dintr-o comună de lângă Buzău. Avea părinți, i-au trimis bani pe timpul cât a locuit la frau

Rozalia. N-a stat mult acolo, numai în zilele examenului și puțin după aceea, gazda fiind recomandată de un unchi al fetei ce o însoțise la înscriere. Deci, a avut bani, dar i-a pierdut. Sau i-au fost furați. Nu mulți, câteva sute de lei... Și i-a fost teamă să scrie acasă părinților. Aveau de unde, munceau într-un ceape, au gospodărie mare, frumoasă, cu frigider, televizor, dar ce aveau să zică ei? Uite, numai ce a plecat prin străini, departe de casă și a și început să cheltuie... Așa că mai bine a lăsat cărțile drept garanție, de fapt propunerea a făcut-o frau Rozalia, socotind că până la Anul nou, când va pleca în vacanță va strânge ceva bani și le va lua...

— Și cum se poate să fi pierdut banii? se interesă puțin mâhnit, Datcu.

— Nu, nu i-am pierdut, am zis numai așa, cred că mi i-a luat muzicantul acela, Gustav, sau chiar gazda. Mereu îi găseam prin camera mea. Au umblat în valiză...

— Groaznic! zise Datcu, gândindu-se că și în lipsa lui cineva poate scotoci în lucrurile sale. Dar până acum nu observase nimic în acest sens. De altfel, își pusese un lacăt la ușă. Pe fată o socotiseră o naivă. Și le mersese...

— Eu am să vi-i restitui cât de curând, zise fata luând cărțile în brațe. De altfel, am și strâns ceva...

— Nu-i nevoie, n-am să primesc nimic, spuse Datcu și duse palma la cozorocul caschetei, salutând, ceea ce însemna că scurta lui vizită se încheiase. Vă urez succes la învățătură! Și același succes, tuturor colegelor! strigă el, de astă dată întorcându-se și arătând cu mâna către șirul ferestrelor, unde în acea clipă, ca un răspuns, liniștea fu spartă deodată de chiote și strigături.

— Trăiască armata română!

— Trăiască locotenenții!

— Să mai veniți! Vă așteptăm la dans! Uraaa!

Datcu dădu mâna cu Eliza și urmat de bătrân – „vă rog frumos pe aici!” –, intră în culoarul cu miros de bucătărie, auzind încă în urmă vacarmul ce se stârnise la ferestre. Râdea, scena îl înveselise, zâmbea și bătrânul portar, clătinând ușor capul a înțelegere și vorbind mormăit în urma ofițerului:

— Ce să facă? Se distrează și ele... E așa de mare plictiseală în cazarma asta... Că dreptu-i, școala parcă-i o cazarmă de-a dumneavoastră... Dincolo, peste drum e internatul băieților...

În holul larg cu lambriuri și tablouri pe pereți, Datcu îi întinse mâna.

— Mulțumesc! îi spuse. Ați fost foarte amabil…

— Așa e serviciul, mă rog frumos! replică el și înălță șapca în chip de salut. Mergeți cu bine…

Ajuns în piața centrală, înconjurată de clădirile înalte și vechi, Datcu constată că numărul porumbeilor ce mișunau pe dalele de piatră crescuse. La fel și al localnicilor ce ieșiseră la plimbare chemați de soarele cald al dimineții. Ba câțiva, mai bătrâni, se și așezaseră pe băncile înșiruite în jurul micului scuar, în mijlocul căruia o fântână arteziană își desprindea patru fire de apă ce coborau arcuind către bazinul ce le capta. Prea mult stătuseră oamenii prin case, alungați de ploaia rece și abundentă ce parcă nu se mai sfârșea… Acuma, ziua de toamnă blândă, însorită, învăluită de-o lumină gălbuie ca de miere îi îndemna la odihnă și relaxare. Și își dăduseră cu toții întâlnire aci, unde de fiecare dată, în zilele de sărbătoare, devenind o obișnuință, piațeta constituia pentru tineri ca și pentru vârstnici locul lor preferat de promenadă. Era prilejul de a-ți revedea o cunoștință, un prieten, o familie, aveai posibilitatea să schimbi câteva cuvinte, să afli noutăți despre unul și despre altul, ca și despre viața orașului și a celor ce se mai petrec prin lumea largă.

Viorel se înțelesese cu Ana-Corola să se întâlnească aci la orele unsprezece. El veni la fără zece, intră în lumea ce se vânzolea încolo și-ncoace și pentru a-și verifica punctualitatea, privi de câteva ori și spre orologiul mare, cu cadran negru și cifre aurii din turla catedralei catolice. Nu, nu întârziase. Stabiliseră să se vadă chiar în preajma scuarului. De cum sosi, privi câteva clipe jocul apei irizat în lumina soarelui și apoi începu să o caute prin mulțime. Dar nu făcu decât câțiva pași către trotuarul de vizavi, că se și auzi strigat.

— Hello, Viorel!

Ana-Corola, într-un balonzaid gri, cu un batic de mătase galbenă înfășurat în jurul gâtului și cu poșeta agățată neglijent de-un umăr, stătea rezemată de grilajul de fier al catedralei catolice, cu părul negru căzându-i în voie pe umeri și capul puțin dat pe spate pentru ca razele calde ale soarelui să-i mângâie obrazul și fruntea. Mâinile le vârâse adânc în buzunarele balonzaidului descheiat, iar piciorul drept, cu genunchiul îndoit, sprijinit de bordura de piatră a grilajului, lăsa să se deseneze

linia fină a coapsei, ușor dezvăluită de către fusta scurtă și bine mulată după ultima noutate a modei.

— Hei, Viorel, aici! Unde te uiți, dragă?

În sfârșit, el o văzu, se strecură prin mulțime și se duse drept către ea. Întinse mâinile, i le prinse pe-ale ei și privind-o drept în ochi îi spuse tandru, cu obișnuitul său surâs în colțul buzelor:

— Sunt fericit că ai venit. Au trecut atât de multe zile și mi-a fost dor de tine…

— Să te cred? întrebă ea zâmbind, mijindu-și ochii în lumina soarelui.

— Da, să mă crezi… Aștepți de mult?

— De zece minute. E atât de frumos astăzi, încât pare o zi de primăvară. Nu vezi câtă lume a ieșit la plimbare? Fantastic!

— Ce faci?

— Am plecat mai devreme de acasă, am trecut și am făcut unele cumpărături pentru masa de prânz, le-am trimis printr-o prietenă care-mi este vecină de apartament și… iată-mă!

— Repet, sunt fericit…

— Spune, urmă ea și luându-l de mână porniră pe lângă grilajul catedralei către una din străzile pe care se aflau principalele magazine, vrei să accepți programul care am să ți-l propun?

— Depinde…

— Cum e asta… depinde? surâse ea și-l trase puternic de mână, parcă gata să i-o smulgă din umăr. Nu înțeleg…

— Depinde ce fel de program ai făcut…

— Ei, un program, zise și căută să-și potrivească pasul în mers cu al lui. Un program ca toate programele noastre de duminică. Ba nu, reveni, alintându-se puțin, nu e ca toate programele. Vai, vezi cum m-am grăbit cu afirmațiile?

— Mă rog… așa ești tu grăbită întotdeauna!

— Urmez exemplul tău…

— Hai, spune, m-ai făcut curios, insistă el, încotro mergem? Pe aici văd că sunt magazine, cu ele începe programul tău?

— Nu, ascultă, zise ea luând o mină serioasă, vreau să te invit la mine. Să luăm masa împreună. Masa e un fel de a spune pentru că ți-am mărturisit, nu sunt o bună gospodină, dar am pregătit câte ceva, o mică gustare acolo. Vom servi, vom asculta muzică, privim la televizor și dacă te plictisești, mă rog, putem pleca…

— Unde?

— Să ne plimbăm sau unde vrei tu…

— Nu. N-am să mă plictisesc, sunt sigur, spuse el și o prinse de braț. Lângă tine nu te poți plictisi niciodată, în niciun fel. În orice caz, îți mulțumesc, dar n-aș vrea ca această vizită să constituie pentru tine un efort… un deranj…

— Vai, se poate? Cum vorbești așa?

Din strada cu magazine, la primul colț făcură la dreapta, merseră puțin și apoi intrară pe-o alee ca de pădure, cu șiruri de castani, ale căror coroane încă mai erau împodobite cu frunze ruginii. Pe jos tot frunze, umede, noroite după ploile ce abia se sfârșiseră și care se prindeau de tălpile pantofilor enervant și sâcâitor. Pe-o parte și alta case tăcute, liniștite, un fel de vile cu un aspect mai modern decât cele din cartierul în care locuia Viorel, cu jaluzele galbene la ferestre și grădini cu chioșcuri de vară, cu porți și grilaje de fier, frumos ornamentate și bine întreținute. Dispăruseră acele curți de cetate, cu gangurile întunecoase și reci, atât de neprimitoare și austere. Câteva turisme erau parcate lângă bordura trotuarelor, înșiruite unul după altul, desigur ale locatarilor, fapt ce lăsa să se înțeleagă că cei de prin această parte a orașului aveau, evident, o situație materială mai bună decât a lui Moișe Rubin sau a lui frau Rozalia.

Nu după mult se opriră în dreptul unei case înalte, cu două etaje, cu zidul învelit în iederă, al cărei gard de la stradă era tocmit din cărămidă roșie, aparentă, având o poartă de tablă, vopsită în galben. Pe zidul casei, sub butonul unei sonerii, o carte de vizită, în ramă de ebonită neagră atrăgea atenția trecătorilor: „Octav Dalmațiu, medic stomatolog”…

— Aicea stai? întrebă curios Viorel, plimbând ochii pe întreaga clădire care-i făcu o impresie deosebită.

— Aici.

— De mult?

— De când am terminat Institutul și am revenit în oraș. Am o cameră obținută cu repartiție, cu baie, bucătărie, mă rog un confort acceptabil.

Scoase din poșetă o cheie masivă, o introduse în broasca porții și o răsuci de două ori.

— Intrăm, șopti ea lui Viorel, dar să fii atent la primele două ferestre din dreapta, chiar cele de lângă poartă…

— La astea din stradă?

— Și la astea, dar mai mult la acelea ce dau spre curte. Sunt ale unei singure camere…

— Dar ce este? De ce să mă uit?

— Lasă că am să-ți spun eu. Poftim…

Viorel intră într-o curte pavată cu dale de piatră în care o alee mărginită de merișori, despărțea grădina, lăsată cam în paragină, de casa destul de lungă, ale cărei două intrări erau marcate de două scări largi, semiovale, cu copertină de sticlă colorată, montată în chenare solide de fier forjat. Între ele și mai departe până spre fundul curții un șir de ferestre înalte, ale căror geamuri sclipeau în soare parcă decupate din bogăția de iederă ruginie. Clădirea se termina cu un mic garaj, în fața căruia era tras un Trabant albastru, cu portiera deschisă, semn ca cineva abia venise sau se pregătea de plecare.

— E mașina dentistului, zise Ana-Corola trecând înainte mai mult pe lângă zid și făcând un semn discret lui Viorel să nu uite a privi către primele două ferestre. E poliomielitic, nu mai profesează, se servește de-un cărucior special, dar să știi, el conduce mașina.

Așa după cum fusese prevenit, Viorel privi către primele geamuri din dreapta și zări fugar umbrele a două bătrâne, stând pe pervazuri, una cu lornetă, cealaltă cu ochelari prinși cu ață de cocul cânepiu, care evident, auzind poartă începură a se agita pline de neastâmpăr, mișcând perdelele. „Două babe curioase ca oricare de vârsta lor, își zise Viorel mergând în urma Anei-Corola. Și, ce-i cu asta?” Lângă Trabant-ul din fața garajului apăru un triciclu, în el cu un bărbat destul de în vârstă, bine îmbrăcat, cu o elegantă pălărie de fetru peste pletele albe, purtând ochelari fumurii, ce mânuia cu destulă dexteritate roțile cu benzi de cauciuc ale căruciorului, pe care îl opri în dreptul portierei deschise a mașinii. O femeie înaltă și slabă, tot în vârstă, într-un pardesiu în carouri, a cărei față albă, prelungă, cu ochelari în rame de aur îi dădeau un aer de distincție și sobrietate, veni, îl ajută pe stomatolog să se urce la volan, după care plie căruciorul și-l puse pe perna din spate a mașinii.

— El este doctorul Dalmațiu, iar ea fosta lui soră de cabinet, șopti Ana-Corola prinzându-l ușor pe Viorel de braț ca să-l facă atent. Stă cu el și-l îngrijește. Spre disperarea uneia dintre cele două bătrâne ce le-ai zărit la primele ferestre. Dar am să-ți

povestesc eu...

Văzând-o pe fată, Octav Dalmațiu ieși puțin de după parbrizul mașinii să poată fi remarcat și înălță pălăria într-un salut plin de respect și amabilitate. Femeia înclină și ea capul și Ana-Corola le răspunse amândurora făcând un semn prietenește cu mâna.

— Plecați la plimbare?

— Da, să stăm puțin la soare, spuse femeia ocolind mașina și pregătindu-se să se urce. Este o zi frumoasă...

— Distracție plăcută! le ură Ana-Corola.

— Vă mulțumim!

Apoi ea îl luă pe Viorel de mână și împreună urcară treptele de sub prima copertină de sticlă, deschise o ușă masivă din fier cu vitralii și intrară într-un hol larg, puțin întunecos ce avea în dreapta și-n stânga uși înalte vopsite în alb, pe care erau montate ornamentații de alamă reprezentând diferite flori și figuri geometrice. Pereții tapetați în mătase roză, pătată de vreme și afumată, erau acoperiți de tablouri în ulei, niște portrete de familie, reprezentând femei și bărbați în ținută de epocă, ele în bluze cu mâneci bufante și capetele abia răsărite dintre dantelării, ei cu barbișoane și mustăți mari, răsucite, în haine negre acoperind jachetele albe, cu gulere înalte și lavaliere bogate. O mobilă de salon în stil florentin atrase atenția lui Viorel, remarcând în mijlocul încăperii o masă ovală, placată cu marmură, iar în jurul ei câteva scaune uzate, tapisate în roșu. În colțuri se vedeau vreo două fotolii, cu laterale și spătar, iar lângă peretele din fund o canapea pe care erau împrăștiate vreo patru cutii mari de carton, din care la ivirea celor doi, țâșniră câteva pisici și speriate se aciuiară care încotro: două pe soba de faianță albă, cu olane, altele înapoia draperiilor înalte ale ușii sau sub fotoliile din care spânzurau arcuri răsucite și smocuri de zegras mucegăit.

— Fir-ați ale dracului cu menajeria voastră cu tot! spuse supărată Ana-Corola și Viorel înțelese că aceste cuvinte fuseseră adresate către ușa din dreapta ce da în camera bătrânelor. Uite, dragă, ce-au putut face din camera asta! Și doar este un hol de trecere, un hol ce se folosește în comun. Crescătorie de pisici!

Enervată, deschise ușa din stânga, cea a camerei ei și-l pofti pe Viorel să intre. O odaie înaltă, la fel ca holul, cu un chenar de ipsos aproape de tavan, reprezentând o frânghie răsucită și înapoia căruia becuri ascunse luminau planșeul vopsit în ulei de-

o culoare albastru-pal. Pereții însă erau albi, aproape imitând marmura. Două draperii grele, din pluș, mărgineau fereastra, acoperită cu o perdea subțire, din dantelă foarte fină. Patul scund, modern, cu tăblia neagră, tapisat în roșu, cu două blănuri imitație de leopard de-o parte și alta a lui, aruncate peste covorul bogat ce umplea întreaga încăpere, șifonierul și mica bibliotecă dintr-același lemn negru, lustruite ca o oglindă, lustra din cinci brațe cu calote de mătase roză, lampadarul și colțul în care erau așezate o măsuță și două fotolii, totul dădea o notă aparte de intimitate și bun gust, de confort și atmosferă relaxantă.

Cum intră, Viorel avu o exclamație sincer admirativă și rămase plăcut impresionat, aproape fără să mai facă un pas. Și fără să vrea gândul îl duse către sărăcăcioasa lui odăiță cu mobilă veche, demodată, mâncată de carii, cu perdelele ieftine din ață, rupte și grosolan cusute, pe jos cu un covor trențuit și murdar, odăiță în care stăruia mirosul acela greu de sosuri și rântaș ce venea din salonașul cu mașina de gătit, miros ce aproape i se impregnase și în haine. Și, cum oare, ar fi putut invita pe această fată la el, în condițiile destul de mizere în care locuia și de care, bineînțeles, că nu era în niciun fel vinovat? Evident, situația era provizorie, dar ar fi vrut ca încă de la început să se instaleze definitiv într-o cameră pe care s-o mobileze după propriul său gust și în care orele de odihnă să-i facă o deosebită plăcere. Avea promisiuni pentru o garsonieră. Dar mai avea de așteptat. Și așteptarea nu-l enerva atât ca fapt în sine, cât pentru aceea că era nevoit să suporte toate marile și micile drame ale pătratei curți pe care într-o seară, povestindu-i Anei-Corola câte ceva despre cele ce se petrec acolo, o denumise eufemistic poate, „curtea cu paiațe”…

— Ei, cum găsești „micul meu univers”? întrebă ea în timp ce-i ceru lui Viorel cascheta și mantaua de ploaie pentru a le duce la cuier.

— Foarte frumos! Te invidiez…

— Serios? zâmbi ea neîncrezătoare.

— Serios! zise Viorel, plimbându-și din nou privirea prin întreaga cameră.

— Te rog să te faci comod. Și stai unde vrei. Poate acolo, la măsuța aceea, între cele două fotolii. Pe mine te rog să mă scuzi puțin, vreau să pregătesc niște gustări. Ori nu ți-e încă foame?

— Dar chiar vrei să luăm masa aici? o prinse Viorel de mână și o întoarse cu fața către el. Am crezut că glumești…

— Dragă, dar nu trebuie să mâncăm ceva astăzi?

— Trebuie, dar făceam acest lucru în oraș. Nu era necesar să te deranjezi tu…

— Ți-am spus, îmi face plăcere.

— Bine, dar…

— Hai, lasă, stai acolo, uite ai niște reviste sau mai bine dă drumul la magnetofon, spuse și luându-l de braț îl conduse către unul dintre cele două fotolii din colțul opus ferestrelor, ce constituia, după cum îi destăinuise, acel loc intim, preferat unde stă și citește, ascultă muzică, scrie sau își coase câte ceva. Eu am să vin îndată…

Zicând acestea, dispăru pe ușa ce da într-o mică săliță, de unde se putea intra în bucătărie și în baie. Rămas singur, Viorel nu puse nici magnetofonul și nici nu se apucă să răsfoiască cele câteva reviste ilustrate ce erau împrăștiate pe măsuță. Gânditor, începu a privi tablourile de pe pereți, mobilele, covorul, fereastra, lustra cu calote de mătase, într-un cuvânt întreg acest „mic univers” cum își denumise Ana-Corola camera, totul creat prin strădania ei, prin munca ei. Singură pe lume, își ducea viața, poate, fără să mai aibă pe nimeni apropiat, în afară de prietena aceea, cu care se întâlnise de dimineață în oraș și căreia îi dăduse cumpărăturile să le aducă acasă. Pesemne că locuia în aceeași curte, poate într-unul din apartamentele ce se înșiruiau în continuare către cealaltă scară, sau sus la etaj. Și cu care, probabil, se vizita sau ieșea la plimbare…

În curte se auzi motorul Trabantului zornăind asurzitor ca și cum cineva ar fi râșnit între două pietre de moară bucăți de tablă, apoi porțile cele mari trântindu-se și Viorel înțelese că medicul stomatolog abia acum plecase împreună cu consoarta sa. Desigur, la cele două ferestre, curioasele bătrâne se agitaseră din nou, lovindu-și frunțile de sticlele cercevelelor și încurcându-se în perdele, în graba de a vedea totul și de a nu le scăpa nimic.

După câteva clipe, Ana-Corola își făcu apariția cu o tavă pe care se găseau câteva farfurii cu șuncă, mușchi file, friptură rece, pateuri, muștar și pâine. Aduse apoi din frigider o sticlă de vin, împreună cu un sifon automat. Plecă din nou, tot în mare grabă și reveni cu două pahare. Apoi cu șervețele și tacâmuri.

După aceea cu o solniță…

— Te mai plimbi mult? râse Viorel și o prinse de mână, îndemnând-o să se așeze. Vezi? Ți-am spus că te deranjezi. Te rog, stai jos…

— Am înțeles, să trăiți! zise ea și luând o aproximativă poziție de drepți, duse palma la frunte în chip de salut. Ce mai ordonă tovarășul locotenent?

— Să știi că ai stofă de… soldat! râse Viorel, cerând din nou să se așeze. Ai scăpat, n-ai apucat să faci instrucție la Institut. Ți-ar fi plăcut, nu?

— Dragă, știi, spuse ea, luând loc pe celălalt fotoliu, atunci când s-au recrutat fetele pentru prima promoție de locotenente, am vrut să mă duc și eu. Câteva zile înainte am tot chibzuit ce să aleg: cariera armelor sau Institutul? Până la urmă m-am dus la Centrul militar și hotărâtă am cerut și mi s-a făcut dosarul… Dar după aceea, tot entuziasmul meu a ținut numai vreo săptămână. În preajma examenului de admitere am renunțat…

— De ce?

— Nu știu, nu-mi pot explica nici acum, așa după cum n-am știut nici atunci. N-am vrut să mă mai duc pur și simplu. Asta-i… Poate că mi-a fost puțin teamă că n-am să fac față situației, aveam înainte un teren, ca să spun așa, necunoscut, poate din comoditate, sau că nu știam prin ce oraș am să ajung după aceea, nu știu, îți spun sincer că acuma stând și analizând lucrurile nu pot afirma că la mijloc a fost un motiv plauzibil, elocvent… Ei, dar să lăsăm astea… căută ea să încheie, luând furculița. În definitiv, uite, ce ne-am fi făcut acuma doi locotenenți, stând la aceeași masă? Discutam numai probleme de… tactică sau ce faceți voi acolo la cazarmă, instrucție, mă rog nu mă pricep…

— Crezi că numai despre asta pot vorbi doi oameni?

— Eu știu? înălță ea din umeri, zâmbind. Am zis și eu așa… Te rog să te servești…

Și în timp ce mâncau ea povesti cum a urmat Institutul la Oradea, cum a venit în oraș și n-a găsit un loc în învățământul liceal, așa după cum a dorit, iar la o școală generală a refuzat să se ducă și cum prin bunăvoința unui anume profesor Adamescu, de la Comitetul de cultură și educație socialistă, s-a putut încadra la Casa de cultură. Tot prin el, mai bine zis cu sprijinul lui a obținut și repartizarea pentru acest mic apartament. Inițial,

întregul imobil a fost al celor două bătrâne, ambele foste profesoare: Iozefina, cea cu lornetă și care acum e puțin cam scrântită a predat limba franceză; cealaltă, Melania, cu ochelari cu ramă de sârmă, a învățat fetele lucrul manual, bineînțeles ceea ce se putea întreprinde într-un liceu, noțiuni elementare de croitorie, broderie, lenjerie. Casa au moștenit-o de la tatăl lor, Horațiu Rizea, fost stăpân al unei mari herghelii de cai și al unei fabrici de oglinzi, ambele proprietăți fiind naționalizate. Statul a închiriat casa, lăsând celor două bătrâne camera ce și-au ales-o înspre stradă, iar mica întreprindere, lipsită de rentabilitate, fiind și prost utilată a fost închisă. Acest Rizea a rămas prin străinătate unde de fapt a trăit mai tot timpul. Iar fetele, de mici, ca să scape de grija lor, le-a înscris la pensionul Notre Dame de Sion din Oradea, îngrijindu-se când și când de subzistența lor materială, după care la absolvire, ca zestre, le-a lăsat moștenire casa și fabrica, cu asta considerând obligațiile lui încheiate. Ani de zile cele două „fete bătrâne” cum li se spunea în oraș, sau cele „două orfeline” cum le porecliseră elevele n-au știut decât drumul de acasă la liceul „Mihai Viteazul” și înapoi. Atât. Rareori erau văzute în oraș, la biserică sau la cofetărie. Cât despre măritiș, nici vorbă. Dacă la o vârstă mai tânără le-au căutat bărbații și tuturora nu le-au găsit decât cusururi, făcând fel și fel de nazuri și fasoane în privința lor, mai apoi, spre vârsta pensionării, și chiar după aceea, au început ele să-i caute, dar toate încercările au fost ratate. Au rămas să-și ducă traiul în odaia lor dinspre stradă, cu aceleași cunoscute tabieturi de ani de zile: cafeaua, țigările, ghicitul în cărți, cititul oracolelor și evident bârfa. Stau cu coatele rezemate pe pervazul ferestrelor și cât e ziua de mare nu fac altceva decât să comenteze viața străzii și bineînțeles a curții. Cine trece, de cine este însoțit, ce are insul acela sub braț, dar femeia aceea în sacoșă? Cum s-a îmbrăcat cucoana de vizavi sau de ce măturătorii, ieri, au fost trei și astăzi numai doi? Ba în ultima vreme au început chiar să se certe între ele din te miri ce. Dacă de pildă trece un bărbat pe trotuar și acela cu totul întâmplător își aruncă ochii către cele două ferestre, iar apoi nepăsător își vede mai departe de drum, imediat începe discuția între cele două surori aflate între draperiile grele de pluș: că Iozefina și-a uitat moațele-n cap, ba nici nu s-a fardat și omul și-a zis „mi-ar fi plăcut cealaltă, dar cu o așa rubedenie nedichisită, e limpede în

ce familie intru”, reproș la care Iozefina o acuză pe Melania de lipsă de respect măcar pentru cei doi ani pe care-i are mai mult, blagoslovind-o totodată cu ocări, întrucât bărbatul la ea s-a uitat, dar nu i-a plăcut mutra soră-si, despletită și cu ochelarii aceia de sârmă pe nas, ceea ce denotă pe lângă prost gust și sărăcie. De ce nu-și ia un lorneon la fel ca ea? De zgârcită? Că-n ultima vreme își mănâncă de sub unghii, drămuindu-și fiecare bănuț... Bine ea, Melania este zgârcită, „își mănâncă de sub unghii” că așa a învățat-o viața, să facă economie, dar Iozefina, care de mică e cunoscută a fi egoistă, nu catadicsește să arunce nici măcar pielița de la salam pentru nenorocitele alea de pisici, întrucât o înghite și pe aceea. Și-atunci, cine e zgârcită?... Ea care îngrijește unsprezece pisici, niște suflete rătăcite, sau Iozefina că e în stare să se îndoape și cu hârtia în care a fost împachetat salamul?

Și uite așa, dintr-una într-alta, cearta ia proporții, se aude în hol, în curte, poate și-n stradă, zumzuie geamurile de istericalele celor două care-și aruncă una alteia cuvinte din ce în ce mai grosolane și până la urmă, ca un miracol, totul se liniștește, fără ca cineva să înțeleagă cum de s-au domolit spiritele. Ori se îmbată cu rom, pe care-l beau alături de cafea, ori iau somnifere și atunci totul este limpede.

— Dragă e un adevărat circ dincolo, spuse în încheiere Ana-Corola râzând. Zău, mă amuz grozav. Ba unde mai pui, că Iozefina asta, mai zaharisită decât cealaltă și care spune că l-a iubit mulți ani în taină pe stomatolog, chiar i-a făcut și poezii în limba franceză, văzând că în ultima vreme omul și-a adus în casă asistenta medicală, probabil în vederea unui viitor mariaj, sau numai să stea cu el, îngrijindu-l, a înnebunit de tot! Cum aude mașina doctorului sare la geam ca apucată. Pândește poarta... Strada... Curtea... Să-l vadă cu cine vine și cum mai arată. Cum este îmbrăcat... Dacă s-a uitat cumva către ea la fereastră și i-a zâmbit... Sau din cauza intrusei ăleia, e vorba de asistentă, nu poate nici să ridice ochii? Și uite, numai chestii din astea, pe care involuntar le aud comentate dincolo de uși și de care, după cum ți-am spus mă înveselesc și mă fac să rid singură, aici, în odaia mea...

— După câte văd ai și tu paiațele tale, zise Viorel zâmbind.

— Da, însă la mine e vorba de o cameră, „camera cu paiațe”. Cred că și la tine acolo, în curtea aceea, este o adevărată

distracție…

— Evident și crede-mă că de-abia aștept să mă mut. Și atunci te voi invita și eu. Acuma, cred că înțelegi, nu e cazul. Totul te va indispune…

— Nu zic că n-ai dreptate, dar cred că exagerezi puțin, nu?

— Deloc!

Soarele trecuse undeva după case și curtea era acuma învăluită în umbră. O lumină cenușie, ca în orice după-amiază de toamnă se filtra prin fina țesătură a perdelelor înalte și camera începu a căpăta o tentă de clar obscur, de-un albastru violaceu ca-n pânzele pictorilor flamanzi. O liniște sublimă stăpânea totul. Doar când și când zgomotul unei mașini trezea strada sau dincolo, în hol, mieunatul pisicilor dădea imensei încăperi un ecou sinistru. Încolo, tăcere adâncă ca-n inima unei păduri sau pe-ntinsul unei ape…

După ce strânse masa, Ana-Corola dădu drumul magnetofonului. Melodii vesele, sud-americane, inundară câteva minute camera. Apoi renunță, puse picapul și ascultară muzică preclasică, câteva concerte de orgă, de clavecin, de harfă. Sunetele grave și prelungi ale tuburilor de orgă, tulburătoare prin rezonanța lor profundă, alternau subtil cu veselele clinchete ale bătrânului și atât de tânărului clavecin, amintind parcă de picurii ploii pe-o tipsie de cristal.

Într-un târziu, când ultimul disc se opri, Ana-Corola, ce-l ascultase cu fruntea sprijinită în palmă, se trezi ca dintr-o adâncă visare și ridică brațul picapului punându-l în suportul lui.

— Îți place muzica veche? întrebă Viorel, ajutând-o să adune discurile și să le împacheteze.

— Da, foarte mult, spuse ea copleșită încă de reveria concertului abia sfârșit. În general, să știi, îmi place istoria. Și dacă-mi imaginez o epocă în toată structura ei, mă refer la viața oamenilor, obiceiuri, îmbrăcăminte, natural că trebuie să includ și muzica, nu? Și atunci ca și acum oamenii au fost fascinați de frumos…

— Desigur…

— Uite de pildă eu, urmă ea punând discurile deoparte și închizând picapul, la cursul de specializare pe care l-am urmat la București…

— Ce curs?

— Un curs de specializare, să-i zicem reciclare sau cum vrei,

prilej cu care m-am reprofilat, ți-am spus că din profesoară de gimnastică, azi am ajuns să predau lecții de balet…

— Știu, mi-ai spus…

— Am colegi care acuma dansează la unele teatre muzicale din țară, dacă te interesează…

— Foști cu tine la Institut?

— Da, de ce te miri? Gimnastica, dragă, e un balet ritmat, dacă vrei să știi, după cum baletul e gimnastică, evident intervine poezia dansului, grația mișcărilor, elocvența redării sentimentelor, mă rog multe și iar multe… zise Ana-Corola zâmbind. Așa, și după cum îți spuneam, să revin la cele de mai înainte, la acel curs de specializare, acuma în paranteză fie spus, nu s-a urmărit acolo ca din mine și colegele mele să se scoată mari maestre coregrafe care să monteze, știu eu?, Coppelia lui Delibes sau Lacul lebedelor de Ceaikovski, Giselle, Esmeralda sau ceva de complexitatea asta, ci să putem îndruma tinerele talente, copiii, către creații de balet ușoare, să le dăm acel a.b.c. fără de care nu se poate face nimic în orișice meserie, așa, deci acolo ascultând diferite piese ce ilustrează astăzi istoria baletului, mi-a venit ideea ca pentru finele anului de învățământ să pregătesc cu elevii mei mai mărișori un „courante”…

— Ce-i asta? întrebă Viorel mirat. Zău, te rog, iartă-mi ignoranța, dar pentru mine e ceva nou…

— Lasă dragă, nu te mai scuza, îl opri Ana-Corola și-l îndemnă să mai ia un pahar cu vin. Tu ai o meserie, eu alta, fiecare cu specificul ei, nu? Eu n-am de unde să știu treburile tale, cum nici tu pe-ale mele, altfel dacă prin absurd am cunoaște totul ar însemna să fim niște universali, ca mixerele acelea care fac de toate la bucătărie și până la urmă tot cu lingura freci maioneza, nu? Vezi, își aminti ea, dacă eram locotenentă, aveam un subiect comun de discuție, dar așa, volens-nolens trebuie să ne diversificăm, nu? Nu găsești că e mai bine?

— Nu te contrazic…

— Altfel, conversația noastră se banaliza, axată fiind pe-o singulară și poate neinteresantă problemă…

— Da…

— Ei, și cum spuneam, ca să nu mă îndepărtez de subiect, am hotărât să încerc cu elevii mei acel „courante”, dragă, ăsta e un dans vechi, dans de perechi, ceea ce-mi convine splendid la

copii, cu care nu pot monta ansamble, deci un dans vechi cam de pe vremea lui Ludovic al XIV-lea. E ceva figurat, compus din mișcări în zig-zag. În care se alternează un pas simplu cu un pas dublu și se execută când cu un picior, când cu altul, în măsură ternară, mă rog, mi-e foarte greu să-ți explic, trebuie să-l vezi, îți spun, sper să iasă ceva bun, lasă am să te chem la... premieră!

Râse, aruncându-și părul pe spate, sorbi puțin din paharul cu vin și urmă:

— Ori ce vroiam să-ți spun? Eu caut, mă zbat, vreau să fac ceva mai deosebit, încerc și ca orice încercare experimentală mă pot aștepta și la un eșec, dar am o calitate, să știi: nu mă decepționez și nu renunț... Reiau, hai să-i spun experimentul și încerc din nou. Am pasiunea asta, să-i zic, a inovației. Pentru că uite, dansul ăsta de care-ți vorbeam, dansul original, are și el, evident, dificultățile lui, dar eu bazându-mă pe elementele de structură m-am gândit că foarte ușor poate fi adaptat pentru încercarea copiilor...

Lumina zilei păru a se împuțina, semn că în curând avea să se lase cu încetul amurgul. Dincolo, în hol, pisicile începuseră din nou să miaune mișunând pe sub fotolii și scaune, chemându-și pesemne stăpâna. Se auzi zgomotul acela de tablă măcinată al Trabantului, mașina intră încet în curte și trecu zdrăngănind pe sub fereastră. Se întorsese medicul – oare când trecuse timpul? – și desigur cele două bătrâne erau acuma la ferestre, pândind de după draperii.

Instinctiv, Viorel își privi ceasul de mână, după care se scuză că trebuie să fie mai devreme acasă și se ridică.

— Îmi pare rău că pleci! spuse fata puțin îmbufnată ridicându-se și ea. Ai stat atât de puțin...

— Promit că mai vin.

— Pe cuvântul tău?

— Pe cuvânt...

— Dar nu numai duminica, în orice zi și la orice oră poftești, da?

— Bine. Am să te ascult, îți promit...

Ea îi dădu cascheta, mantaua de ploaie, deschise, trecură prin hol, pisicile ca niște năluci albe dispărură într-o clipă prin ungherele întunecate, cei doi le ocoliră și ieșiră în curte. Ana-Corola îl luă pe Viorel de braț și coborând scările de marmură,

porni alături de el către poartă...

— Iar se uită alea la noi, nu? întrebă el trăgând cu coada ochiului către ferestre.

— Categoric. De-asta te-am și luat de braț, șopti ea amuzându-se. Să le vezi ce mai comentează, au un subiect ales pentru seara asta, altfel cred că se plictiseau...

— Numai pentru asta m-ai luat de braț? întoarse el capul și-i zâmbi afectuos, dar cu un ușor reproș în privire.

— Pentru că te... iubesc! aruncă ea și înălțându-se pe vârfuri îl sărută fugar după care o zbughi înapoi către scări, lăsându-l în poartă perplex, fără să știe ce să facă. Nu, stai acolo, îl povățui, nu mai intra că...

Și arătă în sus către ferestre.

— Bine, zise el, renunțând. Mă bucură foarte mult...

— Ce?

— Ultima ta replică. Și-ți spun la fel...

6

Viorel nu se duse acasă, așa cum plănuise, ci ajungând în piața centrală a orașului se gândi că n-ar strica să treacă puțin pe la cazarmă să vadă ce fac militarii din plutonul său. Era încă devreme, nu stătuse mult la Ana-Corola, numai cât servise masa și ascultase puțină muzică, de fapt totul fusese atât de neașteptat, e vorba de vizită, încât și acum, mergând pe stradă, se gândea la lucrul acesta ca la ceva cu totul deosebit, de domeniul visului. Pentru că ea nu-i vorbise nimic în legătură cu surprinzătoarea invitație. Se înțeleseseră, doar, să se întâlnească în mod obișnuit ca-n fiecare duminică și ca de fiecare data, să intre la cofetărie, să stea într-un colț retras, să schimbe câteva cuvinte sau să meargă la cinematograf. Ce puteau face altceva într-un orășel ca acesta, în zi de sărbătoare, pe timp neprielnic? Să rătăcească pe străzi, călcând prin bălțoace, ascunși sub umbrelă? Sau să stea de vorbă în vreun gang întunecos, unde-și făcea de joacă puștimea cartierelor? Evident, invitația ei fusese binevenită și sincer vorbind îl bucura faptul că avusese putința să cunoască acel „univers intim” de care ea îi vorbise în nenumărate rânduri și despre care el, în ceea ce îl privea, nu avusese, de fapt, ce spune, din motivele atât de binecunoscute. Dar de ce, oare, nu-l chemase până

acum la ea acasă și preferase ca duminicile să stea cu el în cofetărie, când afară turna cu găleata? În mod rațional, una din zilele acelea neprielnice plimbării erau potrivite pentru „o parolă-n doi”, cum îi plăcea ei să spună, la ea acasă și nu această duminică în care soarele reînviase parcă întregul oraș, scoțându-l la promenadă. Dar, se gândi el, mergând mai departe pe străzile liniștite, îl invitase ca de-acum înainte să o viziteze în orice zi și la orice oră, ceea ce însemna iarăși ceva deosebit. Pentru că dacă până acum nici măcar într-una din duminicile acelea ploioase nu luase o asemenea inițiativă, deodată îl cheamă la ea „în orice zi și la orice oră”! Legat de aceasta, fugar lui Viorel îi trecu prin minte unele cuvinte ale ei, fapt ce-l făcu să se frământe și mai mult, căutând să înțeleagă adevăratul lor sens. Vorbind despre curiozitatea bătrânelor de a ști „cine vine și cu cine” în curtea aceea, curiozitate ce-o deranja în mod vădit pe Ana-Corola, de-acum, din ziua aceasta, parcă nu-i mai acorda atenție acestui prost obicei al celor două colocatare; ba dimpotrivă, la plecare îl luase chiar de braț și ținuse cu tot dinadinsul ca cele două pensionare să remarce lucrul acesta. Ce se întâmplase, oare? Cărui fapt se datora această schimbare de atitudine? O explicație s-ar putea, totuși, lua în seamă. Este posibil ca până cu puțin timp în urmă să fi existat cineva în viața ei, de care nu vroise să se știe, și terminându-se totul, de-acum, el, Viorel, putea veni nu numai duminica, ci în orice zi, la orice oră. Dar mai mult: ca o întărire a acestei hotărâri chiar vroise ca locatarele camerei din față să ia act de noul musafir, să cunoască, auzind pași prin curte, „cine vine și cu cine” sau mai bine zis cine vine și pleacă din camera ei. Să fie, oare, adevărate toate aceste presupuneri? Și în definitiv, de ce nu? Ce anume putuse s-o oprească, ca singură fiind, tânără, drăguță, inteligentă să nu fi acceptat dragostea cuiva? Apoi, nu se considera o schimnică și nu-și pusese în gând să ducă o viață solitară, austeră, câtă vreme era curtată și se bucura de atenția bărbaților… Dar cine, oare, putuse fi acela? Și de ce, din ziua asta, după părerea lui ea își putea acorda o anume libertate a acțiunilor sale? Ce motiv să fi avut, bineînțeles unul puternic, de a determinat-o să renunțe la acel cineva, pentru el? Și de ce tocmai acuma? „Nu, își zise el într-un târziu, merg prea departe cu imaginația, mai ales că nu există un fapt plauzibil care să mă ducă către asemenea raționamente!

Acuma a fost ziua în care și-a propus să mă invite la ea și gata! N-o fi avut apartamentul pus la punct sau poate a existat vreun motiv personal, la urma-urmei, iată, eu n-o pot invita chiar deloc, acuma să creadă cine știe ce despre mine? Iar cât privește faptul că nu-i mai pasă de bârfa celor două bătrâne, a vroit, probabil, să-și demonstreze sieși că e majoră, stăpână pe hotărârile ei și nu are de dat socoteală nimănui. Destul căutase a nu le deranja, nici măcar cu mersul prin curte…”.

Tot gândind astfel, nici nu știu când ajunse în curtea cazărmii. Pavilioanele înalte și sobre păreau pustii. Soarele se lăsa cu încetul spre asfințit și ultimele lui raze făceau geamurile să se învăpăieze, ca aprinse de foc, strălucind totodată și vârfurile de aramă ale castanilor dintre clădiri. Aleile erau curate, proaspăt măturate. Prin curtea largă, asfaltată, se vedeau militari plimbându-se în grupuri, cei mai mulți, însă, stând locului, ciorchine în jurul câte unuia care povestea ceva hazliu sau cânta din muzicuță, așa ca să le treacă într-un fel timpul în orele acelea de răgaz până la programul de seară. De bună seamă se mai găseau și pe la club, în fața televizorului, urmărind vreun meci de fotbal sau vreun concert de muzică populară sau stând pur și simplu retrași în vreun loc mai liniștit, la vreo masă și scriind acasă, socotind că în aceste clipe să fie numai ei cu gândurile lor.

Într-un colt al curții, vreo zece-doisprezece inși, numai în cămăși, cu fețele aprinse de efort alergau după o minge asupra căreia se năpusteau cu sete s-o lovească, dar n-o prea nimereau. Era limpede că habar nu aveau de fotbal, dar pasiunea se întrevedea a fi atât de mare încât nu vroiau să renunțe, în împrejurările acestea, când puteau să învețe jocul atât de mult gustat de toți cei de vârsta lor. Desigur, ar fi trebuit să se ducă pe terenul special amenajat, căruia i se spunea „parc sportiv” și care era aci, la doi pași, dincolo de gardul de sârmă împletită al curții, dar privind într-acolo, Viorel înțelese că noroiul, cu tot soarele arzător din timpul zilei nu se zvântase și băieții găsiseră nimerit să încingă joaca pe asfaltul platoului de adunare a militarilor. Poarta, căci se juca un fel de „miuță” era închipuită din două butoaie de tablă aduse cine știe de pe unde, iar când mingea lovea unul din aceste buturi se auzea un bubuit atât de tare încât ziceai că a explodat ceva în împrejurimi.

Unul dintre jucători se arăta a fi foarte aprig și bătăios. Dând

dovadă de-un avânt fără seamăn, nu se lăsa cu una cu două până ce nu lua el mingea, și o lovea, alergând după ea ca un bezmetic, cu cămașa scoasă afară din pantaloni, făcându-și loc cu coatele, cu umerii, îmbrâncind și izbind cu picioarele în aer sau în ale celorlalți, mai rar însă în balon. Ceilalți, desigur, nu-l prea lăsau să-și facă de cap, i se împotriveau, înghiontindu-l, căutând să-i ia mingea, fapt ce-l făcea pe acela să se întărâte și mai mult, iar zbaterea lui să fie tot mai aprigă. Și cu tot efortul lui, evident, zadarnic, întrucât mereu era deposedat de balon, nici gând să se apropie de linia celor două butoaie! Atunci, dându-și pesemne seama că aleargă fără rost, se opri brusc din pornirea aceea a lui vijelioasă, scoase din buzunar un fluier și umflându-și pieptul suflă lung și ascuțit de câteva ori, întocmai ca un șef de manevră într-o stație urmărind trecerea vagoanelor. După care se auzi o comandă scurtă și repezită ca la o oră de instrucție:

— Drepți! Nu mai mișcă nimeni!

Militarii se opriră din alergătură, fără să înțeleagă cine fluierase, dar mai ales cine comandase. Răsuflau din greu, își ștergeau cu palmele sudoarea de pe frunțile înfierbântate și începură a privi nedumeriți în jur să vadă ce s-a întâmplat.

— Nu mișcă nimeni, am spus! reveni cel cu comanda, parcă căutând a-și întări autoritatea, după care luă mingea, o lovi ușor cu piciorul, trecând în slalom printre ceilalți și o trimise pe lângă portarul încremenit în poziția de drepți ca o statuie. Gata, mă, unul la zero! se întoarse apoi cu fața îmbujorată de reușită, hai să-i dăm drumul la joc. Se reia mișcarea!

— Păi așa-i treaba, tovarășe caporal? vorbi careva dintre militari, plin de indignare. Ăsta nu-i fotbal!

— Ascultă, dacă-ți convine bine, dacă nu intră o rezervă, ceva! zise gradatul care spre stupefacția lui Datcu ce ajunsese la un pas de locul cu pricina constată că nu era altul decât Croitoru. Sau vrei carton din ăla coloratu?

Supărați, o parte dintre militari, care erau recruți din plutonul lui, își luară vestoanele, pregătindu-se a pleca fiecare care-ncotro. Nu mai vroiau să joace și pace. Cine ce avea cu ei? Erau în timpul lor liber, puteau face ce credeau de cuviință…

— Nu pleacă nimeni! le strigă Croitoru înfierbântat. Păi, ce, o să alerg singur ca nebunul după mingea asta? Unde-ați mai văzut voi așa meci? Hai, dați-vă aproape. Dați-vă sau vreți să vă

bag în program!

Văzându-l pe locotenent, militarii începură a umbla mai repede cu mâinile pe nasturii vestoanelor, își potriveau bonetele pe cap, unul găsise o hârtie și-și lustruia de zor bocancii, că nu li se mai cunoșteau cusăturile de cât praf era pe ei, alții își ștergeau fețele asudate cu batiste mari, ca niște ștergare, ce le trăseseră degrabă de prin buzunarele pantalonilor.

— Atențiune! strigă unul dintre ei și toți încremeniră în poziția de drepți.

— Stați în repaos, băieți, vedeți-vă de treabă, spuse Datcu venind în mijlocul lor, și privindu-i cu multă înțelegere. Ei, care pe care?

Croitoru se îmbrăcase și el, veni, își pocni tocurile bocancilor, pregătindu-se să raporteze, era tot numai o apă, fața îi era îmbujorată, aprinsă, abia de mai răsufla, mai avea de încheiat vreo doi nasturi, parcă nu-i nimerea, îi află totuși, dar degetele se împleticeau, aveau un tremur, nu-și dădea seama motivul…

— Lasă Croitorule, îl opri Datcu și-i făcu semn să-și vadă și el de treabă. Ce faceți, vă distrați?

— Ei, am alergat și noi așa olecuță după minge, tovarășe locotenent! vorbi el puțin fâstâcit, dar cu fața tot îmbujorată. Am zis de-un meci, să ne mai treacă vremea…

— Bravo, te felicit pentru golul ce l-ai marcat! zise Datcu zâmbind cu înțeles și clătină ușor capul a mustrare. Nu știam că ai talentul ăsta…

— Ei, se cam rușină caporalul, nu prea știu a juca, tovarășe locotenent, dar…

— Nu vorbesc de talentul de fotbalist, ci acela de instructor, căută a-l face să înțeleagă ofițerul. Felul de a căuta să te impui…

— A, tresări el și abia acum își dădu seama că locotenentul asistase la întreaga scenă. Știți… a fost așa… olecuță de joacă, v-am raportat. Că de dimineață, tovarășul căpitan zicea că vrea să facă o echipă dintr-ai noștri și-am vrut să vedem care-i în stare…

— A fost tovarășul căpitan pe aici?

— Da, a fost, așa mai pe la amiază, a vrut să ne ducă pe stadion, dar era noroi și a renunțat. În orice caz, a zis că până la primăvară, nu se lasă, face o echipă în companie, o echipă de fotbal din ăsta… Și aș vrea și eu, de ce să zic că n-aș vrea, îmi

place, că în sat acolo la mine n-a fost chip…

— Bine, continuați! spuse locotenentul și plecă. Despre chestiunea asta mai vorbim noi…

— Am înțeles…

Datcu plecă, auzi în urma sa cum țăcăne în aceeași secundă tocurile la bocanci, desigur militarii care stătuseră mai deoparte luaseră poziția de drepți, salutându-l, dar el nu se întoarse și porni către clubul unității, în cealaltă parte a cazărmii. În urma sa auzi vocea lui Croitoru, chema soldații la el, vroia pesemne să le spună ceva, să le explice; nu, nu era de acord cu comportarea lui, cu faptul că făcuse uz de grad pentru realizarea unui scop, în fond meschin, auzi, să ții echipa în poziție de drepți, numai ca să marchezi un gol, bineînțeles enervat că fusese depășit de ceilalți, încât nu găsise altă cale de a le fi superior celor cu care se angrenase în jocul cu mingea decât în felul acesta. Situația era ridicolă, evident, dar ea mai demonstra și altceva și anume că un caporal sau sergent, oricare ar fi el, poate face caz de funcția lui într-o împrejurare care-ți dă pur și simplu de gândit. Ori acesta este rostul gradelor în armată? Să banalizezi, mergând până la absurd rolul lor care impune o cu totul altă circumstanță? Să te folosești de un criteriu al ierarhizării, un criteriu logic, rațional, impus de necesitățile ordinei și disciplinei ce trebuie să caracterizeze o colectivitate în uniformă militară, pentru un scop cu totul în afara menirii pentru care a fost creat? Iată, încă se mai găsesc oameni care socotesc că gradul le conferă orișice drept, folosindu-se de el ca de-un paspartu, chiar și în rezolvarea unei banale și deloc potrivite situații. Și unul din aceștia era chiar instructorul lui… O făcea din inconștiență? Cu bună știință? Va vedea. Va sta de vorbă cu el și își va da seama care este situația reală. În orice caz, socotise că nu e potrivit să-i facă observație acolo, în fața subalternilor; i-ar fi diminuat autoritatea, respectul de care trebuia să se bucure în rândul recruților, dar uite că singur își știrbește acest respect prin acte total necontrolate…

Ajungând lângă pavilionul în care se afla comanda unității, Viorel se auzi strigat de la una dintre ferestrele ce abia se zăreau prin rămurișul castanilor. Se uită mirat într-acolo. Peste pervaz văzu aplecat un locotenent, cu banderolă roșie pe braț, diagonală și pistol. Era Sandu Andreianu, ofițer de finanțe, aceeași promoție.

— Vino până sus, Viorele! strigă el, aplecându-se mult peste pervazul ferestrei. Am să-ți spun ceva…

— Ești de serviciu?

— Da. Hai, te aștept…

Vioi, Datcu urcă treptele pe scara principală, acoperite cu mochetă albastră, peste mochetă traverse fixate la încheieturi cu șine de alamă. Pe-o parte și alta pe pereții dați în ulei, se vedeau tablouri cu aspecte din viața unității, iar pe paliere ficuși înalți, masivi, în lăzi vopsite în verde. La ferestrele înalte perdele mărginite de draperii, totul curat, dichisit, era o plăcere să privești interiorul unde se aflau birourile din comanda regimentului. Chiar în capul scărilor îi ieși în întâmpinare Sandu Andreianu. Un ins scund, puțin firav, cu obrazul alb, parcă neatins de lamă, cu privire blândă de adolescent și care parcă părea afundat cu totul în cișmele prea largi pentru pulpele lui subțirele ca de balerin…

— Viorele, am să-ți dau o veste! prinse el a zâmbi enigmatic și-i întinse prietenește mâna. Întâmplător mi-am aruncat ochii pe fereastră și te-am văzut cum te uitai la soldații aceia. Ce-i cu tine în cazarmă la ora asta?

— N-am ce face și am zis să trec și să-mi văd băieții… Hai, spune-mi despre ce este vorba…

— Azi-dimineață când am luat corespondența în primire peste ce crezi că am dat? Peste o hârtie care te interesează în mod deosebit…

— Ce hârtie? făcu ochi mari Datcu.

— Ei, nu este cazul să te sperii! zâmbi Andreianu. Mă privești într-atât de neliniștit de parcă ai fi primit un act de urmărire pentru o pensie alimentară!

— Spune, îți arde de glume?

— Bine, îți zic despre ce-i vorba, dar faci cinste? zâmbi șiret Andreianu, îndreptându-și cureaua pistolului pe șold.

— Bine fac, îți dau un ceai, că ceai bei. Unul bun cu lămâie.

— Fie și un ceai. La ce mă pot aștepta de la un zgârcit ca tine?

Venise o adresă de la Consiliul popular prin care locotenentul Viorel Datcu era anunțat că i se repartizase o garsonieră în blocul M de pe aleea Dumbrava, în cartierul nou ce avea să devină centrul economico-administrativ al orașului. La etajul trei. În două zile trebuia să se prezinte pentru a fi perfectate

formalitățile de luare în primire a locuinței…

— În același bloc cu căpitanul Savu, știi? ținu să precizeze Andreianu. Dar el stă la parter…

— Frate, e grozav! explodă Datcu, cu ochii învăpăiați de bucurie și-ntr-un acces de exuberanță îl îmbrățișă atât de puternic pe firavul Andreianu, încât acestuia îi pârâiră oasele întocmai ca niște vreascuri uscate. E formidabil!

În sfârșit, zilele lui de neîmplinire și mizerie din „curtea cu paiațe” aveau să ia sfârșit. Își va mobila camera extra… Va pune la ferestre niște perdele extra… Covoare extra… Și un mic bar tot extra… Și-atunci o va invita pe Ana-Corola care-i o fată… extra! Ce mai, totul va fi… extra!

Îl mai îmbrățișă odată pe Sandu Andreianu, îi strânse mâna bucuros de neașteptata veste ce i-o dăduse și alergă pe trepte la vale mai-mai să se rostogolească, luând în picioare traversele, lovindu-se de-o ladă cu ficus, de balustradele laterale. Nu, nu mai știa pe unde calcă, era ca ametit, ieși în curte și simțea că plutește în aerul puțin răcoros al serii aceleia de toamnă. Își zise că va trece neapărat mâine dimineață pe la poștă și va da o telegramă părinților, în mod sigur mama se va urca în primul tren, de fapt așa a și spus atunci la despărțire, vrea să-l ajute la mutare, să-l știe aranjat într-o locuință civilizată, confortabilă, să nu-i ducă grija, era dorința ei. Nu, n-o putea anula în niciun fel, un singur băiat avea, în nenumărate rânduri îi scrisese să nu uite, s-o cheme.

Poate că și tatăl nu va rezista tentației și o va însoți, mai ales că acolo la Sibiu venise în atâtea rânduri. Îl cunoștea dintr-o sută de inși ce așteptau în fața sălii de oaspeți întrucât era cel mai înalt și cel mai robust, cu pălăria lui dată mereu pe ceafă și cu șuvița de păr cânepiu căzută pe frunte. Alerga, deci, către el și el îl îmbrățișa și spunea că nu stă mult, are tren la ora… și legătură la ora, schimbă la… și coboară la… dar e bine că l-a văzut, e zdravăn, are să-i spună și mamei despre lucrul acesta…

— Să trăiți!

— Să trăiți, tovarășe locotenent!

— Să trăiți!

Treceau soldații pe lângă el, îl salutau cu mult respect, dându-se la o parte și făcându-i loc pe alee, se duceau în grupuri către locul de adunare, în curând se făcea apelul de seară.

— Să trăiți, să trăiți cu toții, măi băieți! Toată lumea să

trăiască...

Bucuria lui era necuprinsă ca zarea albastră ce parcă se revarsă departe, la margine de câmpie...

Și deodată, cum mergea vesel îl văzu pe Visu Gherasim în fața pavilionului în care se afla compania. Stătea lângă trepte, cu piciorul sprijinit de-o stinghie și își cremuia bocancii, dând moale cu peria când într-o parte, când într-alta, așa într-o doară ca omul fără vlagă. Lung, deșirat și arcuit de spinare, cu capul plecat și balansându-și mereu una din mâini părea cu totul absent la ce-i în juru-i, absorbit numai de lucrul acela al văcsuitului și nimic altceva. Și cum îl văzu, deodată parcă lui Datcu îi smulse cineva bucuria aceea din piept și o aruncă voit cât colo, departe, lipsindu-l de ea și de tot ceea ce ea însemna pentru viața lui. Visu Gherasim... Impasibil în front, la instrucție, la fel în marșul către cazarmă, puțin visător la orele de educație politică, cu ochii obosiți la cele de cunoașterea armamentului, mișcându-se ca un mecanism cu încetinitorul, fără grabă, fără efort în tot ceea ce făcea, încolo supus, ascultător, unde-l trimiteai acolo se ducea, niciodată nu comenta vreun ordin, nu evita executarea lui, într-un cuvânt nu punea probleme nici comandantului, nici instructorului, nimănui... Bineînțeles, în afară de aceea cu refuzul de a primi arma care constituia un caz grav, nemaiîntâlnit în unitate, cel puțin așa spusese căpitanul Savu și doar era ofițer de câțiva ani buni. Îl asigurase, atunci, pe comandantul de companie că el, Datcu, va rezolva această chestiune, că se va îngriji ca în cel mai scurt timp totul să intre în normal. Nu cere decât să i se acorde puțin răgaz întrucât are el tactica lui și se va vedea în curând că cele ce plănuise vor da roade. Dar trecuseră câteva zile. Într-adevăr, la orele de program locotenentul se făcea mai departe a nu observa că Visu nu are pistol-mitralieră. Toți se foloseau de arme la cunoașterea lor, la instrucția de front, le purtau în marș, executau mișcări, el nimic, ducea materialele, ținte, grile, panouri, tot ceea ce i se cerea, văzându-și liniștit de-ale lui, parcă mulțumit că îl lăsaseră cu toții în pace... Și doar se apropia ziua depunerii jurământului... Iar căpitanul Savu, interesat foarte mult la început de această problemă nu mai întrebase nimic, în ultimul timp. Avea, oare, deplină încredere în el, locotenentul Datcu? Sau avea și el o tactică a lui? În definitiv, ce se întâmpla?

Văzându-l pe ofițer că se apropie, Visu încetă imediat

curățatul bocancilor, luă poziția de drepți și precipitat, aproape pierdut, duse mâna la frunte în chip de salut. Dar era cu capul descoperit…

— Unde ți-e boneta? îl întrebă Datcu, oprindu-se în fața lui și căutând a-l privi în ochii tulburi, încețoșați, cu pleoape moi, pe jumătate lăsate.

— În dormitor… vorbi el cu glasul stins, pierit, puțin înfricoșat că poate comisese o abatere. Îmi tot cădea de pe cap și…

— Nu-i nimic, îl liniști locotenentul, sunt situații când militarul umblă și cu capul descoperit, dar trebuie să știi că atunci când nu ai bonetă, nu mai duci palma la frunte. În definitiv, la ce saluți? E ca și cum ai duce mâna să-ți ridici pălăria, să dai bineț cuiva și n-ai pălărie. Păi treabă e asta? zâmbi Datcu. Când are capul descoperit, militarul salută prin luarea poziției de drepți. Nu știai lucrul ăsta? Nu te-a învățat așa caporalul Croitoru?

— Așa e, tovarășu locotenent, recunoscu el și plecă privirea parcă rușinat că greșise, sau uitase, într-adevăr, i se explicase atunci, la început, în prima zi după echipare, dar își închipuise că are bonetă pe cap și…

— Ei, ce fac tovarășii dumitale din pluton?

— Sunt toți pe-aici, zise Visu fâstâcit și arătă cu mâna roată în jur către curte, dormitor, aleile dintre pavilioane. Avem liber… Eu am zâs să fac oleacă bocancii…

— Ai terminat?

— Da, tovarășu locotenent.

— Ei, atunci du peria, cutia de cremă, tot ce ai acolo și vino până la cancelarie. Am să te rog să-mi dai un sfat. Ești tăietor de lemne în pădure, nu?

— Da…

— Ei, despre niște lemne vreau să vorbim. Să-ți cer părerea…

— Da, tovarășu locotenent. Vin îndată…

Și grăbit, să nu-l facă pe comandant să aștepte, adună cele două perii – una pentru curățat noroiul, cealaltă pentru lustruit – cutia de cremă, o cârpă, mâinile lui mari căutau să le prindă pe toate odată, le scăpă, le culese iară de pe jos, era răvășit, încurcat, se vedea că-i răscolit de invitația aceea a comandantului; iată, vroia să stea de vorbă cu el, pentru ca el, Visu Gherasim să-i dea un sfat, nici gând că-i va da, la lemne se pricepe, de mic a stat numai între trunchiurile copacilor, sus, în pădurile vechi de sute de ani, cunoaște viața fiecărui pom. A

fiecărui lăstar sau rădăcină, că și pomii au viața lor, ca oamenii, ca animalele, trăiesc și suferă, se bucură și plâng, se înveselesc și se întristează, numai să-i vezi iarna cum gem sub viscole și sub zăpezi, te apucă mila, nu alta... În sfârșit, până la urmă reuși să cuprindă toate acelea în brațe și învoioșit că-i poate fi de folos comandantului său cu ceva, țopăi cu picioarele lui lungi pe treptele de piatră ale dormitorului, intrând, nu înainte de a mai întoarce o dată capul către locotenent:

— Minten, îs înapoi, asigură el tot grăbit și ochii parcă aveau acum o lumină alta decât cea cunoscută, vie, strălucitoare, aprinsă de ceva lăuntric. Să duc numai astea... Sigur la lemne mă pricep, îs meșter fain, vă zâc eu despre ele ce vă poftește inima...

7

Datcu intră în cancelarie, aprinse lumina și-și puse cascheta în cuier. Mantaua de ploaie, care acuma evident îi incomoda, dar o luase de dimineață neștiind cum va evolua vremea, o agăță și pe ea tot acolo. Apoi își trecu degetele prin părul blond, aranjându-și cât de cât frizura, se așeză la biroul lui, descuie sertarul și scoase caietul cu coperți de vinilin în care avea trecută situația fiecărui soldat din pluton. Odaia mirosea încă a var, era un aer închis, n-o aerisise nimeni, venise de dimineață căpitanul, dar poate că nici nu intrase, vroise să se ducă pe stadion cu militarii, renunțase și plecase. Datcu se ridică, dădu glastrele la o paiete și deschise larg una dintre ferestre. Aerul rece al serii de toamnă năvăli deodată în încăpere, aducând mireasma frunzelor ude de castan și a câmpului din apropiere pe care se mai aflau căpițe de fin neridicate încă. Afară începuse să se însereze și noaptea se anunța friguroasă, gata, se dusese căldura de peste zi, bine că nu mai ploua, de acuma în zilele ce urmau puteau să-și desfășoare instrucția în condiții foarte bune, în aer liber, pe terenul de dincolo de cazarmă, fără a se mai feri de apa care cădea de sus. Stătu câteva clipe cu coatele rezemate de pervaz, privind înserarea ce se lăsa cu încetul, după care se reașeză la birou parcă obosit, își prinse fruntea în palme și începu să-și aștepte oaspetele. Cum oare va începe discuția cu el? Dar cum va evolua această discuție? Și care va fi urmarea ei? Vorbindu-i despre pădure, despre meseria lui, dar

mai ales știindu-se de folos cu sfatul lui într-o problemă a comandantului, Datcu remarcase o bruscă schimbare în felul acestuia de a se comporta, o undă de lumină îi învăluise chipul și un resort nevăzut, neștiut îi declanșase o neobișnuită vioiciune. Desigur, trebuia mai întâi să-i cunoască într-un fel viața, să-l vadă ce gândește, ce probleme îl frământă, ce idealuri îl animă, într-un cuvânt să aibă o imagine vie, cât mai realistă și cuprinzătoare a acestui tânăr care nu părea a fi chiar atât de neștiutor cum credea căpitanul, cât mai mult, după cum bănuia el, dezorientat, debusolat, plutea de pe-o zi pe alta ca într-o ceață și nu afla un drum, un liman către care să se îndrepte. În sfârșit, va vedea ce va fi, important i se părea să nu se descumpănească din pricina, poate, a unui prim insucces, ci să fie perseverent, insistent, și să dea dovadă de multă răbdare. „Ori, cum spusese la amiază, Ana-Corola vorbind despre dansul acela vechi „courante” pe care vroia să-l pregătească pentru micii ei elevi? căută să-și amintească Viorel Datcu. Încerc, spusese ea, și ca orice încercare experimentală mă pot aștepta și la un eșec, dar am o calitate: nu mă decepționez și nu renunț...” Da, avea dreptate Ana-Corola, aceasta este calea, să nu te decepționezi și să nu renunți, să fii perseverent chiar până la absurd, dacă se poate spune așa...

O scurtă bătaie în ușă îl făcu pe Datcu să tresară. Era Visu Gherasim.

— Poftim, intră! îl invită locotenentul și-i făcu semn să se așeze pe scaunul din fața biroului.

El făcu vreo doi pași și se opri, puțin dezorientat, timid, parcă neștiind ce să facă, ținea boneta în mână, o luase acuma, dar de ce-o luase nu-și explica, o tot învârtea când pe-o parte, când pe alta, ofițerului i se păru că băiatul iar intrase în câmpul acela magnetic care-i dezechilibra întrucâtva structura sufletească, îi pierise puțina vioiciune ce-l încălzise, afară, la intrare, cu câteva minute mai înainte.

— Stai Visu Gherasim, stai pe scaunul ăsta, îi zise din nou Datcu și el înclină din cap în semn că a înțeles, se așeză, încet, cu grijă și rămase țeapăn, cu spatele drept, capul înălțat și palmele pe genunchi ca la fotograf, privindu-l lung și stăruitor pe ofițer. Ce ai făcut astăzi?

El spuse cu ce-și petrecuse timpul, programul de dimineață, masa, au fost apoi la club, unii au scris acasă, alții au băgat

nasu-n cărți sau s-au uitat la televizor; după aceea au servit masa de prânz, au dormit, s-au sculat fiecare când a vrut și s-au plimbat prin curte, au alergat după minge, iar s-au uitat la televizor, și-au mai aranjat lucrurile prin cufere și… asta-i.

— O fost o țâr frumos azi, încheie el, stând în aceeași poziție țeapănă de la început. Soare… cald. Ehei, acuma îi fain, sus, la noi în pădure! Vara are și ea pe-ale ei, mde, ca orice vară, pădurea e verde, plină de umbră, liniște cât s-auzi greierul la tri poște, dar acuma, toamna, zâc eu că-i și mai și. Frunza rujinește, e aspră, mai cade, da și rămâne destul de multă și când bate soarele în culoarea ei de cărămidă arsă, zici c-o luat foc pădurea, nu alta, așa se vede de departe, tocmai din sat…

— Ești de mult tăietor de lemne?

— Apăi tovarășu locotenent lucru de când eram atâtica! zise el mai deschis acum la vorbă și arătă cu mâna o înălțime de copil măsurând-o de la podea. M-o dus tatăl meu la pădure, că și el tăt tăietor de lemne o fost, m-o prins dragul de copaci și de traiul lor și iaca, tăt cu meseria lui m-am ales.

— Îți place?

— Vai de mine, tovarășu locotenent, dar bată-mă să mă bată, nu-i alta mai fainâ pe pământul ăsta!

Datcu care până a veni soldatul se gândise cam în ce fel să inventeze o poveste despre lemne, să fie bineînțeles cât mai credibilă, îi spuse că tatăl său care va ieși în curând la pensie vrea să-și facă la părinții lui la țară, o casă de bârne, dar zdravănă, bine clădită, dintr-un lemn sănătos, tare, care să reziste peste vreme așa cum sunt mai toate casele prin Ardeal de n-au moarte unele chiar sute de ani… Numai că nu știe care-i lemnul ăsta și cam pe unde ar putea da de el. Că jos, la câmpie, sunt și acolo păduri, dar n-au chip ca cele de munte, alta-i viața unora și altora, esența lemnului cum ar veni vorba. Și auzind că el, Visu Gherasim, lucrează la pădure s-a gândit să-i ceară lui un sfat…

— Apăi, tovarășu locotenent, zise soldatul și cu palma lui mare începu a-și netezi încet, cu grijă boneta de pe genunchi, cel mai fain îi stejarul, ăsta n-are moarte, e fer nu alta, țapăn fără pereche…

— Dar paltinul?

— Și ăsta-i fain, explică Visu, dar din el mai mult se lucră mobilă, instrumenturi din astea muzicale, cum e taragotul și alte

alea, nu, n-are asemănare cu stejarul, stejarul, ăhăăă, cum ar veni gorunul, el îi cel mai prima între tăți copacii, un fel de-mpărat al lor, așa precum îi leul între sălbăticiunile lui…

— Deci stejarul ar fi bun, se făcu a chibzui Datcu clătinând capul gânditor.

— Da, ăsta, e cel mai fain. Tăte casele pe la noi, numa din el îs meșterite. Se lucră greu, că v-am spus e țapăn bată-l nevoia de zâci că-i cremene, dar puterea lui n-are păreche! Nu, n-are…

Datcu observă că Visu avea o crestătură spre mijlocul frunții, un fel de linie cicatrizată care parcă-i despărțea capul în două și care venea cam până aproape de rădăcina nasului. Acolo, în locul acela pielea era încrețită, strânsă, ca și cum fusese însăilată cu acul și se zbârcise, apoi se uscase și rămăsese așa ca la merele coapte în vatra focului. Desigur se accidentase la tăierea vreunui copac, gândi ofițerul, ramura unui trunchi îl zgâriase adânc în cădere, putea rămâne fără ochi sau chiar fără viață dacă lovitura ar fi fost mai puternică…

— A, nu, nu-i din asta, zise el, roșind puțin și cam codindu-se că trebuie să vorbească despre un lucru care, evident, nu-i făcea plăcere. E din altceva…

— Din ce? Că se vede a fi fost rană serioasă…

— Mda, o fost serioasă, confirmă el și-și pipăi locul acela în frunte ca și cum ar fi vrut să constate dacă se mai întinseseră încrețiturile acelea sau se vedeau tot zgrunțuroase ca mai înainte. Dar mi-o trecut…

— A rămas urma…

— O rămas, numa că nu-i bai, zâmbi el, știți umblă o vorbă pe la noi că numai ăia-s deștepți care au un sămn în frunte. Și eu, iaca, îl am.

— Ceea ce înseamnă că ești deștept…

— Ei, nu prea… își plecă el fruntea-n podea, roșind. Că dacă eram deștept, ăhăăă…

Mai vorbiră despre una, despre alta, apoi zgândărit de ofițer el povesti până la urmă cum de se alesese cu semnul acela mai sus de linia ochilor. La ei în sat e o fată, Veturia o cheamă, frumoasă de n-are pereche. La horă, pe pod, se învârtesc feciorii pe lângă ea ca lupii ce dau ocol stânii, n-are unul astâmpăr. Îi e vecină lui Visu, dar el, până a pleca militar n-a putut-o vedea decât la sărbători când cobora din munte și când îi zărea chipul peste gard sau se nimerea s-o prindă la o învârtită

ardelenească. Au venit peţitori din sat şi din alte sate, de peste văi şi obcini s-o ceară de nevastă pentru unul şi pentru altul, dar tat-su nici nu vroia s-audă. Tuturor le spunea că n-are fată de dat. O va da el dar cu un anume gând. Nu orişicine poate să intre în neamul lui…

— E bogat de susţine acest lucru? întrebă curios Datcu care devenise foarte atent. Că acuma la ţară, oamenii au cam aceeaşi stare, toţi muncesc la fel, câştigă bine, au gospodării frumoase…

— Ba, nu-i vorba de-asta, zise Visu care după cum se vedea prinsese a se înflăcăra puţin. Dreptu-i e mai cuprins ca mulţi alţii, dar are fata cea mai frumoasă, cea mai arătoasă, ehei, mulţi ar fi dat oricât că dac-ar fi luat-o de nevastă numa s-o ţină aşa de poză-n casă, nicicum s-o trimită să ridice măcar o ţandără de jos!

— Şi-atunci care-i chestiunea? Că nu pricep…

— Vedeţi dumneavoastră, urmă Visu explicativ, parcă satisfăcut că putea lămuri o treabă unui om învăţat ca ofiţerul, omul ăsta, cu fata, Toader Cristu, aşa îl cheamă, da noi îi zicem Pocăitul, că e pocăit…

— Cum pocăit? se făcu a nu pricepe locotenentul şi ochii săi se făcură mari de mirare. Ce-i aia?

— Ei, e o credinţă, am să vă spun eu…

— Aşa, şi ce-i cu pocăitul ăsta?

— A zâs că el nu-şi dă fata decât după unul de credinţa lui.

— Adică după un pocăit…

— Aşa, dreptu-i, aţi înţăles…

— Şi?

— Şi nu s-a arătat niciun pocăit pe potriva gustului său, de bunăsamă şi al fetei…

— Dar sunt pocăiţi din ăştia pe acolo, pe la voi?

— Sunt, da nu mulţi. Aşa că de unde să se arate unul tânăr şi fălos, să ia fata, că mai tăţi îs bătrâni de de-abia îşi trag picioarele. Ori el, Toader Cristu o ţânea pe-a lui una şi bună: nu şi nu, nu-şi dă fata după un oaricine, să nu-i mai bată nima-n poartă că pune cânii pe el şi gata. E de credinţa lui şi-i place şi fetei, no, bine, de nu, să-şi vadă de drum…

— Ce vorbeşti! se miră iară Datcu, punându-şi mâinile cruciş pe piept şi lăsându-se pe rezemătoarea scaunului. Aprig om…

— Aprig şi plin de credinţă, stărui Visu Gherasim. Că nu-i altul

mai grozav decât el prin părțile alea ale noastre. E chiar predicator la pocăiți, zice că-l cheamă Cristu că așa i-o fost lăsat lui numele de către Dumnezău, să-i poarte învățătura pe pământ, da nu aia a popilor de la toate bisericile, ci alta, mai osebită și mai aproape de adevărul Domnului.

— Ei, nu mai vorbi! se arătă tot mai interesat Datcu. Păi care-i credința asta a lui, o știi?

— O știu, vorbi cu un fel de mândrie Visu și se așeză mai bine pe scaun. E una specială, o credință separată decât, v-am spus, asta a popilor…

— Și ce spune credința asta… separată?

— Ei… ce spune. Spune ea multe. Multe și adevărate.

— Ce vorbești! făcu iară pe miratul Datcu. Adică ce anume?

— Chiar vreți anume a ști sau… numai așa… își arătă îndoiala Visu Gherasim, neîncrezător față de interesul ofițerului.

— De ce nu? zise Datcu și-și rezemă coatele în tăblia biroului, semn că e pregătit să asculte. Omul cât trăiește, îi dator să știe cât mai multe. Și la ce mi-ar strica să cunosc și eu câte ceva despre credința asta, care spui că-i… separată?

— Că chiar îi separată, dreptu-i, întări Visu, în parte mulțumit că poate da și el o învățătură comandantului. Adică nu e ca aceea a popilor. Popii ăștia sunt mântuiți de credință, fac averi și nu ei sunt trimișii Domnului să păstorească pe pământ. Nici nu sunt lepădați de păcate, ori pocăința e temelia mântuirii…

— Foarte interesant! zise tot mai atent ofițerul și rămase pentru o clipă gânditor, vroind să-și dovedească într-un mod cât mai convingător pasiunea cunoașterii unor lucruri ce nu le știuse până atunci: Dar nu văd nicio legătură între tot ce-mi spui dumneata și semnul acela din frunte…

— Ba este o legătură, întări Visu Gherasim. O legătură, cum să zâc, strânsă…

— Ei, care-i aceea?

— Vedeți dumneavoastră, începu el să vorbească liniștit, așezat, semn că e hotărât să facă destăinuiri unui om ca ofițerul, ce se arăta foarte binevoitor, plin de înțelegere, nu ca plutonierul Bănică ce strigase la el să-l bage-n pământ nu alta, toată întâmplarea o pornit de la Veturia, de la fata asta a lui Toader Cristu, predicatorul. V-am spus că e frumoasă cum alta n-am văzut nici eu, nici tăți feciorii de prin șepte sate din jur. Numa că tat-su o zâs că n-o dă decât după unul de credința lui

și a ei, de bunăsamă…

— Și ea avea credința asta… separată, nu?

— Tocmai și tăt neamul lor…

— Ei, și?

— Și atuncea eu mi-am pus în cap ca Veturia asta să fie a mea, s-o iau de nevastă, no, și m-am dus la tat-su și i-am zâs, mă omule, iacă-tă-mă, îs flăcău fain, muncitor, am olecuță de avere, că-s singur ficior la ai mei, vecini, no, dară, ne putem împreuna curțile, am meserie fainâ, vreau să-ți cer fata. Bine, o zâs el, dar tu nu ești de credința ei. Dar nu-i bai, mă, omule, mă fac de credința ei. Adică, o zâs el, vii la casa noastră de rugăciune și nu te mai duci la popa al vostru? N-am fost niciodată la ăla, dar, iacă, vin la voi. No, fain, o zâs Toader Cristu, mie-mi placi, te știu harnic și cinstit, și nu bei, nu tragi tutun, apăi dacă-ți dai silința în credința noastră, după ce-oi închide ochii, ajungi chiar predicator. No, lasă, am zâs eu, până atuncea mai curje apă pe Crișuri, eu vreau numa fata. Bine, o zâs el, să vedem dacă ea te vrea…

— Și te-a vrut?

— M-o vrut, că trecea vremea și-ncepuse a gândi că rămânea de fată bătrână, dacă nima nu-i mai bătea-n poartă s-o ceară de nevastă…

— Apoi ce-a urmat?

— Apoi a urmat că am intrat în casa lor, vorbi cu un fel de mândrie Visu Gherasim. Casă de oameni cuprinși, cu odăi multe, cu lucruri de preț, cu otomobil…

— Cum cu automobil? se miră Datcu și de-acuma își dădea seama că, într-adevăr, îl interesa în mod deosebit problema.

— Bine, cu otomobil, cu din ăsta… cu… Dacia…

— Ei, nu mai vorbi!

— D-apăi cum?

— Dar ce-i trebuie lui Toader Cristu mașină? Și de unde a avut bani de a luat-o?

— Apăi, după cum v-am zâs el îi predicator, căută să fie cât mai explicit și în același timp convingător Visu Gherasim. Și-o spus tuturor că el nu poate merje în tăte comunele, la casele de rugăciuni, că nu are cu ce, și frații or fi lipsiți atuncea de învățătura Domnului, că cine nu dă pentru Domnul cade-n păcatul nepăsării și al zgârceniei și fără să vrea se dă cu diavolul…

— Ei, asta-i! se miră Datcu.

— Tocmai…

— Deci credincioșii dau bani…

— Dau că e nevoie pentru cei săraci, pentru cei neputincioși, pentru casele de rugăciuni că le mai strică vremea…

— Deci, dumneata, după câte am înțeles, căută să concluzioneze locotenentul, te-ai trecut la credința lui Toader Cristu și a Veturiei…

— Așa-i…

— Ți-a dat fata?

— Încă nu. O zâs că după ce vin de la armată…

— Atunci, nu s-au întâmplat de mult lucrurile astea, nu?

— Nu, numa de câteva luni înainte de a pleca militar.

— Dar va fi sigur a dumitale? își arătă îndoiala locotenentul.

— D-apăi cum? se arătă el intrigat. Sigur. Ai, bată-mă să mă bată nevoia, dar știți cum îi de fainâ, tovarășu locotenent? își umplu ochii de lumină Visu Gherasim. Cadră, nu alta! Vedeți, eu nu pot veni de la pădure decât duminica, îi drumul lung, și-apăi când vin și mă duc la casa de rugăciune, în odaia aceea albă și o văd colo în rândul femeilor, apăi nu știu, dară nu mi-e gândul nici la învățătura Noului Testament pe care ne-o dă predicatorul sau câte un frate, nici la cele ce cântăm din Cartea Sionului. Iar când stăm și ne rugăm, în tăcerea aceea de nu se aude decât inima ceasului mare ce ne măsoară timpul, eu îi ascult de fapt răsuflarea ei, inima ei…

— O iubești, desigur…

— D-apăi cum!

— Dar nu faci un păcat că în timpul rugăciunii te gândești la femei? îl iscodi ofițerul. Că parcă știu că pe undeva se spune că femeia-i satana…

— Nu, tovarășu locotenent. În credința noastră ea mi-i soră și eu frate…

— Serios?

— Chiar așa!

— Și după ce-o vei lua de nevastă, tot soră-ți va fi?

— Tăt…

— Dar dacă nu ți-o mai dă predicatorul? îl încercă ofițerul. Găsește pe-un altul mai fălos ca dumneata și… gata.

— Nuuuu… zâmbi amar Visu Gherasim și parcă în clipele acelea o gheară nevăzută îi strânse inima. Nuuuu. E vorba

dată... Când o fost să plec, m-o chemat el, tatăl Veturiei și mi-o spus să mă port cum trebuie la armată, să fiu ascultător, supus, să nu pun mâna pe pușcă că arma îi ucigătoare de frați, să nu depun jurământul că noi nu jurăm decât unuia Dumnezeu, tatăl, atotfăcătorul cerului și-al pământului, și-apăi când mă-ntorc facem cele de trebuință și-mi dă fata, îmi dă și averea pe numele meu, că are casă cu odăi multe, v-am spus, și de tăte în ea, în ogradă...

— Dar el muncește undeva, Toader Cristu ăsta?

— Îi țăran, are gospodăria lui, dar îi lucră niște oameni că el îi tăt plecat cu otomobilu prin cele comune, n-are vreme nici de oi, nici de fânaț pentru vite, de nimic.

Viorel Datcu își cuprinse fruntea în palme și stătu astfel câteva clipe privindu-l gânditor pe cel din fața sa, cu puțin peste douăzeci de ani, tânăr deci, cu mintea coaptă după câte se vedea, înrobit însă naivității, înlănțuit în mrejele șarlatanismului și ale ipocriziei, ale obscurantismului și înșelătoriei mistice, când alții de seama lui, la vârstă asta își folosesc mintea, materia cenușie în scopurile promovării unor țeluri înalte privind munca, știința, cultura, progresul omenirii... El vorbește despre toate câte sunt legate de acest Toader Cristu și despre cele ce i s-au întâmplat cu o ingenuitate, cu o credulitate de-a dreptul revoltătoare! Dar cum, oare, un tânăr de anii lui să poată fi atât de lipsit de judecată și de posibilitatea unui discernământ față de tot ceea ce i se spune și i se arată a fi drept adevărul adevărat? Toader Cristu le spune celor pe care i-a îmbrobodit cu predicile sale că omul nu-i bine să strângă avere pe pământ, averea lui să fie „credința întru domnul” și „pocăința sufletului”, iar el e cel mai „cuprins” din sat, pe deasupra cumpărându-și și o mașină din banii luați de la orbii ce-i poartă de mână prin ograda întunericului! Îi îndeamnă pe alții să muncească, iar el nu are timp decât să umble din sat în sat cu „învățătura domnului”, tocmindu-și oieri și oameni la vite și la adunatul fânului! Strânge fonduri bănești, în diferite scopuri, spune el, legate de casele de rugăciune, ajutorul săracilor și altele, dar nimănui nu-i dă vreo chitanță, nu ține o evidență a banilor, pentru că fiind „slujitorul domnului și al credinței lui”, toți naivii cred în cinstea lui, socotindu-l om cu bune intenții. Santa mediocritas!

Locotenentul îi spuse toate acestea lui Visu Gherasim și el,

total încurcat, netezind mereu parcă în neștire cu palma boneta de pe genunchi ascultă cu luare aminte totul, tăcut, ținând capul plecat, într-o supunere oarbă, întrebat mai apoi ce crede despre lucrurile astea nu avu ce să răspundă. Îl privea pe ofițer năuc, cu ochii lui mari, spălăciți, realmente dezorientat, de parcă intrase într-o pădure mare, necunoscută, întunecată și adâncă, rătăcea de ceasuri în șir și nu găsea cărarea pe unde să iasă la lumină. Bărbia parcă i se ascuțise și mai mult, iar obrazul supt îi devenise deodată livid. Nu-i rămăsese altceva decât să-și muște la nesfârșit buzele vinețiii și subțiri până la sânge.

— Ei, ce spui? căută a-l stârni din nou la vorbă Viorel Datcu. Popii spun una și fac alta, suntem de acord. Dar predicatorul vostru? Nu-l putem pune și pe el alături de popi? Voi să trăiți în sărăcie și pocăință, iar el strânge bani din munca voastră, bineînțeles... Ce face cu averea? Cu mașina? Cu banii?

— Averea i-o dă Veturiei... adică mie... îngăimă Visu, abia bâlbâit și crețurile i se înmulțiră pe frunte. Așa o zâs...

— Foarte bine, dar te lasă credința să ai averi pe pământ?

— Nu...

— Și-atunci? nu-l slăbi ofițerul. Nu cumva nu ți-o mai dă ca să nu calce credința, tocmai el, predicatorul?

Visu înălță parcă și mai mult fruntea. Pupilele i să măriră, sprâncenele se înălțară a mirare, bărbia îi tremura ușor, la fel ca mâinile mari și crăpate de pe genunchi.

— Și-apoi de ce mai primești salariu de la pădure? urmă locotenentul. Muncește numai în supunere și pocăință, dă dovadă de suferință că răsplata ți-o va da Domnul... Banii sunt avere, ce să faci cu ei?

Soldatul înălță din umerii lui ascuțiți și nu mai scoase o vorbă. Era limpede că ceva se măcina înăuntrul ființei lui, îl răscolea și-l tulbura. O ceață neagră parcă i se lua cu încetul de pe ochi, dar întunericul mai stăruia încă și șuvița de lumină se lăsa cu greu răsărită undeva la orizontul înțelegerii sale. Ce putea ști? Ce putea răspunde? Nimeni nu-i spusese astfel de lucruri, dar tot la fel de adevărat este și faptul că nici nu întâlnise un om, asemeni comandantului, puțin mai răsărit ca vârstă decât el, dar cu o minte și o judecată atât de scăpărătoare...

— Spune-mi, reluă Datcu, calm, liniștit, de ce ai semnul acela la frunte? Că parcă de la chestiunea asta am pornit discuția și uite unde am ajuns...

— Apăi, tăt aici ajunjem tovarășu locotenent…

— Cum așa?

— Că și sămnu ăsta îi legat tăt de cele ce v-am zâs până acuma…

— Adică? Fă-mă să înțeleg…

Visu Gherasim trase adânc aer în piept, de parcă s-ar fi aruncat în largul unei ape, își trecu palma aspră peste față și cu vocea-i moale, căutând cuvintele cele mai potrivite, povesti cum cu vreo două luni înainte de a pleca la armată și cu puțin timp după ce mersese pentru prima dată la casa de rugăciune unde predica Toader Cristu, într-o seară, cam spre miezul nopții, ieșind în ogradă, să se ducă către grajd și să dea apă la vacă, a auzit undeva înapoia șurii vorbă. A stat puțin, a ascultat, dar vorba aceea parcă a pierit. Dar nu pentru multă vreme, întrucât după câteva minute s-a auzit iară. Atunci el, dându-și seama c-or fi niște hoți care s-au gândit, pesemne, să pună mâna pe cele două curci din ogradă, că se mai întâmplase lucrul ăsta și în alte părți, s-a tras mai lângă peretele șurii și a pus mâna pe-o furcă. După care a rămas în așteptare. Dar n-a stat mult așa, că glasurile acelea s-au făcut din nou auzite. Nedumerit, a privit în jur, a ascultat, iar a privit, dar în întunericul acela ca de smoală n-a putut deslușì nimic. Atunci, cu furca în mână, cât mai tiptil, s-a strecurat către fundul ogrăzii, unde știa că-s curcile. Dar n-a făcut decât câțiva pași că s-a auzit strigat. „Măi Gherasime, vino până acolea o țâr să stăm de vorbă!” „Cine ești și ce vorbă vrai să ai cu mine?” a întrebat el. „Hai, mă, odată, nu fi bolând, numa o vorbă, îs eu Ion”. „Tu Ioane, s-a mirat Gherasim. Ce cauți de vii prin livadă și n-ai venit la poartă?” Era un prieten, mecanic, se cunoșteau de mici, lucra la gatere. „Hai, dă-te-ncoace…”. Visu Gherasim s-a dus la gard, dar când să se apropie, două umbre s-au aruncat peste ulucă, l-au prins de piepții cămășii și au încercat să-l doboare la pământ. „Mă, să lași în pace fătuța lui Cristu, că ea nu-i pe voia lui tat-su, cu credința aia, zâce numa așa de teamă, te-ai băgat tu să-i cânți din ceteră pocăitului, numa să ți-o dea?”. „Care sunteți, mă?” a încercat Visu Gherasim să afle, că de mai aproape nu mai era glasul lui Ion de la gatere. „Pe mumă-ta, ăia suntem!” au zis aceia și unul a încercat să rupă o ulucă din gard. Atunci, Visu a înălțat furca să dea, dar unul din cei doi, mai iute de mână i-a smuls-o și a încercat să-l lovească. Visu nu s-a lăsat, s-a prins

zdravăn de țăpușele ei și tot trăgând încoace și-n colo s-o redobândească, s-a pomenit în încăierarea aceea că-l zgârie ceva adânc pe frunte și o usturime i-a încins pe dată fruntea. Iar sângele a podidit, umplându-i fața. Propria-i furcă se întorsese împotrivă-i... Cei doi, dându-și seama de situație, și oricât, înțelegând că-l pedepsiseră îndeajuns pe Gherasim, au sărit repede uluca înapoi în livadă și și-au pierdut urma în întuneric. Rănitul s-a dus, s-a spălat, și-a oblojit cum a putut crestătura din frunte, iar a doua zi n-a povestit nimănui întâmplarea, bineînțeles de rușine. Și cine l-a întrebat, printre care și Toader Cristu, a lăsat să se înțeleagă că la pădure, un copac în cădere l-ar fi zgâriat rău de tot cu o creangă putredă. Ceea ce bănuise la început și ofițerul...

— Asta-i, tovarășu locotenent, încheie soldatul și-și pipăi din nou fruntea. Acuma s-o vindecat, s-o dus, dar o rămas sămnu...

— Vezi ce poți păți din cauza unei fete? zâmbi Datcu, lăsându-se iară pe spătarul scaunului. Așa e când la mijloc e dragostea!

— Nu-i bai, zise Visu Gherasim, dând a nepăsare din mână, că-i tare mândră și fainâ Veturia, numa că năcazul lor o fost mare, videți, la fel ca ăilalți nu s-or putut apropia în niciun chip de inima ei...

— Asta așa este, consimți ofițerul, dar știi că în noaptea aceea cu pricina ai călcat credința?

— Ce-am făcut? își lungi gâtul soldatul în ascultare și ochii i se bulbucară a mirare.

— Ai călcat credința.

— Eu? abia murmură el, tot speriat, neliniștit, parcă fără să-și afle locul. Cum am călcat-o? Vorbiți de credința asta a mea separată?

— Da, de asta... separată.

— Păi, cum? întrebă el tot precipitat.

— Ai pus mâna pe armă...

— Pe armă? Pe care armă? No, că vi-i de șagă, ori n-ați înțăles cum s-o-ntâmplat tătă treaba...

— Ba am înțeles, întări Datcu și de aceea îți spun că în încăierarea aceea, dumneata ai călcat credința care o ai întrucât ai pus mâna pe armă!

Ascultându-l pe ofițer, Visu prinse a zâmbi și după o clipă, răsuflând de ușurare, lăsă să se înțeleagă că locotenentul, într-adevăr, auzise bine cele ce i se povestise, dar îl găsise acuma

gluma și vroia să-l încerce într-un anume fel. Cum pusese mâna pe armă? Luase o furcă în mână și atât... De unde până unde a mai scos-o cu arma?

Și luminat de acest gând, dădu din cap a înțelegere, zâmbind mai departe, vădit liniștit, ca omul care își dă seama de-o glumă, în definitiv într-o discuție, dacă nu mai arunci o vorbă și mai așa, schimbul acela de cuvinte devine lânced, plictisitor...

— Văd că mă privești tare neîncrezător în cele ce-ți spun, urmă Viorel Datcu, dar să știi, vorbesc foarte serios. Dacă, într-adevăr, ești adeptul acelei credințe, află că în noaptea când a fost încăierarea cu cei doi ai călcat-o...

— Dar nu înțăleg...

— Și furca e o armă, măi omule! precizâ locotenentul. Și piatra. Și cuțitul... Și un par rupt dintr-un gard. Ba și pumnul, cu care lovești e o armă!

— Tovarășu locotenent, interveni Visu Gherasim, credința mea nu zâce de lucrurile astea. Zâce de pușcă...

— Ba, de loc! îl contrazise categoric ofițerul. Spune să nu lovești, să nu ucizi, să nu ridici mâna asupra aproapelui. Ori dumneata ai ridicat-o. Ai încercat să lovești cu furca... Ți-am spus, furca e o armă. O armă albă, îi spunem noi. Arma de foc e cea care folosește un proiectil azvârlit de-un exploziv. Dar furca...

— Să vedeți, predicatorul... zâcea de... armă...

— Măi, omule nu înțelegi că furca e o armă? Că ai pus mâna pe-o armă? stărui ofițerul și căută să se uite drept în ochii lui Visu Gherasim. Cu arma, indiferent de care este, albă sau de foc, te aperi sau ataci. În cazul dumitale te-ai apărat cu furca, cu o armă albă. Și bineînțeles, ai ridicat mâna asupra aproapelui...

— Ei au dat întâi, tovarășu locotenent, încercă să explice Visu Gherasim, tot mai alb la față, cu buzele vinețiii, tremurânde. Eu ce era să fac?

— Eu nu zic că ai făcut rău, zâmbi ofițerul, nu te condamn pentru asta, în definitiv te-ai apărat, nu? E normal când unul te lovește să cauți să te aperi, nu? Deci eu nu zic că ai făcut rău, dar după cele ce v-a învățat predicatorul vostru ai comis o faptă prin care ai călcat credința. El știe că te-ai bătut în noaptea aceea?

— Nu, nu știe, v-am spus, nu știe nimeni.

— Și dacă va afla? Că nu se poate să nu se afle...

— Eu știu? se arătă tot mai încurcat Visu Gherasim. Dar cred că dacă știe de furcă… și nu de pușcă… poate e altceva…

— Ascultă Visu Gherasim, îl prinse locotenentul pe soldat de încheietura mâinii, aplecându-se mult peste tăblia mesei, în vremurile de demult, oamenii pământului ăstuia ca să-și apere vatra n-au avut puști cum avem noi astăzi. În vremurile foarte îndepărtate, chiar în acelea în care Toader Cristu vă spune acolo la rugăciunile voastre că ar fi trăit Cristos, nu erau pistoale-mitralieră sau tunuri, înțelegi? În acele timpuri luptai atacând sau apărându-te cu săgețile, cu sulițele, cu securile, cu furcile, chiar cu pietrele. Acestea erau armele și dacă „Domnul” cum spuneți voi a poruncit să nu puneți mâna pe armă, îți dai seama că nu putea vorbi despre pistol-mitralieră, ci despre mijlocul de luptă existent atunci, în vremea lui, adică unul dintre cele ce ți le-am amintit. E clar? Și-apoi nu uita, ai ridicat mâna… Ai ridicat-o, indiferent ce armă ai fi ținut în ea…

Zicând acestea, Viorel Datcu se sculă de pe scaun încercând să se dezmorțească și se duse la fereastră. Afară se întunecase de-a binelea. Pe stâlpii înalți, ce străjuiau la cele patru colțuri curtea se aprinseseră becurile. În lumina lor se vedeau soldați încolonați îndreptându-se către locul de adunare. Desigur pentru masa de seară, încercau, sub supravegherea gradaților să meargă cât mai corect în cadență, ținând alinierea, potrivind pasul, călcând apăsat, grav, ca la o defilare, cu frunțile sus și privirea drept înainte.

— Mi se pare că dumneata nu ai pistol-mitralieră, se întoarse de la fereastră locotenentul și reveni lângă birou. N-ai vrut să pui mâna pe el…

— Da…

— În credința dumitale, în cele ce ți-a spus predicatorul, se pomenește ceva de pistol-mitralieră?

— Nu, el mi-o zâs de armă…

— Ei, repet, furca e o armă. Și cele ce ai făcut, apărându-ți ograda, atunci în noaptea aceea, după mine, nu este rău. Dimpotrivă, ai procedat foarte bine. Așa este și cu țara, vatra asta largă și bună, pe care trăim și ne simțim oameni, trebuie s-o apărăm dacă cineva va cuteza să o calce. Ea e gospodăria noastră, a tuturor, e ograda întregului popor… Ori numai cu mâinile goale nu putem să ne împlinim datoria asta, înțelegi Visu Gherasim, oricâtă credință am avea noi că cele ce facem

sunt dreptatea dreptăților! Nici dumneata, în noaptea aceea, nu te-ai fi putut apăra dacă nu aveai furca aceea în mână. Este adevărat?

— Adevărat...

— Spune-mi, cu ce te învață predicatorul să-ți aperi casa de hoți și de dușmani, cu ce te învață să te împotrivești dacă cineva vine peste tine să-ți ia agoniseala, multă, puțină cum e, dar e a ta, e munca ta?

— Nu ne-o spus de treaba asta...

— El cu ce se apără dacă-i intră cineva în ogradă? urmă tot mai aprins Viorel Datcu. Stă deoparte și se uită cum îi fură unul mașina, sau hainele, sau lucrurile din casă și el nu ridică mâna, nu ia securea, furca, un par din gard. Nu ia nimic, pentru că nu-l lasă credința să dea în aproapele lui, în fratele lui? Și-apoi, pe un dușman, Visu Gherasim, îl poți socoti că e fratele tău? Ce fel de frate e ăsta care vine să-ți ia viața? Ce fel de frați sunt aceia care ne pândesc din umbră casa asta, a noastră, care este țara și vin să ne atace, să ne ia bogăția muncii noastre, să ne ia viața? Spune Visu Gherasim, în credința voastră ăștia sunt frați?

Soldatul tăcea, încremenit pe scaun, privindu-l pe ofițer tot cu ochii mari, ca la început, învăluiți în umbre și lumini, mâinile frământau mai departe boneta pe genunchii ascuțiți, avea un ușor tremur, ca prins de friguri, broboane de sudoare îi sclipeau șters pe fruntea înaltă, crestată la mijloc, iar chipu-i aspru, crispat, îl arăta chinuit până-n adâncuri de-o neliniște greu de înțeles pentru el în clipele acelea. Nervos, aproape nestăpânit, își mușca într-una buzele subțiri și vineții, gata să le sfâșie. Evident, se afla într-o mare încurcătură, una știa de la Toader Cristu, din Noul Testament și din Cartea Sionului, alta aflase de la comandantul lui. Și parcă, stând și cântărind lucrurile mai cu luare-aminte, înclina să-i dea dreptate ofițerului... Predicatorul și toți „frații” lui vorbeau de egalitate între oameni pe pământ, numai suferința să-i apropie, și pocăința, goi de păcate să se înfățișeze Domnului și Domnul îi va păstori, averea lor să fie numai credința că prin credință se vor mântui, dar el, Toader Cristu de ce își tocmise a mai făloasă casă din sat, își luase mașină, strângea bani cât putea de mulți storcându-i de la credincioși, de ce nu ostenea ca el la pădure și trăia numai din vorbele aruncate oamenilor, cu plată bineînțeles, trecându-le drept cuvântul Domnului? Și-apoi, cum îi treaba cu arma? Bine,

să nu pui mâna pe ea… Dar, adevărat, cum să te aperi dacă dau năvală răii peste tine în ogradă, cum au dat cei doi în noaptea aceea? Că numai credința nu-ți ține de cald… Și nici învățătura precum că nu-i bine să ridici mâna asupra fratelui tău… Oare, ăluia de ți-o pus gând rău îi mai poți spune frate, cum bine zice locotenentul? Ce fel de frate e ăla? Tu cu binele după el și el cu răul după tine… El pusese mâna pe furcă să se apere de blestemații aceia… Că ce putea face altfel? Să se lase muiat ca pe-o treanță-n bătaie? Și-auzi, furca-i o armă, la fel ca pușca. La fel ca piatra. Sau coasa… Sau securea… Dreptu-i, cam așa vine treaba. Că la urma urmei ce mi-i una, ce mi-i alta, nu le desparte nimica, tăte îs la fel de bune să-l găbjești pe ăl de nu-ți dă pace. Sunt arme… „Cum ar veni, dacă-i vorba pe-așa, își spuse până la urmă, iată, eu am călcat credința asta separată… Dar la urma-urmei se poate ține credința asta? Cum poți s-o ții când vorba locotenentului, predicatorul spune una și face alta? Când nu-ți arată care-i calea să te ferești din drumul ălor răi, al dușmanilor, cum să faci să te aperi de nelegiuirea lor? Și-apăi, tăt vorba dumnealui ăia-s frați de vin să-ți rupă grumajii la miez de noapte? Că ce fel de frați îs ăștia?”

Visu Gherasim se închisese în mutenia lui și gândea la toate acestea, încet și răbdător ca omul statornicit la o treabă ce cerea o adâncă chibzuință. Mintea-i frământa fel și fel de întrebări, de răspunsuri, căuta să afle unele dezlegări, unele lămuriri, să-și împlinească o liniște sufletească pe care ce-i drept, o aștepta așa cum un însetat așteaptă o cană cu apă. Apoi gândul îl duse la ceilalți militari, la tovarășii lui din pluton care priveau cam pieziș la el ca la un om de nimic, la Sânedru de pildă, cu uitătura aia a lui de te băga-n boală, fecior fain de-altfel, doară îl cunoștea, veniseră împreună cu trenul la armată și hotărâseră să se lege în prietenie mai abitir ca degetele la o mână…

Afară se auzi sunetul goarnei plutind prelung peste pavilioanele învăluite de întuneric. Apoi tropot mărunt de pași, comenzi scurte, repetate, se adunaseră militarii, curând avea să vină și ofițerul de serviciu să primească raportul…

— Du-te și dumneata! spuse Viorel Datcu soldatului. Se face apelul, să fii prezent…

— Am înțăles! zise Visu Gherasim și se ridică în picioare, punându-și boneta pe cap.

— Și mai gândește-te la cele ce am vorbit, îl povățui ofițerul. Poate că vrei să fii soldat, cu adevărat. Adică un soldat cu armă, așa cum se cuvine și cum îi stă bine unui tânăr ca dumneata…

— Am înțăles, tovarășu locotenent!

8

A doua zi, dimineața, Viorel Datcu se sculă, își făcu patul și se duse în salonaș să se spele. Încă nu se limpeziseră zorii, iar cerul cenușiu părea o imensă cupolă de ceramică vânătă, smălțuită, cu dâre de fum tăindu-l în zigzaguri destrămate de la un capăt la altul. Dădu bună dimineața lui frau Rozalia care-și deretica prin odaie, legată cu un tulpan la frunte, pesemne o durea capul, dar cu obișnuita-i țigară spânzurând în colțul buzelor. Nu-i spuse nimic de mutare, de fapt nu știa nimic altceva decât informația ce i-o furnizase Sandu Andreianu, ofițerul de serviciu. Aștepta ca totul să se concretizeze într-un anume fel și numai după aceea avea s-o anunțe. N-o dusese chiar rău în odaia de aci, altceva nu găsise mai bun în urmă cu aproape trei luni când venise în oraș, dar în niciun caz camera aceasta nu constituia pentru el, pentru pretențiile lui, idealul. Un minim de confort acceptabil, în lipsă de altceva. Atât. Iar despre frau Rozalia, nu putea spune că-l deranjase în vreun fel. Dimpotrivă, căutase pe cât posibil să fie liniște, să nu-l tracaseze cu fel și fel de discuții, să fie odaia aerisită, măturată, lucrurile puse cât de cât în orânduială…

În timp ce se îmbrăca, Viorel îl zări pe Gustav în curte, în dreptul unui coteț. Stătea pe vine, în fața ușii deschise și mângâia pe burtă un purceluș, cu pielea roză și râtul lung, subțire, vorbindu-i și alintându-l ca pe un copil. Era numai în cămașă, descheiat la piept, cu capul descoperit, neras și ochii umflați de somn. Pesemne băuse seara, se culcase târziu, dar frau Rozalia îl pusese la treabă cu noaptea în cap și el se supusese, că așa îi era felul, încât niciodată nu ajungeau la ceartă chiar pentru lucruri de nimic. Deci, cumpăraseră porc, așa cum plănuiseră. Aveau să-l crească, să-l facă mare până în iarnă, dar în mod sigur și discuțiile cu vecinii bănuia a se intensifica în mod inevitabil. Căci dacă cineva admitea să știe într-un coteț o găină sau o rață, în niciun caz nu accepta un porc ce lăsa un miros greu suportabil, mai ales în apropierea ușilor

celor din preajma cotețului cu pricina. Și barem de-ar fi fost singurul… Acum la toți ceilalți se mai adăuga cel cumpărat de către frau Rozalia… „Bine că plec de aici, își spuse Viorel îmbrăcându-se. Cine știe la ce scandal sunt nevoit să mai asist și nu-mi convine defel. Sunt o fire prea liniștită pentru chiliile acestea de certăreți”.

Încuie odaia, ieși în curte și de acolo, prin gang, în stradă. Era o dimineață cenușie, umedă dar plăcută, cu aer proaspăt, curat, reconfortant. Ferestrele caselor erau încă oblonite, porțile închise, strada liniștită. Încă nu se trezise orașul la viață și numai orologiul din turnul înalt al catedralei romano-catolice bătea rar, în clopotul de aramă, orele, jumătățile și sferturile de oră, amintind că timpul se scurge implacabil și ireversibil. Piața centrală era și ea pustie. Ici-colo câțiva porumbei se învârteau pe dalele de piatră, în jurul scuarului, în căutare de hrană, amintindu-și probabil animația ce-o suportaseră în ajun, sub razele calde ale soarelui.

Când să părăsească piața și să intre pe-o stradă laterală ce cobora în pantă, printre șirurile de case, Viorel Datcu se întâlni față-n față cu bătrânul ceasornicar ce tocmai ieșea dintr-o prăvălie purtând în mână o sacoșă încărcată cu borcane de iaurt, cornuri și un pachet cu brânză de vaci. Era învelit într-un loden de culoare cafenie, uzat, cu stofa mult rărită, cu un fular gros, înfășurat în jurul gâtului și cu o căciulă din mohair, roșie, scămoșată, adânc vârâtă până peste perciunii lui roșcați și zulufați ce-i acopereau obrazul slăbit și scorojit cu pielea ca de pergament.

— A, bună dimineața Moișe Rubin! îi zise vesel Viorel și privindu-i sacoșa, urmă: mai rar așa om vrednic ca dumneata…

— Vrednic di nevoie, așa să știi! ținu el să precizeze, înălțând un deget, și ochii săi bulbucați, albaștri erau învăluiți de aceeași umbră de teamă ce nu-l părăsea niciodată. Te poți puni cu boală? Nu ti poți! Bruhă, nevastă zace-n pat, nu poati duce o linguriță la gură, așa niște grețuri de la stomac cum nici n-am văzut! Am luat, uiti, iaurt, îi place, dar asta nu-i mâncare să țină un om de-o sută de kilograme ca dânsa! Dar poți să-i spui? Nu poți! Nu primești nici doctor, nimic… Zice că vrea să slăbească… Dar asta-i metodă? Spune și dumneata, asta-i metodă? Să slăbești cu grețuri? Și la ce trebui să slăbește? La ce folosește?

Era îngrijorat, se citea asta pe fața lui subțiată, ascuțită,

încadrată în stuful perciunilor ca și în ochii blajini, prea speriați și neliniștiți.

— Ai văzut ce-a făcut bucătăreasă, proprietăreasă dumitale? întrebă el, trecându-și sacoșa dintr-o mână într-alta. A adus ieri dimineață un porc. Acuma spune, porc lipsea în curtea aceea? Ce-i trebui porc, când carne poati găsi la măcelărie? Îți spun eu, asta numai așa, să-și bată joc de oameni cumsecade ca mini, ca domnu' Anghel și toți ăilalți. Și să-i dea de lucru dobitocului ăluia de Gustav. Apoi când crește, să vândă, sigur merge la târg și face gheșeft, înșală un om cinstit cum mă vezi și te văd. Ei, asta-i, ce să faci?

— Poate că-i dă careva drumul în stradă, Moișe Rubin! râse Viorel, amintindu-și de iepurii ce năvăliseră pe poarta gangului cu câteva zile mai înainte. Îi face bucuria asta…

— Bucurie? Care bucurie? se sperie bătrânul ceasornicar și înălță palma ferindu-se ca de ceva imaginar. Nerozia ăluia, necazul nostru. Lasă, ferească Dumnezeu, nu vreau să mai dau declarații. Că nu știi, a vinit un milițian și m-a pus să scriu tot ce știu de rozătoarele ei. Asta-mi trebui? Un om cinstit ca mini să dea declarație? Când eu nu pot să scrie nici două rânduri… Spun, așa o vecină să dea Dumnezeu la dușmani! Ei, da, mă duc, zise el, așteaptă Bruhă cu iaurt, cere micul dejun și-apoi trebui să deschid atelierul…

— Merge treaba, merge?

— Merge, nu mă plâng, di ce să mă plâng? Dacă nu curge pică și tot trăim, omu-i dator să rabde. Și-ncă ceva, ascultă-mă pi mini, adăugă el în șoaptă. Omul, să fie cinstit cum zice Moisi în tablele lui. Cinstea e aurul sufletului, îi dă strălucire și mare prețuire… Ei, să ne videm cu bini…

Zicând acestea, plecă târșindu-și picioarele, în lodenul lui larg și cam jerpelit, cu căciulița aceea roșie ca de copil pe cap și cu sacoșa în mână, mergând puțin legănat, ca omul bătrân, lipsit de puteri, dar stăpânit totuși de-o mare voință.

Viorel privi puțin în urma lui, apoi porni și se îndreptă către poștă. Vroia să dea o telegramă mamei, s-o anunțe despre garsoniera ce avea s-o primească, desigur mai era timp până avea să se mute, dar s-o știe liniștită, să nu-i ducă grija că el pe aici locuiește în condiții necorespunzătoare.

Cum intră în holul ghișeelor, își aminti pe dată de întâlnirea cu Ana-Corola și gândul îl duse către fata subțire, brunetă, cu ochii

ca de cărbune pe care o vizitase în ajun și de care se simțea în mod sincer legat sufletește. Evident, la început nu acordase o atenție prea deosebită acestei cunoștințe, dar cu timpul, în peregrinările lor pe străzile orașului sau la masa retrasă din sala cofetăriei, povestindu-și fiecare câte ceva din propria-i viață, înțelesese ceea ce intuise poate din primele clipe și anume caracterul deosebit al acestei fete, care crescuse în curtea acelei catedrale, servitorind un cleric bețiv și doritor de mângâierea așa-zis paternă a unor copile și de care numai ea știe cum se ferise și-i respinsese mojiciile. Trecuse în internatul liceului, învățase mai departe cu aceeași sârguință, urmase apoi facultatea și-și făurise un rost de care se simțea mândră dat fiind că totul fusese dobândit prin propria ei stăruință și muncă. Dar ceea ce-i plăcea foarte mult la această fată era perseverența cu care urmărea să realizeze ceva, să întreprindă ceva. Și apoi efervescența unor căutări, veșnic doritoare de evidența noului, de a face, cu riscul unor eșecuri inerente oricărui început lucruri deosebite, asupra cărora nu s-a gândit nimeni și care odată împlinite aveau să-i dea o satisfacție nemaiîntâlnită. Era, cum se spune o entuziastă, dar fără să depășească planul realului, știa să discearnă posibilul de imposibil, displăcându-i totodată eventualele hazarduri... Tinerețea îi dădea dreptul la toate acestea, așa încât visurilor căuta să le dea un contur realist, concret, nemulțumindu-se cu închipuiri fanteziste și puerile...

— Doriți ceva tovarășe locotenent?

Viorel tresări din gândurile ce-l stăpâniseră până atunci și se apropie de ghișeul telegramelor unde o fată plinuță, cu obrazul rumen și părul exagerat cârlionțat îl aștepta surâzătoare, în timp ce sorbea când și când dintr-o ceașcă de cafea.

— Aș vrea un formular...

— Pentru telegramă, nu?

— Da.

— Poftiți...

Viorel luă hârtia, se retrase la una dintre mese, aceeași unde oferise stiloul Anei-Corola, scrise telegrama și se înapoie la ghișeu. Fata luă formularul, începu să numere cuvintele textului subliniindu-le cu vârful unui pix și în timp ce-și bea cafeaua trăgea uneori cu coada ochiului și spre tânărul ofițer care impasibil, așteptând, nu-i acorda nicio atenție; citea un afiș prin

care se recomanda în viitor folosirea în corespondență a codurilor poștale... Apoi trecu la un altul ce anunța taxele poștale...

— Șapte lei, vă rog...

— Poftiți și vă mulțumesc...

Ieși în stradă și parcă odată cu plecarea laconicului mesaj către mama sa, simți o adâncă ușurare în suflet. Se va bucura, era sigur de aceasta și mare lucru de nu va fi în trei-patru zile aci, fără să mai aștepte o nouă confirmare așa după cum îi comunicase. Era singurul băiat, îl crescuse și-l educase după voința ei și niciodată nu scăpa prilejul de a-i aminti că se va ocupa de el până la adânci bătrânețe. „Oare să i-o prezint sau nu pe Ana-Corola? se întreba el, mergând pe stradă către cazarmă. Evident, s-ar cuveni numai în măsura în care am o intenție, mă refer la o eventuală căsătorie. Dar cum nu m-am hotărât să fac acest pas, *încă* nu m-am hotărât, și cum mamei știu că nu-i plac jumătățile de măsură sau treburile nu prea limpezi, poate că am să evit într-un fel chestiunea aceasta. În orice caz, voi mai reflecta. Ana-Corola e o fată bună, îmi place, am certitudinea că ne potrivim ca fel de a fi, dar cred că e mai bine să las timpul să hotărască. Lucrurile pripite, întocmite în grabă, nu duc la nimic bun".

După un timp, mergând pe stradă, își privi ceasul de la mână și constată cu satisfacție că nu se afla în întârziere. Putea ajunge la vreme la cazarmă. Ziua se anunța frumoasă, cam închisă, dar se mai limpezise, parcă și soarele încerca undeva să taie cenușiul cerului. Întregul batalion de recruți avea să meargă să asiste la tragerea demonstrativă din poligonul special amenajat în acest scop. Băieții se puteau convinge în mod concret de eficacitatea armamentului cu care se instruiau, remarcându-i calitățile deosebite ca precizie, putere de foc, rapiditatea execuției și altele...

— Hei, locotenente, cam grăbit, nu-i așa?

Viorel întoarse capul și-l zări traversând strada pe căpitanul Savu, comandantul său. Înalt, robust, cu umerii largi, parcă prea strânși în mantaua de ploaie, cu cascheta trasă adânc pe frunte, de sub cozorocul căreia ochii lui negri străluceau aprins și iscoditori. Călca apăsat, în cișmele bine ajustate și atât de lustruite încât păreau de lac

— Să trăiți, tovarășe căpitan! se opri Viorel în loc, luând

poziția de drepți și salutând. Am auzit pași, dar n-am întors capul.

— Visător ca un poet, nu? zâmbi Savu și-i strânse mâna. Sau apăsat de gânduri?

— Nici una, nici alta…

— Sau sesizezi numai pașii ușori, ca de dans ai fetelor?

— Nu vă contrazic!

Râzând, porniră unul lângă altul, pe strada pietruită, coborând către gară, ca de acolo, depășind stația și magaziile din juru-i, să urce treptele ce dădeau în drumul larg care se oprea în poarta cazărmii. Mergeau în aceeași cadență, reflex tipic militarilor, cu pas apăsat, sigur, umăr lângă umăr, amândoi de aceeași înălțime și cu aceeași alură puțin dezinvoltă, sportivă.

— Ieri ați trecut pe la companie, spuse Viorel într-un târziu, adresându-se căpitanului. Am fost și eu, dar după-amiază, mi-au raportat militarii…

— Daaa? se miră căpitanul. Am trecut pe-acolo pentru că am văzut timpul frumos și mi-am zis să-i scot puțin pe stadion, însă terenul prea moale m-a împiedicat să fac ceva. Soția a fost de serviciu la liceu, așa că n-am avut ce face…

— Dumneaei este profesoară?

— Da, la „Mihai Viteazul”, de biologie… Apropo, mi-a spus că ai fost ieri pe acolo, pe la internatul fetelor, ai făcut ravagii amice, în toate dormitoarele nu se discuta decât despre vizita dumitale…

— Exagerări, tovarășe căpitan, zâmbi Viorel, puțin fâstâcit, am fost să duc un pachet cu cărți și caiete…

— Știu, mi-a spus soția, e diriginta fetei, în orice caz gestul dumitale este demn de toată lauda…

— Vă mulțumesc…

— Altfel, cum o duci?

— Bine, tovarășe căpitan. Vreau să vă dau o veste, urmă el bucuros, o veste pe care eu o aștept de mult…

— Ce vorbești! Te pomenești că te-nsori, nu? râse Savu cu satisfacție. N-ar fi de mirare…

— Nu, tovarășe căpitan, pentru chestiunea asta mai este timp. Despre cu totul altceva este vorba: mi-a spus ieri locotenentul Andreianu că de la Consiliul popular mi-a venit adresă cu repartizarea unei locuințe…

— Serios? Ei, bravo, te felicit! zise Savu, în timp ce-și privea

ceasul de la mână. Cu alte cuvinte, vechea-ți doleanță s-a rezolvat. Ți-am spus eu, ai răbdare, toate la timpul lor…

— Nu mai puteam locui acolo, vă rog să mă credeți…

— Știu, mi-ai spus, cunosc condițiile. Evident, era necesar să te muți. Și unde, în care bloc vei locui?

— În blocul unde stați și dumneavoastră…

— Daaa? Ei, foarte bine. Vom fi vecini. Și dacă suntem vecini ne vom cunoaște și mai bine. Pentru că trebuie să-ți mărturisesc, îmi place prietenia unor subalterni de formația dumitale…

— Mă flatați, tovarășe căpitan, în orice caz vă mulțumesc pentru ceea ce gândiți despre mine…

Ajunseră, intrară în curtea cazărmii și se îndreptară către pavilionul în care se afla compania lor. Se auzeau cântece, soldații încolonați se îndreptau în cadență către locul de adunare, glasurile lor tinere se amestecau în boarea dimineții, pluteau parcă peste rămurișul castanilor și se pierdeau undeva spre înalt ca o pală de vânt. Comenzile gradaților repezite, aspre, îndemnau la formarea rândurilor, se deslușea tropotul mărunt al bocancilor pe cimentul platoului, încetul cu încetul se contura careul, „mai la dreapta plutonul doi!”, „mă, ăla înaltul unde te uiți, umărul pe linia celui cu A.G.-ul, așa, mai în față puțin, mai, mai, stop, e bine!” „nu se iau măștile de gaze, de ce ați venit la adunare cu ele, unde vă e capul când se dă un ordin?”, „măi băiete, fugi și dă olecuță cu peria pe bocanci, bocancul recrutului e oglinda superiorului, în ce vrei să-și potrivească tovarășul locotenent cascheta?”, ostașii, cu fețele îmbujorate și vestoanele bine călcate păreau alții decât cei din primele zile când intraseră pe poarta cazărmii, se obișnuiseră cu aranjarea ținutei, cu ordinea, cu disciplina, mai aveau puțin și depuneau jurământul, gata, aveau să devină militari adevărați așa cum le cerea țara și întreaga ei istorie…

Cei doi intrară în cancelarie, se dezbrăcară, puseră mantalele și caschetele la cuier. Ceilalți ofițeri veniseră mai demult, în mod sigur erau afară cu plutoanele sau inspectau dormitorul, camera pentru armament, cea cu cufere și valize, spălătorul și toate celelalte. Cu o zi înainte fusese duminica, vroiau să vadă cum se gospodăriseră soldații, avuseseră timp berechet la dispoziție, primiseră niște ordine clare, limpezi, iar gradații nu trebuiseră decât să urmărească îndeplinirea lor. Atât și nimic mai mult.

Ieși și căpitanul urmat îndeaproape de Viorel Datcu, intrară în dormitor, se opriră în prag și aruncară o privire largă asupra încăperii luminoase, aerisite, cu ferestrele deschise, în care paturile cu cearșafurile albe și pledurile maronii, bine întinse ca și podeaua de ciment lucie ca oglinda îți desfăta pur și simplu ochiul. Nu se vedea însă niciun ostaș. Toți erau de bună seamă afară la adunare, îl așteptau pe căpitan să facă inspecția de dimineață și să dea respectivele ordine pentru ziua aceea de instrucție.

— E frumos, îți place? întrebă Savu înainte de a părăsi dormitorul și arătă cu capul șirul de paturi aliniate la milimetru. S-au integrat repede băieții, mă bucur, bine ar fi să dovedească aceeași râvnă și la instrucție. Haide să mergem…

Savu vru să iasă, urmat de Viorel, când vorba cuiva, dincolo, în partea cealaltă, sub una dintre ferestre îi atrase atenția. Făcu un semn locotenentului și se îndreptară într-acolo.

— Așa flăcău, așa, dă-i bine și pe închizător, și pe țeavă, uite ia acolea pata asta de unsoare, ce faci, o lași de prăsilă?

— O fac lună tovarășu plutonier, numa mi-e grijă să nu dau de belea, că s-or adunat ăilalți și eu îs lipsă…

— Lasă, vezi-ți de treabă, eu răspund…

Savu se ridică în vârful picioarelor, se aplecă pe pervaz și privi în afară. Viorel făcu la fel. Jos, pe bordură, lângă zidul pavilionului, pe un carton mare, ondulat, așa cum probabil fusese scos din vreo ladă cu muniție, stătea Visu Gherasim, cu un pistol-mitralieră pe genunchi și-l freca de zor cu o cârpă, încercând să îndepărteze unsoarea ce se vedea întinsă ca o pastă galbenă de la gura țevii până la talpa patului. Lucra cu o anume meticulozitate, strângând cârpa în palma lui mare, crăpată, cu capul plecat, parcă frânt din încheietura grumazului și umerii lăsați, îndoise genunchii ascuțiți, altfel picioarele ar fi ajuns dincolo, în răzorul unde fuseseră flori și cum stătea așa chircit îi ajungeau la bărbie. Lângă el un bidon, un șomoiog de cârți, o vergea. Iar alături, în picioare, plutonierul Bănică, scund și slab, cu mâinile-n șold și cascheta dată pe ceafă supraveghea lucrul, dând îndrumările de rigoare, dar fără să uite a-i aminti soldatului toate câte avea să le spună.

— Așa Visule Gherasim, așa frate, acuma ești și tu în rând cu ăilalți, se cheamă că te poți socoti om întreg, cu scaun la cap cum ar deveni chestiunea. Mi-ai zis că mă supăr că ai venit

peste mine în cancelarie cu noaptea-n cap... Da de unde, băiete! Eu nu-s un om supărăcios și-apoi să știi, nu port pică nimănui. Mai îmi ies așa, câteodată, din pepeni, vorba aceea, dar ce să fac măi tovarășe dacă de pildă, uite-n cazul tău, eu umblu să-ți arăt drumul ăl bun și tu te dai la o parte! Păi se poate?

— Da, tovarășu plutonier...

— Ai văzut, sunt ăl mai înțelegător, urmă Bănică trecându-și de astă dată mâinile la spate. Cum ai venit, am lăsat totul și am alergat cu tine la magazie să-ți împlinesc dorința...

— N-am avut somn, tovarășu plotonier, zău bată-mă să mă bată că tătă noaptea așa s-o învârtit patu cu mine, no, ia tocma ca scaunele cele zburătoare de la bâlci. Că mi-am zâs că acolo-n sat am avut mintea slăbită de m-am luat după capul ăluia...

— Păi ai avut-o...

— Că o venit și Sânedru, îl știți, și mi-o spus și el, da acu mi-i rușine și de ăilalți din pluton, că ce-or zâce...

— Nu zic nimic, se bucură...

— Tocma cum spune cartea noastră de rugăciuni, știți povestea ceia cu oaia rătăcită...

— Lasă, băiete cartea aia a ta, ai zis c-ai uitat-o, ce tot îi dai zor cu ea? se înfurie pe dată Bănică, scuturându-se ca un cal în ham, gata s-o ia razna. Acum ești soldat cu adevărat, ți-am spus, nu se prea nimerește să-ți umble gândul la biblie. Hai, dă-i zor, se-apropie ceasul...

— Că greu îmi iese din cap...

— Ce-ți iese? se zburli iară Bănică. Ce-ți mai veni?

— Veturia, fata ceea, v-am raportat az dimineață. Că m-o-ngrijat ce mi-o zâs asară tovarășu locotenent. Dar îmi trece...

— Îți trece, sigur îți trece, îl asigură Bănică oarecum liniștit că soldatul nu se gândise iar la prostiile ce-i împuiaseră capul. Ăla, tat-su a aruncat numai o vorbă așa, să-ți întunece mintea, nu ți-o dădea el ție, stai pe pace!

— Că dreptu-i, am stat și m-am gândit az noapte, pare-mi c-o mai prostit și pe alții. Da oamini mai în vârstă...

— Ei, vezi! Hai, dă-i zor, cred c-au venit tovarășii ofițeri. Te prezinți la tovarășul locotenent Datcu, îi raportezi uite așa și pe dincolo, știi tu...

— Apăi dacă nu era dânsu să-mi lumineze oleacă mintea...

Ascultând, Savu aruncă o privire plină de uimire și în același

timp întrebătoare lui Viorel, dar acesta, total emoționat nu făcu altceva decât își luă cascheta de pe cap, își trecu degetele prin părul blond și trăgând adânc aer în piept, ca și cum după un drum greu ajunsese acolo unde-i fusese vrerea, se îndepărtă ușor de la fereastră și spuse ca pentru sine:

— În sfârșit…

Porni apoi prin dormitor, ieși afară în aerul dimineții și rămase în prag, privind pentru o clipă cerul înalt, plumburiu ca o imensă cupolă de sticlă cenușie. Undeva, la orizont desluși o rază de soare, asemeni unei sulițe de foc ce încerca să răzbească spre ziua ce se anunța liniștită și încărcată de miresmele toamnei. Stătu astfel un timp urmărind-o, încrezător în izbânda ei, și într-adevăr nu trecu mult, ea izbuti și aprinse deodată întreaga zare cu lumina ei de aur.

LA KILOMETRUL 202

Spre seară, soarele dispăruse undeva după coama dealurilor împădurite și cerul sângeriu până atunci prinsese o cocleală arămie, ștearsă, ce-și schimba cu încetul culoarea spre albastru-cenușiu. Se lăsa pe nesimțite amurgul. Cu fiecare clipă, șoseaua parcă se topea în imensitatea câmpului cu reflexe violacee, ghicindu-se tot mai greu conturul panglicii nisipii printre șirurile de salcâmi tineri ce străjuiau de-o parte și de alta drumul până departe la orizont.

Autocamionul militar alerga în viteză pe asfaltul șoselei, ocolind mașinile, tractoarele, carele și căruțele întâlnite în cale, urcând și coborând pante anevoioase, luând viraje line în curbele periculoase dincolo de care se deschideau către adâncuri văgăuni negre, acoperite de frunzișul întunecat al codrilor.

Soldatul Horja ținea volanul degajat, cu o anume indiferență ce ți-o dă lunga practică profesională în conducerea mașinii, dar înapoia acestei aparente relaxări se ascundea o deosebită grijă pentru respectarea celor mai elementare reguli ale circulației rutiere. Departe, în cenușiul zării totul se estompa cu încetul ca într-o ceață, – pomii, casele ivite ici-colo pe dealuri, câmpul, – cufundându-se tot mai mult în apele tulburi ale înserării. Evident, vizibilitatea era din ce în ce mai redusă și Horja, privind cu încordare înainte își simțea ochii săgetați de-o durere ascuțită, aprinsă, deseori lăcrimau, dar îi ștergea când și când cu latul palmei și continua să conducă tăcut, fără să scoată vreun cuvânt de parcă ar fi fost singur în mașină. Alături de el, ajutorul, soldatul Andreica își aprinsese o țigară și fuma în liniște, slobozind fumul peste geamul portierei, lăsat pe jumătate. Se gândea la ceva sau numai lăsa impresia asta, poate că nu-l interesa nimic, nici drumul, nici prietenul de alături, nici chiar țigara, iar mintea-i rătăcea într-aiurea, fără o țintă anume.

— Măi, Mircea nu aprinzi lanternele? zise el într-un târziu, ieșind din amorțeala care aproape îl adormise. Uite, a început să se lase întunericul. Aprinde și tabloul de bord…

— Încă se vede…

— Asta o spui tu, dar acuma apare „îngerul păzitor” cu sirena…

— Bine, uite îți fac pe plac…

Și zicând acestea, Horja întinse mâna pe lângă volan și calm, apăsă simultan pe butoanele de ebonită neagră. Bordul mașinii se aprinse deodată într-o lumină verzuie, liniștitoare și blândă ca scala unui aparat de radio; se vedeau acum acele cadranelor cum jucau ca niște licurici roșii peste cifrele albe, indicând viteza, nivelul benzinei, presiunea uleiului, temperatura apei în circuit. Motorul sforăia continuu, constant, mărindu-și când și când turația după felul cum îi comanda pedala acceleratorului.

— Cât mai avem sultane?

— Cred că vreo optzeci de kilometri. Cât o fi ceasul?

— Opt fără zece.

— Numai atâta?

— Numai.

— E destul de bine. Dacă bariera de cale ferată de la canton nu e lăsată, ajungem la vreme…

După un timp, Horja aprinse faza mică a farurilor și conul de lumină prinse a mângâia șoseaua, nu departe, înainte, dezvăluindu-i în noapte ondulațiile, gropile sau locurile ce se aflau în reparație. Când și când aprindea și faza mare; atunci lumina țâșnea fulgerător printre șirurile de salcâmi, ca o săgeată de foc instantanee și dură, Veneau dimpotrivă într-un șir nesfârșit turisme, camioane, motociclete, se stingeau și se aprindeau farurile, semnalizând, ca-ntr-un joc al luminilor, apoi treceau ca vântul, cu pneurile fâșiind prelung pe asfaltul încă încins, dispărând în noapte. Altele, depășind, goneau pe-alături, uneori cu viteze excesive, se topeau în întuneric și nu li se zăreau decât pentru un timp stopurile roșii, aprinse la spate, ca niște puncte de foc ce curând dispăreau brusc la câte un cot al drumului.

— S-a aglomerat șoseaua, se apropie orașul… zise Andreica, trăgând alene din țigară.

— Mda… se apropie… confirmă Horja ținând privirea tot înainte.

Andreica, obosit, se lăsă pe spătarul scaunului și prin fumul țigării trase un timp cu coada ochiului către prietenul său. „Oare de ce o fi așa de posac la vorbă? se întrebă nedumerit. Pare posomorit… La ce s-o fi gândind în clipele astea? Dar parcă numai acuma? Până la stația de benzină a fost el, cel adevărat, dar după ce am umflat pneurile și am pornit iară la drum, parcă

un altul s-a instalat la volan.” De fapt, nu-l știa atât de tăcut, închis în sinea lui, parcă frământat de ceva. Dimpotrivă, vesel, glumeț, plin de voie bună, iar la un drum ca ăsta, ca să omoare plictiseala, umplea cabina camionului cu snoavele și râsetele lui, așa cum, evident, făcuse și până a opri la acel „Peco” de lângă motelul din marginea pădurii. Se cunoșteau de trei ani, lucraseră la aceeași autobază ca șoferi în transporturi de mărfuri, iar când le venise vremea stagiului militar ceruseră, să fie tot împreună și dorința li se împlinise, după perioada de instrucție fiind repartizați pe același autocamion. Horja, înalt, slăbuț, îmbrăcat totdeauna cu gust, plin de exuberanță și veșnic cu o glumă pe buze era cel mai popular șofer din autobază, la serile de la clubul tineretului fiind „căutat” de către fete pentru că știa să danseze ca nimeni altul. Și mai știa ceva: să promită fiecăreia o întâlnire, să aranjeze o eventuală logodnă, să le scrie scrisori presărate cu versuri de dragoste copiate de pe unde se nimerea, într-un cuvânt i se căuta anturajul; iar el știindu-se plăcut, nu se dădea în lături de a cunoaște alte și alte fete, fiind mereu înconjurat de cele mai frumoase dintre frumoasele orașului. Nu-i de mirare, deci, că toți colegii lui de la autobază, la ideea unuia mai șugubăț, îl porecliseră „sultanul” și așa îi spuneau ori de câte ori îl întâlneau, tachinându-l, evident prietenește, fără ca el să se supere. Dimpotrivă, părea că gluma îi făcea chiar plăcere. „Ce-ți mai face haremul sultane?” îl întreba câte unul râzând, dimineața, în garaj. Sau „ce noi cadâne ți-au rămas la inimă la balul sindicatului din transporturi?”. „În orice caz, te asigur că am să fac față situației și n-am să te chem niciodată să mă iei la remorcă”, răspundea el tot vesel cum îi era felul. Iar de când era militar, Horja primea zilnic la unitate zeci de scrisori de la multe din cunoștințele lui feminine – avea cea mai bogată corespondență din regiment! – și în timpul liber, cu o conștiinciozitate rar întâlnită, îl vedeai aruncând în cutia poștală din fața clubului teancuri de plicuri de cele mai diverse culori. Încolo era un băiat de ispravă, fusese în mai multe rânduri evidențiat pentru felul cum își îndeplinea serviciul militar, ba după aplicația din toamnă, primise de la comandantul marii unități chiar o permisie de câteva zile, deoarece în condiții grele de furtună, prin noroaie și mlaștini, cu o ambiție rar întâlnită de a nu întârzia un minut, dar să se și ferească de ochii „inamicului”, tractase un tun, ajungând la timp

pe o poziție dificilă de tragere de unde se executase focul ce avea să-l surprindă pe adversar, iar unitatea avea să iasă victorioasă. După isprava asta mulți credeau că are să-și țină nasul pe sus, știindu-se cel mai iscusit șofer din unitate, dar cu toții se înșelaseră. Horja rămăsese același tânăr modest, cumpătat și sârguincios ca mai înainte, socotind că nu-și făcuse decât datoria și că oricare în locul lui ar fi obținut același bun rezultat. „În definitiv, zicea el, toți avem aceeași pregătire profesională, aceleași bune mașini, ca să nu mai vorbesc de ambiția ce parcă face parte din însăși ființa noastră”. Acuma stătea tăcut la volan, cu ochii numai înainte, parcă gânditor, fără să scoată un cuvânt, manevrând mecanic schimbătorul de viteze și pedala ambreiajului când situația drumului îi cerea acest lucru.

— Unde te gândești, Mircea? îl întrebă într-un târziu Andreica, trăgând adânc din țigară.

Vorbise ca să alunge tăcerea pe care el o considera dușmanul șoferului la drum lung, mai ales noaptea, când nu auzi decât zumzetul uniform și constant al motorului, zumzet ce-ți picură cu încetul în tot trupul, otrava oboselii, te cheamă la somn și la moarte sigură.

— Ce-ai spus?

— Că unde te gândești?

— La nimic.

— Ai rămas cumva cu gândul la femeia aceea de la stația de benzină?

— Ce-ți veni? ridică Horja o sprânceană în semn de mirare și aruncă prietenului său peste umăr o privire întrebătoare. De unde până unde ideea asta?

— Hai, dă-te pe brazdă că așa este! nu se lăsă Andreica zâmbind enigmatic. Ce, n-am văzut eu cum stă chestia?

— Ce-ai văzut?

— Ți-a plăcut, las-o-ncolo de treabă, ți-a rămas la inimă, hai nu mai face pe niznaiul că nu te prinde. Ce, mie nu mi-a plăcut? Mi-a plăcut, nu mă dau înapoi, recunosc, dar tu? Însă ce-i drept, e drept, numai cu tine a vorbit tot timpul, trebuie să recunoști, cum și eu recunosc că avea și motive: ești mai prezentabil, mai drăguț, mai…

— Hai, mă, du-te și plimbă ursul, nu mă mai cicăli atâta! îl repezi Horja, ștergând cu latul palmei sticla aburită a

parbrizului. Până acuma ai moțăit și deodată te-a prins trăncăneala!

— Era frumoasă, mă, frumoasă foc, nu se lăsă Andreica. Dar, măi *amigos, adios pasatos,* s-a dus! Mașina cu care călătorea ne-a depășit de mult!

— Serios? tresări Horja.

— Păi cum? Tu n-ai văzut-o? „R 16”, albastru…

— Nu mi-am dat seama…

— S-a dus, fratele meu, s-a dus!

— Eh, asta-i viața! vorbi Horja puțin abătut și cu părere de rău. Ne putem împotrivi destinului? Nu ne putem!

— Ei, moft!

— Asta-i părerea mea, ce vrei? Ei, și-acuma pentru că ai deschis vorba, urmă el cu glasu-i domol, să-ți spun drept, când m-am uitat prima dată la ea, parcă mi-a dat cineva cu un pumn de lumină în ochi, pe cinstea mea! Și cum și ea mi-a zâmbit cu privirea, m-a aiurit pe loc, să fiu al dracului! Tulburătoare, femeie a-ntâia, fără discuție, norocul ăluia de-o are lângă el!

În urmă cu treizeci de kilometri, la stația de benzină, în timp ce Horja și Andreica băgau aer în pneuri și verificau presiunea cu manometrul, a oprit alături de ei un turism „Renault 16”, albastru, cu număr de București. Pasageri erau trei bărbați, nici prea tineri, nici prea bătrâni, bine îmbrăcați și o femeie, să tot fi avut treizeci și ceva de ani, într-o bluză sport și cu o fustă mult deasupra genunchilor. Afișând o anumită distincție, ținea poșeta agățată neglijent de-un umăr, cu un aer de ostentativă indiferență. A coborât din mașină cu o țigară lungă între degete și călcând ușor, plină de grație, s-a apropiat de cei doi militari, cerându-le un foc.

— Scuzați, a ridicat Horja privirea spre ea în timp ce scutura manometrul, dar la stația de benzină nu știți că nu se fumează?

— A, da! Iertați-mă! s-a arătat ea puțin fâstâcită, zâmbind și roșind totodată, de parcă săvârșise ceva extrem de grav. Era să comit o imprudență în mod cu totul nevoit…

— Ei, se mai întâmplă…

Ea n-a mai zis nimic, a pus țigara la loc, în pachet, și-a potrivit mai bine cureaua poșetei pe umăr și stăruind cu privirea asupra lui Horja, a întrebat mai apoi cu multă amabilitate, fără niciun fel de reticență:

— Nu știu, poate mă înșel, dar ne cunoaștem de undeva. Da?

Este adevărat?

— Să ne cunoaștem? s-a mirat Horja ridicându-se și dând manometrul lui Andreica să controleze pneurile din față. De unde? Cred că la mijloc este o confuzie, a adăugat puțin jenat, zâmbind la rându-i, dar fără să-i displacă conversația. Nu v-am mai văzut, așa că…

— Nu sunteți bucureștean?

— Da, bucureștean.

— N-ați fost odată la un meci de handbal pe terenul Facultății de drept?

— Nu, n-am fost. De altfel nu practic și nici nu mă interesează sportul ăsta…

— Ați lucrat, cumva la Getax? Mi se pare că într-o seară m-ați luat de la „Pescăruș”, eram cu mama și sora mea. Pare-se ați intervenit când ne-a insultat un huligan…

— N-am lucrat niciodată la Getax! a desfăcut Horja larg brațele a părere de rău în timp ce continua să zâmbească. De altfel, după cum v-am mai spus, nici nu v-am văzut vreodată în viața mea…

— Atunci, scuzați-mă, am făcut o confuzie.

— Tot ce se poate.

— În orice caz cu proxima ocazie nu mai sunt pentru dumneavoastră o necunoscută…

— O, desigur…

— V-aș servi cu o țigară, s-a alintat ea, deschizând poșeta dar dacă aici nu se fumează… Un „Kent”…

— Mă iertați, nu fumez…

— O, da… N-am știut…

În timp ce unul dintre bărbații ce o însoțeau se ocupa de alimentarea mașinii cu ulei și benzină, ea povesti cu multă dezinvoltură că este regizoare de film, are un „Fiat 850”, sport, luat chiar din Italia când a fost la un festival al filmului, mașină cu care plecase către orașul P. s-o vadă pe mama ei, aflată în spital de câteva zile. Automobilul a mers admirabil, dar de la un timp a observat că maneta de viteze „intră” tot mai greu și până la urmă s-a blocat definitiv. Așa că a fost nevoită să abandoneze mașina într-o comună, lăsând-o în curtea unui țăran și a ieșit la drum să întâlnească vreo „ocazie”. Și „ocazia” nu s-a lăsat mult așteptată. Nu după mult, a apărut un „Renault 16”, a făcut semn și mașina a oprit. Cei trei bărbați, care după spusele lor

sunt ingineri și merg să verifice un proiect în orașul P. au acceptat cu multă amabilitate s-o ia până acolo. Băieți foarte drăguți, comunicativi, sociabili, iar unul dintre ei, aflând că este regizoare, chiar îi ceruse să-i dea un rol într-unul din filmele sale viitoare.

— O chestiune ușoară pentru dumneavoastră, a zâmbit Horja ștergându-și mâinile murdare cu o cârpă. A fost amabil că v-a luat cu mașina, acuma îi faceți o plăcere să se vadă actor de film…

— Da, de unde! s-a împotrivit regizoarea. Nu-l vezi cum arată? Acela care plătește benzinarului, cel cu sacou albastru.

— Cu ochelari de soare?

— El. Ei, spune dumneata are figură de actor de film? a pufnit femeia în râs, acoperindu-și pentru o clipă fața cu palma să nu fie zărită de acela. O fi având vreun dram de talent, nu contest lucrul acesta pentru că, evident, n-am cum să-mi dau seama, dar în ceea ce privește înfățișarea fizică este o adevărată caricatură! Pe cuvântul meu! Un ins totalmente insipid… Pe când dumneata…

— Eu, ce? s-a mirat zâmbind Horja, sub privirile interesate ale lui Andreica.

— Pe dumneata categoric te-aș distribui într-un film. Parol!… Ai o figură distinsă, trăsături sigure, bărbătești, ochi frumoși, un zâmbet care cucerește, într-un cuvânt ești un tip destul de interesant, atractiv…

Horja a început să râdă. Andreica își dăduse cu un gest repezit boneta pe ceafă și de după mașină, făcu de vreo două ori cu ochiul prietenului său, după care întoarse spatele ca nu cumva femeia să-l vadă și pe el că râde. Uite că la așa ceva nu se așteptase: să și-l închipuie pe Horja actor de cinema! Orice și-l putea imagina, scafandru, fotbalist, acrobat la circ, să-l vadă pe stradă în picioroange sau să danseze într-o mână –, dar actor de cinema, nu! Chiar că avea și mutră pentru treaba asta! Poate că-l punea să joace rolul soldatului Sweik sau al lui Ghiță prostul dintr-o comedioară ce-o văzuse pe vremuri la el în cartier…

— Ce zici, ai fi de acord? a insistat femeia în timp ce-și privea ceasul de mână. Am să-ți las adresa mea…

— De, știu eu? a înălțat Horja din umeri nehotărât. Copleșit de toate câte le auzise, mai ales de perspectivele ce le întrezărea destul de ademenitoare. Ce să vă spun? Nu m-am gândit

niciodată la treaba asta. M-ați luat repede și…

— Hello! s-a auzit atunci strigătul aceluia cu sacou albastru ce aștepta lângă mașină, cu portiera deschisă, semn că este grăbit să continue drumul. Mergeți? Sau rămâneți cu… armata?

— Îndată! a înălțat femeia mâna în semn să fie așteptată. Ei, la revedere băieți, a urmat apoi cu glas ușor alintat. Serviciu ușor. Iar dumneata, actorule, îi aruncase o privire plină de înțeles lui Horja, caută-mă la studioul București. Întrebi de Manuela Popescu. Pa! *Au revoire!*

— Mergeți cu bine… a îngăimat Horja, fâstâcit, privind lung după femeia ce alerga ușor, cu pas săltat, către turismul ce-o aștepta. Bine… am… să…

Vroise să spună ceva, dar cuvintele dezarticulate îi rămăseseră parcă în gât, renunțase și rămăsese stană de piatră, cu ochii tot în direcția în care demarase ca un bolid „Renault-ul” cu femeia ce-l pusese pe gânduri. Adică, să fie el un ins chiar atât de atrăgător? se întreba în sinea lui neîncrezător în timp ce-și ștergea încet, cu latul palmei sudoarea ce-i năpădise deodată fruntea. În definitiv, de ce n-ar fi? I-o mai spuseseră și alte femei, cu diferite prilejuri, știa chestiunea asta – și de ce să fie ipocrit – se simțea chiar bine, dar uite că de astă dată i-o confirmase o regizoare de film și încă ce regizoare! Frumusețea frumuseților de pe pământ! Chiar că nu mai întâlnise o asemenea femeie!

— Ce zici, Andreica? întrebase el într-un târziu, în timp ce se urca în mașină și punea cheia în contact, pregătindu-se să pornească motorul. Ai auzit doar totul, ai fost aci, la doi pași… poți spune și altora, așa ca să se știe, pe mine n-o să mă creadă nimeni, știi cum sunt invidioșii…

— Ce să zic? zâmbise Andreica urcându-se și el în mașină și închizând portiera. Cred că respectiva te-a cam băgat în viteză! Te văd după mutra aia a ta de motan logodit! Ia uită-te-n oglindă, te vezi ce mutră ai? Să nu rămâi în priză directă, că derapezi la viraje!

— Să-ți spun cinstit, recunoscuse Horja puțin jenat, am început să derapez de pe acuma. Parcă-s pe altă lume, pe cuvântul meu!

Autocamionul alerga acum în noapte, tăind curbe, urcând pante, depășind tractoare în mers sau basculante staționate pe dreapta șoselei, motorul trăgea din plin, răspunzând comenzilor,

iar Horja privea numai înainte, tăcut, gânditor, fără să scoată un cuvânt. Andreica îl supraveghea când și când cu coada ochiului, zicându-și în sinea lui că mie la sută prietenului său îi rămăsese inima la regizoare, care realmente îl tulburase, altfel nu avea nicio explicație mutenia aceea a lui și ușoara nervozitate ce-l încerca ori de câte ori schimba maneta de viteze sau semnaliza cu farurile.

— Unde te gândești, Horja? rupsese el tăcerea.

— La nimic!

— Chiar la nimic?

— Chiar!

— Ei, nu cred… Măi, ce-i și cu femeile astea!

— Lasă-mă-n pace, trebuie să fiu atent înainte! i-o retezase scurt Horja, aplecându-se mult peste volan. Uite, mai trece câte unul drumul fără să se asigure de parcă ar merge prin ograda lui tat-su!

— Bine, iartă-mă…

Horja mințea. Categoric mințea. Era evident acest lucru, dar el căuta să-și ascundă cu tărie toate frământările ce-l chinuiau în clipele acelea. Orgoliu? Lașitate? Neîncredere în propriile lui sentimente? Teama de el însuși? Greu de precizat… Cert este că de când plecase de la stația de benzină, oricât s-ar fi străduit să uite, gândul îi zbura numai la femeia aceea care apăruse acolo ca o fantomă de vis și dispăruse tot atât de repede de nu-l lăsase măcar să se dezmeticească de-a binelea. „O femeie cum rar întâlnești! cugeta el, măcinându-și gândurile de unul singur. Ah, cât n-aș da s-o reîntâlnesc în București, sau oriunde în lumea asta, să stau cu ea de vorbă undeva pe o terasă, la o cafea, să-mi aprindă țigara cu bricheta ei de dublé, sau să mă plimb alături de ea printr-un parc sau pe-o alee cu tei înfloriți. Eh, cât de plină de neprevăzut este viața asta! cugeta el mai departe, mistuit de-un foc lăuntric ce se iscase cu un ceas în urmă. Viața este o ecuație cu infinit de multe necunoscute… Avea dreptate profesorul nostru de psihologie de la seral: în fiecare zi, în fiecare clipă ești chemat și în același timp ești dator să rezolvi aceste necunoscute care sunt generate de diferite probleme. Când, oare, se vor stinge sentimentele noastre de iubire, de dragoste, de pasiune după femeia dorită? Cred că niciodată! Ele sunt hărăzite să trăiască cât omul, să-l urmărească, să-l învăluie cu mirifica lor beție, o beție ușoară,

alintătoare, ce te face să visezi și să trăiești cu speranța că mâine visul va fi mai frumos decât azi, pentru că cel de azi a fost mai frumos decât cel de ieri…”.

Horja era un visător, un sentimental, un romantic, un om pasionat de literatură și de muzică, învăța la seral și intenționa să se înscrie la facultate, să devină inginer mecanic, să lucreze apoi într-o mare uzină. „Măi băieți, exploda el câteodată, în cercul lui de prieteni, vreau să construiesc motoare, să le ascult bătaia inimilor, să știu că sunt făcute de mâinile mele”.

Lui Andreica îi făcea plăcere prietenia cu Horja, îl prețuia și-l stima pentru felul cum acesta își impunea personalitatea de la primele cuvinte într-o conversație cu cineva. Singura lui slăbiciune însă, care-l „dobora” și-l făcea inofensiv până la imobilizare și pentru care Andreica ducea lungi discuții în contradictoriu cu el, nefiind de acord cu comportarea lui, erau „poveștile de dragoste” pe care Horja le dorea și le căuta cu orice chip, de cele mai multe ori trăindu-le sincer cu intensitatea unor sentimente deosebite. În clipele acelea sau mai bine zis în timpul acela era de nerecunoscut. El, experimentatul, îndrăznețul, fantezistul, cel plin de sine și de un orgoliu fără seamăn, devenea un ins incapabil să se autocontroleze, aproape derutat, greșea în te miri ce, se supăra pentru lucruri de nimic, nu putea întreprinde ceva deosebit, într-un cuvânt se vedea destul de limpede că era subjugat, obsedat, stăpânit numai și numai de acele trăiri sentimentale ce-l copleșeau literalmente. „Uite-l și acuma cât este de aprins, îl judeca Andreica în ascuns, în mod sigur visează la femeia aceea de la stația de benzină care parcă i-a luat mințile! Și mai este și la volan…”

— Fii atent la drum, Mircea! îl îndemna când și când Andreica, autoritar, cu un fel de severitate în glas. Sunt unele căruțe care n-au felinare… Și oameni pe biciclete…

— Am grijă, fii pe pace!

— Mai micșorează din viteză, e noapte.

— Lasă, nu mă mai dădăci!

— Vrei s-ajungi „Renault”-ul?

— Poate…

— E o prostie să te gândești la așa ceva! îi replică Andreica, rezemându-se mai bine de spătarul scaunului. Pe cuvânt că e o prostie… O imposibilitate. Numai dacă are o pană de cauciuc sau de motor și a tras pe dreapta… Dar… tot te mai gândești la

ea?

— Tot... Ori cum a zis că o cheamă?

— Manuela. Manuela Popescu.

— Așa. Manuela. Mda, frumos nume, zâmbi Horja, mijindu-și ochii de parcă ar fi văzut femeia undeva la câțiva pași în fața lui. Manuela... Măi, Valeriule, pe cinstea mea, nu știu cum, dar am să-i strig numele la miez de noapte, sau dimineața la răsăritul soarelui, sau pe malul unei ape să se piardă în ecouri prelungi deasupra undelor... Nu știu... Nu știu... Ce ochi avea, măi, Valeriule! Ce ochi! Și ce zâmbet! Ce trup... Ai văzut cum mă privea? Pe cuvânt, spune, ai văzut?

— Am văzut...

— Ei, uite, nu-i pot uita privirea! Nu pot și gata! Știu, zici că sunt un aiurit, un visător... Da, mă, sunt, sunt și gata, asta-i situația...

Și ca și când ar fi vrut să sublinieze ultimele cuvinte, Horja aprinse faza lungă a farurilor și fascicolul puternic de lumină mătură până departe cenușiul șoselei, dezvăluind trunchiurile copacilor de pe margine, câte o casă răzlețită sau un han, o fântână sau un loc de popas. Mașina gonea, ocolea căruțe răsărite ca din pământ în cale-i, bicicliști înșiruiți pe potecile mărginașe sau tractoare ce abia ieșiseră din tarlale, în viteza aceea părând un bolid ce săgetează noaptea, înșurubându-se în întunericul ei ca într-o apă neagră. Volanul trepida, trepida întregul bord cu luminițele verzui ale cadranelor, vibrau sec geamurile portierelor, întreaga caroserie trosnea din încheieturi, gata-gata parcă să se dezmembreze.

— Mai încet, Mircea, mai încet! îi puse Andreica palma pe braț, încercând să-și domolească prietenul. Ești peste viteza legală. Ce dracului vrei să faci? Să intrăm într-un copac din ăștia? Sau să ne răsturnăm?

— Fugi, mă, de-aci, ești și tu șofer, cum sunt eu cântăreț de operă!

— Tu nu te uiți la vitezometru?

— Să știi și tu că vitezometrele astea sunt relative. Nu întotdeauna indică situația reală, replică cunoscător Horja. Ai. De pildă, o sută la oră și când colo mergi frumușel cu optzeci sau mai puțin. De fapt așa se și calculează viteza celor ce concurează în raliuri. Cu scăzământul respectiv. Știi, am un prieten, mi-a spus cum stă chestiunea...

— Radar-ul nu-ți întreabă prietenul, te întreabă pe tine. Ce înregistrează aparatul milițianului e sfânt!

— O fi, nu te contrazic, dar n-am prea văzut radar noaptea. Și-apoi sunt în viteză legală…

— Asta numești tu „legală”? nu se lăsă Andreica.

— Da, asta… Ce crezi că…

Horja vru să mai spună ceva. Dar deodată, avu o tresărire ca și cum careva l-ar fi tras brusc de gulerul vestonului. Luă imediat piciorul de pe accelerator, reduse turația motorului, frână, încetinind mersul mașinii tot mai mult și rămase cu pieptul aplecat peste volan, cu fruntea lipită de parbriz, cu ochii mari plini de uimire, privind prin aburul geamului undeva către dreapta.

În marginea șoselei, în lumina farurilor, o femeie.

Era ea, aceea de la stația de benzină.

Flutura un batic, făcea semne disperate autocamionului să oprească. Agitată, nervoasă, parcă plânsă, cu părul răvășit…

— Mircea, ea este!

— În sfârșit! exclamă ca o ușurare Horja și-și trecu palma peste ochi ca și când ar fi vrut să-și alunge nu atât oboseala cât să se autocontroleze că nu visează. Da, ea este!

Și zicând acestea, stinse faza lungă, trase frâna de mână și coborî repede din cabină.

— Dumneavoastră? întrebă el mai mult șoptit și-o privi din cap până-n picioare cu aceeași curiozitate de la început. Ce s-a întâmplat?

— Of, e groaznic! Groaznic! spuse ea printre suspine și-și acoperi fața cu palmele, izbucnind în plâns.

— Vă rog, căută s-o liniștească Horja și-i atinse ușor brațul cerându-i să vină mai în lumina farurilor. Ia spuneți, ce este? Ce s-a întâmplat?

— Vai, dar e groaznic… abia de i se deslușea vorba, fiind înecată de plâns.

— Acuma lăsați, calmați-vă, spuneți despre ce este vorba, vă ascult…

Într-un târziu, ștergându-și mereu lacrimile cu un colț al baticului, ea povesti, tremurând de emoție sau de spaimă, cum cei trei bărbați cu care fusese văzută la stația de benzină și se arătaseră amabili și, la rugămintea ei, o luaseră în mașină, se dovediseră până la urmă a fi niște „aventurieri ordinari”.

Trecând peste cele mai elementare reguli ale unei comportări civilizate, ale unei conduite umane, demne, încercaseră s-o seducă, nu departe de pădurea rămasă în urmă. Ea însă țipase și profitând de întuneric și de zăpăceala celor trei, fugise peste câmp, pierzându-și urma într-o porumbiște. Cum ajunsese la șosea, numai ea știe! Cu teamă a așteptat clipă de clipă să se ivească o altă mașină, s-o ia din întunericul acela pustiu și s-o ducă spre oraș, dar în același timp fiindu-i frică să nu apară din nou „Renault”-ul cu cei trei „imbecili” ce în mod sigur aveau să se răfuiască cu ea. Norocul ei că a zărit chiar autocamionul militar, cu cei doi ostași simpatici și atât de binevoitori, băieți cumsecade, cu mult bun simț, cum și-a putut da seama din scurta conversație de la stația de benzină. Și-atunci, parcă i-a venit inima la loc. A înălțat mâna, a făcut semn cu baticul, tremura toată de teamă că nu vor opri, dar…

— Sunt urmărită! încheie ea cu lacrimi în ochi. Am fugit cât am putut, nu mai sunt în stare să fac un singur pas. Simt că mă prăbușesc. Ajutați-mă! Vă implor să mă ajutați!

— Haideți sus în cabină! zise Horja, fără să mai stea pe gânduri. Vru să-i întindă mâna, s-o sprijine, dar și-o retrase repede privindu-și nemulțumit palma. Scuzați, sunt murdar și mă rog…

— Nu-i nimic și eu șofez și știu ce însemnează să stai la volan.

— Valeriule, ia fii tu cavaler cum te știu și coboară s-o instalăm pe dânsa între noi.

Andreica se dădu jos și-i făcu loc femeii să se urce. Și în timp ce ea se instala pe canapea, pieptănându-se, el se aplecă discret la urechea lui Horja și-i aminti în șoaptă că nu au voie să ia femei în mașina militară și nici alte persoane străine, civile sau militare, scria chiar în instrucțiunile lipite deasupra parbrizului, orice șofer din armată știe lucrul acesta, dar Horja îi răspunse repezit să nu-l mai dădăcească iară, este un caz special, el Andreica se vede treaba n-a auzit niciodată de umanitate, ar fi bine să mai citească câte ceva, totul se învață, chiar cum să fii un om civilizat. Se urcă apoi repede în cabină și întrebă pe femeie dacă s-a instalat bine.

— Foarte bine! îl asigură ea, cercetând cabina cu o privire fugară. Vai, ce înaltă e mașina asta, spuse continuând să-și aranjeze părul cu pieptenele. Cred că n-aș fi în stare s-o conduc…

— Nu-i nimic greu în lumea asta! zise cunoscător Horja, cu un aer de superioritate profesională și se așează la volan. Totul se învață cum îi spuneam și prietenului meu adineaori...

Andreica primi înțepătura tăcut, nu spuse nimic și se trase mai către portieră pentru ca să n-o stânjenească pe ocazionala pasageră ce se așezase între el și Horja. Femeia răspândea în jurul ei un parfum dulce, amețitor și într-o secundă cabina mașinii se umplu de mireasma atât de familiară atelierelor de cosmetică feminină.

— Ne-am întâlnit, deci, și a doua oară! zise Horja zâmbind și apăsând pe accelerator puse mașina în mișcare. Vă spun sincer că nici nu mă așteptam. O întâmplare...

— O întâmplare plăcută dintr-un punct de vedere...

— Cum anume?

— Din punctul nostru de vedere plăcută, preciză femeia, însă neplăcută gândindu-mă prin câte am trecut. Vai, și-acum simt cum îmi bate inima!

— Nu-i nimic, liniștiți-vă! o povățui Horja. De-acuma sunteți în siguranță, n-o să vi se mai întâmple nimic...

— Vă mulțumesc. Știți, totdeauna un civil lângă un militar în împrejurări din astea mai deosebite se simte în siguranță, ținu ea să adauge. Mai ales când e vorba de-o femeie... Serios, nu vreau să vă flatez, dar așa este. Vedeți, uniforma ostășească emană o certitudine, o garanție, multă seriozitate, demnitate... Nu găsiți că este adevărat?

— Așa este...

— Unde mergeți? întrebă ea cu un aer nevinovat.

— Departe.

— Este secret? încercă să se alinte.

— Are vreo importanță pentru dumneavoastră unde mergem? zise Horja tot zâmbind, vorbindu-i foarte politicos. Principalul este că trecem prin orașul care vă interesează și puteți ajunge la destinație, nu?

— Da, aveți dreptate. Vai, ce bine că v-am întâlnit! exclamă ea liniștindu-se cu totul. Știți, mă uitam să văd vreo mașină, dar în același timp mă încerca din nou spaima prin care trecusem, pentru că mă gândeam peste cine am să dau oare?

— Lumea e mică, zise Horja, privind-o cu coada ochiului pe femeie. Speram să vă caut prin iarnă la București, și uite că n-a trecut nicio oră și sunt alături de dumneavoastră...

— Da, așa este. Serviți câte o țigară? întrebă ea precipitat și începu să se scotocească cu gesturi febrile prin poșetă. Adică, stați, vă servesc cu ceva care sunt sigură că o să vă placă…

Scoase două pachețele cu gumă de mestecat și-l servi mai întâi pe Horja, apoi pe Andreica.

— Pentru antrenamentul maxilarelor! râse Horja și zvârli ambalajul peste geamul lăsat al portierei. Marfă americană…

— Se fabrică și-n Europa, ținu să precizeze femeia. E bună pentru calmarea nervilor…

— Serios?

— Foarte serios…

— Dar dumneavoastră nu serviți?

— Mai târziu. Abia am terminat unul…

Horja conducea atent, puțin emoționat, cuprins de-o stare de febrilitate de loc înțeleasă, când și când privind spre femeia de alături cu satisfacția ce ți-o dă împlinirea unui vis. Nici nu-i venea a crede ochilor că frumoasa din stația de benzină, către care îi zburaseră atâtea gânduri, se află acum lângă el, prezență vie și plină de farmec ca ceva de neînchipuit. „Măi să fie, oare, am eu o figură de actor de film? se întreba pentru a nu știu câta oară și de fiecare dată încerca să se uite în oglinda retrovizoare de deasupra capului. Tot ce se poate… Mă rog, dacă un regizor de film, care este un cunoscător în materie afirmă lucrul ăsta, ce să mai vorbesc?” Și tot cuprins de asemenea gânduri, cu cât trecea timpul, cu atât simțea că plutește pe aripile unui vis nevăzut, că este – cum se spune – în al nouălea cer și că încet, încet o ușoară amețeală îi învăluie fruntea și cu fiecare clipă ce trece șoseaua începe să-i joace tot mai mult în fața ochilor. Totodată, lucru inexplicabil, parcă îl stăpânea și o stare necunoscută de moleșeală. „Ce să fie? se întrebă el într-un târziu cu neliniște. Oare, din cauza emoției? Se prea poate! Dar ce, nu-s atât de slab să nu-mi pot controla sentimentele, își spuse ca un reproș și-și trecu ușor palma peste fruntea îmbrobonată brusc de sudoare. Parcă-s un copil…”.

Lăsă geamul portierei, o undă de aer rece pătrunse deodată în cabină, dar amețeala stăruia tot ca mai înainte și Horja își trecu din nou palma peste frunte. Dându-și seama că nu mai are controlul volanului, încetini mersul mașinii și semnalizând, trase pe dreapta, pentru oprire.

— Ce-i Mircea, ce-i cu tine? întrebă îngrijorat Andreica.

— Nu știu, mă doare puțin capul…

— Vai, poate ați răcit, interveni cu aceeași îngrijorare și femeia. Sau mirosul de benzină… Se întâmplă…

— Cred că m-a cuprins oboseala, zise Horja. Oprim câteva minute și apoi plecăm.

— Nu puteți merge măcar până lângă pod? îl rugă femeia punându-i mâna pe braț. Cunosc bine locul. Este kilometrul 202. Mai de mult am avut aici un necaz, Am rămas fără benzină și am stat două ore în drum. Mi se pare că acolo este și o fântână. Da, precis este o fântână. Puțina apă rece pe ochi nu strică, dimpotrivă…

— Bine, oprim acolo…

Era noapte de-a binelea. Merse încet, cu grijă, parcă pipăind șoseaua și lumina lungă a farurilor scormonea până departe întunericul. Într-adevăr, nu după mult timp se zări un pod de piatră, cu lateralele albe, proaspăt date cu var. Iar cu câțiva metri mai înainte, pe dreapta o fântână cu o copertină de șindrilă. Apropiindu-se, Horja semnaliză din nou și după ce privi în oglindă să nu vină vreun autovehicul din urmă, frână și trase pe dreapta. Mașina se opri lin și pneurile aproape că se lipiră de marginea acostamentului. Horja răsuci cheia contactului și glasul motorului se stinsă odată cu luminile verzui ale bordului.

— Ți-aduc puțină apă, propuse Andreica.

— Nu, nu-i nevoie… Stau numai puțin așa… Apoi mă dau jos.

Dar spre mirarea lui Andreica, Mircea în loc să coboare, lăsă după o clipă capul pe volan și adormi. Femeia, îi făcu un semn discret lui Andreica să-l lase în pace, are nevoie de odihnă, după care întinse mâna pe la spatele lui Horja și ridică la loc geamul portierei.

— Este tare obosit, zise ea mai mult în șoaptă. Să-l lăsăm să doarmă puțin. Am închis și geamul, e curent.

Andreica dădu din cap în semn de aprobare și rămase atent privind noaptea în jur. Nu se zărea mai nimic. Dincolo de fântână se întindea lanul întunecat al unor porumbiști, iar în față ca o pată albă se deslușeau vag lateralele podului aflat la câțiva zeci de metri. Încolo, beznă s-o tai cu cuțitul, stăpânită de o liniște adâncă ce cuprinsese totul. Femeia scotoci prin poșetă, scoase o țigară, îi întinse și lui Andreica pachetul, dar acesta refuză, după care aprinse și trase un fum lung în piept.

— Poluez cabina, zâmbi ea, ar trebui mai bine să cobor.

— Nu, nu-i nevoie, o opri militarul. Lăsăm puțin geamul și se aerisește…

— Dar să nu răcească colegul dumitale, vorbi ea grijulie.

— N-aveți teamă.

După câteva minute, îmbiat poate de sforăitul lui Horja sau poate cuprins și el de osteneală, Andreica întinse brațele și căscă parcă abia stăpânindu-și somnul. Și nu trecu mult, că rezemat cu capul de peretele cabinei, începu la rându-i să sforăie ca și când s-ar fi pornit iară motorul mașinii.

Femeia îi privi pe amândoi militarii câteva clipe încercând să le deslușească chipurile, după care răsuflă adânc, ușurată parcă de-o grea povară, se uită la ceasul brățară, încercând prin întuneric să-i vadă minutarele. „Este tocmai bine, își spuse, trebuie să mă grăbesc…”. Așadar se întoarse, dădu picioarele lui Andreica la o parte să-și facă loc, deschise încet, cu grijă, portiera și sări jos din cabină cât mai ușor ca să nu facă zgomot. În jur același întuneric dens, ca de smoală de nu se vedea la doi pași. Doar când și când câte un turism sau camion trecea în viteză pe șoseaua întunecată, dezvăluind pentru o clipă în lumina farurilor șirul bătrânilor stejari de pe marginea drumului. Așteptă puțin, ascultând cu atenție în toate părțile, apoi scoase bricheta din poșetă și scăpără de trei ori, chipurile vroind să-și aprindă o țigară. În acest timp, Andreica deschise ușor ochii, întoarse capul și prefăcându-se că doarme mai departe, n-o slăbi o clipă cu privirea, fără însă să se miște de la locul lui. Totodată însă, dându-și seama că la mijloc nu e lucru curat, trase încet cu piciorul drept automatul de sub scaun, potrivindu-l să-l aibă la îndemână pentru orice eventualitate. Cu coada ochiului privi apoi spre Horja. Acesta dormea dus, în aceeași poziție ca la început, cu capul rezemat pe volan, sprijinindu-și fruntea pe mâna dreaptă. „Dormi artistule, dormi și visează, îi spuse Andreica în gând, cu amărăciune, fără însă să-și ia ochii de pe femeia ce fuma agitată lângă mașină. Uite mizerabila cum te-a îmbrobodit cu cinematograful ei, cu „băieți drăguți, amabili”, și-apoi ne-a dat gumă de mestecat somniferă. Bine că mi-am dat seama la timp și am zvârlit-o pe fereastră. Barem dacă apucam să-ți fac un semn și ție, măi Mircea… Ah, ce i-aș mai ciurui scăfârlia dumneaei cu câteva gloanțe, dacă aș prinde mișcarea că a făcut totul ca să ne întindă vreo cursă!”

N-apucă, însă, să-și termine gândurile, că zări pe-un drumeag

alăturat, ce tăia porumbiștea înaltă, înaintând un turism numai cu lămpile de poziție aprinse. Iar când se apropie și mai mult, ieșind la șosea, nu-i fu greu să recunoască după silueta caracteristică a caroseriei… Renault-ul din stația de benzină. Cei trei „aventurieri ordinari” se dădură repede jos și alergară lângă autocamion.

— Ei, cum a mers? întrebă unul dintre ei, căruia nu i se deslușea chipul, dar se arăta a îi cel mai voinic.

— Bine, spuse femeia trăgând precipitat din țigară. Nu se vede?

— Hai, băieți, căutați repede actele mașinii, legitimațiile, gata, nu-i timp de pierdut!

— Le luăm și hainele?

— Păi n-am stabilit odată lucrul ăsta? Altfel cum putem pătrunde mai ușor la obiectivul ce ne interesează?

Unul dintre bărbați ocoli grăbit camionul, deschise portiera și începu a scotoci febril prin buzunarele lui Horja. Scoase un portofel doldora, după care prinzându-l zdravăn de subțiori încercă să-l tragă pe militar jos. Celălalt pasager al turismului se îndreptă spre Andreica, deschise portiera, dar în aceeași clipă soldatul slobozi o rafală scurtă, cu automatul, în noapte și somă tot grupul, cu un glas de tunet:

— Mâinile sus! Nicio mișcare! Și dumneata porumbițo, nu se aude? Sus!

Cei trei bărbați și femeia încremeniră deodată locului ca niște stane de piatră și încet, parcă neîncrezători la tot ce se întâmpla în clipele acelea atât de neașteptat, ridicară mâinile unul câte unul deasupra capetelor. De unde mai răsărise și ostașul acesta? Or mai fi și alții?

Andreica coborî din cabină și fără să-i scape o clipă din ochi pe cei patru, le ordonă ca ținând mâinile tot în sus, să se apropie și să le sprijine apoi pe laterala camionului. Cine încearcă să…

Toți patru se supuseră cuminți, în tăcere, muți de spaimă și de întorsătura pe care o luaseră lucrurile.

— Așa stimabililor! spuse Andreica cu glasul tăios. Vedem noi care pe care…

Când se trezi din acel somn greu și chinuitor, Horja se uită buimac în jur, neștiind ce s-a întâmplat cu el. Fruntea îi era grea,

simțea o senzație de vomă venindu-i din stomac și amețeala aceea de la început tot mai stăruia, moleșindu-l. Alături, în cabina mașinii, Andreica.

— Ce… este? întrebă el neliniștit, privind în toate părțile, cu ochii mari de uimire. Am adormit? Cât am dormit, măi? Uite, a început să se lumineze de ziuă. Dar cum asta? Parcă am auzit și niște focuri de armă? Sau am visat?

— Nu, nu ai visat, îl liniști Andreica, în timp ce potrivea închizătorul automatului. Hai, treci aici în locul meu, că am să conduc eu. Am să-ți povestesc pe urmă ceva… Ceva cu o regizoare de film, cu un șofer militar gură-cască și căruia i s-a băgat în cap că este irezistibil de frumos, ceva cu regulamentele noastre, ale celor de pe mașinile militare și multe altele. Hai, Mircea, treci aici… Nu-i nimic, ai să te dezmeticești de-a binelea…

SONATA ZĂPEZILOR ALBASTRE

1

În dimineața aceea, Mircea Bedeanu ieși din camera sa, a elegantului sanatoriu „Imperial”. De la balcon aruncă o privire largă, mai întâi asupra crestelor împădurite din jur, învăpăiate de lumina matinală a soarelui și apoi jos, către vale, unde hotelurile, vilele, aleile și parcurile frumoasei stațiuni Karlovy Vary erau încă învăluite în umbrele zorilor. Clădirile noi, moderne și zvelte, cu fațade albe și balcoane suspendate, răsărite ici-colo din verdele luxuriant ce inunda întreaga așezare, alături de cele vechi cu cerdacuri din lemn traforat și ancadramentele ferestrelor vopsite în culori pastelate, toate păreau de la înălțimea aceea strânse ca într-un uriaș pumn în valea îngustă a râului Teplá, a cărui apă repede și înspumată sclipea deseori prin luminișuri în irizări diamantine.

Se anunța o zi caldă, cum fuseseră mai toate ale acelei luni de iulie, dar aici, pe acest versant muntos se simțea încă răcoarea nopții și a pădurilor din jur. Era o liniște desăvârșită, adâncă, cu adieri înmiresmate de cetină și frunză umedă, izvorâtă parcă din încremenirea bătrânilor copaci peste rămurișul cărora pluteau încă cețuri dense ce se destrămau în fuioare alburii, prelungi, ca niște străvezii năframe de borangic. Doar când și când, această statornicie a firii era trezită de claxonatul strident al vreunei mașini ce cobora pe drumurile șerpuitoare ascunse de verdeață către centrul stațiunii sau de zgomotul înfundat al motorului celor două funiculare din apropiere ce transportau turiștii, venind sau plecând de la sanatoriu.

Privind de aici, de sus, spre vale, întreaga panoramă ce se desfășura larg înaintea ochilor, Mircea Bedeanu avu senzația, la fel ca-n fiecare dimineață când ieșea pe balcon să respire aerul curat al munților, că se află încă în carlinga avionului în care stătuse peste treizeci de ani și că pierzând din înălțime vine la aterizare, trecând în planare lină peste hotelurile și vilele stațiunii, îndreptându-se spre un aerodrom ce nu se vedea încă, dar pe care și-l închipuia undeva, dincolo de creste. Evident, imagine familiară oricărui pilot, ce caută balizajul și turnul de control, fără însă a-i scăpa privirii orașul din apropiere peste

care zboară și ale cărui clădiri liliputane cresc cu fiecare clipă sub planurile vibrânde ale avionului.

Om încercat al manșei, zburând din tinerețe pe toate tipurile de avioane militare, cu sute de mii de kilometri la bord, colonelul Bedeanu se pensionase cu patru ani în urmă, iar de vreo doi venea aci, la Karlovy Vary, la același sanatoriu „Imperial” să-și trateze un reumatism vechi, contractat în timpul războiului, dar accentuat în ultimul timp. Și de fiecare dată când sosea în stațiune, chiar înainte de a-și desface bagajele, ieșea pe balconul camerei sale și privea cu o anume nostalgie cerul limpede al Cehiei de vest, amintindu-și de timpul, când cu foarte mulți ani în urmă, ca tânăr sublocotenent, abia trecut la „simplă” și fără experiența războiului luptase cu IAR-ul său 80 împotriva piraților aerului, hitleriștii, încercând să-și dovedească dibăcia în pilotarea aparatului de zbor, animat de un singur gând: să se întoarcă teafăr din misiunea de recunoaștere în care fusese trimis. Pe atunci era iarnă cu chiciură și ger, cu ninsori dese și abundente și nu era dimineață în care să nu găsească improvizatul aerodrom acoperit cu troiene de zăpadă în urma viscolului de peste noapte. Avioanele, însă, trebuiau să decoleze și să aterizeze, întrucât aproape din oră în oră, plecau sau veneau din misiunile la inamic. Așa că în zori, când încă nu se lumina de ziuă, lua lopata și alături de ceilalți piloți și de militarii din serviciul bazei se avânta în mormanele de nămeți pentru a degaja pista și a o face accesibilă zborului. Intra apoi la popotă, în fumul de țigară și gălăgia celorlalți ce-și așteptau rândul la decolare, lua un ceai cald cu puțin rom, după care îmbrăca șuba îmblănită, își punea casca de piele și ochelarii protectori și în câteva minute se înălța cu motorul în plin, tăind aerul rece, peste crestele albe, învăluite în cețuri, plecând în recunoaștere. Palmele ce cu puțin timp înainte ținuseră lopata, strângeau acuma manșa, stăpânind avionul. Și cu fiecare minut timpul devenea tot mai potrivnic. Peste cabina de plexiglas șuiera aspru viscolul, lovind parbrizele cu acele lui de gheață, iar întregul aparat trepida, din ce în ce mai intens, smucind planurile, gata parcă să se rupă; el, însă, calm, redresa mereu, cu ochii pe busola-compas, ascultând în același timp turația puternicului motor, constantă și monotonă, ce făcea parte, după cum spunea tuturor, din însăși ființa lui. Nu, nu era ușor să zbori în condițiile acelea în care vitregia vremii se asocia cu

iminentele atacuri ale aviației dușmane sau cu ploaia de proiectile a tunurilor antiaeriene ce urmăreau să te doboare. Ce e drept, în primele „ieșiri” la inamic avusese puțină teamă ca orice novice prins în vârtejul războiului, dar cu timpul totul devenise obișnuință și orice zbor amenințat de confruntări cu piloții dușmani îl socotea de-acum în firescul lucrurilor. Plana, deci, liniștit în imensitățile albe, scuturat deseori de viscol, privind continuu aparatele de bord, până când glasul puțin zumzăit în cască al comandantului de escadrilă îl făcea să tresară. În aceeași secundă ținea mai strâns mâna pe manșă, controla palonierele, maneta de gaze împinsă la refuz și avionul se înșuruba în aerul înghețat ca un bolid tăind spațiile reci și necuprinse. Iar după câteva secunde o nouă comandă, spargerea plafonului, coborârea aproape pe verticală, plonjând vertiginos pe o axă imaginară, trupele inamice, blindatele, amplasamentele tunurilor, întregul dispozitiv mascat, totuși sumar schițat ca pe o hartă rudimentar lucrată, fotografierea în succesiunea rapidă a filmului, apoi salba trasoarelor în jurul fuselajului, exploziile și punctele de fum ale proiectilelor, ranversarea înșelătoare, scurt, ca la carte, dispersarea escadrilei, regruparea în câteva clipe, pierzându-se cu totul în cețurile albe cu puternicele motoare ambalate în plin.

— Ăsta e cerul, își spuse Bedeanu, așezându-se în fotoliul din pai de orez instalat pe balcon și privind jur-împrejur, spre înalt, cupola albastră, imensă, fără pată de nor. Prin spațiile astea m-au purtat aripile IAR-lui meu. Și tot din spațiile astea, eu, cel ce începusem să cred că sunt invincibil, m-am prăbușit în după-amiaza aceea în hăurile albe, cu aparatul în flăcări și cu spectrul groazei în ochi... Da, astea sunt locurile... în direcția aceea este masivul Pădurea Slavkov. Și dincolo de el Mariánské Lazne... Revăd parcă imensele troiene în care am zăcut două zile și două nopți... Și cabana aceea... Eh, totul parcă a fost un vis. Un vis urât și cutremurător... Pe care mi-l mai reamintește din când în când durerea ascuțită ce-mi taie picioarele...

Cuprins de gânduri, scoase portțigaretul din argint, cu numele său frumos gravat, cadoul colegilor din regiment în ziua pensionării, îl deschise, dar renunță să mai fumeze. Își propusese ca atâta timp cât va sta la tratament să-și vicieze cât mai puțin plămânii. Era păcat să inhaleze fumul, chiar al unor țigări extrafine, când aerul curat, ozonizat, din jur, îl înviora, ca o

adevărată binefacere. Așa că fără urmă de regret, puse la loc, în buzunar, portțigaretul și rămase în aceeași contemplare de mai înainte, cu privirea rătăcită peste stațiunea din vale, încă învăluită de liniștea dimineții. Va fuma, jos, în orășel și asta numai după-amiază când coboară la o scurtă plimbare. Știe acolo o cofetărie, cu mese afară, sub umbrele colorate, unde se servește o foarte bună cafea și unde spre seară se adună fel și fel de turiști și sporovăiesc vrute și nevrute numai ca să-și treacă timpul și să alunge plictisul.

După ce urmă tratamentul la sanatoriu, Bedeanu luă masa, dormi vreo trei ceasuri bune, după care se sculă, făcu un duș, se bărbieri și se îmbrăcă, pregătindu-se să coboare în stațiune. Era un ins nu prea înalt, dar încă voinic, în ciuda anilor ce cu puțin nu ajungeau la șaizeci. Dar părul tuns scurt, ușor grizonat la tâmple, sprâncenele înspicate, frumos arcuite către rădăcina nasului drept, gura puțin strânsă ca și bărbia ușor voluntară îi dădeau chipului său aspru, ridat, bronzat de soarele verii, o înfățișare totuși tinerească, poate și datorită trupului său suplu, bine proporționat, cu trăsături perfect armonizate, ca de sportiv. Și dacă mai adăugăm și costumul de un gri deschis, ușor, de vară, bine croit, cu pantalon evazat și haina cu tăietură dreaptă, cu nasturi până sus, dar înadins purtată descheiat ca să se vadă helanca albă, pe gât, ne putem lesne închipui atracția ce-o lansa în jurul său fostul pilot de vânătoare, un tip de altfel volubil, exuberant, plin de vioiciune, căruia nu-i dădeai în niciun caz vârstă pe care o avea.

Așadar, pe la cinci, el luă cabina teleferică și coborî în stațiune. Spre deosebire de alți ani, când centrul micului orășel se arăta liniștit, acum îl întâmpină o animație puțin obișnuită, atât parcul cât și aleile centrale fiind înțesate de lume. La cofetăria unde preconizase să bea o cafea și să fumeze o țigară nicio masă liberă. Mulți stăteau chiar în picioare, pe sub umbrelele mari, colorate, în mână cu cești aburinde și pahare de coca-cola, încât fetele de serviciu abia își făceau loc să treacă purtând tăvile cu prăjituri și cupe de înghețată. Sosise de două zile și fostul pilot abia acuma vizita centrul stațiunii balneare. Așa că văzând mulțimea de afișe ce împânzea panourile și zărind zecile de steaguri ce fluturau pe înaltele catarguri în fața intrării la grădina cinematografului în aer liber, înțelese motivul acelei forfote puțin obișnuite. Se desfășura festivalul

internațional al filmului și pe lângă obișnuiții turiști ce veneau la tratament, Karlovy-Vary era gazda a altor câteva sute de actori, regizori, compozitori, operatori, gazetari, cu toții interesați de producțiile lor cinematografice aflate în concurs. Animația, deci, din după-amiaza aceea avea o explicație, așa că Bedeanu înțelegând cum stau lucrurile, renunță a mai căuta o masă la cofetărie și încet, ca la o mică plimbare se îndreptă spre impunătoarea statuie a lui Beethoven, ridicată pe un soclu de granit, în luminișul unor platani foarte înalți, alături de care zări o bancă liberă pe care se așeză. Era spre seară, dar încă nu coborâse amurgul. O boare răcoroasă își făcea, însă, de pe-acuma loc sub coroanele imense ale bătrânilor arbori ce umbreau întregul parc. Stând și privind în juru-i, nu mult mai încolo zări gardul frumos placat al grădinii de vară unde avea loc festivalul, deasupra căruia, spre dreapta se înălța imensul ecran alb înconjurat de difuzoare și zeci de reflectoare. În fața intrării începuseră a sosi una după alta numeroase limuzine, care după scurte manevre parcau într-un loc anume rezervat. Sus, pe catarguri se înșiruiau ca o mare de culori steagurile tuturor națiunilor participante. Căută tricolorul și-l zări, în sfârșit, într-acele multe drapele și un vădit sentiment de mândrie îl cuprinse văzând simbolul țării departe de meleagurile natale. Dar care, oare, era filmul pe care cineaștii români îl prezentau în concurs? Trebuia să vadă panoul cu afișe. Și tot neavând ce face, se îndreptă într-acolo, unde un vast program, cu zeci de anunțuri, umplea marele placat înconjurat și el de reflectoare. Printre altele, zări chipul actriței germane Hildegard Knef, în fruntea unui afiș ce anunța filmul „Fiecare moare singur” după romanul lui Hans Fallada. Citise cartea, îl cutremurase realismul ei, încât era sigur că filmul, respectând textul, mesajul ei, avea să se bucure de succes și se va impune juriului. Un asemenea manifest împotriva nazismului și a ororilor lui, evident, n-avea să treacă neobservat. Dar ce-i asta? se întrebă, trecând mai departe și privind mulțimea anunțurilor. Pe un panou alăturat, un alt afiș îi atrase atenția și citindu-l rămase de-a dreptul stupefiat, cu gândurile învălmășite, fără să mai vadă nimic altceva în juru-i. Se anunța un concert. O manifestare muzicală ca atâtea altele ce au loc în stațiunile de odihnă. Și parcurgând titlurile unor cunoscute piese muzicale și numele autorilor lor, Brahms, Ceaikovsky, Vivaldi, privirea i se opri ca electrizată

asupra unuia ce-l făcu de-a dreptul să i se taie răsuflarea: „Sonata zăpezilor albastre” de Hana Simková, pentru vioară și pian. O sonată, un nume... Dar unde le mai auzise? Și când? În ce împrejurare? Sau totul era deducția unei confuzii, a unei asocieri de nume, o asociere cu totul întâmplătoare ce poate fi foarte departe de realitate? „Sonata zăpezilor albastre”... Nu, în mod cert, nimic nu era întâmplător, nu făcea nicio confuzie, tot citindu-l avea ferma convingere că numele acestei sonate îl mai auzise cândva, îl întâlnise undeva, poate că i se vorbise chiar despre el, în orice caz îi era familiar și redescoperirea lui, iată, îl făcuse să tresară și să-l pună pe gânduri. Dar de unde să prindă firul, ca desfășurând ghemul amintirilor să ajungă la adevărata înțelegere a lucrurilor? „Sonata zăpezilor albastre”... Da... Da... Evident, numele acestei bucăți muzicale nu-i era străin. Dar totul existase, pesemne, cu mult înapoi în timp. Un an, doi, zece, douăzeci... Poate chiar mai mult. De n-ar fi fost astfel, atunci amintirile rechemate către prezent s-ar fi lăsat mai ușor rememorate. „Sonata zăpezilor albastre”...

Bedeanu trecea prin mulțimea aceea ce inundase pur și simplu parcul stațiunii, obsedat la culme de afișul ce-l stârnise într-atâta încât din clipa în care-l citise parcă nu-și mai afla în niciun fel liniștea. „Sonata zăpezilor albastre”... Mai zări o placardă împestrițată de alte zeci de anunțuri și din nou între ele descoperi pe acela ce căuta să impună atenției concertul pentru vioară și pian. „Să fi fost oare, la București, la un asemenea concert și să nu-mi mai aduc aminte? se întrebă gânditor, dar oricât se strădui să-și amintească nu reuși. Mă rog, se consolă el într-un fel, poate că m-a lăsat memoria. Vârsta... anii... necazurile... Și eu care mă lăudam față de toți ai mei din regiment că după mai mult de treizeci de ani știu încă pe dinafară toate datele jurnalului de operații al escadrilei din timpul războiului! Ba, mai mult, chiar numele colegilor, în ordinea alfabetică din întâiul an de școală primară, ceea ce e mai greu de reamintit pentru oricare dintre noi! Și-acuma, iată, numele unei piese muzicale, nume ce în mod sigur sunt convins că-mi spune ceva, a cărui rezonanță mă cheamă către o aducere aminte, nu-mi fixează încă nimic în memorie... Extraordinară amnezie! Și îngrijorătoare în același timp...”.

Găsi o nouă bancă, se așeză, copleșit parcă de insuccesul său și abia acum își dădu seama că, răscolit de numele acelei

sonate, nici măcar titlul filmului românesc ce se va prezenta în concurs nu-i mai aflase. Nu-i nimic, își spuse, va face rost de un pliant-program și va cunoaște întreaga desfășurare a festivalului. Iar dacă va putea obține și o invitație cu atât mai bine. Numai tratamentul să-i permită, într-un fel, să coboare atunci, în ziua aceea, iar în stațiune. Ar fi posibil ca rigurozitatea programului de la sanatoriu să-l facă să-și ia gândul de la vreo gală de filme. Dar în definitiv nu pentru filme venise aci, își spuse, ci mai importantă era vindecarea afecțiunii lui reumatismale decât o distracție oricât de atractivă ar fi fost ea. Pentru că săgețile dureroase ce-i străpungeau atât genunchii cât și mușchii picioarelor începuseră a-l trezi până și din somn. Boală veche, ce se instaurase cu încetul, an după an și anii aceștia erau foarte mulți la număr. Nenorocită împrejurare aceea ce-l făcuse s-o contracteze! Dacă n-ar fi căzut cu avionul… O noapte și-o zi afundat până la gât în troiene… Putea să moară înghețat, neștiut de nimeni, în hăurile acelea albe. Norocul lui cu cabanierul… Văzuse de departe plutirea lină a parașutei. Și nu zăbovise o clipă să-i vină într-ajutor. Dar cât îl mai căutase! Și timpul petrecut la cabană… Apoi Otto, neamțul… Fata…”. „Ah, iată, am găsit! își spuse deodată Bedeanu și un val de căldură îi năpădi în clipa aceea fruntea, da, uite acuma îmi amintesc, îmi amintesc perfect, știu despre ce sonată este vorba, într-adevăr „Sonata zăpezilor albastre”, zăpezile din amurg când am fost smuls din îmbrățișarea lor de gheață. Zăpezile acelea de culoarea cerului… mama fetei… povestea ei… drama ei… da, văd totul perfect înaintea ochilor de parcă s-ar fi petrecut ieri. Ba nu, în dimineața asta, în clipele astea… Dar cum oare este posibil? se întrebă și înconjurând cu privirea locul, căută să zărească o nouă placardă cu afișe. Ce este cu sonata aceasta aici? Când va avea loc concertul și cine îl va susține? Reținuse numai numele piesei muzicale, nu și al interpretului, cu toate că trecuse cu privirea peste el. Evident se va duce chiar la sala de concert și se va interesa. Va lua chiar un bilet să asculte întreaga desfășurare a amplei manifestări muzicale. Și atunci, acolo, va afla totul… În această seară… Sau poate mâine… Sau când va fi… „Sonata zăpezilor albastre”… Nu cumva Hana, chiar ea, îi va face surpriza unei revederi? Dar, oare, așa o chema?

Se ridică de pe bancă și porni încet pe alee, pe sub bătrânii

platani, mergând agale, cu mâinile în buzunare, ca omul ieșit la plimbare, încercând să afle unde era sala în care va avea loc concertul. Acolo va căpăta o informație. O cât de mică informație... Trecea, așadar, printre lume, ușor, ca o umbră, dar nu vedea pe nimeni, nu auzea pe nimeni, toate chipurile se cufundau ca într-o apă tulbure, cenușie, uniformă, o imensă pată alungită ce se topea cu încetul în lumina de fum a amurgului. Și dincolo de ea, povestea acelei întâmplări, a cărei imagine se contura acuma cu încetul, prindea viață și-l ducea înapoi în timp, cu peste treizeci de ani...

2

Era la începutul primăverii anului 1945, când în Cehia de vest, crestele alpine ca și văile adânci dintre ele se aflau încă sub un strat gros de zăpadă, în timp ce departe, spre câmpie, poienile își arătau ici-colo, colțul crud și firav al ierbii. Bedeanu tocmai se afla în baraca piloților unde asista la un înverșunat joc de table între un adjutant aviator și un radiotelegrafist de bord, când fu chemat de către comandantul de escadrilă și i se spuse că trebuie să plece în câteva clipe într-o misiune de recunoaștere. Nemții se pare că-și părăsiseră vechile poziții și ocupaseră altele noi, mascate, de unde trăgeau cu artileria baraje de foc în calea trupelor noastre. Comandamentul hotărâse să se execute un raid fulger și să se ia câteva fotografii pentru a se completa datele cercetării în vederea luării unor decizii viitoare a căror îndeplinire trebuia să ducă la distrugerea acelor cuiburi de loc dușmane.

— Aparatul este gata de zbor, urmase comandantul și-i întinsese harta zonei de operații. L-au tras mecanicii pe pistă. Uite, urmărești punctele astea... astea... și astea... În orice caz, nu depășești linia masivului Pădurea Slavkov. Întoarcerea din misiune la ora 16...

— Am înțeles! spusese simplu Bedeanu și luase harta, pe care o împăturise cu grijă și o băgase în buzunarul hainei îmblănite de zbor. La ora ordonată voi fi înapoi...

— Ia întâi masa...

— Am mâncat...

— Bine, succes!

— Vă mulțumesc!

Bedeanu nu era de mult în escadrilă și dat fiind acest lucru nici nu se considera un încercat pilot de război. Venise în urmă cu puțin timp din țară și dacă la început, zburând în formație și angajându-se în lupte aeriene cu avioane dușmane îl mai încercaseră unele temeri în ceea ce privește succesul și întoarcerea cu bine la sol, cu vremea se obișnuise și într-atât se familiarizase cu „ieșirile” la inamic, încât avea impresia că stagiul lui pe front avea o vechime căreia nu-i putea stabili cu exactitate începutul. Participase la câteva misiuni de însoțire, în dese rânduri fusese angajat în crâncene bătălii cu aviația dușmană, realizase chiar doborârea a trei aparate germane, așa încât își căpătase o oarecare faimă în rândul piloților din escadrilă, dar el încă nu se socotea un as și experiența războiului, atât de puțină cât o avea nu-l îndreptățea să se autoconsidere un asemenea ins. De altfel, îl caracteriza modestia, bunul simț, era un tip relativ rezervat, mai bine zis tăcut și în orice discuție evita pe cât posibil să facă aluzie la propria-i persoană, indiferent de natura chestiunilor abordate. Așa că este explicabilă porecla ce i-o dăduseră încă de la început cei din escadrilă, aceea de „romanticul”, avizul fiind îndreptat mai ales către firea lui puțin visătoare, degajată, chiar „aeriană” cum îi spuneau câte unii, încât decolând îi strigau că el se află de-acum în aer atât la propriu cât și la figurat.

Se urcase, așadar, în IAR-ul 80, își legase chingile, controlase pe acelea ale parașutei, turase puțin motorul privind cadranul de bord, ceruse permisiunea de decolare, după care rulase pe pista înghețată și după o clipă se înălțase peste întinderile albe, necuprinse. Un soare palid se întrezărea pe cerul ca de plumb, făcând ca deseori razele lui să sclipească aprins în cabina de plexiglas a avionului. Jos, pe șoselele troienite se vedeau din ce în ce mai mici șirurile infanteriilor noastre înaintând către linia frontului, căruțe și camioane ca niște puncte minuscule răzlețite ici-colo, tunuri și blindate tăind peste albul zăpezii... Și-apoi satele cu casele înghesuite unele într-altele din care răsăreau turlele argintii ale bisericilor, pădurile copleșite sub stratul gros al nămeților, râurile a căror apă înghețată sclipea din loc în loc acolo unde neaua nu le troienise încă. Tot acest tablou hibernal rămânea cu fiecare minut în urmă, în timp ce în zare începuseră a se profila crestele de granit ale munților, dezgolite și aspre, învăluite în nori fumurii de ceață ca într-un abur al depărtărilor.

— Trebuie să iau înălțime, își spuse Bedeanu și privi altimetrul de la bord. Mă menținpe direcție, dar se apropie munții. Iar dincolo de ei începe poate... „dansul”...

Trase manșa, motorul se ambală puțin, îl ascultă, mergea „rotund”. Începuse să viscolească puțin și planurile avionului prinseră a vibra, zgâlțâind aparatul, iar când vântul înghețat se mai înteți părea chiar că vrea să-l desfacă din încheieturi. De fiecare dată, însă, atent și calm, Bedeanu îl redresa, fiind mereu cu ochii pe cadranele bordului, dar fără să uite a privi și jur-împrejur, în spațiile albe de unde se putea aștepta la orice surpriză. Deseori nemții se iveau din necunoscut cu viteza fulgerului și într-atât de repede angajau lupta și apoi dispăreau, încât nici nu aveai timp să apeși pe declanșatorul mitralierei de bord ca să te aperi. Cât despre manevra avionului nici vorbă...

De astă dată, însă, era liniște. La raportul de dimineață nu li se semnalase nicio bătălie aeriană. Iar toate avioanele lor, care fuseseră plecate în misiune, se întorseseră intacte, fără ca măcar un singur glonte să fi ciuruit vreo aripă sau un fuselaj. Se pare că nemții, retrăgându-se, își mutaseră mult mai înapoi atât linia frontului, cât bineînțeles și bateriile artileriilor, fără să mai vorbim de aerodromuri. Se aflau deci în această mișcare, pe care încă nu o încheiaseră, cu toate că întreaga operațiune, după datele cercetării era posibil a se sfârși odată cu ivirea zorilor. În orice caz, un singur element dacă nu fusese mascat sau fusese dar nu într-atât de reușit, putea fi ușor reperat de la înălțime, așa încât concluziile erau limpezi. „Sau poate că voi găsi chiar coloane în mișcare, își spuse Bedeanu privind cu atenție în jos prin parbrizul carlingii. Și-atunci misiunea îmi va fi mult ușurată...”.

Motorul trăgea din plin și avionul tăia avântat aerul înghețat, prin rafalele albe ale viscolului, luând tot mai mult înălțime. Jos, sub planurile lui se desfășurau întinderile albe, ici-colo cu piscuri cenușii de granit și abisuri necunoscute între care se deslușeau vag câteva cabane, îngropate în nămeți, la mare depărtare unele de altele și a căror prezență era trădată de fuioarele de fum ce se ridicau drept sub razele palide ale soarelui.

— Încă trebuie să mai urc, își zise Bedeanu, mai am puțin și se apropie crestele...

Trase de manșă, dar nu apucă să înceapă manevra, că deodată, în clipele acelea, un uruit metalic, asurzitor, îl făcu să

tresară. Parcă un uriaș sfredel, cu șuier ascuțit, se înșuruba vertiginos în tăriile cerului, despicându-i în mii de bucăți. Întoarse repede capul, privi jur-împrejur dar nu zări nimic în secunda aceea. În următoarea însă, zgomotul crescu, se amplifică, rezonanța lui spărgea acuma aerul, îl condensa în vibrații sonore paroxistice și atunci el înțelese. Se apropiau Stuckas-urile. Câte? Nu-și putea da seama. În orice caz, nu unul singur... Fusese, cumva, reperat de jos? I se interceptase zborul încă de departe și fusese lăsat să intre în zona în care atacul se putea desfășura cu mai multe perspective de reușită? Sau era pur și simplu o întâmplare? În orice caz, situația era disperată și nu suferea o singură clipă amânarea luării unei decizii...

— Trebuie să fug, își spuse cu înfrigurare Bedeanu și asta cât mai repede. Sau mai întâi să văd câți sunt și să mă angajez în luptă?

Dar nu apucă să întreprindă ceva, că o săgeată ca de foc răsări din spațiile albe, se apropie într-o lumină orbitoare, instantanee și se înfipse în fuselaj făcându-l să explodeze în mii de țăndări. În aceeași clipă, avionul se frânse și intră vertiginos în vrie cu o coadă de fum după el, ca o eșarfă neagră ce se desfășura prelung în urmă-i, parcă fără sfârșit. Căzând, cu o prezență de spirit remarcabilă, Bedeanu declanșă parașuta și se aruncă în gol rostogolindu-se ca un ghem către hăurile albe unde-l aștepta salvarea sau moartea. Și după puțin, brusc, imensa cupolă de mătase se deschise deasupră-i ca o umbrelă, smucindu-l în chingi și el începu să plutească, purtat de vânt către înapoi. Apucă, însă, să vadă aparatul cuprins de flăcări, după care resturile lui prinseră a se rostogoli la vale pe peretele de granit sărind din loc în loc ca o torță vie ce curând fu înăbușită de troienele în care se afundă deodată și nu se mai văzu.

Nemții, patru avioane la număr, se mai învârtiră câteva minute în aer după care, pare-se mulțumiți de cele făptuite, dispărură dincolo de crestele albe. Bedeanu se așteptase să fie luat la ochi cu vreo rafală de mitralieră, dar nu se întâmplă lucrul acesta și se liniști. Plutind, privi în jos. Parașuta era purtată de curenți printr-un larg coridor, mărginit de pereți înalți de piatră și oricât se strădui să-i manevreze suspantele, nu reuși să-i schimbe în vreun fel direcția. Ceea ce putea, însă, face, era ca să depună toate eforturile pentru a nu fi izbit de vreun zid

colțuros de granit. Se putea răni, sau, mai rău, rupându-se mătasea parașutei sau legăturile, odată desprins, evident avea să se rostogolească vertiginos în abisurile albe unde nu se știe dacă mai ajungea în viață.

În sfârșit, norocul îl ajută și ateriză cu bine pe fundul văii într-un imens morman de zăpadă în care intră până la gât, încât numai capul îi rămase afară. Putea prea bine să fi fost îngropat de viu în troianul acela, dar pânza parașutei, în cădere, se prinsese de trunchiul unui jnepen înfipt în peretele de granit și îl oprise, ținându-l încă în chingi fără a-l lăsa să se afunde mai mult decât o făcuse în prăbușirea aceea. O șansă, deci, favorabilă, dar și neprielnică în același timp: nu se putea elibera de suspante și mișcările de salvare îi erau limitate, dacă nu cu neputință de realizat. Așa încât, se văzu într-o situație disperată și oricât se strădui să-i afle vreo rezolvare nu ajunse la niciun rezultat. Stratul de zăpadă ce-i strângea umerii și coastele îl îngheța tot mai mult, iar dacă pieptul și spatele spera a-i fi cât de cât protejate de haina îmblănită de zbor, cu timpul picioarele complet congelate, începu a nu le mai simți. Stătu astfel un ceas sau două, complet uluit de ceea ce i se întâmplase, puțin amețit, cu obrajii și ochii biciuiți de acele viscolului ce mătura suprafața zăpezii; oricât se strădui în acest timp să întreprindă ceva, să se salveze, nu reuși în niciun fel întrucât nu era posibil nici măcar să se răsucească un milimetru ca să-și elibereze mâinile, necum să se mai ridice la suprafață.

— Aici îmi rămân oasele! își spuse nu fără disperare Bedeanu și un soi de teamă îl cuprinse la gândul că nu va mai putea ieși din zăpada aceea. Barem să fiu văzut. Dar văzut de către cine? Mai ales între pereții aceștia înalți ai munților... Dar, oare, știe careva dintre ai mei că am căzut? Nici n-am apucat măcar o fracțiune de secundă să intru în legătură radio cu baza. Să anunț dezastrul... De fapt, în ce zonă mă aflu? se întrebă el cu aceeași neliniște de la început. Știu că zburam către liniile dușmane, nu mai aveam mult, dar dacă am căzut chiar înapoia acestor linii? Ar fi groaznic să fiu luat prizonier... Totuși, ar fi mai bine să fiu salvat de către nemți, decât să fiu acoperit de viscol sau să fiu mâncat de vreo jivină. Brrr! se scutură el cuprins de-un fior de groază, gândind că ar fi posibil să asiste la propria-i hălcuire. Nu, trebuie să fac în vreun fel ca să mă salvez, își propuse, mai ales că în curând are să se lase noaptea. Cum, nu-

mi dau seama în clipele astea, dar important este să rămân lucid, ca să pot întreprinde ceva.

În jur era o liniște într-atât de adâncă încât se auzeau cum sub biciuirea viscolului trosnesc crengile uscate ale jnepenilor înfipți din loc în loc în pereții de stâncă ai văii. Și cum vibrează ca niște corzi întinse suspantele parașutei. Bedeanu încercă să se smucească, răsucind umerii, căutând a-și face loc, lărgind groapa, dar toate strădaniile se dovediră zadarnice. O crustă de gheață se formase în jurul gâtului, o lovea deseori cu bărbia s-o spargă, să nu se consolideze și orice efort, părea că-l afundă și mai mult, în loc să-l ajute să se elibereze. Ostenise… Stătu puțin, încercă din nou și iar renunță.

Veni seara, un întuneric de nepătruns îl înconjură ca o năframă neagră, iar curând tăcerea nopții se statornici întru totul între pereții aceia masivi de stâncă. Și nu după mult timp simți cum îl cuprinde cu încetul o fierbințeală ca și cum s-ar fi aflat în preajma unui foc încins. Iar o sudoare rece îi îmbrobonează tot mai mult fruntea. Privirea i se împăienjeni deodată, deveni albă, săgeți de foc spintecau de-acuma noaptea închipuirii, parcă piscurile acelea înalte prinseră a se clătina, prăbușindu-se, iar zăpada începuse să se înalțe în trâmbe albe ca niște năframe. Căzu, așadar, în somnul lung al inconștienței…

3

În mica odaie a cabanei era cald. Soba de cărămidă, înfundată cu lemne duduia alene și mirosul plăcut al rășinei arse umplea încăperea ca un balsam. Un soare puternic bătea în minusculele ferestre pe ale căror pervazuri încă mai zăbovea un strat gros de zăpadă. Iar sub streșinile largi spânzurau țurțuri ascuțiți de gheață, ca niște baionete, cu lamele strălucinde în lumina dimineții.

Bedeanu se trezi, deschizând ochii și privi nedumerit mai întâi tavanul gros, din bârne afumate, de care spânzurau ciorchini de struguri stafidiți, apoi întreaga încăpere ce i se părea cu totul străină. Într-un colț văzu soba de cărămidă, dată cu lut, cu un morman de lemne frumos aranjate lângă ușița ei, alături un mic dulap de vase pe rafturile căruia se înșiruiau cești, pahare, câteva cutii din tablă colorată ca și un ceas deșteptător, iar între

ferestrele mici, cu perdele de ață, trase într-o parte, o masă pe care se aflau două farfurii, o lampă cu gaz și o cană de pământ, smălțuită. Lângă pat era un scaun pe spătarul căruia zări vestonul său de campanie, cu tresele de sublocotenent aviator, casca de zbor cu ochelarii, iar în cuier printre alte haine scurta îmblănită pe care o recunoscu după pielea ei scorojită și cârpită în mai multe locuri. „Unde sunt? se întrebă dând să se ridice, dar o moleșeală îi frânse parcă oasele și căzu la loc pe pernă, cu capul îngreunat ca de plumb. Și ce este cu mine?” Era învelit cu o pătură mițoasă din lână groasă, ce mirosea a oaie, iar drept pernă avea un fel de sac de pânză, cu fața aspră, umplut pesemne tot cu lână, întrucât îl simțea moale sub ceafă. Pe frunte îi era lipit un șervet umed din care picurau stropi de apă. Semn că-i fusese pus de curând, încât fierbințeala care încă îi stăruia sub tâmple, nu reușise să-l usuce. Instinctiv își pipăi obrazul, barba îi crescuse nespus de mult, își pipăi umerii, pieptul, picioarele. Era întreg, nu-l încerca nicio durere, dar își dădea seama că e lipsit de putere și că nu se poate ridica nici măcar în capul oaselor. Iar gura îi era uscată, amară, limba o simțea ca de iască, la fel buzele crăpate, acoperite de-o pieliță scorojită și aspră. Privirea tulbure, cețoasă îl ajuta cu greu să deslușească ce e în juru-i. Vedea totul ca printr-o sită și cum încerca să plimbe ochii într-o parte și alta, dureri ascuțite se înfigeau parcă în pupile, tăindu-le.

O liniște desăvârșită stăruia în încăperea aceea de țară și numai trosnetul sec al lemnelor ce ardeau în sobă trăda prezența cuiva în apropiere. Dar oricât se strădui să asculte nu auzi nicio mișcare în odaia vecină, către care dădea o ușă puțin întredeschisă și nici afară în jurul așezării nu deslușì ceva. Numai când și când, câte un țurțure de gheață se frângea brusc sub streașină și cădea cu un zgomot sec, lângă peretele din bârne, sfărâmându-se. Încolo nimic. Iar ticăitul ceasului de pe policioara dulăpiorului făcea liniștea parcă și mai profundă, învăluită în mister.

Era dimineața, Bedeanu înțelegea lucrul acesta nu numai după ceasul al cărui cadran aproape că nu se zărea, dar îi ghicea într-un anume fel poziția minutarelor, cât mai mult după razele soarelui ce scăldau în văpăi micile ferestre, fiecare cu câte patru ochiuri cât palma. Sau poate că era chiar către amiază. În orice caz timpul nu putea fi trecut de vremea

prânzului, întrucât numai la tăria soarelui din prima jumătate a zilei se puteau desprinde țurțurii de gheață din buza streșinilor să cadă la pământ...

Deodată, în camera alăturată se auzi glasul unei viori. Lent, melodios, ca scurgerea lină a unei ape, unduitor și plin de sentimentalitate, aci încet, aproape șoptit, aci vibrant și uneori încărcat de gravitate. Venea parcă de departe, coborât din piscurile albe sau din tăriile cerului, înalt și de necuprins, și glasul acela intim al corzilor se contopea parcă încet cu licărul de viață ce-l simțea sub pleoape sau în bătăile slăbite ale inimii sale. Îl asculta ca dintr-un somn, din clipele limpezi ale unui vis, căuta să-l înțeleagă, legănat în tainele lui, dar își dădea seama de zădărnicia neputinței sale și rămase în așteptare cuprins de-o vrajă ce nu-și închipuise a o afla, atunci, în clipele acelea. „E cineva dincolo, își spuse Bedeanu într-un târziu și făcu un efort să-și încordeze mai mult auzul. În mod sigur gazda. Cântă la vioară. Sau poate că e un radio sau patefon... Nu, nu poate fi nici radio, nici patefon, întrucât îmi dau seama că melodia se reia, anumite pasaje se repetă, desigur acel cineva exersează, revine cu stăruință în același punct și apoi explodează în acorduri vibrante și explozia are ecouri adânci, prelungite, ce se liniștesc cu încetul ca vântul după furtună.” Ascultă, deci un timp, cu gândul stăpânit de glasul acelei viori până ce totul se stinse, după care, amintindu-și de el, încercă să înțeleagă cum de ajunsese în patul acela, în căldura acelei odăi și la adăpost de orice pericol. Mintea-i obosită era cuprinsă în vârtejuri negre, ametitoare, încă stăruitoare, din delirul abia sfârșit. Așa încât, oricât se strădui nu-și putea lămuri nimic. Firul aducerii aminte se oprea la afundarea lui în troianul de zăpadă, strâns în chingile parașutei și la noaptea care se lăsase curând bântuită de urgia viscolului. Vag știa că târziu, căzut într-o sfârșeală fără margini, se mistuise într-un somn adânc și greu, învăluit de puternice halucinații ca niște umbre ale morții.

Vru să se ridice iară într-un cot, dar în clipa aceea ușa se deschise și în încăpere intră cât mai cu fereală, să nu facă zgomot, o fată. Slăbuță, chiar firavă, cu păr bălai și ochi albaștri, într-o jachetă roșie, pe cap cu o căciuliță de aceeași culoare, din lână, și un fular gros înfășurat în jurul gâtului. În picioare purta niște cizmulițe tot roșii, din piele moale, ușor încrețite pe pulpele subțiri ca de copil. De fapt nu avea mai mult de

doisprezece sau treisprezece ani și surâsul ei de fetiță, sfios și plin de naivitate, n-o arăta să se fi desprins încă de alintatul păpușilor și joaca șotronului.

Văzându-l pe Bedeanu, cu capul puțin ridicat și fața lividă, încadrată de-o barbă mare, cu privirea rătăcită, bolnavă, se opri deodată locului fără să mai facă un pas, surâsul acela îi pieri și rămase nedumerită și parcă puțin speriată că-l află trezit din somnul ce părea a nu se sfârși niciodată. De fapt nu întâlnise niciodată ochii pilotului, întrucât el stătuse tot timpul numai cu pleoapele lăsate în adormirea aceea adâncă și grea, întretăiată când și când de tresăriri scurte și de gemete înfundate.

Dar ea se reculese pe dată, spuse ceva în cehă, Bedeanu nu înțelese, și-atunci înălță neștiutoare din umeri, fără să mai scoată un cuvânt. Zâmbetul lui, însă, prietenos și în același timp încurajator o făcu să se apropie și să rămână lângă scaunul pe care se afla vestonul și casca de zbor. Puse chiar mâna pe tresele aurii ce împodobeau manșetele hainei, după care tot cu un gest rezervat mângâie insigna de pilot și nasturii metalici, sclipitori.

— Știi germana? întrebă plin de bunăvoință Bedeanu și de astădată reuși să se sprijine într-un cot, căutând o poziție cât mai comodă care să nu-l obosească. Dacă știi, ne putem înțelege…

— Știu, răspunse fata, stăpânită mai departe de sfiiciune. Văd că și dumneavoastră o știți…

— Am învățat în liceu, mărturisi el, găsind că trebuie să se arate foarte amabil și apropiat, înțelegând că are de-a face cu fiica gazdei sau o rudă a acesteia, în orice caz cu cineva dintre salvatorii săi. Nu vorbesc la perfecție, dar mă rog…

— Și eu cred că știu cam cât știți și dumneavoastră, râse ea și pilotul îi zări fugar șirul dinților mărunți și albi ca niște boabe de mărgăritar. Tata însă știe mai bine…

— Spune-mi, te rog, zise Bedeanu, unde mă aflu și cui trebuie să-i mulțumesc că sunt în afară de orice pericol?

— Nimănui, răspunse fata, înălțând din umerii ei mici și ascuțiți ca de copil. Sunteți român, nu?

— Da…

— Așa a spus și tata…

— Cine-i tatăl dumitale? vru să afle Bedeanu și făcu semn fetei să dea la o parte casca de zbor și să se așeze pe scaun.

Dar ea refuză și rămase în picioare. Este aici?

— Tatăl meu este meteorolog, spuse ea. Înălțând puțin bărbia, plină de-o subtilă mândrie, de parcă pilotul ar fi trebuit să afle că este cel puțin un mare savant. Stă tot timpul aici la cabană și transmite date despre starea vremii. Acuma este plecat. De trei zile este plecat. Îndată după ce v-a adus pe dumneavoastră…

— Deci eu sunt aicea de trei zile? întrebă mirat Bedeanu și ca o confirmare își trecu încă o dată mâna peste barba crescută foarte mult.

— Da de trei zile…

— Și cum de s-a întâmplat să mă salveze? fu curios să afle mai departe pilotul. Cunoști cumva situația?

— Da…

— Te rog, spune-mi. Te ascult…

— Dar nu știu totul, totul, ci numai ce l-am auzit pe tata…

— Mă rog… E suficient…

Fără să se mai lase îndemnată, fata povesti cum în ziua aceea, ea și tatăl ei priviseră din ușa cabanei tot ce se petrecuse în aer, deasupra munților, când patru avioane germane se năpustiseră asupra unuia singur, identificat prin binoclu de către cabanier după cocarda tricoloră de pe aripi și fuselaj a fi al armatei române. Văzându-l prăbușindu-se în flăcări și mai apoi zărind și parașuta, tatăl fetei n-a mai stat o clipă pe gânduri. A luat targa instalată pe tălpice, ce-i folosise în atâtea rânduri înainte de război în acțiunile de salvamont și a pornit în căutarea aviatorului căzut. O zi încheiată a umblat de la revărsatul zorilor și până ce s-a lăsat amurgul fără ca vreo urmă să-i indice locul prăbușirii; și niciun cât de mic amănunt nu-i putea îndrepta pașii către omul ce-l bănuia în suferință. Dacă nu cumva între timp pierise înghițit de căderea avalanșelor sau acoperit de urgia viscolului. Dar își spunea că nu se dă bătut, că-l va căuta oricât, chiar și în ziua următoare, pentru că inima îi șoptea că aviatorul trăiește și așteaptă ajutorul lui. Trăsese câteva rachete de semnalizare, strigase chiar, punând palmele la gură. Peste văile albe, ecoul glasului spărgându-se departe în zidurile de piatră ale munților, totul însă zadarnic. Dar aproape când să se lase întunericul a reușit să-l găsească. După pânza parașutei, ce, trențuită de viscol, încă mai spânzura de ciotul unui jnepen înfipt în peretele de granit al unui versant abrupt.

Iar suspantele l-au dus direct la locul în care zăcea îngropat, cu un licăr de viață în el, Bedeanu, acoperit în parte cu zăpadă, încât cu greu își putea cineva închipui că acolo după o noapte și-o zi de captivitate în mormanul troienit ar mai putea trăi un om.

Îl adusese la cabană, drum lung și ocolit, tăind nămeții, uneori înalți cât un stat de om și când să se lase noaptea de-a binelea îl și instalase în pat, dându-i primele îngrijiri ca să-l salveze întru totul. Ceasuri în șir priveghease la căpătâiul lui când fata, când cabanierul, când Otto. Și iată că în dimineața asta deschisese pentru prima dată ochii…

— Cine este Otto? întrebă Bedeanu stăpânit de emoție după cele aflate. Fratele dumitale?

— O, nu, surâse fata, în timp ce continua să mângâie stofa vestonului de pe spătarul scaunului. Otto este un german…

— Un german? tresărise Bedeanu la aflarea acestui lucru. Ce fel de german?

— Un german ca toți germanii…

— Adică, vreau să înțeleg un soldat german? Din armata lui Hitler?

— Da.

— Și ce caută aici? fu curios să afle Bedeanu și simți cum tot sângele îi năvălește în tâmple.

— A venit cu vreo zece zile înainte de a vă salva tata pe dumneavoastră, spuse fata. N-a vrut să mai lupte împotriva rușilor și românilor și a cerut să se ascundă aici la noi, până se va termina războiul…

Bedeanu rămase câteva clipe pe gânduri, neștiind ce să înțeleagă din toate acestea. Desigur, nu erau rare cazurile când militari din armata nazistă, dându-și seama de hazardul aventuros al războiului purtat de Hitler, renunțau să mai dea ascultare vreunui ordin de luptă, aruncau armele și se predau eliberatorilor sau pur și simplu se ascundeau, rătăcind prin munți și păduri cu gândul să nu se arate decât după ce se vor sfârși ostilitățile care după toate probabilitățile nu aveau să mai dureze mult. Poate că și acest Otto era unul dintre aceștia. Preferase să-și piardă urma în această cabană izolată, decât să fie luat prizonier. Încă mai stăruia printre soldații lui Hitler ecoul propagandei că toți cei care cad în mâinile rușilor au de suferit cumplite torturi. Și, evident, acest Otto alesese situația cea mai acceptabilă…

— Ce grad are germanul ăsta? întrebă Bedeanu într-un târziu și încet, cu mare sforțare, dar ajutat și de fata reuși să se ridice în capul oaselor. E ofițer, subofițer sau simplu soldat?

— Drept să vă spun, nu știu, răspunse fata și pe chipul ei puțin trist se putea citi amărăciunea că nu putea da niște relații cât de cât exacte. Are epoleții tiviți cu o dungă argintie, așa ceva, dar nu știu ce însemnează asta. De fapt îi avea, că din prima zi când a venit la noi i-a descusut de la veston și i-a aruncat în foc…

— Da? se miră Bedeanu. Pentru ce a făcut lucrul acesta?

— Spunea că nu vrea să mai poarte uniforma germană. Atâta am înțeles…

— Și el ce face acuma?

— Este în odaia din partea cealaltă a cabanei, lămuri fata și arătă cu capul spre ușa ce probabil ducea într-acolo. Între odaia asta în care vă aflați dumneavoastră și cea în care se află el, avem un mic salonaș, așa îi spune tata, în care pe o masă ține aparatele de meteorologie și în care mai avem patul, dulapul pentru haine, mă rog lucruri de-ale noastre. Acolo stau eu cu tata…

— Dumneata exersai la vioară? întrebă Bedeanu și-și potrivi mai bine perna să se sprijine cu coatele de ea. Am auzit adineauri sunetul unei viori…

— Da, eu, dar voi continua după ce mă duc să citesc datele meteografului. Tata este plecat, v-am spus și-atunci fac eu acest lucru în locul dumnealui…

— Și tot dumneata le transmiți?

— Nu, numai le înregistrez. Legătura noastră cu Praga este întreruptă. Nu știu, poate din cauza războiului s-o fi rupt firul. Dar tata spunea să trecem totuși datele astea în registru pentru că poate ni se vor cere după aceea…

— Și te pricepi să le citești?

— Da! zâmbi fata cu un fel de semeție că poate face ceva ce li se pretinde numai adulților. Nu este greu. Și-apoi m-a învățat tata…

— Stai de mult aici? Nu urmezi la școală?

— Am urmat în Mariánské Lazne, nu departe de aici…

— Da, cunosc localitatea, de ce se cheamă așa?

— De fapt se traduce „Stațiunea Mariei”, știți la noi sunt foarte multe izvoare de ape minerale și primul care a fost găsit i

s-a dat numele ăsta, izvorul Mariei și de aci s-a tras și numele orășelului…

— În ce clasă ești?

— Începusem clasa a treia de liceu când am venit aici, în toamnă adică. Am luat lecții de vioară, vreau să merg la Praga, la conservator, îmi place foarte mult. Și când am timp exersez. Am luat cu mine o mulțime de „metode”. După ce se va termina războiul tata spune că ne vom muta la Praga…

— Dar mama unde este?

— Mama a murit acum câteva luni, vorbi fata cu glasul aproape stins. Știți, tata e partizan, conduce luptătorii noștri prin munți. Nemții au aflat, au venit la noi acasă, l-au căutat, apoi au luat-o pe mama și împreună cu mai mulți alții din oraș au închis-o mai întâi la mânăstirea Teplá și apoi în beciurile castelului Metternich unde a fost împușcată. Eu eram la școală, n-am știut, când am aflat am fugit în pădure. M-a găsit tata și m-a adus aici…

Fata tăcu, lacrimi îi jucau în ochii albaștri, bărbia îi tremura ușor. Desigur, amintirea mamei o durea, așa cum o dureau toate amintirile legate de anii grei ai copilăriei ei. Trăise și văzuse multe sub ocupația nazistă, toate ororile săvârșite de către nemți în oraș o cutremuraseră, dar nu bănuise că va veni o zi când poarta casei lor va fi izbită cu paturile automatelor, ușile vor fi ciuruite cu gloanțe și toate odăile răvășite, în căutarea unor dovezi care să confirme îndeletnicirea tatălui. Și drept represalii o ridicaseră pe mamă. Iar pentru că declarațiile ei nu le dăduseră satisfacție o împușcaseră.

— Am fotografia ei dincolo, suspină fata, ștergându-și cu latul palmei ochii înlăcrimați. Am să v-o arăt… Și cât de mult a dorit să învăț vioara! De când aveam cinci ani, mă lua de mână, prin zăpadă, după-amiezele, mă ducea la un renumit profesor de muzică, departe de casa noastră, iar până ce eu luam lecții, dânsa deretica prin odăile aceluia. Veneam către casă aproape când se lăsa seara… Am avut o mamă tare bună… Așa cum sunt toate mamele…

Se căută prin buzunarele jachetei, scoase o batistă, își șterse din nou lacrimile, după care înfășurându-și mai bine fularul în jurul gâtului își ceru scuze pentru că plânsese și spuse că se duce la meteograf, deoarece este ora când trebuie să citească datele și să le treacă în registru.

— Aveți nevoie de ceva? întrebă din pragul ușii, înainte de a ieși. M-am luat cu vorba și am uitat să am grijă de dumneavoastră…

— Nu… Ori cum te cheamă? Iată, vorbim și nici nu te-am întrebat…

— Hana. Hana Simková…

— Nu, Hana, nu am nevoie de nimic, vorbi Bedeanu blând și o învălui cu o privire caldă, prietenoasă. Numai aș vrea să știu de ce spui „am uitat să am grijă de dumneavoastră”? Pentru ce trebuie să ai grijă de mine?

— Pentru că mi-a spus tata că sunteți aviator român. Și românii luptă să-i alunge pe nemții din țara noastră. Și pentru că sunteți… un om. Un om adevărat…

Zâmbi, făcu un semn de bun rămas cu mâna și apoi o zbughi pe ușă afară. Bedeanu dădu pătura aceea mițoasă la o parte, se trase mai mult în dreptul minusculei ferestre și privi afară. Munții erau învăluiți în alb și în soarele dimineții zăpada scânteia aprins, făcându-i să strălucească destul de puternic. Fata porni pe o pârtie deschisă de la ușa cabanei până la meteograful instalat pe patru pari înalți lângă gardul din bârne și micuță cum era abia i se zărea căciulița roșie peste troienele viscolite. O văzu apoi cum urcă scărița de scândură vopsită în alb, deschide ușa micului dulăpior și apoi pe-un carnețel ce-l avea în mână începu să scrie ceva. Închise apoi ușa meteografului și coborî. Rămase apoi un timp jos, lângă scăriță, cu palma streașină la ochi, privind munții jur-împrejur, după care făcu un cocoloș de zăpadă, strângându-l tare în pumn și-l aruncă undeva, în sus, peste gard, numai așa ca să se joace. Mai făcu unul și-l aruncă tot în direcția aceea. Apoi își potrivi căciulița peste zulufii săi aurii, își aruncă repezit fularul spre spate și porni înapoi către cabană, cu mersul ei mărunt, prevăzător, să nu care cumva să lunece pe zăpada încă înghețată și să cadă.

După un minut ușa se deschise și ea apăru în prag cu obrajii îmbujorați de frigul de afară.

— Este soare, însă ger! spuse ea suflându-și în palme. Gata, am terminat. Vă fac un ceai?

— Nu, mulțumesc, poate mai târziu…

— Atunci mă duc să mai exersez la vioară, spuse și-și luă căciulița de pe cap, scuturându-și părul lung, blond pentru a-și lăsa pletele să-i cadă în voie pe umeri. Mai vin pe la

dumneavoastră.

— Bine, Hana, mulțumesc…

Închise ușor ușa, trecu dincolo și nu după mult timp se auzi din nou glasul viorii răsunând blând și duios în liniștea adâncă a cabanei. Bedeanu îl ascultă un timp, gândindu-se la cele povestite de fată și curând, ostenit, adormi cuprins de același somn greu, cufundat ca-ntr-o apă a neființei.

4

Spre seară, Bedeanu se trezi și constată că avea iară pe frunte un șervet umed. Îl dădu la o parte, deschise ochii și o văzu pe fată la gura sobei, scotocind jarul cu un băț lung, afumat, încercând să aţâțe focul care aproape se stinsese. Aruncă apoi câteva lemne și se ridică. În odaie era aproape întuneric. Hana, fără să-l privească pe aviator, se duse, luă lampa de gaz de pe masă, îi șterse îndelung sticla cu o cârpă după care o aprinse. O lumină slabă, bolnăvicioasă, se împrăștie deodată în încăpere, dezvăluind ungherele și făcând să joace umbre prelungi pe pereții de bârne.

— V-ați sculat? întrebă ea, văzându-l pe Bedeanu că se mișcă sub pătura mițoasă. Cum vă simțiți?

— Mulțumesc, mai bine…

— Trebuie să mâncați, să prindeți puteri, spuse ea și se apropie. De câteva zile nu v-am hrănit decât cu ceai…

— Și în somn? zâmbi Bedeanu, gândindu-se că de atâtea zile zăcea în patul acesta și abia de dimineață deschisese ochii.

— Da, și în somn. Îmi era greu să vă ridic capul de pe pernă, să vă duc cana la gură, dar de fiecare dată m-a ajutat Otto, v-am spus…

— Ei, dar e plin de umanism, Otto ăsta! zâmbi din nou Bedeanu. Se vede că-i un om de treabă…

— Întocmai domnule aviator, zise Hana plină de convingere. De cum v-a adus tata, el i-a fost de mare ajutor. Și este tare îndemânatic, priceput. Vă mărturisesc, cum v-am văzut pe targa aceea am crezut că sunteți mort și m-am speriat. Dar el, liniștindu-mă și liniștindu-l și pe tata a făcut tot ceea ce a crezut că este mai bine ca să vă facă să vă reveniți…

— Ce anume?

— Vedeți, el spune că a făcut pe sanitarul în unitatea aceea a

lui din care a dezertat. Cu alte cuvinte mai știa câte ceva în privința asta. Așa că de îndată v-a înfășurat în pături calde, iar în pat, jur împrejurul corpului și chiar pe picioare, pe abdomen, pe piept v-a pus o sumedenie de sticle cu apă clocotindă, sticle ce le-am adunat repede de prin cabană. După care un timp v-a dat ceai după ceai și ceva alcool... A zis că era bine de vă înveleam în vată, dar de unde să fi avut atâta cantitate? Ținem și noi acolo, un pachet sau două într-un mic dulăpior sanitar și asta de mult, când treceau pe aici turiștii. Trebuia să vă readucă temperatura corpului la normal...

— O, dar trebuie să-i mulțumesc foarte mult acestui ins, zise Bedeanu cuprins de recunoștință. Ca și tatălui dumitale, bineînțeles. Poate că în primul rând dumnealui... Unde este tatăl?

— V-am spus, a plecat imediat după aceea. Trebuie să se întoarcă...

— A, da, își aminti Bedeanu. Și neamțul ce face?

— Nu știu, n-am fost la el și nici nu vreau să mă duc, spuse fata. De fapt nici el nu prea iese din odaie. Stă închis acolo și joacă șah toată ziua...

— Șah? Cu cine joacă?

— Singur. Sau scrie versuri. I-a spus tatei că e poet. O fi adevărat?

— Că face versuri, o fi adevărat, mai ales dacă spune el, dar nu oricine face versuri se cheamă că este poet, lămuri Bedeanu și constată că de astă dată se poate ridica mai ușor în capul oaselor. Vezi dumneata, a versifica, „înșirând cuvinte goale ce din coadă au să sune” cum spune un mare poet al nostru, Eminescu, nu însemnează că e sinonim cu poezia, înțelegi? Dar, mă rog, acest Otto poate fi un adevărat poet, nu contest, mai ales că nici nu-l cunosc și nici nu i-am citit vreo astfel de producție literară.

— Nici eu nu-i cunosc poeziile...

În acea clipă ușa se deschise și în prag se ivi un tânăr înalt, voinic, cu părul blond tuns scurt și față prelungă, îmbrăcat într-un pulover alb, cu pantaloni pană cum au schiorii și în picioare cu bocanci grei, alpini, peste ai căror carâmbi erau răsuciți ciorapi groși, de lână. Dădu bună seara în limba germană și după semnul discret al Hanei, Bedeanu înțelese că acesta nu-i altul decât Otto.

— Deranjez? întrebă el plin de amabilitate, afișând o exagerată decență. Nici n-am bătut la ușă, așa cum se cuvine…

— Deloc! spuse Bedeanu și întinzându-i mâna se prezentă. Vă cunosc din spusele domnișoarei. Dar luați loc! îl pofti el și-i arătă scaunul pe care se afla vestonul.

— Nu, mulțumesc, nu pot sta mult, se scuză neamțul. Am ceva de lucru. Am auzit-o pe Hana că astăzi v-ați revenit complet și am socotit că este de datoria mea să vă văd…

— Da, mă simt mai bine, confirmă Bedeanu și după câte am auzit de la domnișoara sunteți unul dintre salvatorii mei, așa că țin să vă mulțumesc în mod deosebit…

— Atât cât m-am priceput… vorbi cu modestie Otto și aruncă o privire plină de zâmbet fetei. Am fost sanitar în unitatea mea. Cred că ați aflat datorită cărui fapt mă aflu aici…

— Da, am aflat și vă felicit pentru hotărârea pe care ați luat-o…

— Era singura dictată de rațiune, domnul meu! spuse Otto și ochii săi albaștri strălucirăaprins. Nu se mai putea. Nu se mai putea de mult… E un gând pe care-l împărtășesc foarte mulți dintre camarazii mei…

Foarte volubil, după ce se așeză pe scaun la o nouă insistență a lui Bedeanu începu să povestească unele lucruri despre el, care pe pilotul român îl interesară în mod deosebit. Era de fel din Düsseldorf, lucra la o fabrică de ceasuri, unde câștiga destul de bine. La puțină vreme după ce terminase stagiul militar într-o unitate de lângă Köln, se căsătorise cu o croitoreasă, o fată drăguță, talentată și foarte muncitoare. Avea un băiețel, Hans, un drac neastâmpărat care numai la trei ani a început să umble cu bicicleta. El și-a cumpărat o motocicletă și înainte de război lua parte la concursuri de viteză, dar după un accident destul de neplăcut a renunțat. Acuma are două pasiuni: creșterea canarilor și poezia. Înainte de a fi mobilizat, avea într-o cameră anume amenajată, lângă atelierul nevestei sale, aproape două sute de colivii cu cele mai renumite specii de canari din lume. Îi vindea și obținea bani buni. Nu mai știe nimic de soarta lor. Războiul a distrus multe, iar soția nu i-a mai scris de foarte multă vreme. Poate o fi chiar arestată pentru că atât ea, cât și tatăl ei, sticlar, de fapt ca și el, Otto, aveau alte vederi decât acelea impuse de către regimul lui Hitler. Cine mai putea ști, deci, acolo în Germania ce avea să aducă ziua de mâine? El,

Otto, n-a primit cu bucurie, ca și alți germani de altfel, pretențiile de expansiune ale lui Hitler, deci nici războiul. Dar odată mobilizat s-a gândit că poate va scăpa mai ușor de glonț dacă se face sanitar. A cerut acest lucru, a urmat un curs de câteva luni și a lucrat multă vreme la un spital de campanie. Cu timpul, însă, efectivele armatei germane au început să se subțieze, așa că a fost trimis și el în linia întâia. Frontul – e sincer și-o spune – l-a înfricoșat de moarte. La ce bun să-și dea viața și pentru cine? Are acasă o soție drăgălașă, un băiețel ce-i seamănă leit, o gospodărie nu prea mare, dar atât cât poate să fie un om mulțumit, așa că vrea să se întoarcă teafăr și cât mai neîntârziat între ai lui. A găsit deci, momentul potrivit și a dezertat. Cum? A fost trimis cu o patrulă de recunoaștere în munți, pe aici, prin împrejurimi, s-a rătăcit voit de camarazii lui și a ajuns la cabană unde, neașteptat, a găsit multă înțelegere la domnul Karel și la fiica dumnealui, Hana. Războiul, după câte știe este pe sfârșite. Armatele lui Hitler iau bătaie, se retrag zilnic din calea rușilor și a românilor și în curând va fi pace. Se va întoarce, deci, în Düsseldorf-ul lui, liniștit și fericit, dar mai ales mulțumit că în tot timpul campaniei n-a tras un singur foc de armă. N-a vrut să ucidă și uite că Dumnezeul lui l-a ajutat să-și afle scăpare…

— Interesant! spuse Bedeanu oarecum mișcat de cele auzite. Foarte interesant. Ei, dacă toți cei din țara dumneavoastră ar fi avut o asemenea atitudine…

— Sunt destui, domnul meu, vorbi Otto cu certitudine. Mulți, însă, sunt imprudenți și plătesc cu viața hotărârile lor. Vă rog să mă credeți că am chibzuit îndelung până ce să iau calea dezertării. Mă gândeam că are să sufere familia, acolo-n Düsseldorf, nu știam unde am să nimeresc, mă rog, m-a chinuit multă vreme gândul acestei fugi. Dar până la urmă, cu orice risc am făcut-o! Și nu regret. Slavă Domnului, am nimerit între oameni adevărați. Uite. Ei cehi, dumneavoastră român… Încă atunci când am auzit de la domnișoara că știți germana, m-am bucurat. Mai am cu cine schimba o vorbă în pustietatea aceasta…

— Da, am învățat câte ceva în liceu…

— Este o limbă frumoasă, spuse Otto. Mai ales când stăpânești bine toate nuanțele ei…

— Da, într-adevăr…

— Cum vă simțiți? se arătă grijuliu Otto și puse palma lui mare pe fruntea pilotului. Mai aveți puțină febră, să știți, încă nu este bine să coborâți din pat. De altfel aici e cald, e bine și asta prin grija domnișoarei Hana, zâmbi el afabil, privind-o afectuos pe fată. Să știți, de cum v-a adus domnul Karel, în seara aceea cu targa și v-am văzut mi-a fost tare mult teamă de-un colaps. De unde perfuzii cu soluții glucozate sau plasmă aici în vârful muntelui? N-am avut nici măcar o cadă să vă fac o baie caldă cum se recomandă în situațiile astea, așa că după o scurtă respirație artificială, am recurs la câteva sticle cu apă fiartă și pături…

— Vă mulțumesc foarte mult! spuse Bedeanu. Vă sunt îndatorat…

— O, nu, nu aveți pentru ce! răspunse Otto prinzându-l pe Bedeanu de încheietura mâinii. Eu sunt cel îndatorat. Și asta în primul rând pentru aportul ce l-ați adus și-l aduceți nu numai la eliberarea ungurilor și cehilor, dar și a noastră, a germanilor care suntem sătui de dictatura lui Hitler. Vă rog să mă credeți că spun adevărul adevărat…

— Vă cred…

— Războiul este inuman, domnul meu, urmă Otto așezându-se mai bine pe scaun. Mă rog, însăși noțiunea ca atare impune această catalogare…

— Evident…

— Am urmărit, atunci, în după-amiaza aceea, lupta inegală dintre Stuckas-urile noastre și avionul dumneavoastră și vă mărturisesc că întreaga scenă m-a revoltat pur și simplu, urmă Otto tot mai aprins. Patru contra unul! Păi este posibil așa ceva? Unde este cavalerismul confruntărilor, unde este acea echitate a disputelor, acel *„heute mir, morgen dir”,* cum spunem noi, germanii? S-a ajuns, domnul meu, la barbarie, războiul ne-a animalizat într-atâta, încât au pierit orice sentimente de umanitate, nu?

— Desigur…

— Eu, stimate domn, sunt un pacifist, vă rog să mă credeți, vorbi mai departe Otto cu aceeași convingere de mai înainte. Așa m-am născut, așa am fost educat, așa m-am format, n-am ce-i face! Totdeauna am gândit că pentru fiecare om se găsește un loc sub soarele acesta, pe pământul acesta, nu avem de împărțit nimic unul cu altul, fiecare poate trăi prin munca lui,

prin ceea ce știe să facă în viață. Ce avem unul cu celălalt? Uitați de pildă în situația de față: sunteți român, am fost aliați, prin forța lucrurilor am devenit beligeranți, trebuia, văzându-vă în seara aceea aproape lipsit de viață, întins acolo pe targă, să vă întorc spatele? Nicidecum! Am făcut tot ceea ce am crezut că pot face pentru ca astăzi, iată, să putem sta de vorbă și pentru ca dumneavoastră să vă puteți bucura de viață. Pentru că războiul, îl simt, este pe sfârșite și ne vom putea întoarce fiecare la rosturile noastre. Aveți vreo meserie în viața civilă?

— Sunt ofițer, deci militar de carieră…

— Da, înțeleg. Pilot de vânătoare, nu?

— Exact…

— Ei, vă las, spuse Otto și se ridică. Trebuie să vă odihniți. Am să vă mai vizitez, sper că vă face plăcere, nu?

— Da, poftiți ori de câte ori timpul vă permite.

— Scriu versuri, v-am spus, sper ca într-o zi să vă citesc ceva, propuse Otto și zâmbi din nou Hanei care tot timpul stătuse deoparte, la capul patului, și ascultase discuția celor doi. Domnișoarei chiar i-am dedicat câteva, e foarte drăguță…

— Prea bine, domnule Otto, fu de acord Bedeanu. Vă urez succes în îndeletnicirea dumneavoastră…

Neamțul întinse protocolar mâna, i-o strânse pe a pilotului și apoi, după ce în treacăt mângâie fugar obrazul fetei, zâmbindu-i din nou, ieși din odaie și închise ușa. Hana privi o clipă în urma lui, după care, veni, luă șervetul de pe fruntea lui Bedeanu, îl muie în ligheanul ce se afla pe un scaun lângă sobă și i-l întinse.

— Vă rog să-l puneți iară, spuse. Încă mai aveți febră. Am să vă fac un ceai și am să-i mai cer domnului Otto o aspirină…

— Are?

— Are o mulțime de medicamente la el.

— Bine, domnișoară, vă mulțumesc…

După ce bău ceaiul și luă aspirina, fata îl înveli bine pe Bedeanu cu pătura aceea mițoasă, îi potrivi perna sub cap și-i spuse că a doua zi va găti o supă de orez sau cu fidea, sperând că nu va fi refuzată și va mânca. De altfel, poate că va sosi și tatăl ei și va aduce ceva alimente, întrucât cele care se mai aflau prin dulap erau cam pe sfârșite.

— Nu-ți este urât să stai singură, fără tata? o întrebă pilotul și-i prinse palma mică, puțin asudată într-a sa.

— Nu, sunt cu dumneavoastră…

— Și înainte de a fi eu?

— Era domnul Otto…

— Și înainte de el?

— Nimeni. M-am obișnuit, spuse ea simplu. Cabana este foarte departe de vreo așezare omenească, nu are cine urca până aici…

— Uite a venit neamțul, am venit eu…

— Da, este adevărat, dar eu nu fac rău nimănui, ce să aibă cineva ceva cu mine? Nu?

— De ce te lasă tatăl mereu singură? întrebă Bedeanu fără să-i lase mâna. Unde se tot duce? Că așa am înțeles, că pleacă și uneori vine după trei-patru zile ca acuma…

— V-am spus, e partizan, conduce cehii noștri prin munți…

— Așaa? se miră Bedeanu. Are deci pușcă…

— Numai una? râse fata. Am avut podul plin. Le-a împărțit oamenilor…

— De unde le-a luat?

— De la nemți, de unde să le ia. Încă am avut și-un tun. L-au adus tocmai de la Českе Budéjovice. Demontat, bucățele, bucățele, în rucsacuri. Și tot așa l-au și dus la vale după o vreme…

— Ce vorbești! se miră iară Bedeanu și surâse de năstrușnicele vești ce i le da fata. Tatăl dumitale este un erou, după câte văd…

— Nu, domnule aviator, este un om…

— Îl iubești?

— Foarte mult…

— Bine, du-te la culcare, îi spuse Bedeanu și-i lăsă mâna. Îți urez noapte bună și-ți mulțumesc pentru îngrijire…

— Noapte bună!

Ea mai potrivi odată lemnele în sobă, aduse o cană cu apă proaspătă pe care o puse pe scaun, lângă pat, făcu lumina lămpii mai mică, după care, cu pas ușor, cât mai neauzit, trecu în odaia de dincolo, nu înainte ca din prag să-i zâmbească pilotului și să-i facă un semn prietenesc cu mâna.

Rămas singur, Bedeanu nu adormi imediat. Stătu în liniștea odăii, cu palmele sub cap, gânditor, ascultând trosnetul sec al lemnelor în sobă și cântecul hornului. Se simțea slăbit, orice mișcare, chiar aci în pat, îi cerea un efort deosebit, încă avea stăruitoare amețeli, iar buzele îi erau mereu uscate de arșița ce-

i înfierbântase trupul atâtea zile și nopți. Sfârșeala aceasta continuă îl obosea și avea sentimentul că nu va scăpa de ea niciodată. Nu pusese în gură decât ceaiul oferit zilnic de către fată cu multă generozitate, dar de fapt, nici nu avea senzația foamei. Îl dureau mușchii, oasele, parcă le zdrobise o mână nevăzută cu maiul, le pisase centimetru cu centimetru încât se gândi că dacă ar fi cutezat să se dea jos din pat, încercarea i-ar fi fost fatală. S-ar fi prăbușit la primul pas.

În întreaga cabană se lăsase o tăcere adâncă. Dincolo, fata, pesemne se pregătea de culcare, zăvorând bine ușile, așa cum o învățase tatăl său. Otto, poate, la lumina lămpii scria mai departe versuri sau se culcase și el. Dintr-un început i-a făcut o impresie destul de bună. Un ins comunicativ, deschis, poate chiar sincer, desigur nu este singurul care condamnă și încă fățiș regimul dictatorului fascist de la Berlin. Bedeanu avusese chiar la Turnu Severin, unde fusese dispersată școala de ofițeri de aviație, un instructor neamț care nu se ferea de nimeni și în dispute libere își blama superiorii pentru opacitatea lor politică în ceea ce privește declanșarea și purtarea războiului, țara lui înrobind atâtea popoare. Unii dintre colegi spuneau că insul o făcea înadins ca să-i poată demasca pe cei care i se raliau, alții dimpotrivă, îl credeau sincer, o sinceritate pornită dintr-un gram de demență ce-l făcuse din câteva victorii aeriene un as al aviației germane, fiind decorat cu „Crucea de fier” clasa a doua. Evident, nici acest Otto nu trebuia ascultat decât cu o anume rezervă ce ți-o dă prudența ce se spune că este mama înțelepciunii. Este foarte adevărat că s-o fi rătăcit cu bună știință de camarazii lui, nu, nu era singurul care o mai făcuse, atâția prizonieri declaraseră acest lucru, în definitiv de ce să nu-și fi hotărât și el soarta în această direcție? Mai ales că, într-adevăr, războiul era pe sfârșite și după cum afirmase, vroia cu tot dinadinsul să scape cu viață. De fapt, cine nu vroia lucrul ăsta? Dar tot atât de adevărat poate fi și faptul, dovedit tot de practica războiului, că nemții lansau anumiți militari în spatele frontului cu scopuri diversioniste, ce se dădeau drept dezertori și apoi erau prinși atacând cine știe ce pod sau nod de cale ferată, aruncând în aer un depozit de muniții sau dând foc unui comandament în zone socotite mai puțin accesibile. „Bine, își zise Bedeanu, să admit ipoteza cea mai puțin fericită, aceasta din urmă, în definitiv ce ar putea să întreprindă acest Otto aici,

în această cabană izolată? Și apoi Karel, tatăl Hanei, am înțeles că e un partizan cu experiență, nu l-ar fi dibuit el la vreme dacă într-adevăr ar fi fost ceva în neregulă cu insul ăsta? Dar nici nu-l arată firea a fi un tip plin de inventivitate, capabil de vreo acțiune mai deosebită. Vorbește cam mult și face deseori caz de atitudinea lui antifascistă... Mă rog, îl privește, în definitiv cum își putea justifica hotărârea de a rămâne la cabană până ce trece primejdia războiului?”.

Afară se pornise din nou viscolul. Vântul aspru, înghețat, șuiera pe sub streșini, lovind minusculele geamuri cu măzărichea zăpezii, iar hornul prinsese să vuiască asemenea unei cascade. Bedeanu se gândi la camarazii lui de la bază, la aerodromul troienit, la comandantul escadrilei. Desigur l-au dat dispărut, căzut la datorie într-o misiune de recunoaștere din care nu s-a mai întors. Poate că au trimis înștiințare și familiei. Chiar și-o închipuia pe mamă plângând, cu acea simplă carte poștală în mână, prin care i se vestea într-un text laconic, stereotip „suprema jertfă a sublocotenentului aviator Mircea Bedeanu, distins și apreciat camarad de arme, ale cărui aripi s-au frânt în ziua de... etc... etc...”. După parașutarea sa nu știa dacă mai trecuseră sau nu avioane prin această zonă, n-avea cum să afle, întrucât abia în dimineața aceasta își venise în fire. Dar nici astăzi n-a trecut vreunul, nu s-a auzit niciun zgomot de motor sus, în înalt, pesemne că frontul s-a mutat mult mai departe, altă explicație nu-și putea enunța. În orice caz, cum va prinde mai multe puteri și vremea se va mai îmbunătăți, va coborî la vale și în mod sigur are să întâlnească unități de-ale armatei române. Apoi se va prezenta la bază. Dar unde-i este pistolul? se întrebă și deodată fu cuprins subit de-o adâncă îngrijorare. Îl avusese în haina de zbor, o fi în buzunar sau l-a lăsat în avion? Și harta zonei de recunoaștere... Dar nu cumva or fi în veston? Avea nevoie de pistol, un militar fără armă în război este pe jumătate pierdut și-apoi dacă vrea să se întoarcă la bază, cum va putea face lucrul acesta fără a fi înarmat? Este foarte posibil să se întâlnească cu vreo patrulă dușmană, chiar cu soldați nemți răzlețiți de unitățile lor și trebuie să se apere, nu? Apoi harta... E un document care în niciun caz nu trebuie să cadă în mâinile dușmanului...

Astfel gândind, stăpânit mai departe de îngrijorarea aceea fără seamăn se aplecă către scaun, îl trase aproape și scotoci

prin buzunarele vestonului. Dar în afară de un carnețel, câteva fotografii, scrisori de acasă, o batistă, țigările și bricheta, nu mai găsi nimic. „În mod sigur pistolul este în scurta îmblănită, de zbor, își zise. Și harta tot acolo. Dar cum, oare, să mă târăsc până la cuier când abia mă pot ține în capul oaselor? Am să aștept până mâine dimineață și am să cer Hanei haina. Până atunci trebuie să cred că totul este în ea. Nu are rost să mă frământ degeaba…”.

Adormi totuși târziu și căzu într-un somn adânc și greu, în căldura odăii și în liniștea înstăpânită a nopții, când afară viscolul, șuierând ascuțit, spulbera zăpada peste întinderile albe.

5

— Bună dimineața!

Bedeanu deschise pleoapele și în puțina lumină a odăii o văzu pe fată îndreptându-se cu un braț de lemne către sobă. Îmbrăcase un pulover alb și pantaloni-pană, cu ghete de munte. Obrajii îi erau îmbujorați, semn că venea de undeva, de afară.

— V-am deranjat? întrebă ea, punând cu grijă lemnele lângă sobă și stivuindu-le să stea cât mai bine. Este aproape ora nouă…

— Serios? zise Bedeanu și se frecă la ochi, încercând să privească pe fereastră, afară. Dimineața era cenușie, iar prin geamul aburit abia se zăreau munții învăluiți într-o pâclă deasă ca de fum. Am adormit târziu, parcă se scuză el și uite cum mi-am prelungit somnul…

— Nu-i nimic, trebuie să vă odihniți, zise Hana scuturându-și palmele în fața cenușarului. Am să vă aduc de îndată și ceaiul. Apoi am să vă fac două ouă moi. Vă plac?

— Da, îți mulțumesc. Dar te-ai sculat tare devreme, din moment ce ai adus și lemne…

— Am fost și la apă, să știți, zise ea sumețindu-se, arătând că e fată tare vrednică. Și am spălat și vasele…

— Dar de unde iei apă?

— De jos, din vale. Este acolo un pârâiaș, subțire ca un fir de ață, curge sprinten peste pietre. Vara e foarte frumos în juru-i. Mi-a făcut tata și o morișcă. O mână apa…

— Daaa?

— Acolo întâlnesc câteodată și capre negre. Vin la adăpat…

Ascultând-o, Bedeanu se gândea la grijile acestei fete, griji ce-o prinseseră la o vârstă foarte fragedă, când departe de lume, aci, în vârful muntelui trebuia să întrețină o gospodărie, să facă mâncare, să spele, să țină rânduiala odăilor, pe deasupra și cu doi musafiri, picați în împrejurări deosebite pe capul ei, o mână de om, plăpândă ca o trestie, dar îndemânatică și plină de hărnicie încât nu avea pereche. Bine, el, Bedeanu încă nu era întremat, nici nu se putea ține pe picioare, dar de ce, oare, Otto n-o ajuta în niciun fel? Se putea duce, jos, în vale, la izvor să aducă apă, să pregătească lemnele pentru sobe, să facă puțină curățenie, zvârlind zăpada din jurul cabanei. Se considera, poate, un turist venit la odihnă? Să fie mulțumit că dăduse peste un adăpost, așa cum își dorise, în care să stea până ce se va sfârși războiul. Altfel unde s-ar fi dus? Cine l-ar fi primit? Indignat de situație, pilotul spuse aceste gânduri fetei, dar Hana găsi pentru toate o singură explicație, pe care de fapt o primise la rându-i chiar de la Otto: dezertorul nu ieșea nici măcar un singur metru în afara cabanei de teamă să nu-l zărească vreunul dintre ai lui, care s-ar afla în misiune prin zonă. Atunci întregul lui plan s-ar fi prăbușit. Chiar lupta aeriană între cele patru Stuckas-uri și avionul lui Bedeanu o privise prin mica fereastră a odăii sale…

— Nu cumva este un fricos? întrebă Bedeanu, urmărind-o pe fată cum băga lemne pe gura sobei. Sau un laș?

— Asta nu pot s-o știu, domnule aviator…

— Uite, stau și mă gândesc, vorbi mai departe Bedeanu, dacă-i urăște într-atât de mult pe hitleriști, de ce nu se duce să lupte alături de partizanii cehi împotriva foștilor lui camarazi?

Fata se întoarse de la sobă, înălță din umeri și apoi își văzu mai departe de treabă, potrivind lemnele peste jarul aprins.

— Îi este teamă de partizani? urmă Bedeanu. Se prea poate. Atunci de ce nu i-a fost teamă de tatăl dumitale?

— Nu știe că tata este partizan, zise Hana, ridicându-se. V-am spus numai dumneavoastră, pentru că în el nu am încredere. E totuși neamț și nemții mi-au omorât mama, nu știu ce poate gândi. De fapt să știți, eu nu prea cred în poveștile lui…

— Cum adică? se miră Bedeanu.

— Că vrea să scape de război da, mai zic că are ceva în cap în chestiunea asta, dar că-i urăște pe hitleriști mă cam îndoiesc. Otto ăsta, din câte pricep eu, este unul care vrea să-și pună

pielea la adăpost și atât.

— Și ce știe de tatăl dumitale? Nu întreabă unde este?

— E plecat după alimente, asta știe…

După ce termină cu soba, fata aranjă masa, vestonul pe scaun, deschise câteva minute fereastra să aerisească odaia, după ce mai întâi îl înveli bine pe Bedeanu cu pătura până sub bărbie, dădu cu mătura, șterse praful, totul repede, cât mai repede, de parcă ar fi zorit-o careva sau timpul nu i-ar fi permis să zăbovească mai mult cu treburile acelea. Închise apoi fereastra, șterse cu o hârtie sticlele aburinde ale geamurilor, potrivi pe podea carpetă din lână țărănească, puțin uzată, dar curată și bine întreținută…

— Faci curat și dincolo, la Otto? întrebă într-un târziu Bedeanu. Urmărind-o cum nu-i stau mâinile în niciun fel.

— N-am intrat acolo niciodată de când a venit, zise fata, îndreptându-și o șuviță de păr pe frunte. O singură dată am vrut, la început, dar el mi-a spus că nu e nevoie. Aerisește singur…

— Am impresia că este îndrăgostit de dumneata, aruncă Bedeanu o vorbă, căutând s-o stârnească pe fată la unele destăinuiri. Îți face poezii, chiar el ne-a spus aseară dacă-ți amintești, apoi am văzut că te-a mângâiat tandru pe obraz și te privește într-un anume fel…

— Ce spuneți? se încruntă Hana, punând mâinile în șold și fiind foarte atentă. Cum mă privește?

— Nu știu… așa… cu dragoste… cu simpatie…

— Mă faceți să râd, domnule aviator, zise ea puțin îmbufnată. Gesturile lui le socotesc, nu știu, așa… lipsite de importanță, nici nu le dau atenție, vă rog să mă credeți. Cum oare aș accepta o cât de mică insinuare chiar de prietenie din partea unui dușman, a unuia care mi-a omorât mama? Care a omorât sute și mii de cehi de ai noștri și oameni ai altor țări?

— Bine, dar nu el, Otto, a făcut lucrul acesta…

— Nu el, dar alții ca el, alții crescuți în aceleași legi barbare ca și el. Și când îl văd, nu știu, dar îi văd pe aceia. Dar la urma urmei de unde știu că nu s-a numărat și el printre ei? Și că l-au apucat remușcările în ceasul al doisprezecelea? Sau mai bine zis teama, gândindu-se la cele ce-or să urmeze?

Bedeanu nu mai zise nimic. Tăcu, privind-o pe fată cum șterge oglinda, sticla lămpii cu gaz, pervazurile ferestrelor.

— Când vă faceți mai bine și puteți mânca orice, zise Hana zâmbind, am să vă dau un ciorchine de strugure de sus. I-a prins tata de grinzile acelea, să se usuce, știe că-mi plac iarna așa stafidiți cum sunt. Apoi îi pun și la prăjituri…

— Știi să faci prăjituri? se miră Bedeanu.

— De ce nu? M-a învățat mama. De mică am stat pe lângă ea pe la bucătărie. Am să vă fac și dumneavoastră…

— Bine, îți mulțumesc de pe acuma, zise Bedeanu zâmbind. Ești o fată tare drăguță…

— Acuma pentru că am terminat treaba, zise ea, aranjându-și din nou părul, am să mă duc să vă aduc ceaiul, după care mă apuc să exersez din nou la vioară…

— Bine, Hana. Dar de fapt ce cânți acolo? Te-am ascultat și ieri dimineață…

— V-am spus, exersez, zise ea punând mâinile cruciș pe piept. Când se va termina războiul am să merg la Praga, la conservator. Dorința mamei… De fapt încerc să compun ceva în amintirea ei…

— A mamei?

— Da, a mamei…

— Vrei să devii și compozitoare?

— Încerc, răspunse ea cu modestie zâmbind sfielnic. Pentru mama, indiferent ce voi reuși, vreau să fie în primul rând un omagiu adus memoriei ei. V-am spus, am iubit-o foarte mult. A făcut sacrificii ca eu să pot lua primele lecții de vioară. Spuneți, nu merită să-i închin ei prima mea compoziție?

— O, dar nici nu mai încape vorbă! o asigură Bedeanu. Gestul dumitale este un gest foarte frumos, chiar impresionant…

— Vă mulțumesc…

— Și ai să-mi cânți și mie ceva din această compoziție? stărui Bedeanu cu o anume căldură în glas. Chiar dacă este o primă încercare, vreau să ascult…

— Desigur…

— Și cum se va chema compoziția dumitale?

— „Sonata zăpezilor albastre”…

— Da? Deci „Sonata zăpezilor albastre”, repetă Bedeanu, privind lung pe fereastră. Dar de unde până unde i-ai dat acest nume?

— Știți, în ultima seară, când veneam cu mama de la acel profesor, de fapt atunci am văzut-o pentru ultima oară, întrucât

noaptea au ridicat-o nemții, deci cum mergeam pe stradă, în amurg, am privit amândouă munții, departe, către masivul Pădurea Slavkov și ea mi-a spus, parcă îi aud glasul acuma, „uite, Hana, zăpezile albastre, numai la noi sunt zăpezile albastre, nu, nu este amurgul cum poate te gândești tu, așa sunt zăpezile, albastre ca diminețile, știu și un cântec, vechi, de demult, am să mi-l amintesc și am să ți-l fredonez mâine, cu o fată din ai cărei ochi albaștri, urcând muntele să-și caute iubitul au curs lacrimi atât de multe încât zăpada a devenit ca sineala. Tatăl tău spune că acea fată am fost eu…”.

— Ai aflat cântecul? întrebă cutremurat Bedeanu, cu glasul aproape pierit.

— Nu, v-am spus, în noaptea aceea mama a plecat din casa noastră pentru totdeauna…

— Și sonata dumitale?

— Este ceea ce mi-am închipuit eu că ar fi trebuit să fie. Sentimentele unei fete căutându-și iubitul în întinderea zăpezilor albastre… Mă rog, v-am spus, o încercare, închinată, desigur mamei…

Plecă, aduse ceaiul, apoi reveni cu vioara, luă un scaun de lângă masă și se așeză lângă patul aviatorului, ciupind ușor corzile să o acordeze. Puse apoi instrumentul sub bărbie, trecu de câteva ori cu arcușul peste corzi, după care începu să cânte ușor și tandru, mișcând mâna într-un gest larg, plin de grație și eleganță. Degetele-i subțiri, fragile, apăsau corzile, într-o vibrație continuă, antrenantă, în timp ce-și ținea capul plecat pe umărul viorii, cu pletele-i lungi, blonde, lăsate în voie și legănate în ritmul lent al melodiei. Întreaga încăpere se umplu în clipele acelea de chemările când grave, când duioase, ușor alintate ale glasului violinei, amplificate parcă de ecoul îndepărtat al munților, închipuind suspinele unei fete ce se auzea plângând peste creste și văi, peste coline și păduri în rătăcirile ei necuprinse, mânată de dorul dragostei. Hana ținea ochii închiși, cu pleoapele pe jumătate lăsate, cutremurată ea însăși până în adâncul ființei de acele disperate căutări și fără să-și dea seama două bobițe minuscule, ca de cristal, întâile ei lacrimi, după multă vreme de ascunse dureri, prinseră a se rostogoli pe obrazul fraged, intens transfigurat de emoția clipelor trăite sub vraja arcușului.

Lăsă apoi vioara, își scutură cu un gest reflex părul spre

spate, șterse lacrimile, se ridică de pe scaun și spuse:

— Vă rog să mă iertați. De fiecare dată când cânt, mă gândesc la povestea aceea în care mi-o închipui pe mama, în care mă pot închipui pe mine…

Bedeanu prinse să aplaude, lovindu-și frenetic palmele și așa cum putu își plecă puțin fruntea, într-un gest de sinceră admirație și recunoștință pentru strădania și talentul fetei. Întinse apoi mâna, o prinse pe a ei, și-o apropie și-i spuse:

— Foarte frumos! Extraordinar de frumos! Bravo! Te felicit…

Hana zâmbi, ținând vioara sub braț și șopti cu buzele ușor tremurânde:

— Sunteți primul meu auditoriu… Vă mulțumesc… Dar să știți, am fost emoționată ca în fața unei săli arhipline… N-am cântat încă nimănui această bucată. Cui oare, de fapt, aș fi putut s-o cânt?

Își desprinse mâna din cea a lui Bedeanu și cu vioara sub braț plecă, scuzându-se că trebuie să se ducă, fiind timpul pentru a citi datele meteografului din dimineața aceea. Va reveni apoi.

— Hana, te rog ceva, mă servești? întrebă Bedeanu cu glasul blând, binevoitor de tandru. Dă-mi te rog din cuier haina aceea a mea, de piele…

— Da, cu plăcere…

Fata se duse, o desprinse dintre celelalte lucruri de îmbrăcăminte îngrămădite într-un singur cuier și i-o aduse. Bedeanu o luă și o întinse peste pătura mițoasă, netezind-o ușor cu palma.

— Vă este frig? întrebă ea îngrijorată.

— O, nu, dar vreau să-mi caut ceva în buzunare. Țigările, minți el. Și bricheta…

— Înțeleg, dar cred că nu e bine să fumați! îl avertiză fata. Sunteți încă slăbit…

— Bine, am să văd eu…

— Cum doriți…

Ieși, se duse în camera ei, lăsă vioara, își luă jacheta roșie și pe geam, Bedeanu o văzu cum aleargă pe poteca dintre troiene către căsuța meteografului. De îndată, el scotoci în buzunarele hainei îmblănite și răsuflă ușurat: pistolul lui „Beretta”, de nouă scurt, era acolo. Și harta… Deci nimeni nu-i umblase prin haine. Desigur, tatăl fetei, grăbit, plecase chiar în seara aceea sau poate că dimineața, iar Otto nu-și închipuise, poate, că haina de

piele din cui e a aviatorului. Dar este posibil, nici să nu-l fi interesat treaba asta. Pe față nici atât... În definitiv, ce și-ar fi putut închipui că are în ea?

Luă repede pistolul, îi cercetă încărcătorul și împreună cu harta le vârî sub saltea, să le știe la loc sigur. Evident, într-o zi va fi nevoit să plece. De ce să aibă grija lor? Poate că odată, în timp ce doarme, lui Otto îi trece prin minte să cotrobăie prin această odaie. Din simplă curiozitate sau urmărind un anume scop. Și-atunci, de ce să-i ofere posibilitatea însușirii unui pistol, pe care cu greu l-ar mai fi putut dobândi de la el? Poate că și el, la rându-i, gândindu-se la o eventuală părăsire a cabanei și-ar fi dorit o asemenea armă. Sau poate că avea chiar una? În definitiv, spusese că dezertase în timp ce se afla cu o patrulă în cercetare. Și atunci, desigur, avusese asupra lui o armă, pe care poate că nu o aruncase și o luase cu el. Sau i-o fi predat-o cabanierului atunci când îl găzduise?

Spre seară se auziră, departe peste munți, ecourile prelungi, întocmai ca niște tunete, ale unor baterii de artilerie. Bubuiturile erau tot mai dese, profunde și zgomotul lor intens făcea geamurile cabanei să zumzuie ușor în cercevele. Parcă și grinzile tavanului se zguduiau, dizlocându-se, gata să se desprindă din încheieturile lor.

— Domnule aviator... Domnule aviator! zise Hana năvălind în odaie. Auziți? Cred că sunt soldații dumneavoastră...

— Da, ei trebuie să fie, confirmă Bedeanu ascultând, cu chipul învăluit în lumină. Bombardamente de artilerie. Se apropie frontul...

— Ah, în curând... în curând... vom scăpa de griji! exclamă Hana cu fața îmbujorată și prinse să bată din palme, cuprinsă de bucurie. Vom fi liberi. Voi putea pleca la Praga, la Bratislava, unde vreau! Dar mai întâi voi trece pe acasă, la Mariánské Lazne... Oare, unde o fi tata? De ce nu mai vine?

În clipa aceea, intră în odaie și Otto. În aceeași îmbrăcăminte din ajun, cu puloverul alb, pe gât și în pantalonii de schi, cu bocancii alpini în picioare. Ținea sub braț o cutie din lemn, iar între buze îi spânzura o țigară aprinsă.

— Ei, ce spuneți? zise el și arătă cu capul către afară vroind prin aceasta să-i atragă atenția lui Bedeanu asupra ofensivei. Se apropie frontul. Vin ai dumneavoastră sau rușii...

— E sectorul nostru, spuse Bedeanu cunoscător. Trupele

noastre…

— Vă bucurați, nu?

— Evident, confirmă Bedeanu. Mă voi putea întoarce cât de curând între ai mei…

— Am adus șahul, facem o partidă? întrebă Otto și vru să tragă scaunul lângă pat. Ne mai trecem vremea…

— O, nu, refuză Bedeanu, mă iertați, dar mă simt încă slăbit, nu mă pot ridica…

— Cum doriți, se arătă concesiv neamțul. Atunci am să mă duc în camera mea. Lucrez la o poezie foarte frumoasă…

— Da? făcu Bedeanu interesat.

— O poezie închinată canarilor mei. Ceva… așa… mă rog, nu vă pot explica… Un fel de Minnelied, dacă știți, …adică un asemenea motiv, prelucrat, bineînțeles… și adus la minunile acestea de păsări…

— Bine, dar nu văd legătura… se arătă contrariat Bedeanu. Cântecul de iubire, Minneliedul de care vorbiți are un anumit sens, o anumită motivație, pe când…

— O, domnul meu, v-am spus, îmi este foarte greu să explic, căută să fie convingător Otto, trăgând adânc din țigară. Trebuie neapărat să vă citesc. Și domnișoarei să-i citesc versurile pe care i le-am dedicat, se întoarse apoi către Hana, surâzând. Sunt foarte frumoase… În curând ne vom despărți și vreau să i le las drept amintire…

— Vă mulțumesc! spuse Hana, ținând mâinile la spate. Am să le păstrez…

— Deci, domnul meu, refuzați o partidă de șah, nu? mai încercă odată Otto, stingând țigara în scrumiera de pe masă. Nu-i nimic. Poate că mâine dimineață veți avea altă dispoziție…

— Sper… asigură Bedeanu. Acum, v-am spus, încă nu sunt în stare să mă ridic…

— În orice caz, ținu să precizeze Otto, întorcându-se din drumul lui către ușă, vreau să cred că mă bucur de prietenia dumneavoastră și că atunci când vor sosi militarii români aici îi veți asigura de devotamentul ce vi l-am arătat… Știți, ca să nu am neplăceri… Sunt un pacifist prin excelență, v-am spus, urăsc regimul fascist al țării mele… Sper să mă bucur de înțelegerea comandanților dumneavoastră…

— Fără îndoială, spuse Bedeanu. Totdeauna noi am fost înțelegători față de cei care, cu voia sau fără voia lor ne-au

impus războiul și a trebuit să-i înfrângem. Așa că...

— Vă urez noapte bună, domnul meu. Mă retrag... Noapte bună, stimată domnișoară...

6

A doua zi, dimineața, când se sculă, Bedeanu constată că ușa ce da spre sălița în care locuia fata era deschisă. Privi pe fereastră, afară, și o văzu pe Hana, în mână cu o căldare, trecând pe pârtia dintre troiene, grăbindu-se, căutând să-și țină cât de cât echilibrul ca să nu lunece pe zăpada înghețată. Desigur, se ducea iar la vale, la acel izvor de munte să ia apă și căută să și-o închipuie, așa firavă cum era, purtând căldarea plină, destul de grea, la înapoiere, în urcușul ce nu era de loc ușor.

Ridicându-se în capul oaselor, el constată că nu mai avea amețelile ce-l încercaseră în ajun, iar fruntea nu mai era cuprinsă de fierbințeli. Se simțea totuși oleacă slăbit. Dar puțină mișcare nu-i strica, dimpotrivă, îl ajuta să se întremeze mai repede ca să se țină bine pe picioare. Coborî, așadar, din pat și ținându-se de scaun încearcă să meargă până la sobă. Reuși și acest lucru îl bucură tare mult. Și dacă tot făcu drumul, se aplecă și ațâță focul, zvârlind câteva lemne de brad peste jarul ce dogorea într-atât de puternic, încât îi îmbujoră pe dată fața. Apoi sprijinindu-se tot de scaun, încet, încet călcând cu grijă se duse să închidă și ușa. Pesemne în graba ei, fata o uitase deschisă. S-o fi lăsat înadins pentru ca să treacă și în odaia ei căldura, acolo poate nefiind sobă? se întrebă Bedeanu. Va vedea cum stau lucrurile. Deocamdată nu cunoștea decât această încăpere în care zăcuse atâtea zile și care-i devenise într-atât de familiară, încât îi cunoștea fiecare ungher. Ce era dincolo de ea, în restul cabanei, înregistrase numai cu închipuirea minții, după cele povestite de fată. O mică odaie cu aparatura stației meteorologice, dincolo o alta în care era găzduit Otto... Înapoia cabanei o mică magazie pentru lemne...

Ajunse, în sfârșit, în pragul ușii și interesat privi odaia în care locuia fata. O încăpere mică, cu un pat așezat lângă peretele din fund, acoperit cu o velință mițoasă, la fel cu cea care se învelea el, o masă și pe masă cutia viorii; alături un piedestal pentru pus partiturile, iar lângă piedestal, pe un scaun, mulțime de caiete

groase, frumos legate, cu note, pe fiecare scris numele compozitorului și al lucrării: „Mozart – Concertul nr. 3 pentru vioară”, „Giovanni Battista Viotti – Concertul nr. 20 pentru vioară”, „Max Bruch – Concert pentru vioară, opus 26” și altele semnate de Brahms, Bériot, Ceaikovski, Haydn, Vivaldi... O întreagă colecție pe care, plin de emoție, Bedeanu o răsfoi, convins fiind că fără voia lui comite un sacrilegiu, pătrunzând în universul intim al fetei. Și mai mult avu acest sentiment când pe pat găsi un caiet de note, cu încercările de punere în temă a acelei sonate, în fel și fel de variante, „Sonata zăpezilor albastre”, iar lângă el un fel de jurnal, cuprinzând însemnări zilnice ale ei, unele reflexii, cugetări, aprecieri, chiar poezii sau pasaje din diferite cărți ce se refereau la viață, la dragoste, la muzică. Mișcat, el dădu pagină după pagină, găsi versuri de Baudelaire, de Verlain, de Schiller, unele cugetări desprinse din scrierile lui Balzac, Shakespeare, Tolstoi, Goethe, într-un cuvânt o mică enciclopedie din care, evident nu lipseau date din viața marilor compozitori ca Bach, Leclair, Paganini, Beethoven și alții. Totul scris în cehă, germană sau franceză.

Dincolo, în cealaltă cameră locuia Otto. Ușa era închisă, iar înapoia ei nu deslușea niciun zgomot. Poate că neamțul dormea încă sau scria. Bedeanu ascultă puțin, mai privi odată camera fetei și apoi hotărî să se întoarcă. Dar nu făcu decât un pas că din odaia lui Otto îi ajunseră la ureche niște vorbe. Era glasul insului, îl recepționa limpede, dar cu cine discuta, oare? Să fie Hana la ei în vizită? Nu, fata plecase, o văzuse cu căldarea în mână, pe pârtia dintre troiene, ducându-se în vale, după apă. Atunci? Stăpânit de curiozitate, și cât mai încet să nu facă vreun zgomot, pilotul se apropie tiptil de ușă, încordându-și mai mult auzul. Și cu cât deslușea mai limpede spusele aceluia, cu atât simțea că în el crește o undă de revoltă, cu greu putându-se stăpâni să nu izbucnească.

— Aici Elba doi... Aici Elba doi... vorbea cât mai rar și apăsat Otto, desigur în microfonul unei stații de radio emisie-recepție. Aici Elba doi... Aici Elba doi... Viscol în zona X C patru... Viscol în zona X C patru. Avalanșe est pătratul K... Avalanșe est pătratul K...

„Imbecilul! i se adresă în gând, cuprins de răzbunare Bedeanu și sprijinindu-se de pereți să nu cadă, se înapoie cât mai zorit în odaia sa. Iată de ce este în stare „antifascistul” nostru... aprigul

„revoltat” împotriva nazismului lui Hitler… Un agent, parașutat poate în această zonă, greu de recucerit de către trupele lor, pentru a le comunica poziția unităților noastre. Otto pacifistul… Indignatul… ’mnezeii mamii lui de tâlhar!”.

Ajunse la pat, luă de sub saltea pistolul, îl armă și tot grăbit, abia ținându-se pe picioare, dar sprijinindu-se de tot ce găsea în cale, se înapoie în odaia fetei și încet se apropie de ușa înapoia căreia se auzea vocea lui Otto. Se lipi de zid și ascultă. Neamțul își transmitea în continuare mesajul, desigur socotindu-se în siguranță, fără a-i fi teamă că poate fi deranjat de cineva. O știa pe fată plecată, în fiece dimineață, ori la apă, ori la meteograf, iar cât despre aviatorul român îl socotea ca și inexistent: blocat în pat și slăbit, multe zile acesta nu avea să se ridice nici măcar să-și ia singur un pahar de apă de pe masă. Așa că domnul Otto își făcea în liniște meseria. Explicabilă, deci, seria de insuccese a artileriștilor noștri, mereu depistați de către aviația și tunarii dușmani…

— Aici Elba doi… Aici Elba doi… își continua Otto raportul, cu glasul tot scăzut, temător, pesemne să nu se fi întors fata și să-l audă. Joi recepție la aceeași oră… Joi recepție la aceeași oră…

Nestăpânit, Bedeanu își mai controlă odată pistolul, apoi izbi cu umărul în ușă și aceasta se dădu cu putere la o parte, deschizându-se larg ca luată de vânt. Otto, ce stătea în pat, acoperit cu pledul, cu căștile la urechi și desigur cu aparatul ascuns, tresări și sări drept în picioare, numai în pantaloni și cămașă, așa cum fusese surprins de năvala neașteptată a aviatorului român.

— Mâinile sus și nicio mișcare, mizerabile! îi strigă Bedeanu și întinse pistolul, amenințător, către el. Lasă căștile… Ți le iau eu de la urechi…

Otto, nedumerit, se supuse, ridică încet mâinile, dar ochii săi albaștri, învăluiți de umbre ciudate, aruncară asupra pilotului o uitătură piezișă, aspră, vicleană. Iar după felul cum își mușca nervos buzele gata să le însângereze, se înțelegea că mintea lui plănuiește ceva diabolic scontând într-o salvare rapidă și sigură.

— Dar ce e cu gluma asta, domnule aviator? întrebă el, încercând să zâmbească totuși, un zâmbet amar, răutăcios, încărcat de ură. Pe cuvânt dacă înțeleg ceva? Ce v-a găsit cu pistolul ăsta? Și mai ales să mă jigniți cu cele ce mi-ați spus… Se poate? Asta vă este recunoștința? Nu știam că-mi este interzis

să ascult o emisiune de radio... Chiar Bucureștiul dumneavoastră...

Vorbind se apropia, dar firele legate de aparatul ascuns sub pătură îl reținură pentru o clipă și-atunci el scutură energic capul și căștile căzură.

— Ți-am spus, nicio mișcare! ordonă din nou Bedeanu și felul poruncitor cum rosti aceste cuvinte lăsă să se înțeleagă că în caz de nesupunere va apăsa pe trăgaci. Stai pe loc!

Otto deveni ascultător, cu același zâmbet amar în colțul gurii, ținând mai departe mâinile ridicate. Poate că aviatorul, într-un acces de furie, se ține de cuvânt. Să fie totuși prudent... În același timp, însă, își dădea seama că Bedeanu, nerestabilit încă, făcea eforturi supraomenești să se mențină pe picioare și câștigând timp, făcându-i pe voie, sconta, firește pe iminenta prăbușire a acestuia. Îl vedea cum se clatină tot mai mult și caută cu coada ochiului un punct de sprijin în jur, cum devine tot mai îngrijorat că nu-l găsește și o bucurie răutăcioasă îl încerca pe neamț în clipele acelea, observând situația critică în care se găsea ofițerul român. Dar spre surprinderea lui, acesta continua să reziste, ținând pistolul tot întins. Chiar făcu un pas, doi, vroind probabil să-l imobilizeze. Atunci, Otto, socoti că nu mai are ce aștepta. Smucindu-se, făcu o săritură înainte, năpustindu-se asupra pilotului să-i ia arma, dar în clipa aceea Bedeanu apăsă puternic pe trăgaci și patru gloanțe îl frânseră de mijloc pe neamț și-l făcură să se prăbușească lângă patul răvășit, într-un horcăit prelung, spasmodic, bolborosind cuvinte greu de înțeles. Apoi căzu și el, lângă pragul ușii, istovit, cu puterile sfârșite, își rezemă încet capul de zid, ținând încă pistolul în mână și rămase astfel multă vreme, ametit și neștiutor, de parcă totul se întâmplase aievea.

Auzind detunăturile armei, Hana care tocmai se întorcea, lăsă căldarea afară și alergă să vadă ce s-a întâmplat. Se opri în pragul odăii, cu palmele pe piept, să-și astâmpere bătăile inimii și îngrozită privirea sa se plimba când la Bedeanu, rezemat de zid, a cărui față lividă era de nerecunoscut, când la Otto, ghemuit într-o baltă de sânge, lângă pat, cu ghearele înfipte în podeaua de scândură și gura rânjită, ca o ultimă încercare de a se agăța de viață.

— Hana, șopti Bedeanu și arătă cu capul către neamț. Poetul nu va mai scrie versuri despre canarii săi. Haide, ajută-mă să

mă ridic, du-mă dincolo, am să-ți povestesc totul… Totul…

7

Toate acestea și le reaminti Mircea Bedeanu, strecurându-se printre lumea ce parcă invadase pur și simplu stațiunea Karlovy-Vary în seara aceea. Încet, fără grabă, cu pasul rar, se îndrepta către sala de concerte, atras ca un magnet de acel afiș, sau mai bine zis de numele acelei sonate ce-i trezise spontan dramaticele aduceri aminte din anii tinereții. De sus, de pe munți se lăsase cu încetul o răcoare abia simțită, aducând cu ea mireasma pădurilor, mireasmă ce se contopea cu aceea a florilor ce ornamentau pe-o parte și alta aleea plină de animație.

Ajunse, intră în foaier și întrebă o femeie din personalul de serviciu dacă avea loc vreun concert și la ce oră. Da, era programat un concert pentru orele douăzeci. Apoi dacă artiștii interpreți au sosit. Și unde pot fi găsiți. Dar unde anume o poate întâlni pe violonista ce va executa „Sonata zăpezilor albastre…”

— Acolo este salonul de recepție! lămuri cu multă amabilitate femeia și arătă către o ușă placată în mahon, încadrată de altele înșiruite de-o parte și alta a spațiosului foaier. Nu știu, n-o cunosc pe artistă, dar am să las vorbă la cineva ca atunci când va veni dumneaei să vă caute. Unde vă găsește?

— Aici, pe acest fotoliu…

Bedeanu mulțumi și se așeză într-unul din fotoliile ce mobilau foaierul. Evident, era stăpânit de-o emoție fără seamăn, gândindu-se la apropiata întâlnire, stând cu privirea ațintită numai către ușa larg deschisă pe care din minut în minut se iveau bărbați eleganți însoțind femei în rochii de seară, afișând o anume sobrietate și distincție. Va veni, desigur, își spunea, dacă ea este într-adevăr cea pe care o cunoscuse cu peste treizeci de ani în urmă și dacă chiar ea va fi interpreta, ce va da viață pe scenă acelei sonate pe care nu și-o mai reamintea, dar îi reținuse numele. Dar oare, nu cumva, la mijloc este o simplă coincidență? se întreba tot privind plin de neastâmpăr când către ușa salonului de recepție, când către cea mare a sălii de concerte. Este foarte posibil ca cineva, auzind de încercarea ei de odinioară, să fi reluat tema și evident titlul. Tot ce se poate; în muzică, în artă se cunosc felurite variațiuni ale aceleiași idei, de ce nu și în cazul acesta să se fi întâmplat la fel? Dar de pe

afiș reținuse și un nume, pare-se Hana, cel de familie nu și-l mai amintea, trecuse prea repede peste el, da, Hana, ori pe fata de atunci tot așa o chema, îi stăruise în memorie multă vreme după întâmplarea aceea, nu l-a uitat și poate nu avea să-l uite niciodată.

Curând, foaierul se umplu de lume, se discuta încet, cu discreție, un murmur continuu stăruia sub plafonul frumos ornamentat, între oglinzile mari și ușile sălii acoperite de draperii grele din pluș. Și cu cât mișcarea aceea de oameni devenea mai efervescentă, cu atât creștea nervozitatea lui Bedeanu, neliniștea lui, firească de altfel, gândindu-se că în mulțimea ce umbla de colo până colo cu greu îi va fi dat s-o întâlnească pe atât de mult așteptata lui cunoștință, necum s-o mai recunoască. Poate că și femeia din serviciul sălii, ce se arătase foarte amabilă, o fi uitat. Să se ducă el la salonul de recepție? Să mai aștepte? Sau chiar să renunțe? Dar, oare, putea renunța?

Tocmai când chibzuia astfel, prin lume văzu strecurându-se și venind către el o femeie nu prea înaltă, slăbuță, trecută de prima tinerețe, cu părul blond tapat, în care sclipea viu o diademă, purtând o frumoasă rochie neagră, lungă, iar pe umeri o capă albă. Ochii săi albaștri căutau întrebători către colțul acela, în timp ce cu un evantai japonez își făcea aer în dreptul frunții. Cum o văzu, Bedeanu se ridică brusc în picioare, căută să-și potrivească mai bine haina și când ea fu la un pas, electrizat, amuți, complet transfigurat, încât nu mai putu articula un singur cuvânt. Da, era ea, Hana de odinioară, ochii îi străluceau ca atunci, dar chipul își maturizase trăsăturile, devenise un altul, al unei femei în toată puterea cuvântului, pe care fardul încercase a retușa acum, ceea ce timpul nu iartă nimănui.

— Mă căutați? întrebă ea în limba cehă.

Bedeanu nu înțelese dar deduse totuși, după felul cum ea se arătă cu evantaiul, așteptând.

— Vorbiți limba germană? i se adresă fostul pilot plin de amabilitate.

— Da, vorbesc, răspunse ea simplu, privindu-l mirată și oarecum stăruitor din cap până-n picioare pe cel care-i stătea înainte.

— Vreau să vă amintesc ceva, dacă-mi permiteți și dacă,

evident nu vă răpesc timpul, zise Bedeanu stăpânit încă de emoția revederii. Vă numiți Hana, nu?

— Da, domnule, Hana Simková…

— Dumneavoastră sunteți atât compozitoarea cât și, după câte am înțeles, chiar interpreta piesei „Sonata zăpezilor albastre…”.

— Întocmai… răspunse ea stăruind a-l cerceta tot mai atentă pe Bedeanu, întrucât nu știa unde vrea să ajungă.

— Cu treizeci și ceva de ani în urmă, pe timpul războiului, ați locuit la o cabană, nu departe de aici, în munți, urmă Bedeanu cu vocea tot mai tremurată. Atunci, acolo, ați compus această sonată…

Ea asculta, tăcând, privindu-l tot mai aprins și mai neliniștit pe cel din fața sa, ceva parcă îi răscolea în clipele acelea întreaga ființă, i se citea în ochi o profundă nedumerire, dar cu cât îl studia mai mult, cu atât parcă i se luminau, învăpăiați de-o ascunsă bucurie.

— Nu vă amintiți cui i-ați cântat pentru întâia oară, această piesă, atunci, în vremea aceea?

— Domnule aviator! exclamă deodată Hana într-o explozie nestăpânită și-l cuprinse în brațe pe Bedeanu. Dumneavoastră sunteți? Vai, Dumnezeule, ce minune! Ce minune! Ori cum vă spune?

— Bedeanu. Mircea Bedeanu…

— Uite, ați stat atâta acolo, sus, la noi și niciodată nu v-am întrebat cum vă cheamă…

— Nici eu nu v-am întrebat. Am știut numai de Hana…

— Ce faceți aici? Cu ce ocazie în stațiune? Când ați venit?

— Din ziua și noaptea aceea, îngropat în zăpadă, am rămas cu o amintire din munții dumneavoastră, zâmbi amar Bedeanu. Reumatismul…

— Înțeleg, făcu Hana și-l luă de braț îndemnându-l s-o conducă spre sala de recepție. Acuma ați venit la concert, nu? Haideți să vă prezint dirijorului. Sunt profesoară de muzică la Praga, dar dau și concerte. Veți sta în prima lojă…

— Vă rog, protestă Bedeanu, nu vreau să…

— Vai, se poate? contestă autoritar Hana, trecând cu el de braț prin mulțimea foaierului. Astă seară voi cânta pentru dumneavoastră. Voi anunța publicul că vă voi dedica acest concert. Primului meu auditor… Și primului care mi-a aplaudat

lucrarea… Întâia mea încercare… Celui care mi-a dat curajul să îndrăznesc… Vai, Dumnezeule, ce întâmplare! adăugă cu glasul încărcat de emoție. Ce întâmplare! Cum au trecut anii, domnule aviator… Cum au trecut…

— Și noi odată cu ei…

— Aveți dreptate. M-am schimbat, nu?

— Nu foarte mult. Ochii sunt aceiași… Ochii cu care priveați zăpezile albastre…

— Știți ce? îl opri ea ținându-l mai departe de braț. Seara asta, după concert, vreau s-o petrecem împreună. Să ne amintim… Să ne întoarcem înapoi în viață… Ah, cabana aceea! Și munții… Totul legat de copilăria mea… Și de dragostea pentru mama…

În seara aceea, în imensa sală a concertului, când peste mulțimea încremenită în scaune se revărsau lin și melodios acordurile subtile, pline de grație ale acelei sonate, atât de fragilă în începuturile ei, acum după atâta timp subliniată de robustețea unei muzicalități evidente, sonată ce învinsese anii, un singur spectator, în singura lojă oficială, nu urmărea virtuozitatea cu care artista își interpreta piesa, ci stătea cu fruntea plecată, cuprinsă în palme, purtat de vraja viorii către tinerețea ce nu se lăsa uitată.